

ekmek barış özgürlük

dünya sendikacılık
hareketinin tarihi

**TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU**

TÜRK-İŞ YAYINLARI No. 59

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYO

ekmek, barış, özgürlük
- dünya sendikacılık hareketinin tarihi -

331.88
EKM
1968
1188

TÜRK-İŞ YAYINLARI NO. 59

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Tarih:.....

Demirbaş No:....1188.....

Tasnif No: 331.88.Ekm. 1968

İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Bu kitap dünya işçilerinin daha iyi yarınlara kavuşması için çaba sarfeden işçi liderlerine ithaf olunur.

1968 Nisan ayında, MARS Matbaasında dizilmiş, tertiplenmiş ve basılmıştır.

Ö N S Ö

"Barış, Ekmek, Özgürlük", işçilerin den günümüze kadar geçen devrede ulu arası alanda teşkilatlanma çabalarını makta, işçi hareketini zaman zaman en seviyede temsil eden kuruluşları tanıtmıdır.

Kitapta uluslararası hür işçi hareketi amaçlarına, ekonomik ve sosyal görüşleri geniş bir yer verilmiştir. Bugün hür sen cılık aleminin kıadretli üyelerinden bir rumuna gelen Türk işçi hareketinin, brüşlerden, şartlarımıza uyduğu ölçüde lanacağı tabiidir.

"Barış, Ekmek, Özgürlük", Türk s kacısının mücadelesine ışık tutabilirse mutlu.

TÜRK-İŞ İCRA KURULU

Kısaltmalar

ve

Açıklamalar

AFL	Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu
AFRO	ICFTU Afrika Bölgesel Teşkilâtı
ARO	ICFTU Asya Bölgesel Teşkilâtı
CISC	Uluslararası Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu
CISL	İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ERO	ICFTU Avrupa Bölgesel Teşkilâtı
EUFTT	Film ve Televizyon Teknisyenleri Avrupa Birliği
FIET	Uluslararası Teknik İşler, Tezgâhtarlar ve Büro İşçileri Federasyonu
FTGB	Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ICFTU	Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ICF	Uluslararası Kimya ve Genel İşçiler Federasyonu
IFBWW	Uluslararası Yapı ve Ağaç Sanayii İşçileri Federasyonu
IFFTU	Uluslararası Hür Öğretmenler Federasyonu
IFPAAW	Uluslararası Plântasyon, Tarım ve Yardımcı İşçileri Federasyonu
IFPCW	Uluslararası Petrol ve Kimya Sanayii İşçileri Federasyonu
IFTU	Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu
IGF	Uluslararası Basım Sanayii İşçileri Federasyonu
ILO	Uluslararası Çalışma Teşkilâtı

Bu kitap dünya işçilerinin daha iyi yarınlara kavuşması için çaba sarfeden işçi liderlerine ithaf olunur.

1968 Nisan ayında, MARS Matbaasında dizilmiş, tertiplenmiş ve basılmıştır.

Ö N S Ö Z

"Barış, Ekmek, Özgürlük", işçilerin 1864 den günümüze kadar geçen devrede uluslararası alanda teşkilatlanma çabalarını anlatmakta, işçi hareketini zaman zaman en üst seviyede temsil eden kuruluşları tanıtmaktadır.

Kitapta uluslararası hür işçi hareketinin amaçlarına, ekonomik ve sosyal görüşlerine geniş bir yer verilmiştir. Bugün hür sendikacılık aleminin kudretli üyelerinden biri durumuna gelen Türk işçi hareketinin, bu görüşlerden, şartlarımıza uyduğu ölçüde yararlanacağı tabiidir.

"Barış, Ekmek, Özgürlük", Türk sendikacısının mücadelesine ışık tutabilirse, ne mutlu.

TÜRK-İŞ İCRA KURULU

Kısaltmalar

ve

Açıklamalar

AFL	Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu
AFRO	ICFTU Afrika Bölgesel Teşkilâtı
ARO	ICFTU Asya Bölgesel Teşkilâtı
CISC	Uluslararası Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu
CISL	İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ERO	ICFTU Avrupa Bölgesel Teşkilâtı
EUFTT	Film ve Televizyon Teknisyenleri Avrupa Birliği
FIET	Uluslararası Teknik İşler, Tezgâhtarlar ve Büro İşçileri Federasyonu
FTGB	Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ICFTU	Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ICF	Uluslararası Kimya ve Genel İşçiler Federasyonu
IFBWW	Uluslararası Yapı ve Ağaç Sanayii İşçileri Federasyonu
IFFTU	Uluslararası Hür Öğretmenler Federasyonu
IFPAAW	Uluslararası Plântasyon, Tarım ve Yardımcı İşçileri Federasyonu
IFPCW	Uluslararası Petrol ve Kimya Sanayii İşçileri Federasyonu
IFTU	Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu
IGF	Uluslararası Basım Sanayii İşçileri Federasyonu
ILO	Uluslararası Çalışma Teşkilâtı

IMF	Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu
ISLWF	Uluslararası Ayakkabı ve Deri İşçileri Federasyonu
ITF	Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu
ITGWF	Uluslararası Tekstil ve Giyim Sanayii İşçileri Federasyonu
ITS	Uluslararası İşkolu Federasyonları
IUF	Uluslararası Gıda ve Yardımcı İşçileri Federasyonu
LO	İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu
LSI	İşçi ve Sosyalist Enternasyonal
MIF	Maden İşçileri Uluslararası Federasyonu
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı
ORIT	ICFTU Güney Amerika Bölgesel Teşkilâtı
PSI	Kamu Hizmetleri Uluslararası Federasyonu
PTTI	Posta, Telgraf, Telefon Enternasyonalı
TUC	İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu
TUI	Komünist WFTU'ya bağlı "işkolu federasyonları"
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı
WFTU	Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu

Yıl 1945...

Şubatın altısı... sisli, soğuk bir Londra sabahı.

Belediye Sarayı'nın önü, bugün her zamankinden daha kalabalık.

Kapının önünde toplanan grup grup konuşanlar sık sık dalgalanıyor. İki yana açılıp gelenlere yol veriyor. Sonra fısıltı halinde sesler duyuluyor girenin ardından:

— Walter Citrine ve Schevenels... IFTU Başkanı ile Genel Sekreteri...

— İşte IFTU Başkan Vekili Leon Jouhaux...

— Yanındaki... yanındaki Louis Salliant galiba

Salonda iki yüz kişi kadar var. Küçük sahnede yan yana konulmuş üç masanın etrafına sıralananları dinliyorlar. İlk bakışta, bir mahalli sendikanın genel kurulunu andıran bu toplantıda konuşmalar beş ayrı dil üzerinden yapılıyor.

36 ülkeden 50 milyon işçinin liderleri bunlar...

Burada; 45 yıldır, kanlı savaflara, ekonomik sıkıntılara, Nazizme, Faşizme rağmen yaşatılabilen bir ideal gerçekleştirilmeye çalışılıyor: Tüm işçiler; sosyalist, Hristiyan, komünist, sosyal demokrat, liberal tüm işçiler aynı çatı altında, aynı kuruluşun saflarında birleşecekler; ideolojik mücadelelerden uzak, siyasal çekişmelerden uzak, el ele, ortak hedefe doğru yürüyecekler... Bir Dünya Teşkilâtı kurulacak ve dayanışma içinde, yepyeni bir düzen, yepyeni bir dünya yaratılacak...

“... Bugün özgür ulusların işçi kuruluşları, tüm Dünya işçilerini temsil eden bir Dünya Federasyonunda birleşmişlerdir. Zaferin kazanılmasına büyük katkısı olan işçiler, güçlerini bir dev kuruluşta....”

Bu bir zafer haykırışı...

Yedi ay sonra Paris'ten duyuluyor. İdeal gerçekleşmiş, tüm işçiler Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu (WFTU) nda birleşmişlerdir...

Yıl 1949...

Aralığın yedisi... sisli, soğuk bir Londra sabahı.

Belediye Sarayı'nın önü, bugün her zamankinden daha kalabalık. Londra'da toplananların, Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu'na, “artık kendilerine üye nazarıyla bakılmamasını” bildirmelerinin üzerinden 11 ay geçmiş...

Dört yıl süren mücadele... dört yıl süren kâbus!

Her günü, her anı siyasetle, ideolojik mücadeleyle dolu dolu insanlar. Kavgalı, yaralı, yıkık, yenik insanlar!

İşçileri tek kuruluşta birleştirme idealini, savaşa karşı, Nazizme karşı, Faşizme karşı koruyan, binbir güçlüğü göğüs gererek yaşatan ve sonunda, bir çırpıda komünizme kaptırıpveren insanlar bunlar...

Londra'dan yükselen, yeni ses bu defa...

Özgürlük, barış, ekmek vaadeden ve bunlara karşı çıkanlarla savaşmağa and içen bir ses...

Devlet ve siyasi partiler karşısında bağımsızlıktan yana; demokrasiden yana bir ses...

ICFTU'nun Sesi...

Ekonomik güvenlik ve sosyal adalet için ekmek...

Ekonomik ve siyasal demokrasi vasıtasıyla özgürlük...

Haysiyetli, âdil barış...

Bunları duyuran, bunları hisseden, bunları isteyen bir ses!

Uluslararası Hür Sendikacılık Hareketinin sesi.

IFTU, WFTU ve ICFTU...

Uluslararası işçi hareketini son 68 yıldır, çeşitli zamanlarda, en yüksek seviyede temsil etmiş ve etmekte olan dev işçi kuruluşları bunlar.

Başarılarıyla, başarısızlıklarıyla bizlerden birer parça...

Bu kitap bu kuruluşları anlatıyor.

Teşkilatlanma

Çabaları

İşçileri, uluslararası alanda teşkilatlandırma çabaları, insanın insana kulluğuna karşı direnen organize güçlerin şu gerçeği görmelelerinden sonra hız kazanmıştır :

“Hakim sınıflar, maddi bakımdan varlıklı küçük zümreler; uluslararası dayanışmanın tüm nimetlerinden ve kolaylıklarından yararlanmaktadırlar. Bunlara karşı mücadelede başarı, ancak özgürlük savaşı yapan güçleri uluslararası alanda birleştirmekle elde edilebilir.”

Şüphesiz işçi liderlerini bu anlayışa getirmede, edinilen tecrübeler kadar, sendikal hedeflerin evrensel karakteri de rol oynamıştır.

İşçi birliğini gerçekleştirme ve dayanışmayı ulusal hudutlar dışına taşıma çabalarında, tarihe “Birinci Enternasyonal” ismiyle geçen, 1864 “Uluslararası İşçiler Birliği” bir an için bir ümit ışığı olmuş, fakat çok geçmeden, esas itibarıyla siyasal bir hüviyet taşıyan bu kuruluşun, sendikal sorunlara, günün siyasal gelişmelerini etkilediği ölçüde değer verdiği anlaşılmıştır.

Kuruluşundan kısa bir süre sonra, Marx, Proudhon ve Bakounin taraftarlarının tartışmalarıyla, günün imkân ve realitelerinin dışında belirlenen bir takım siyasal hedeflerin hakimiyeti altına giren Birinci Enternasyonal başarısız Paris Komünü sonunda sadece etkisini değil, çok sayıda işçi kuruluşunu da kaybediyordu. Bu krizden sonra, işçile-

ri uluslararası alanda teşkilatlandırma teşebbüslerinin başlaması için altı yıl geçecek, 1877'de Belçika'da Ghent Şehrinde, İngiliz, Fransız, Danimarka, Almanya, Avusturya, Macaristan, İsviçre ve İtalya işçi liderleri bir araya gelecekti.. Ancak ne Ghent'te, ne 1881 Coiro toplantısında, ne de 1883 yılında Paris'te yapılan konferansda, işçiler başarı sağlayabildiler, Bu alanda çalışmalara yeniden beş yıl sonra başlandı...

1888 yılında İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC) Parlamento Komitesi kına Avrupasının işçi liderlerini Londra'da bir konferansa davet etti. Konferansda, sendikal gelişmeyi engelleyen sorunların görüşüleceği bildirilmişti. Ayrıca milli merkezler arasında işbirliği kurmanın yolları aranacak, çalışma saatlerinin indirilmesi sorunu ve bunun üretim üzerindeki etkileri tartışılacaktı.

Son derece olumlu bir hava içinde başlayan konferansın böyle devam edeceği sanılırken, bir takım pürüzler çıktı. Kıta Avrupasından gelenler, İngilizlerin, **"Alman, Avusturya ve Rus sendikacılarını kasten davet etmediğini"** iddia ediyor, **"bu tutumla işçiler arasında işbirliği kurulamaz..."** diyorlardı. Buna bir de tercüme işlerindeki aksaklıklar ve konferans usulünden çıkan anlaşmazlıklar eklenince, konferans tam bir keşmekeş oldu.

Londra konferansına 850 bin işçiyi temsilen 79 İngiliz sendikacısı katılmıştı. Kıta Avrupasından gelenlerin sayısı ise 45'di. Görüşmeler sonunda ikinci bir toplantının tarihi dahi belirlenemedi...

1889'da İngiliz sendikacıları, Sosyalist Enternasyonalin Paris'te yapılacak kongresine katılanların burada bir toplantı yapmasını teklif ettiler. Ancak sendikal olmaktan ziyade siyasal amaçlar taşıdığı bilinen bu çağrıya itibar eden olmadı.

1900 yılında Fransız Genel İşçi Konfederasyonu (CGT) Paris'te yapılacak genel kurulu sırasında bir **"uluslararası işçi konferansı düzenleyebileceğini"** bildirdi. Bu çağrıyı sadece İngiliz ve İtalyan sendikacıları olumlu karşıladılar. Diğer kuruluşlar ise bu toplantıya temsilci göndermeyeceklerini açıkladılar. Alman sendikacıları **"bu tip temaslara olumlu sonuç vereceğine inanmadıkları için toplantıya katılamayacaklarını"** belirtmişlerdi. Aslında sebep, Londra konferansına davet edilmemiş olmalarıydı...

BAŞARILI İSKANDİNAV DENEMESİ

İngilizlerle Kıta Avrupasının işçi liderleri arasında bu anlaşmazlıkların hüküm sürdüğü günlerde İskandinav ülkelerinde olumlu bir gelişme göze çarpıyor, “işçi dayanışmasını ve birliğini gerçekleştirme” yolunda önemli adımlar atılıyordu. İsveç, Norveç ve Danimarka 1886 da bir toplantı yapmışlar, işçi sorunlarına ortak çözüm yolları aramayı kararlaştırmışlardı. 1888’den sonra Finlandiya ve İzlanda işçi liderleri de, her yıl yapılmakta olan toplantılara katılmaya başlamışlardı. Beş ülke ortak mesleki eğitim programları uyguluyor, grevlerde birbirlerine yardım ediyordu.

Buna paralel bir gelişme de işkolu seviyesindeki örgütlenme çalışmalarında görülmüyordu. Aynı işkolunda kurulu sendikalar hızla örgütlenmeye başlamışlardı.

1889’da Antwerp’de Alman tütün işçileriyle birleşen Belçika ve Hollanda Sigar Sanayii işçileri, Uluslararası Tütün İşçileri Federasyonu’nu kurmuş, Paris’te Şapkacılar Uluslararası Federasyonu meydana getirilmişti. Bunları 1892’de basın teknisyenleri, 1893’de terziler izlemişti.

Örgütlenen diğer işkolu Federasyonları (ITS) şunlardı:

Maden İşçiler Uluslararası Federasyonu
Metal Sanayii İşçileri
Tekstil İşçileri Enternasyonalı
Ulaştırma İşçileri Federasyonu

MİLLİ MERKEZLER BİRLEŞİYOR

Uluslararası işkolu Federasyonlarının örgütlenme çabaları ve başarılı İskandinav denemesi, milli merkezleri bir çatı altında toplama çalışmalarını hızlandırdı.

1900 yılında, Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı J. Jensen, TUC kongresine konuk delege olarak katıldığı sırada, konuyu, TUC Genel Sekreteri Isaac Mitchell’e açtı. Teklifin İngilizlerden gelmesi halinde kendilerinin bunu desteklemeğe hazır olduğunu belirten Jensen, Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Karl Liegen’le de görüşeceğini belirtti. Londra’da iki lider prensip anlaşmasına vardılar. Jensen’in teklifini Karl Liegen’in de olumlu kar-

şılması üzerine konferansın, Kopenhag'da, İskandinav ülkeleri işçi kuruluşlarının olağan toplantısı ile aynı tarihte yapılması kararlaştırıldı.

İngiliz, Fransız, Alman, Danimarka, İsveç, Norveç, Finlandiya ve Belçika işçi liderlerinin katıldığı konferans 21 Ağustos 1901'de başladı. Konferansda önce her ülkenin örgütlenmede ne seviyeye geldiği görüşüldü, sonra ortak sorunlar tartışıldı. O tarihte 1 milyon 168 bin işçiyi temsil etmekte olan sendikacılar, bundan böyle her yıl toplanmaya karar verdiler.

Konferansa katılanlar, **"işçi sorunlarının çözüm yollarını ve izlenecek politikayı Sosyalist Enternasyonalin belirleyeceğini"** de kararlaştırdılar. Toplantılarda, Sosyalist Enternasyonalin çalışma alanına giren konular görüşülmeyecekti. ⁽¹⁾

Sosyalist Enternasyonal 1889'da Paris'te kurulmuş, 1901 yılına kadar işçi hareketini etkileyen çeşitli ekonomik, sosyal ve siyasal sorunları ele almıştı. Enternasyonalin 1889, 1891 ve 1896 yıllarında yapılan kongrelerinde, **"çalışma saatlerinin günde 8 saati geçmemesi, kadınların geceleri çalıştırılmaması, 14 yaşından küçüklerin işe alınmaması, sağlığa zararlı maddelerin endüstride kullanılmaması"** na ilişkin kararlar alınmış ve Hükümetlerden bunlara uymaları istenilmişti. Sosyalist Enternasyonale siyasi partiler dışında, çok sayıda sendika da üye idi.

İşte Kopenhag konferansında, sendikal konularda temel politikanın ancak bu kuruluş tarafından belirlenebileceği kararlaştırılıyor, böylece, yetkileri kendi kendisince sınırlanmış bir uluslararası sendikal kuruluşun temeli atılıyordu.

"POLİTİKAMIZI BİZ BELİRLEYELİM..."

Kopenhag toplantısını, 1902 yılında Stuttgart'ta yapılan konferans izledi. Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonunun Genel Kurulu münasebetiyle toplanan İngiliz, Fransız, İtalyan, İsveç, Norveç, Danimarka, Hollanda, Avusturya, İsviçre, İspanya ve Bohemya işçi liderleri, burada milli merkezler arasında koordinasyonu kuracak bir **"sekreterlik"** meydana getirdiler. Sekreterlik merkezinin Berlin olması ve görevin Karl Liegen tarafından yürütülmesi oy birliği ile kabul edildi.

(1) Walter Schevenels, Forty-Five Years, International Federation of Trade Unions. Brussels, 1956, S. 23

Stuttgart konferansında sekreterliğe bazı görevler veriliyordu. Sekreterlik mütercim çalıştıracak, sendikal hak ve özgürlükler konusunda, dergilerde, gazetelerde çıkan makaleleri, kanun maddelerini, mahkeme kararlarını Almanca, İngilizce ve Fransızcaya tercüme ettirerek milli merkezlere gönderecekti. Çalışma hayatına ilişkin istatistiklerin hazırlanmasında çeşitli metodların kullanılması, bunlardan yararlanma imkânını azaltıyordu. Sekreterlik buna da çare aramalı, belirli bir metoda göre hazırlatacağı istatistikî bilgiyi, milli merkezlere ulaştırmalıydı.

Konferansda **“grev halinde, grevcilere yardım sağlamak için doğrudan doğruya milli merkezlere mi, yoksa Uluslararası Sekreterliğe mi müracaat edileceği”** görüşüldü. İşçi liderlerinin büyük çoğunluğu, bu konuda Uluslararası Sekreterliğin yetkili olmasını istediler.

Kopenhag'a oranla Stuttgart Konferansında önemli adımlar atılmıştı. Fakat işçi liderleri arasındaki görüş ayrılıklarının kesinlikle giderildiği söylenemezdi. Örneğin Hollanda delegesi, sendikal politikanın Sosyalist Enternasyonal tarafından belirlenmesinin karşısındaydı... Fransızlar tarafından desteklenen Hollanda işçi delegesi, **“konferanslar yerine, daha çok sayıda delegenin katılmasına imkân verecek kongrelerin düzenlenmesini”** istiyor, **“sendikal politika kongrelerde belirlensin”** diyordu... İşçi liderleri Kopenhag kararında ısrar ettiklerini bildirmekle yetindiler.

DUBLIN'DE ATLATILAN TEHLİKE

Temmuz 1903'de Dublin'de işçi liderleri üçüncü defa bir araya geldiler. Dublin'e; Belçika, Finlandiya, İsveç, İsviçre ve İspanya delegesi göndermemişti. Toplantının başında Uluslararası Sekreterlikle ilişkisi kuran milli merkezlerin üye sayısının 1 milyon 996 bin 400'e yükseldiği açıklandı. Konferans sırasında İngiliz sendikacılarıyla Kıta Avrupasının işçi liderleri yeniden birbirlerine düştü, ileri geri tartışmalar oldu. Kıta Avrupasından gelenler, konferansın organizasyonunun son derece kötü olduğunu öne sürüyor, tercüme işlerinin iyi yürütülmemesinden şikâyet ediyorlardı.

Dublin konferansının ilk iki günü bu tip tartışmalarla geçti. İşçileri uluslararası kuruluştaki toplama çabalarının bir kere daha semersiz kalacağı sanılırken aksi oldu ve tüm anlaşmazlıklara, karşılıklı suçlamalara rağmen işçi liderleri görüşmelere devam ettiler.

11 Konferansda her milli merkezin Uluslararası Sekreterliğe yıllık çalışma raporu göndermesi kararlaştırıldı. İşçi kuruluşları, ülkelerindeki sendikal gelişmeleri, çalışmalarını çeşitli sorunlar hakkındaki ekonomik, sosyal ve siyasal görüşlerini bir raporda toplayacaklar, Uluslararası Sekreterliğe sunacaklardı. Sekreterlik de, hazırlayacağı bir **"genel raporu"** her toplantıda milli merkezlere verecekti.

Öte yandan, milli merkezler grevleri Sekreterliğe derhal bildireceklerdi. Grev raporlarında şunlar bulunacaktı:

- Greve gidilen işkolundaki işçi sayısı ve greve kaç işçinin katıldığı;
- Grev yapılan ülkedeki toplam işgücü ve örgütlenme oranı;
- Mili merkez tarafından yapılan grev yardımı.

Uluslararası Sekreterlik bu bilgiyi alır almaz, durumu diğer milli merkezlere bildirecek yardım sağlamaya çalışacaktı.

Dublin Konferansında aidat konusu da ilk defa olarak görüşüldü. Delegeler arasında anlaşmazlığa sebep olan bu konu, her 1000 üye için 50 Fenik ödenmesinin kararlaştırılmasıyla kapandı.

11 Dublin'de Uluslararası Sekreterlikçe düzenlenen toplantılara bundan böyle yalnız milli merkezlerin katılması kararlaştırıldı. Böylece sendikal hiyerarşide milli merkezlerin üstünlüğü kabul ediliyor, milli merkezlere bağlı kuruluşların uluslararası toplantılarda temsil olunmaları önleniyordu. Dublin'de ayrıca, uluslararası toplantıların iki yılda bir yapılması karara bağlandı.

SEKRETERLİĞİN ARTAN ÖNEMİ...

Uluslararası alanda milli merkezlerin dördüncü toplantısı, Haziran 1905'de Amsterdam'da yapıldı. İki yıl içinde, Uluslararası Sekreterlik ile ilişki kuran kuruluşların üye sayısı 3 milyona yükselmişti.

Amsterdam konferansı hadiseli başladı. Fransızlar bir süre önce Karl Liegen'e bir muhtıra vererek, konferansın gündemine, **"genel grevler"**, **"haftalık çalışma saatlerinin 48'e indirilmesi"** ve **"anti militarizm"** konularının dahil edilmesini istemişlerdi. Böylece o tarihe

kadar Sosyalist Enternasyonalin çalışma alanına giren konulara el atıyordu... Karl Liegen Fransız teklifini üye kuruluşlara göndermiş, görüşlerini bildirmelerini istemişti. Üye kuruluşlar Kopenhag kararında ısrar ettiler: Sosyalist Enternasyonalin çalışma alanına girilmeyecekti... Durumu öğrenen Fransızlar da, Amsterdam Konferansına katılmayacaklarını açıkladılar.

Amsterdam Konferansında ilk defa olarak, Uluslararası Sekreterlik milli merkezlere **"çalışma raporu"** dağıttı. Raporda üye kuruluşların son iki yıl içindeki çalışmaları anlatılıyor, sendikal gelişmeler ve aidat durumu hakkında bilgi veriliyordu. Konferansa katılanlar raporu son derece yararlı bulduklarını belirttiler. İşçi liderlerine göre Uluslararası Sekreterlik bundan böyle çalışma raporu vermeye devam etmeliydi. Uluslararası Sekreterlik "aidatların azlığından" yakınmakta da haklıydı... 54 Sterlin (yaklaşık olarak 1350 lira) ile kendisinden beklenenleri yapmasına imkân yoktu... Delegeler aidatın 50 fenik arttırılmasını, 1000 üye başına 1 Mark ödenmesini kararlaştırdılar.

Bu arada Rusya'da Çarlık despotizmine karşı ayaklanan işçilerin mücadelelerinin candan desteklendiği ilân olundu. Karl Liegen'in teklifi üzerine, Uluslararası Sekreterlik tarafından düzenlenen konferanslara, her milli merkezin iki delege göndermesi kararlaştırıldı. Fransızların tutumu karşısında, Uluslararası Konferansların amacı bir kere daha açıklandı: Konferanslar, milli merkezler arasında işbirliğini geliştirmek ve dayanışmayı sağlamak amacıyla yapılıyordu.

OSLO KONFERANSI

Milli merkezlerin beşinci uluslararası konferansı, İskandinav ülkeleri işçi kuruluşlarının ortak toplantısıyla aynı tarihte, Oslo'da yapıldı.

Oslo Konferansına Fransız, İsviçre ve İspanya delegeleri katılmadılar. Uluslararası Sekreterliğin yeni üyelerinden Bulgaristan ve Sırbistan işçi kuruluşları Hükûmetlerinden izin alamadıklarından Oslo'ya gelemediler. Amerikan sendikacıları ise kendilerine davetiye üstüne davetiye gönderilmesine rağmen Oslo'ya temsilci göndermediler.

Oslo'da Uluslararası Sekreterliğe üye kuruluşların üye sayısının dört milyonu geçtiği açıklandı. Sekreterliğin çalışma raporunda Amerikan, Japon ve Rus işçi hareketlerini üye yapmak için sarfedilen ça-

balar uzun uzun anlatılmaktaydı. Başta Moskova, Petersburg, Warsaw ve Odesa işçi kuruluşları olmak üzere, Rus sendikalarıyla temas kurulmuştu. Rusya hakkındaki bilgiler pek genel kalmakla beraber, Rus sendikacılığının ilerisi için ümit verdiği anlaşıyordu. Rapora göre, Rusya'daki sendikalar Pan-Rusya İşçi Sendikaları Konfederasyonu adı altında bir üst kuruluş meydana getirmeye çalışıyorlardı. Bu kuruluşu Uluslararası Sekreterliğe üye yapabilmek için temasa geçilecekti.

Oslo Konferansından bir süre önce Fransız ve Hollanda işçi liderleri tekliflerini yenilemişlerdi. Anarşist ve sendikalist cereyanın etkisi altında olan Fransız ve Hollandalıların teklifi bu defa da reddedildi. Oslo Konferansı, Kopenhag ve Stuttgart kararları uyarınca hareket edileceğini tekrarladi. Bunun üzerine Fransızların yanısıra Hollandalılar da konferanslara katılmayacaklarını bildirdiler.

Bu iki kuruluşun, Uluslararası Sekreterliğe rakip bir teşkilât kurmaya çalıştıkları söylenirken, Hollanda'da önemli olaylar patlak verdi. 1906 yılına kadar 17 bin üyesi olan Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu (NAS) birden 12 bin üyesini kaybetti. Anarşistlerin etkisinden uzak, ikinci bir milli merkez kurulmuştu. Hollanda İşçi Sendikaları Federasyonu (NVV) adını alan bu ikinci kuruluş Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu (NAS) nun Oslo Konferansı'na katılmayacağını açıklaması üzerine derhal Uluslararası Sekreterliğe müracaat ederek üyeliğe kabulünü istedi. Federasyonun bu teklifi olumlu karşılandı ve 26 bin işçiyi temsil eden yeni kuruluş, Hollanda işçileri adına, Oslo Konferansı'na katıldı.

Oslo Konferansı Fransızların tutumunu da dikkatle incelendi. Nihayet şöyle bir karar varıldı:

"Uluslararası Sekreterlik Fransızlara bir muhtıra vererek, tekliflerinin önemle incelendiğini bildirecekti. Muhtırada, Uluslararası Sekreterliğin Konferans kararlarıyla bağlı olduğu da hatırlatılacak, sınırlı bir hareket serbestisi tanınan bu kuruluşa karşı daha anlayışla davranılması istenecekti. Uluslararası Sekreterliğin kapıları Fransızlara açıktı. İstedikleri zaman toplantılara katılabilir, delegeleri ikna edebildikleri takdirde, istedikleri kararları alabilirlerdi."

Karl Liegen imzasını taşıyan muhtırada ayrıca, Fransız Sendikacılarından, durumu bir de Fransız Sosyalist Partisi ile görüşmeleri isteniyordu.

// Konferans daha sonra çeşitli raporları ele aldı. Bunlar arasında **“çalışma saatleri”** konulu bir anket geniş ilgi uyandırdı. İngiliz sendikacıları da **“işsizlik sorunu ve çözüm yolları”** nı anlatan bir rapor hazırlamışlardı. //

// Oslo'da Uluslararası Konferanslara katılmak isteyen İşkolu Federasyonlarının (ITS) nasıl temsil olunacağı da tartışıldı. Bazı delegeler, ITS'lerin konferanslara **“delege”** sıfatıyla katılmasını istiyor, diğer bazıları ise, geçici bir süre için **“konuk statüsü”**nü daha uygun görüyordu. Sonunda, oy çokluğu ile **“konuk statüsü”** kabul edildi. ⁽²⁾

Konferansda görüşülen diğer bir konu da, **“grevlere katılmak istemeyen işçilerle ve grev sırasında dış ülkelerden işçi getiren işverenlerle mücadelenin nasıl yürütüleceği”** idi. İşçi liderleri, **“grev kırıcılığıyla her çareye başvurarak mücadele edilmek gerektiğinde”** anlaşılabilirler. Grev kırıcıları **“kara liste”**lerde ilân edilecek, gerekirse dövülecekti... Grev sırasında yabancı işçi ithal eden işverenlerle mücadelenin iki yönlü yürütülmesi kararlaştırıldı. Bir yandan **“kara listeler düzenlenecek, çalışanlar üzerinde baskı yapılacaktır”**, öte yandan, Sosyalist Partilerin işbirliği ile, işçi ithalinin önlenmesine çalışılacaktı.

Grev kırıcılığı, 1906-1907'lerde sendikal hareketin karşılaştığı en önemli problemler arasındaydı... 1906'dan itibaren Batı Avrupa ülkelerinde haklarını ancak grev yoluyla elde edebileceğini gören işçiler sık sık greve gitmeye başlamışlardı. Hemen her işkolunda grev oluyor, çok kere, kanlı olaylar patlak veriyordu. İşte bu günlerde işverenler, dış ülkelerden işçi getirterek grev kırıcılığı yaptırmaya başladılar. Yabancı işçiler, polis kuvvetlerinin yardımıyla grev yapılan işyerlerine sokuluyor, grevlerden olumlu sonuç alınamıyordu.

İşverenlerin bu tutumunun sendikaların gelişmesini önleyemediği gibi, mücadele azmini de kıramadığını belirtmeliyiz. Zamanla, işçilerle anlaşma yolları aramanın, işçi ithalinden daha olumlu sonuçlar vereceği ve daha ucuza çıkacağı anlaşıldı, bu uygulama da kesinlikle son buldu.

// Oslo Konferansı'nda Alman işçi delegesi Sassenbach'ın teklifi üzerine, **“Hükümetlerden işçi sağlığını koruyucu tedbirler almasını isteyen”** bir karar metni kabul edildi. Kararda, imalâthanelerde ve sınaî tesislerde çeşitli zehirli maddelerin kullanılmasının yasaklanması isteniyor, işçi sağlığını koruyucu bazı tedbirler sıralanıyordu.

(2) Schevenels, S. 39

Konferans ayrıca üyelik aidatlarını da gözden geçirdi ve 50 Fenik yükselterek, 1000 üye için 1 Mark 50 Fenik ödenmesini kararlaştırdı.

ÖZELLİKLER TAŞIYAN KONFERANS

İşçi liderlerinin altıncı konferansı 1909'da Paris'te yapıldı. Paris Konferansı çeşitli özellikler taşıyordu: Fransızlar Uluslararası Sekreterliğin çalışmalarına yeniden katılmaya karar vermişler, Amerika bir gözlemci göndermişti... Fransızların katılma kararının nedeni, Uluslararası Sekreterlikçe düzenlenen konferansların gün geçtikçe "kongre" niteliği taşımaya başlamasıydı. Amerikan Sendikacılığını AFL Başkanı Samuel Gompers temsil ediyordu.

Paris Konferansına Gompers'in yanısıra ünlü sendikacılar gelmişti. İleride, uluslararası sendikacılık hareketinde birinci derecede sorumluluk taşıyacak işçi liderleri arasında şunlar vardı: İngiltere'den W. A. Appleton, Almanya'dan Karl Liegen, Fransa'dan Leon Jouhaux, Hollanda'dan Jan Oudegeest...

Konferansda önce bir süredir grevde olan İsveç işçilerinin ve genel greve giden İspanyol İşçi Sendikaları Federasyonu'nun desteklenmesi kararlaştırıldı. Daha sonra Uluslararası Sekreterlikçe hazırlanan "çalışma raporu"nun görüşülmesine geçildi. Rapor, Amerikan sendikacılığının uluslararası işçi hareketindeki yerini alabilmesi için büyük bir çaba sarfedildiğini belirtiyor, çeşitli zamanlarda yapılan temaslara sıralıyordu. İlk başta Amerikan temsilcisinin Konferansa katılması, Amerikalıların Uluslararası Sekreterliğe derhal üye olacakları zehabını uyandırdı. Fakat daha sonra, Samuel Gompers söz alıp konuşmaya başlayınca, durumun değişik olduğu anlaşıldı. Amerikalılar önce kimlerle işbirliği yapacaklarını görmek, Uluslararası Sekreterliğin başarı derecesini ölçmek istiyorlardı.

Samuel Gompers "Amerikan sendikacılığının Uluslararası Sendikacılık Hareketi içindeki yerini almaya ve üzerine düşen görevleri yerine getirmeye hazır olduğunu" belirtmiş, sözlerine şunları eklemişti:

"... Uluslararası Sekreterlik, bugünkü durumuyla bir enformasyon bürosu niteliğinde görülüyor. Amerikan sendikalarını bir —Sekreterliğe— üye olmaya ikna etmek güçtür. Sekreterlik nedir; ne anlam taşır! Bunlar soyut kavramlar... Bir uluslararası kuruluş ya vardır, ya yoktur. Eğer varsa, herhalde ismi —Sekreterlik— olmamak gerekir. Bu kuruluşun

ismi de örneğin Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu olarak değiştirilebilir..."⁽³⁾

Sözlerinde haklılık payı olmasına rağmen, Gompers'in asıl endişesinin, Uluslararası Sekreterliğin sendikal politikanın belirlenmesinde yetkisiz olması noktasında toplandığı seziliyordu. Ona göre, sendikal politikanın belirlenmesinin Sosyalist Enternasyonal'e bırakılması için, herşeyden önce, Uluslararası Sekreterlik **"ciddi bir kuruluş"** durumuna getirilmeliydi. Bunun da yolu, Sekreterliği, üye kuruluşların üyesi olmakla kıvanç duyacakları bir kuruluş hüviyetine sokmaktı...

Samuel Gompers'in sözleri konferansa katılanları uzun uzun düşündürdü. Fransızlar delegeler arasında Amerikan görüşü yönünde kulis yapıyorlardı. Nihayet Uluslararası Sekreterliğin bünyesinde köklü bir değişiklik yapılmasını ve yetki alanının genişletilmesini öngören teklifin gelecek konferansda görüşülmesi kararlaştırıldı.

Gompers'i bundan böyle Uluslararası Sekreterliğin kesin olarak **"kongre yapmasını öngören"** Fransız teklifi izledi. Fransızlar, konferansa katılan az sayıda işçi lideri ile dünya işçilerinin temsil olduğu iddiasının bağdaşmadığını ileri sürüyor, **"Sekreterlik ya da Federasyon... sonuç değişmez; eğer alınan kararları geniş bir sendikacı kitlesinin uygulamasını istiyorsanız, önce kararları çok sayıda işçi liderinin oylarıyla almalısınız. Konferansların buna uygun olmadığı görülmektedir. Fakat kongreler için aynı iddia söz konusu olamaz"** diyorlardı. Fransız teklifinin altında gene, Sosyalist Enternasyonalin sendikal politikayı belirlememesi isteği yatıyordu. Ancak bu defa Fransızlar güçlü bir taraftar bulmuşlardı: Amerika...

Avusturya, İngiltere, Danimarka, Belçika, İtalya, Hollanda ve Alman işçi delegeleri Fransız teklifini hararetle tartışılar. Bazıları **Fransızlara hak veriyor**" diğer bir kısmı ise **"hayır..."** diyordu, **"kapitalizm çalışma hayatında yaptığı zulmü siyasi yollarla kolaylaştırmaktadır. Bugünkü şartlar altında, sendikal güç ile siyasal gücü birbirinden ayırmak cinayet olur! Siyaset adamlarının desteği mutlaka sağlanmalıdır."**

Kuvvetli muhalefet karşısında Fransızlar teklifi geri aldılar.

Paris Konferansında Danimarkalılar, **"işçi hareketini tehdit eden önemli olaylar çıkması halinde olağanüstü toplantılar yapılmasını"**

(3) Schevenels, S. 43

teklif ettiyse de, mali imkânların yetersizliği nedeniyle bu istek kabul edilmedi ve delegeler gelecek toplantının 1911 yılında Budapeşte'de yapılmasını kararlaştırarak konferansa son verdiler.

AMERİKA'DAN İKİNCİ MÜRACAAT

Budapeşte konferansına katılan işçi liderleri önemli bir konu ile karşılaştılar. Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu (AFL) karşısında kurulu Dünya Sanayi İşçileri Teşkilatı Uluslararası Sekreterliğe üyelik için müracaat etmişti. Dünya Sanayi İşçileri Teşkilatı (IWW) New York Üniversitesi Profesörlerinden Daniel de Leon ve arkadaşları tarafından 1905'de kurulmuştu. Sendikacılık hareketini sosyalist amaca yöneltmek, meslek sendikalarının yerine endüstri sendikalarını geçirmek istiyordu. IWW sözcüsü Budapeşte konferansında, teşkilâtının 1880'lerde kurulan Amerikan Sosyalist İşçi Partisine organik bağlarla bağlı bulunduğunu söylüyor, AFL'nin Amerikan işçilerini temsil yeteneğine sahip olmadığını belirterek **"sosyalist düşmanı Samuel Gompers ile Batı Avrupalı işçi liderlerinin nasıl olup da uyuşabildiklerini anlayamıyoruz"** diyordu.

Budapeşte konferansına katılanları uzun uzadıya düşündüren bu müracaat, AFL'nin ağır basmasıyla reddedildi. Esasen bir ülkeden iki milli merkezin Uluslararası Sekreterliğe üye olamayacağı yolundaki prensip kararı karşısında bu müracaatın kabul edilebilmesine imkân yoktu... Bu arada Kanada sendikacılık hareketinin durumu da karara bağlandı. AFL, Kanada sendikalarının Amerikan işçi hareketinin bir parçası olarak kabul edilmesini istiyordu. Bu görüşe uyan delegeler, Kanadalı sendikacıların uluslararası konferanslara ancak gözlemci sıfatıyla katılabileceğini kararlaştırdılar.

Budapeşte konferansında Uluslararası Sekreterliğin isminin değiştirilmesi konusu yeniden görüşüldüyse de olumlu bir sonuç alınmadı ve konunun 1913 yılında yapılacak konferansda kesin bir şekle bağlanması kabul edildi.

IFTU KURULUYOR

İsviçre'de Zürih şehrinde 16-19 Eylül 1913 tarihinde düzenlenen konferansın, uluslararası sendikacılık tarihi içinde önemli bir yeri var-

dır. Bu konferansda, "**Uluslararası Sekreterlik**" ismi değiştirilerek İkinci Dünya Savaşının sonuna kadar, işçi hareketini en yüksek seviyede temsil edecek olan "**Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu**" (IFTU) kurulmuştur.

Zürih'te IFTU'yu kuran delegeler, daimi bir sekreter seçilmesini de kabul ederek, bu göreve Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Karl Liegen'i getirdiler.

1913 konferansı Balkan ülkelerindeki siyasal gelişmeleri ve bunların işçi hareketi üzerindeki etkilerini inceledi. Savaş bu ülkelerde geniş tahribat yapmış, sendikacılık hareketini silmişti. İşçiler ve aileleri feci durumdaydı. Bu ülkelerde sendikacılık hareketini yeniden kurmak ve geliştirmek için bir yardım kampanyası açılması kararlaştırıldı.

Zürih konferansında IFTU Başkanından üye milli merkezler arasındaki işbirliğini arttıracak tedbirler alması ve sendikalararası koordinasyonun daha dikkatli bir şekilde yürütülmesi istendi. Zürihte işsizlik sigortası konulu bir konferansda koordinasyon yetersizliği yüzünden işçi temsilcileri birbirine düşmüş, bir söylenen diğerini tutmamıştı. IFTU, sendikal mücadelede birliği gerçekleştirmeliydi.

Zürih konferansı gelecek kongrenin San Fransisco'da yapılmasını kararlaştırdı. Ancak Birinci Dünya Savaşının çıkması üzerine bu kongre yapılamadı. Savaş, sendikacıların 12 yıllık çabalarını, bir anda sil-di, süpürdü...

ULUSLARARASI DAYANIŞMA

Uluslararası sendikacılık hareketinin tarihinin birinci devresi, Zürih Konferansı ile son bulmuştu. Bu devrede uluslararası işçi dayanışmasının güzel örneklerine raslandı. Kısır malî imkânlarla rağmen, milli merkezler, işçi hak ve özgürlüklerini koruyabilmek için, zaman zaman birbirlerine yardım yaptılar.

1903-1913 devresinde milli merkezlere Uluslararası Sekreterlikçe yapılan yardımlar şöyleydi:⁽⁴⁾

(4) Schevenels, S. 51

Yıl	Yapılan Yardım	Sebebi	Yardım Alan Milli Merkez
1903	350 Sterlin	Genel grev	Hollanda
1912-13	4000 ..	Balkanlarda örgütlenme	Bulgar ve Sırbistan işçi kuruluşları
1913	520 ..	Genel grev	Belçika
1913	425 ..	Örgütlenme	İtalya
1913	2470 ..	Grev	Hollanda tütün işçileri

Aynı devrede Uluslararası Sekreterliğe ödenen aidat ise şuydu:

Yıl	Ödenen aidat
1904	52 Sterlin
1905	54 ..
1906	123 ..
1907	160 ..
1908	291 ..
1909	311 ..
1910	432 ..
1911	452 ..
1912	492 ..

Aşağıdaki tablolarda, IFTU'nun 1904-13 yılları arasındaki üye durumu (Tablo No. 1) ve IFTU'ya bağlı kuruluşların üye sayısındaki gelişme (Tablo No. 2) görülmektedir.

ULUSLARARASI İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONU'NUN 1904-1913 YILLARI ARASINDAKİ ÜYE DURUMU

Yıl	IFTU'ya Üye Milli Merkezlerin Adedi	Üye Sayısı
1904	14	2.477.077
1905	14	2.949.453
1906	15	3.664.707
1907	17	4.097.002
1908	18	4.237.547
1909	20	5.807.799
1910	20	6.118.748
1911	19	6.900.319
1912	19	7.383.420
1913	19	7.702.368

(TABLO NO. 1)

**ULUSLARARASI İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONU'NA BAĞLI
MİLLİ MERKEZLERİN ÜYELİK DURUMU**

Ülkeler	1904	1913
Avusturya	205.651	423.70
Belçika	20.000	126.000
Bosna	—	5.000
Bulgaristan	—	—
Croatia	—	7.000
Danimarka	67.503	114.289
Finlandiya	—	28.021
Fransa	158.000	592.447
Almanya	1.052.108	2.525.042
İngiltere	469.590	967.257
Macaristan	53.169	107.488
İtalya	260.102	327.302
Hollanda	9.043	85.796
Norveç	6.671	63.812
Romanya	—	9.708
Sırbistan	5.100	10.000
İspanya	56.900	127.804
İsveç	81.736	97.225
İsviçre	32.000	89.398
A.B.D.	—	1.996.004

(TABLO NO. 2)

İŞKOLU FEDERASYONLARI

1900-1914 yılları arasında, işkolu seviyesinde yapılan teşkilâtlanma çalışmalarında önemli bir gelişme kaydedilmiş, 26 tane “**Uluslararası İşkolu Federasyonu**” (ITS) kurulmuştu.

Uluslararası İşkolu Federasyonları 1913 yılında 5.5 milyon işçiyi teşkilâtlandırmış bulunuyorlardı. IFTU ile işkolu federasyonları arasında hangi esaslara göre işbirliği yapılacağı uzun uzun tartışılmış fakat kesin bir karara varmak mümkün olamamıştı. Bazı işçi liderleri, “işkolu federasyonlarının işçi hareketinin dışında düşünülemediğini, uluslararası alanda görülen bu suni dağınıklığa son verilerek IFTU ile bu kuruluşlar arasında organik bir bağ kurulmasını” savunmuşlar, diğer bazıları ise, ITS’lerin bağımsızlıklarını muhafaza etmesinin saikincalı olmadığını” öne sürmüşlerdi.

Nihayet ITS'lerin 19 Eylül 1913 tarihli Zürih Konferansına katılmaları kararlaştırılmış, konunun burada bir karara bağlanacağı düşünülmüştü.

IFTU Konferansını izleyen ITS temsilcileri, konferansın bitiminden sonra hemen bir toplantı yaptılar. IFTU yöneticilerinin de katıldığı toplantıda **“ITS'lerin IFTU karşısında bağımsızlıklarını muhafaza etmek istedikleri”** açıkça ortaya  ıktı. IFTU ile aralarında organik bağ kurulmasının kesinlikle karşındaydılar. Her alanda işbirliği yapmağa hazır olduklarını belirtiyorlar, sendikal hedeflerde ortak bir politika izliyeceklerini söylüyorlardı.

Aynı toplantıda milli merkezlere  ye olmayan kuruluşların, işkolu federasyonlarına  ye olup olamayacakları da görüşüldü. IFTU yöneticilerine göre, milli merkeze  ye olmayan bir sendikanın ITS'lere katılmasına izin verilmemeliydi. Aksi takdirde ulusal dayanışma zedelenir, bu da etkilerini uluslararası ilişkilerde gösterirdi. Bu görüşe karşılık bazı ITS temsilcileri, **“milli merkezlerin henüz g cl  kuruluşlar durumuna gelmediğini, böyle katı bir kaide koymanın işçilerin teşkil tlanmasını geciktirmekten başka bir işe yaramayacağını”** ileri sürüyorlardı. Bunun  zerine bağlayıcı bir kaide koymaktansa, bir **“centilmen anlaşması”** yapılması kararlaştırıldı. Milli merkez  yesi olmayan bir sendikanın ITS'lere üyelik için müracaat etmesi halinde, ITS'ler durumu milli merkezlere duyuracak, aynı zamanda sendikaya da milli merkeze  ye olmasını tavsiye edeceklerdi.

Böylece uluslararası işkolu federasyonları ile IFTU arasında uzun yıllar tam bir dayanışma içinde devam edecek ilişkilerin temeli atılmış oluyordu.

1914 yılına kadar kurulan ve 1913 tarihli Zürih Konferansına katılan Uluslararası işkolu Federasyonları şunlardı:

şapkacılar, Sigara Sanayii işçileri, Ayakkabı Sanayii işçileri, Maden işçileri, Cam Sanayii işçileri, Basın Teknisyenleri, Terziler, Metal Sanayii işçileri, Tekstil işçileri, PTT işçileri, K rk Sanayii işçileri, Bira işçileri, Ulaştırma işçileri,

Demir Sanayii İşçileri, Demiryolları İşçileri, Taş Kesiciler ve Kırıcılar, Yapı Sanayi İşçileri, Marangozlar, Ağaç Sanayii, Tabak ve Çanak İmalât Sanayii İşçileri, Elmas Sanayii İşçileri, Mücellitler, Berberler, Kamu Hizmetlileri, Fabrika İşçileri, Boya Sanayii İşçileri.

Uluslararası İşkolu Federasyonları içinde en büyüğü 1 milyon 225 bin üye ile Maden İşçileri Federasyonu, en küçüğü ise 4 bin üyeli Berberler Federasyonu idi.

Birinci Dünya Savaşı

ve Uluslararası

Sendikacılık

Birinci Dünya Savaşı, uluslararası sendikacılık hareketi için, tek kelimeyle “yıkım” oldu... Ondört yıldır bilinçlendirilmeye çalışılan işçi hareketi bölünmüş, “tüm güçlükleri alt edebilmenin yegâne yolu birleşmektir...” diyenler, düşman kamplara ayrılmıştı.

Gerginliğin arttığı günlerde Brüksel’de Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu’nun olağan kongresi yapıldı. Burada Karl Liegen ile Fransız işçi lideri Leon Jouhaux 1913 kongresinden sonra ilk defa konuşabilme fırsatı buldular. Belçikalı C. Merten’in de katıldığı toplantıda “**işçi hareketinin savaşı önleyebilmek için birşeyler yapıp yapamayacağı**” görüşüldü.

Birliğini 1870’lerde gerçekleştiren Almanya sömürgelerini arttırmak; Rusya, Balkanlarda ve Boğazlar bölgesinde genişleyip Akdenize inmek istiyordu... İngiltere Hint yolu üzerinde Osmanlı İmparatorluğu aleyhine genişlemeye; denizlerde ve ticaret pazarlarında tek kalmaya, Fransa Alsace Lorraine’i geri almaya; İtalya Güney Tirollere ve Trieste’ye hakim olmaya çalışıyordu. Avusturya Balkanlarda büyüyecek, Sırbistan hudutlarını genişletecekti...

Bu duruma nasıl engel olunabilir, ihtiraslar nasıl kontrol altına alınabilirdi..

Karl Liegen ile Leon Jouhaux yegâne tedbirin büyük işçi mitingleri düzenlemek olduğunda anlaştılar. Sosyalist Enternasyonalin yar-dımı sağlanabilir, sokaklara dökülen işçiler, Hükümetleri, daha ihtiyatlı bir politika izlemeye zorlayabilirlerdi.

28 Temmuz ile 2 Ağustos 1914 günleri arasında Karl Liegen Al-manya'da 130 büyük miting düzenledi.

İşçiler, **"savaş istemiyoruz; baştakiler, bu sese kulak verin!"** haykırılarıyla ellerinden geleni yapıyor, Fransa'da Jouhaux buna pa-ralel gösteri yürüyüşleri düzenliyordu.

Ne var ki ihtiraslar kamçılanmış, artık durdurulması son derece güç bir duruma getirilmişti. İşçi mitingleri de milliyetçi hisleri körük-lemekten başka bir işe yaramadı.

IFTU üyeleri kadar, İkinci Enternasyonal de savaşı önleme çaba-sında başarı kazanamadı. Max Beer'in "Sosyalizm ve Sosyal Mücadelelerin Tarihi" adlı eserinde belirttiği gibi, **"... İtilaf devletleriyle, ittifak devletleri arasında 1914 Ağustosunda başlayan çekişme, kısa zamanda, dünyanın tüm devletlerini birbirinin ardından kendine çekti. Ve bu genel çılgınlık sırasında halk yığınları ansızın, kendilerini yönetmek ve seslerini duyurabilmekten yoksun olduklarını gördüler. Zira güvendik-leri İkinci Enternasyonal, daha ilk sarsıntıda, acınacak bir biçimde yı-kılmıştı. Halk; kapitalistler ve proleterler; sömürücüler ve sömürü-lenler olarak değil de, bir yanda İtilâf taraftarları, öte yanda da İttifak taraftarları, bir yanda müttefikler öte yanda merkezî imparatorluklar olarak bölünmüşlerdi. Sınıf mücadelesi, işçi hakları ve sosyalizm için mücadeleye paydos denmişti. İçeride, bir gün önceki rakipler kutsal anlaşmalar kurmuşlardı. O zamana kadar hep aynı ideal uğrunda bir-leşmiş olan halklar ise, birbirlerine saldırdılar ve savaş alanlarında birbirlerini kırdılar. O zamana kadar sınıf mücadelesi temeli üstüne kurulmuş olan sınır çizgisi, savaşan emperyalistlerin çıkarlarına uy-gun olarak yer değiştirdi. İkinci Enternasyonal bu darbenin altında yıkıldı. Doğrusunu söylemek gerekirse, mücadele etmeyi denemedi bile... Kapılmış olduğu revizyonizm ve milliyetçilik eğilimleri, onu ku-rulu düzene sıkıca bağlayarak kapitalizmin savaş arabasına koştur..."**(5)

(5) Max Beer, *Sosyalizmin ve Sosyal Mücadelelerin Tarihi*, C. IV-V, Çev. Galip Üstün, İstanbul 1965, S. 563-64.

ÜÇE BÖLÜNME

Savaş, uluslararası sendikacılık hareketini üçe böldü: Birbirleriyle savaşan ülkelerin işçi kuruluşları iki düşman kampı meydana getiriyor, tarafsız ülkeler sendikacılık hareketi, durumu endişeyle izliyordu...

Savaşın ilk aylarında savaşan ülkelerin milli merkezleri arasında irtibatı sağlamak amacıyla bir **"alt sekreterlik"** kurulması düşünüldü. Karl Liegen 23 Kasım 1914'de tüm üye kuruluşlara bir sirküler göndererek birbirleriyle savaşan ülkelerin işçileri arasında irtibat kurmak ve sendikal çalışmaları koordine etmek üzere Hollanda'da bir **"alt sekreterlik"** kurulduğunu bildiriyor, bu büroyla işbirliği yapılmasını istiyordu. Alt Sekreterliğin başına Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı **"Jan Oudegust"** getirilmişti.

Fransa ve İngiltere işçi liderleri bu tedbiri **"yetersiz"** gördüler.

14 Şubat 1915'de Londra'da önemli bir toplantı yapıldı. İtilâf devletleri sosyalist partileri tarafından düzenlenen toplantıya işçi liderleri de davet edilmişlerdi. Londra'da savaşın ekonomik ve sosyal etkileri üzerinde duruldu, işçi hareketinin durumu gözden geçirildi. Toplantı sonunda bir bildiri yayınlanıyor, **"savaşın nedeninin kapitalizmin özünde aranmak gerektiği"** belirtilerek, **"emperyalizm ve sömürge politikası"** takbih ediliyordu. Bildiri şöyle devam ediyordu:

"... Tüm ülkelerin büyük sorumluluklar taşıdığı korkunç günler yaşıyoruz. Fransa ve Belçika işgal altındadır. Alman emperyalizminin başarısı, Avrupa'da demokrasinin ve özgürlük düzeninin sonu olacaktır... İtilâf devletleri, Alman halkına karşı savaşmayı arzu etmemektedir; Alman Hükümetiyle, taşıdığı zihniyetle çarpışıyoruz."

Bildiride daha sonra tüm ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmeğe hakkı olduğu belirtiliyor, **"işçi sınıfı kapitalist militarizmle mücadele edecektir"** deniyor, **"savaşın bitiminde işçi hareketinin derhal toplanarak birliğini gerçekleştirmesinin önemine"** işaret ediliyordu.⁽⁶⁾

Londra toplantısında alt sekreterlik konusu da görüşüldü. Teklif karşı çıkılmasının gerçek nedeni, teklifin Almanlardan gelmesiydi..

(6) Schevenels, S. 69

Öte yandan bazı işçi liderleri “**Uluslararası Federasyonun Genel Merkezi'nin Berlin'de olmaması gerektiğini de**” öne sürüyor, “**Genel Merkez tarafsız ülkelerden birine nakledilmelidir**” diyorlardı. Bu görüş tartışmalara yol açtı.

Liderlerin bazıları, “... bu konuda tek yanlı karar alınmayacağını, Genel Merkezin yerinin, ancak uluslararası kongre tarafından değiştirilebileceğini” iddia ediyorlardı. Diğer bazılarına göre “bu davranış emperyalist Almanya'ya hoş görünmüş olmaktan başka bir işe yaramazdı. Almanlar samimi hareket etmemişlerdi. Londra'da toplananlar pek âlâ, Uluslararası Federasyonun Genel Merkezinin yerini değiştirebilirlerdi...”

Tartışmalar uzadıkça uzadı... Nihayet İtilâf Devletlerinin işçi liderleri, muhalefete rağmen, kararı verdiler: Paris'te bir büro kuruyor, başına Fransız İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Leon Jouhaux getiriliyordu. “**Merkezî Haberleşme Bürosu**” ismini taşıyacak olan büro, Uluslararası Federasyonun ikinci genel merkezi gibi çalışmalar yapacaktı.

Londra'da alınan kararla Uluslararası sendikacılık hareketi kesin olarak iki kampa ayrılmış oluyordu.

LEEDS KONFERANSI

Merkezî Haberleşme Bürosu Başkanı Leon Jouhaux ilk çağrısını 1916 yılında yaptı. Jouhaux Leeds'de bir toplantı yapılmasını, barış konferansına sunulacak işçi dileklerinin belirlenmesini istiyordu. Toplantıya İngiltere, Belçika, Fransa ve İtalya milli merkezlerinden temsilciler katıldı.

Leeds'de işçi dilekleri bir “**hedefler programı**” olarak belirlendi. Program altı ana bölümden meydana gelmişti. Birinci bölümde, “**işçilerin örgütlenme özgürlüğü ve sendikal hakların üstünlüğü prensibi**” tekrarlanıyor, bunların asla sınırlanamıyacağı belirtiliyordu. İkinci bölümde işçi muhaceretinin teşvik edilmesi isteniyor, bu alanda sınırlamalara ancak olağanüstü hallerde başvurulmalıdır, deniyordu. “**Ekonomik kriz, aşırı işsizlik**”, olağanüstü hallere örnek verilmişti... Programın üçüncü bölümünde ekonomik ve sosyal istekler sıralanıyordu. İşçi liderleri işsizlik sigortasının önemini belirtiyor, malûliyet, hastalık, ihtiyarlık gibi diğer sosyal sigorta dallarının geliştirilmesini, kadınların ve genç işçilerin ağır işlerde ve geceleri çalıştırılmamasını istiyorlardı.

Dördüncü bölümde, “geçici bir devreden sonra günde en çok 8 saat çalışması” teklif ediliyor, “geçici devrede de günde 10 saatten fazla çalışılmamalıdır” deniyordu. Programda ayrıca, işçi sağlığına ilişkin tedbirler, iş müfettişlikleri kurulması, iş kazalarını önlemek için yapılmak gerekenler yer almıştı.

STOCKHOLM TOPLANTISI

Leeds Konferansına kadar, Paris’te kurulan “Merkezi Haberleşme Bürosu” hakkındaki görüşlerini açıklamayan Karl Liegen nihayet, “**Uluslararası Federasyonun, Paris Bürosunu tanımadığını; sendikal hareketi bölücü faaliyetlerden kaçınılmak gerektiğini**” öne sürdü. Açıklamasında son derece dikkatli bir dil kullanan Liegen, Leeds’de alınan kararlara karşı olmadığını da ima ediyordu. Karl Liegen yaptığı açıklamadan sonra Uluslararası Federasyonun bütün üyelerine birer sirküler yollayarak, savaşmakta olsun ya da olmasın, tüm işçileri örnek bir dayanışma içinde hareket etmeğe davet etti. Liegen, milli merkezler arasında yeniden ilişki kurmak amacıyla tarafsız bir ülkede bir toplantı yapılmasını, tüm işçi kuruluşlarının buna katılmasını da teklif ediyordu. Federasyon Başkanına göre, toplantı Aralık 1916 da İsviçre’de yapılabilirdi.

İtilâf devletlerinin milli sendika merkezleri Karl Liegen’in teklifini olumlu karşılamadılar. İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı da Karl Liegen’e, “**toplantının sorumluluğunu üzerine almayacağını**” bildirdi. Bu gelişmeler sırasında Sosyalist Enternasyonal’in 1917 Haziranında Stockholm’de bir barış konferansı düzenleyeceği haberi duyuldu. Bunun üzerine Uluslararası Federasyonun da aynı tarihte Stockholm’de bir toplantı yapması kararlaştırıldı. Bu teşebbüs “Merkezi Haberleşme Bürosu”ndan gelmişti.

Tarafsız ülkelerden beş, İtilâf Devletlerinden dört sendika merkezinin katıldığı konferans 6 Haziran günü Stockholm’de başladı. İşçi liderleri önce Leeds Konferansında alınan kararları ve hedefler programını gözden geçirdi. Hedefler programının ve Leeds kararlarının işçi isteklerinin tümünü kapsadığını belirten liderler, bunların 10 Haziran 1917 de Stockholm’de çalışmalarına başlayacak olan “Sosyalist Enternasyonal Barış Konferansı”na sunulmasına karar verdiler.

Stockholm Konferansında işçi kuruluşları arasındaki ilişkilerin bir an önce kurulmasının gerekli olduğu da belirtildi. Yayınlanan bildiri-
de, “... işçi sınıfının hak ve çıkarlarının korunabilmesi, sendikalar ara-

ısı ilişkilerin bir an önce geliştirilmesine bağlıdır” deniliyordu. Bu bildiriyeye İtilâf devletlerine mensup bazı sendikacılar muhalefet ettiler. Bunlara göre, savaş kesinlikle sona ermeden birleşmek ve ilişkileri geliştirmek mümkün olamazdı.

Bu arada “Merkezi Haberleşme Bürosu”na bir telgraf gönderilerek, “işçi sınıfının Leeds kararlarını şükranla karşıladığı” bildirildi.

BERN KONFERANSI

Stockholm konferansını, mümkün olan en kısa bir süre içinde yeniden toplanılması dileğiyle kapatan işçi liderleri, “**Merkezî Haberleşme Bürosu**”nun, ikinci toplantının Eylül 1917 de Bern’de yapılacağını bildirmesini sevinçle karşıladılar. Leon Jouhaux, İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile temasa geçmiş, Konfederasyonun “**yardıma hazır olduğunu bildirmesi üzerine**” durumdan milli merkezleri haberdar etmişti. Bern Konferansına IFTU üyeleri ve o tarihte IFTU saflarında olmayan işçi kuruluşları davet edildi. Milli merkezlere gönderilen toplantı gündeminde şunlar vardı:

- **IFTU Ana Tüzüğü**
- **IFTU Genel Merkezinin yerinin belirlenmesi**
- **Barış Konferansına sunulacak işçi istek ve dilekleri.**

Bern konferansı 1 Eylül günü başladı. Bulgaristan, Danimarka, Almanya, Hollanda, Norveç, Avusturya, İsveç, İsviçre, Bohemya ve Macaristan temsilci göndermiş; İngiltere, Belçika, Fransa, İspanya, Sırbistan, İtalya, Yunanistan, Bosna-Hırvatistan, Lüksemburg, Romanya, Finlandiya, Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya Konferansa katılmayacaklarını bildirmişlerdi. İtalya mazeret olarak, “milli merkezlerin tümünün katılmamış olmasını” ileri sürmüştü, Sırbistan işçi liderleri ise vize alamamışlardı.

Uluslararası Federasyona üye olmadıkları halde konferansa davet edilen fakat ilgi göstermeyen ülkeler şunlardı: Kanada, Arjantin, Uruguay, Brezilya, Japonya, Türkiye, Portekiz, Güney Afrika, Rusya.

Bern konferansı karşılıklı suçlamalarla geçti. Uluslararası işçi dayanışmasını bozan sorumlular aranıyor, herkes birbirine yükleniyordu. Ana Tüzük ve IFTU Genel Merkezinin yerinin belirlenmesine ilişkin gündem maddeleri görüşülemedi. Barış Konferansına sunulacak işçi istekleri ise ancak konferansın son gününde ele alınabildi ve bazı küçük değişikliklerle kabul edildi.

Leeds'de kararlaştırılan, Stockholm ve Bern Konferanslarında tasvip gören işçi istek ve dilekleri şunlardı:

I. İşçilerin muhaceret ve seyahat serbestisi

- İşçilerin muhaceretine engel olucu tedbirler asla kabul edilemez.
- Muhaceret ancak milli sağlık için bir tehlike teşkil ettiği takdirde sınırlanabilir.
- Muhacir işçilerin ferdi iş akitleriyle çalıştırılmaları önlenmelidir.
- Hükümetler iş ve işçi bulma kurumları vasıtasıyla muhaceret hareketini kontrol ederler, belirli sürelerde çalışma hayatıyla ilgili istatistikler hazırlar ve yayınlarlar.

II. Sendikalaşma ve üst kuruluşlara katılma hakkı

- Tüm işçilerin sendikalara üye olmaya hakkı vardır. Bu hak hangi şartlar altında olursa olsun sınırlandınamaz. İşçi kuruluşlarının üst kuruluşlara katılma, onlarla birleşme hakkı vardır. İşçinin bu vazgeçilmez haklarını sınırlayan kanunlar kaldırılmalıdır.
- Sendikalara üye olmak ve sendikal haklardan yararlanmak bakımından yerli, yabancı işçi ayırımı yapılamaz. Yabancı işçiler haklardan eşit olarak yararlanırlar.

III. Sosyal güvenlik tedbirleri

- Her ülke sosyal sigorta dallarını geliştirmeli, özellikle "hastalık, yaşlılık, malüliyet ve işsizlik sigortaları"nı kabul etmelidir. Sigorta haklarından yararlandırmada, yerli, yabancı işçi ayırımı yapılamaz. Yabancı işçiler de bu haklardan eşit olarak yararlanırlar. Sosyal sigorta ve güvenlik çalışmalarıyla ilgili öğretici, eğitici kitap, broşür vs. vergiye tabi değildir.

IV. Çalışma süresi

- İşçiler günde en çok 10 saat çalışırlar. Günlük alışma saatleri, mümkün olan en kısa süre

içinde 8'e indirilmelidir. 10 saatlik çalışma süresi belirli bir geçiş devresinden sonra terk edilmeli, 8 saatlik mesai kanun teminatı altına alınmalıdır.

- Ağır işlerde, özellikle madenlerde, günlük çalışma süresi en çok 8 saattir.
- İşin özelliği icabı gece çalışması gereken işkolları dışında diğer bütün işkollarında gece mesaisi kaldırılmalıdır. Gece çalışması halinde bu, 8 saati geçmemelidir.
- İşçiler hafta sonunda en az 36 saat dinlenme hakkına sahiptir. Pazar çalışmasının gerekli olduğu işkollarında, 36 saatlik dinlenme hakkı dikkate alınarak, ayarlamalar yapılabilir.

V. İşçi sağlığı ve mesleki hastalıklardan korunma

- İşçi sağlığını koruyucu tedbirler istisnasız her ülkede alınmalıdır. Tehlikeli üretim metodları yasaklanmalıdır.

VI. Evde çalıştırılanlar

- Evlerde çalıştırılan işçilerin tümü sosyal sigortalardan yararlandırılmalıdır. Gıda maddelerinin gerekli sıhhi tedbirlerin alınmadığı mahallerde, evlerde imali yasaklanmalıdır.

VII. Çocukların korunması

- 15 yaştan küçük çocukların çalıştırılması yasaklanmalıdır. Yaşları 15-18 arasında olan işçiler günde en çok 8 saat çalıştırılmalı, dördüncü saatin sonunda yarım saat dinlendirilmelidirler. Genç işçilere eğitim çalışmalarına katılmak için gündüzleri izin verilmelidir. Gençlere gece vardiyası yaptırılmamalı, tatil günlerinde, tehlikeli işlerde ve özellikle maden ocaklarında çalıştırılmamalıdır.

VIII. Kadın işçilerin korunması

- Kadın işçiler günde 8, haftada 44 saatten fazla çalıştırılmamalıdır.

- Kadın işçiler tehlikeli işlerde özellikle maden ocaklarında çalıştırılmamalıdır.
- Hamile işçiye doğumdan önce 4, doğumdan sonra 6 hafta aralıksız ücretli izin verilmelidir.
- Eğitimde iş karşılığı eşit ücret ödenmelidir.

IX. Gemi adamlarının korunması

- Gemi adamlarının hak ve menfaatlerini teminat altına alan uluslararası sözleşmeler hazırlanmalıdır.

X. Kontrol müessesesi

- Her ülkede çalışma şartlarını yakından kontrol edecek müesseseler meydana getirilmelidir. Bu müesseseler her işyerini yılda iki defa kontrol etmeli, görevliler, işçi ve işveren temsilcileri arasından seçilmelidir. Kontrolörler bağımlı olmamalıdır. Kontrol müesseseleri her yıl çalışma raporu hazırlamalı, bunlar yayınlanmalıdır.
- Kontrol müessesesinin çalışmalarına, işverenler, çalıştırdıkları yabancı işçilere lisan öğretecek kurslar açarak yardımcı olmalıdırlar. Bu kursların masraflarını işverenler karşılamalı, ayrıca hazırlatacakları broşürlerle yabancı işçilerin iş kurallarını öğrenmelerini sağlamalıdır.
- Barış Andlaşmasında, işçi hak ve menfaatlerini korumağa yetkili kuruluş olarak "Uluslararası İşçi Koruma Derneği"ne yer verilmeli, bu kuruluş tarafından kurulan "Uluslararası Çalışma Bürosu", sosyal politika ve sosyal güvenliğe ilişkin araştırmalarına devam etmelidir. Çalışma Bürosu çalışma hayatıyla ilgili istatistikler de hazırlamalı, dökümanlar en az üç dil üzerinden yayınlanmalıdır. Çalışma Bürosu, kabul ettiği ulus-

lararası sözleşmelerin uygulanmakta olup olmadığına da kontrol etmelidir.

- Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu, Uluslararası Çalışma Bürosu'na temsilci gönderebilmelidir.
- Uluslararası Çalışma Bürosu belirli zamanlarda konferanslar düzenlemeli, sosyal politika, sosyal güvenlik ve çalışma hayatına ilişkin mevzuat çalışmalarında rehberlik etmelidir.

SAVAŞ ŞİDDETİNİ ARTTIRIYOR

Bern Konferansından sonra savaş şiddetini çok arttırdı. Tarafsız ülkelerin sendika merkezleri ile savaşmakta olanlar arasında ilişki kurabilmek ve hele bunu geliştirebilmek imkânsız bir hale gelmişti... 1918 sonlarına doğru IFTU Amsterdam Alt-Sekreterliği üye kuruluşlara bir sirküler yollayarak, IFTU'nun Barış Konferansı ile aynı zamanlarda bir toplantı düzenlemek istediğini, uluslararası sendikal ilişkileri yeniden kurabilmek için bu toplantıya katılmanın gerekli olduğunu bildirdi. O tarihe kadar Alt-Sekreterliğe karşı açıktan cephe almamakla beraber, kurdukları "**Merkezi Haberleşme Bürosu**" ile Alt-Sekreterliği tanımadıklarını ima eden işçi liderleri bu çağırışı "**olumlu bir adım**" kabul ettiler. Sirkülerde IFTU toplantısında görüşülecek konular şöyle sıralanmıştı:

- IFTU'nun yeni statüsü
- IFTU Genel Merkezinin yerinin belirlenmesi
- Barış Konferansına sunulacak işçi isteklerinin yeniden incelenmesi
- IFTU adına işçi isteklerini Barış Konferansında savunacak bir komitenin kurulması

Sirküler ayrıca, milli merkezlerden "...Hükümetleri, barış konferansında işçiden yana bir politika izlemeleri için etkilemeğe başlamalarını" istiyordu.

Savaşın bitimini ilân eden "**Ateş-Kes Andlaşması**"nı işçi hareketi büyük bir sevinçle karşıladı. Sendika liderleri sabırsızlıkla "**Barış Konferansı**"nın tarihinin belirlenmesini bekliyor, aynı tarihte düzen-

lenmesi düşünölen IFTU Konferansının hazırlıklarını yapıyorlardı. Bu arada Barış Konferansı iki kere ertelendi. Bunun üzerine daha fazla beklemenin yersiz olacağı düşöncesiyle işçi konferansının yapılması kararlaştırdı. Amsterdam'da düzenlenecek konferansa IFTU'ya üye olsun ya da olmasın, tüm sendika merkezleri davet edilecekti... Hazırlıklar devam ederken konferansın, 5-9 Şubat tarihleri arasında Bern'de "sosyalist partiler" tarafından düzenlenecek toplantıyla aynı zamanda yapılabileceğı belirtildi ve olumlu karşılandı. Almanya, Avusturya, Bulgaristan, Çekoslovakya, Danimarka, Fransa, Kanada, Macaristan, Norveç, İngiltere, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya ve Yunanistanın katıldığı konferans 6 Şubat 1919 da başladı.

Tahminlerin aksine Bern'de önemli bir sonuç alınamadı.

IFTU'nun yeni statüsü ve genel merkezinin nerede olacağı hakkında karara varılamadığı gibi, işçi isteklerini Barış Konferansında savunacak komite de kurulamadı. Esasen tanınmış sendikacıların çoğı konferansa katılmamıştı.

Konferans'da atılan tek olumlu, adım, IFTU'nun "**Milletler Cemiyetini desteklediğinin dünya kamuoyuna duyurulması**" idi. Sendika liderleri, Alt-Sekreterliği, mümkün olan en kısa zamanda, bir uluslararası konferans daha düzenlemekle görevlendirdiler ve dağıldılar. Bu konferans 25 Temmuz - 2 Ağustos 1919 tarihleri arasında Amsterdam'da yapıldı.

ÖN TOPLANTI

Bern Konferansında alınan karara göre, Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonunun yeni statüsünün görüşöleceğı toplantıdan önce bir ön-toplantı yapılacaktı. Almanya, Amerika, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İspanya, İsveç, İsviçre ve Norveç'in katıldığı ön-toplantı, 25 Temmuz günü Amsterdam'da son derece tatsız bir hava içinde başladı. Belçikalı sendikacılar Almanları şiddetle suçluyor, "... işçi dayanışmasını ayaklar altına alan tutumlarından dolayı Alman sendikacıları özür dilemelidir" diyerek, Almanların Belçikalılara ve özellikle Belçikalı işçilere işgal sırasında yaptığı "**insanlık dışı**" eziyetleri anlatıyorlardı. Alman işçi liderleri ise, "**Birinci Dünya Savaşının tüm sorumluluğunun Almanya'ya ait olamayacağını**" ileri sürüyor, "... savaş sırasında olanlar bizleri de üzmüştür. Fakat savaş halindeydik. Bu gerçek hatırdan uzak tutulamaz" diyorlardı.

Belçikalıların direnmeğe devam etmesi ve işçi liderlerinin çoğunun Belçikalıları destekliyor görünmesi üzerine, Alman Delegesi Johann Sassenbach hazırladıkları bir bildiriye gruba sunacaklarını açıkladı. Bildiri şöyleydi:

“Alman işçi hareketi, savaş sırasında Belçikalılara karşı büyük bir adaletsizlik yapılmış olduğunu kabul etmektedir. Belçika'nın işgal altında bulunduğu devrede yapılan zulümü daima takbih etmişizdir. Alman sendikacılık hareketi, ulusal çıkarlarını koruduğuna ve bir savunma savaşı yaptığını inanmıştır. Kendi açılarından İtilâf Devletleri de aynı inançla hareket etmişler, aynı amaçla savaşmışlardır. Yapılanların, Alman halkının yüksek menfaatlerinin gerektirdiği hareketler olduğuna kani idik. Ancak diğer ülkelerin işçi sınıfına karşı adaletsizlik yapılmasını da ne tasvip ettik, ne de istedik...”

Bu bildiriyle Alman-Belçika anlaşmazlığı bir çözüm yoluna kavuşturulmuş oluyordu. Ön toplantıda bir de, “oylamalarda izlenecek esaslar” belirlendi. O tarihe kadar, üye kuruluşlar, kaç işçiyi temsil ederlerse etsinler, sadece bir oy kullanma hakkına sahiptiler. Yeni teklif bu usulü kaldırıyor, milli merkezlerin üye sayılarıyla orantılı olarak oy kullanmaları esasını öngörüyordu.

IFTU YENİDEN KURULUYOR

IFTU'nun Amsterdam Konferansı, ön toplantıdan hemen sonra başladı. İşçi liderleri arasındaki kırınglıklar bir dereceye kadar giderilmiş, işçi dayanışması yeniden kurulma yoluna girmişti. Buna rağmen Konferansın ilk gününde gene suçlamalar, karşılıklı atışmalar, kırıncı tartışmalar oldu. Fakat ikinci günden itibaren bu hava dağıldı ve örnek bir dayanışma içinde işçi sorunları ele alındı.

Savaşan ülkeler arasında Barış Konferansından yedi ay sonrasına kadar bir anlaşma ortamının bulunmadığı, sosyalist partilerin yeniden birleşebilmelerinin ise 4 yıl sürdüğü dikkate alınacak olursa, işçilerin bu tutumu takdirle karşılanmak gerekir.

Amsterdam'da ilk iş olarak IFTU'nun Ana Tüzüğü görüşüldü ve oybirliği ile kabul edildi. Tüzük IFTU'nun “bağımsız” milli merkezlerden meydana geldiğini belirtiyor, bölünmelere yol açmamak amacıyla her ülkeden sadece bir milli merkezin IFTU üyesi olabileceğini hük-

me bağılıyordu. IFTU İcra Kurulu beş kişiden kurulacaktı. Federasyonun en yüksek organı iki yılda bir toplanan kongresiydi. Ayrıca 15 kişiden kurulu bir Genel Konsey meydana getiriliyordu. Üye kuruluşlar, kongre delegelerini şu esasa göre belirliyeceklerdi:

250.000	üye	1 delege
250.00 -500.000	"	2 delege
500.000-1.000.000	"	3 delege

Üye kuruluşlara bir milyon üyenin üstünde her 500 bin üye için bir delege daha gönderme hakkı tanınmıştı.

IFTU'nun Genel Merkezi Amsterdam'da olacak, IFTU'ya 1919 raiyicine göre, her 1000 üye için 1 Sterlin aidat ödenecekti.

Seçimler gürültülü oldu. Avusturya ve Alman işçi liderlerinin muhalefetine rağmen, İngiltere'den W. Appleton Federasyon Başkanlığına, Fransız Leon Jouhaux Başkan Vekilliğine, Belçikalı Corn Mertens, Jan Oudegeest ve Edo Fimmen Sekreterliklere getirildiler.

Tüzük hükümlerine göre IFTU'nun görevleri şöyleydi:

- İşçi sınıfının çıkarlarını korumak
- Karşılaştırmalı çalışma istatistikleri hazırlamak
- Gerekirse, milli merkezlere yardım için para toplamak
- Sendikal propagandayı yürütmek
- Ekonomik ve sosyal gelişmelerde sendikacılık hareketine rehberlik etmek

IFTU ayrıca bir de uluslararası bülten yayınlıyacaktı.

Amsterdam'da, Almanya ve Avusturya'nın Uluslararası Çalışma Teşkilâtına tam yetkili üye sıfatıyla katılmaları gerektiğini öngören kararın yanısıra, üretim araçlarının sosyalizasyonunu isteyen bir karar daha alındı. Karara göre işçiyi kölelikten kurtarmanın yegâne yolu üretim araçların sosyalizasyonu idi. Bu hedefi gerçekleştirebilmek için de dünyanın tüm ülkelerindeki işçilerin işbirliği yapmaları gerekiyordu. Bu karara, Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu (AFL) Başkanı Samuel Gompers olumsuz oy kullandı. Daha sonra, gelecek kongrenin 1921 de Paris'te yapılmasını kararlaştıran işçi liderleri dağıldılar.

Savaş
Sonrasına
Bir
Bakış

Birinci Dünya Savaşına son veren Versailles ve diğer barış andlaşmaları, İtilâf devletlerinin savaş sırasında ileri sürdükleri prensiplere uygun değildi.

Versailles'in kurduğu düzen az çok, 1815'lerde Viyana andlaşmasının kurduğu düzene benziyordu. Ancak bu defa baş roldeki devlet değişmiş, 1815'lerde aleyhinde kurulan ittifak şebekesinin şartlarına boyun eğen Fransanın yerini Almanya almıştı.

Versailles tek yanlı hazırlanmış, Almanlara sadece bir **"mukabil proje sunma fırsatı"** verilmişti. Ne var ki, imza merasimi sırasında Alman heyetinin galiplerle bir arada oturmasına izin verilmediği gibi, mukabil projenin görüşülmesine de imkân tanınmamıştı.

Savaş sırasında **"ilhaksız ve tazminatsız barış yapılacağı ve milletlerin kendi kaderlerine hakim olacakları"** bir ideal olarak ileri sürülmüş, milletler buna inandırılmıştı. Savaş sonrasında ise galipler bu sözlerini derhal unuttular: Çekoslavakya'nın sınırları çizilirken bu sınırlar içine bir çok Alman alındı... Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılan Arap ülkelerinde **"manda"** adı altında, sömürge yönetimine benzeyen bir sistem kuruldu. Türkiye'yi bağımsızlığından, yaşama hakkından mahrum eden Sevres bu tarihlerde imzalandı.

Savaş sonrası imzalanan andlaşmalarda gelecek savaşın tüm nedenleri gizlenmişti. Savaş dört büyük imparatorluğu yıkmış, Almanya ve Rusya başka şekiller almışlardı. Öte yandan, umulanın aksine, sa-

vaş sonrasında demokrasi ideali güçlenememiş, buna karşı tepkiler uyanmıştı. Savaş sonrasında ekonomik ve sosyal sorunlarını istismar eden ve çeşitli vaatlerle halkları kandıran diktatörler türedi. Bolşevizm, Faşizm, Nazizm gibi ekonomik ve sosyal denemelere girişildi.

Avusturyanın parçalanması ve Rusyanın zayıflamasıyla Avrupa'da yeni bir takım ülkeler meydana gelmişti. Polonya, Çekoslovakya, Yugoslavya gibi ülkeler uluslararası ilişkilerde rol oynamaya başlamışlardı. Osmanlı İmparatorluğunun parçalanmasıyla Batı ülkeleri, emperyalizmi, Yakın Doğu'da hakim kılmışlar, İngiltere'nin vaatlerine inanarak Osmanlı İmparatorluğuna karşı ayaklanan Araplar İngiltere ile Fransa'nın manda yönetimi altına girmişlerdi. Savaştan önce uluslararası ilişkilerin yönetimi altı büyük ülkenin elindeydi. Savaştan sonra uluslararası politikada rol oynayanların sayısı arttı ve ilişkiler daha karışık bir hal aldı.

Politik entrikalar, ihtiraslar, ekonomik rekabetler gemlenemiyor, dünya hızla vahim bir son'a doğru sürükleniyordu. Korku, emniyetsizlik, istikrarsızlık almış yürümüş, silâh altındaki asker sayısı artırılmış, yeni bir ittifaklar şebekesi, Avrupa'yı yeniden zümrelere ayırmıştı.

Dünya siyasetinde sorumluluk taşıyan ülkeler ne ekonomik tedbirlerde ne silâhsızlanma gibi hayatî önem taşıyan konularda anlaşabiliyorlardı.

Denge politikası yerine uluslararası işbirliğini ikame etmek üzere Milletler Cemiyeti kurulmuştu. Fakat bu Kurumdan da beklenen fayda sağlanamadı. Milletler Cemiyeti daha başında, statükonun korunması amacıyla galip devletler tarafından kurulduğu ileri sürülerek itimatsızlıkla karşılandı. Manda adı altında sömürge düzeni devam ettirildiğinden Asya'da da tutunamadı. Esasen Versailles'i onaylamayan Amerika, kuruluşuna ön ayak olduğu bu kuruma girmemiş, diğer ülkeler de "kendi politikalarını kolaylaştırdığı ölçüde" yardım eder olmuşlardı. (7)

Bu teşkilât, Japonya tarafından Uzak Doğu'da Mançurya'ya karşı girişilen tecavüzü önleyemedikten ve Habeş savaşında İtalya'ya karşı alınan zecrî tedbirleri etkili olarak uygulayamadıktan sonra uluslararası hayatta önemli bir rol oynayamaz hale geldi.

(7) Ahmet Şükrü Esmer, *Siyasi Tarih*. Ankara, 1953, S. 3.

Savaş sonrasında sendikacılık hareketinin de toparlanması kolay olmadı. Bölünmeler, fikir ayrılıkları, büyük kuruluşların malî vecibelerini yerine getirmemeleri, dünya barışının kurulmasında çok etkili olabilecek işçi hareketini güçsüz bıraktı ve çok geçmeden dünya çok korkunç bir savaşa daha sürüklendi.

SAVAŞ SONRASI SENDİKACILIK HAREKETİ

1919-1938 devresi, uluslararası sendikacılık hareketinin barış düzeninin kurulması için büyük çaba sarfettiği, önemli siyasal, ekonomik ve sosyal problemlerle uğraştığı bir dönemdir. Bu devrede silâhsızlanma çalışmalarına katkıda bulunulmuş, diktatörlüklere karşı mücadele eden unsurlar maddi manevi desteklenmiş, self-determinasyon hakkının üstünlüğü savunulmuş, Uluslararası Çalışma Teşkilâtı kurulmuştur.

Aynı dönemde Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu'nun, o tarihe kadar **"siyasal faaliyet olarak kabul edilen ve bu niteliğinden dolayı Sosyalist Enternasyonalin çalışma alanı içinde olduğu belirtilen"** çeşitli konuları ele aldığı görülmektedir. Pür sendikal konuların yanında siyasal faaliyetlerin yürütülmeğe başlamasının çeşitli nedenleri vardır. Bir defa 1919 yılından 1923'e kadar **"sosyalist akımı"** temsil eden bir uluslararası kuruluş yoktu. ⁽⁸⁾ Rusya'da Bolşevik ihtilalinin başarı kazanması hemen her ülkede sosyalist partiler içinde bölünmelere sebep olmuştu. Bu bakımdan, Sosyalist Enternasyonalin, uluslararası sorunlara ilişkin görüşlerini fikir birliği içinde duyurmasına ve savunmasına imkân kalmamıştı. Partilerde üç grup çatışyordu. Bir grup, her türlü tavizden uzak bir katılık içinde, Bolşevik İhtilâlini ve metodlarını benimsiyor, karşısındakileri **"sağcılıkla, sosyalizme ihanetle"** suçluyordu. Suçlananlar, **"Bolşevizm, sosyalizm demek değildir"** diyor, Sovyet denemesini benimsemenin **"sosyalist akımın sonu olacağını"** ileri sürüyordu. Bir de her iki cereyanı reddeden ve **"bu mücadelenin zararının eninde sonunda sosyalizme dokunacağını"** iddia eden bir grup vardı...

Mücadelenin su yüzüne çıkmasından pek kısa bir süre sonra üç ayrı kuruluş **"Sosyalist Enternasyonal"** olduğunu iddia etmeğe başladı. Bunlar; **"İkinci Enternasyonal"**, **"İki Buçuk'uncu Enternasyonal"** ve **"Üçüncü Enternasyonal"** isimlerini taşıyorlardı. Üçüncü Enternasyonal daha sonraları ismini **"Komünist Enternasyonal"** olarak değiştirdi...

(8) Schevenels, S. 92.

Sosyalist akımdaki bölünme, siyasi liderlerin çoğunu telaşa verdi. Kuruluşları birleştirme çabaları, özellikle "Komünist Enternasyonal"ın direnmesinin sonucu olarak, fayda sağlamadı. Bunun üzerine İkinci Enternasyonal ile İki Buçuk'uncu Enternasyonal 1923 yılında Hamburg'da yaptıkları ortak bir toplantıda birleşme kararı aldılar. Yeni kuruluşun ismi ilk önce "**Sosyal Demokratik Enternasyonal**" olarak belirlendiyse de, sonra "**İşçi ve Sosyalist Enternasyonal**" (LSI) olarak değiştirildi.

BARIŞ GÖRÜŞMELERİNE KATKI

Savaş sonrasında, çalışma hayatının işçi çıkarlarını birinci plâna alacak bir şekilde düzenlenmesine IFTU büyük bir önem veriyordu. Bu alanda çalışmalar yapılmış, çeşitli uluslararası toplantılarda "**İşçi İstekleri Programı**" meydana getirmişti.

1919 yılı Ocak ayında Müttefikler 15 sendikacıdan kurulu bir komitenin görevlendirilerek çalışma hayatına ilişkin kaidelerin belirlenmesinde yardımcı olmasını istedi. IFTU tarafından kurulan komitede Amerikalı işçi lideri Samuel Gompers, Fransa'dan Leon Jouhaux, Belçika'dan Emile Vandervelle ve İngiltere'den G.N. Barnes de vardı. Komite, 1 Şubat - 25 Mart 1919 tarihleri arasında aralıksız çalıştı. Görüşmelerde cevabı araştırılan sorular şunlardı:

Yeni kurulacak dünya düzeninde işçilere ne gibi haklar tanınacaktı ?

İşçi hakları nasıl teminat altına alınacaktı

İşçi haklarına ilişkin normlar en iyi şekilde hangi kuruluş tarafından hazırlanabilirdi ?

Komite bu sorulara, "**İşçi İstekleri Programı**"nın ışığı altında cevap arıyordu...

15 kişiden kurulu işçi komitesi, işçi haklarını uluslararası alanda savunacak, koyacağı normlarla Devletlere yol gösterecek bir kuruluşun meydana getirilmesini istiyordu. "**Uluslararası Çalışma Teşkilâtı**" adını taşıyacak böyle bir kuruluştaki, Hükümetler işçi ve işverenler temsil edilebilir, çalışma hayatını düzenleyecek uluslararası normlar belirlenebildi. Ancak Uluslararası Çalışma Teşkilâtının kabul ettiği normların kudreti ne olacaktı... Bunun da belirlenmesi gerekiyordu.

Çalışma Teşkilâtınca alınacak kararların niteliği işçiler arasında fikir ayrılıklarına sebep oldu. Kimisine göre işçi hak ve çıkarlarını ko-

rumanın en salim yolu kararların "bağlayıcı" olmasıydı. Diğer bir grup sendikacı ise, bu isteğin "realist" olmadığını, kâğıt üzerinde bağlayıcı olan kararların uygulanmaması halinde hiçbir şey yapılamayacağını, öne sürüyordu.

Uzun görüşmelerden sonra ikinci görüş rağbet gördü: Uluslararası Çalışma Teşkilâtı çalışma hayatına ilişkin kuralları "**sözleşmelerde**" toplayacak, bu sözleşmeler ancak üye Devletlerin yasama organının onayından geçtikten sonra "**bağlayıcı**" olacaktı.

Uluslararası Çalışma Teşkilâtında yapılacak oylamalar da anlaşmazlık doğurdu. Bazı işçi liderleri "**hükümet temsilcilerinin daha ziyade istişarî bir rolü olması gerektiğini**" ileri sürüyor, çalışma hayatına ilişkin kararların oylamasına sadece işçi temsilcileriyle işverenlerin katılmalarını savunuyorlardı. Bu görüş de "**realist**" olmamakla nitelendirildi. Nitekim, Uluslararası Çalışma Teşkilâtının statüsü son şeklini aldığı anda, her üç gruba da "**eşit**" temsil olunma ve oy kullanma hakkı tanınmıştı...

İşçi komitesinin Barış Konferansı'na "**Uluslararası Çalışma Teşkilâtı fikrini kabul ettirmesi**" zor olmamış, 1919 içinde Teşkilât meydana getirilmiştir. 1919 Ekiminde Washington'da atılan adım, bugün çalışma hayatında ve işçi hak ve çıkarlarının korunmasında ulaşılan ileri düzenin başlangıcı olmuştur.

TEMEL HEDEFLER

11 Nisan 1919'da Versailles'de kabul edilen Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) Anayasasının giriş kısmında kuruluşun amacı şöyle belirtiliyordu:

"... Milletler Cemiyeti, dünya barışının sağlanmasını kendisine amaç edinmiştir. Evrensel ve daimi bir barış ise ancak sosyal adalet esası üzerine kurulabilir. Günümüzün çalışma şartları, genel barış ve ahenk için tehlike yaratan haksızlıklara yol açmaktadır. Bunlara karşı tedbir almak artık bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu tedbirler, günlük çalışma sürelerine, ücretlere, işsizlikle savaşa, işçileri hastalık ve iş kazalarına karşı korumağa ilişkin olmalıdır..."

Barış Andlaşmasıyla Milletler Cemiyetine bağlı bir ihtisas kurulu olarak kurulan ILO'dan istenenler ise şöyle özetlenebilirdi :

● **Çalışma saatlerinin, günde ve haftada en çok ne kadar çalışılacağını gösterir şekilde belirlenmesi**

- Emek arzının düzenlenmesi
- İşsizliğe karşı korunma tedbirleri alınması
- Ücretlerin korunması,
- İşçileri, iş kazalarına, hastalığa ve mesleki hastalıklara karşı koruyucu tedbirler alınması
- Çocukların, genç işçilerin ve kadın işçilerin korunması
- Yaşlıları, emeklileri koruyucu tedbirler alınması
- Yabancı ülkelerde çalışan işçilerin korunması
- Eşit değerde iş karşılığı eşit ücret prensibinin uygulanması
- Teşkilatlanma özgürlüğünün tanınması ve korunması
- Meslekî eğitim ve teknik öğrenim programları düzenlenmesi

SAVAŞ SONRASI KALKINMA ÇABALARI

1920 ortalarında enflasyon Avrupa'yı kasıp kavurmaya başladı. Ham madde ve geçim sıkıntısı çekiliyordu. Grevler birbirini kovalıyor, yer yer ayaklanmalar oluyordu. Bu sırada Japonya'da ekonomik kriz başladı ve kısa bir süre içinde Amerika Birleşik Devletlerini, İngiltereyi ve Fransıyı etkisi altına aldı. 1922 yılı içinde tüm Avrupa ekonomik krizle karşı karşıya kalmıştı.

Kriz işçileri feci duruma düşürdü. İşsizlik Amerika'da yüzde 29, Belçika'da yüzde 32, İngiltere'de yüzde 12.1, Danimarka'da yüzde 33, İsveç'te yüzde 33'e yükselmişti...

İşte bu günlerde Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu olanüstü kongreye gitti. Londra'da toplanılacak, ekonomik kriz ve etkileri görüşülecek, tedbirler düşünülecekti.

Londra kongresine Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu dışında 17 milli merkez katıldı. 24 milyon işçiyi temsil eden delegeler öncelikle işsizlik sorununu ele aldılar. Gıda sıkıntısı nasıl çözümlenecek, ham madde sıkıntısı nasıl giderilecekti...

Londra Kongresinde delegelere IFTU Genel Merkezince hazırlanan çeşitli raporlar sunuldu. Ekonomik ve sosyal sorunlara ilişkin raporlarda, ülkeler arası ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi fikri işleniyor, şu tavsiyeler de bulunuluyordu:

- Savaş borçlarının kaldırılması
- Döviz kurlarında istikrar sağlayıcı tedbirler alınması
- Savaş sonrası ekonomik güçlükler içinde bocalayan ülkeler için Milletler Cemiyeti tarafından bir yardım kampanyası açılması
- Milletler Cemiyetinin ham madde dağılımını kontrol altına alması, bu konuda Uluslararası Çalışma Teşkilatını görevlendirmesi, ham madde sıkıntısı içinde olan ülkeler bu maddelerin en kısa zamanda ulaştırılması
- Gümrük tarifelerinin kaldırılması için gerekli hazırlıkların yapılması, tedbir alınması
- Ulaştırma işlerinin ve madenlerin sosyalizasyonu

Kongrede bu tavsiyelerin, Milletler Cemiyeti'nin Brüksel'de yapacağı konferansa sunulması kararlaştırıldı.

KAYNAYAN KAZAN: RUHR...

Londra Kongresinde Ruhr havzasının durumu da ele alındı. Fransa Ruhr'dan savaş tazminatı olarak aldığı kömürün yetersiz olduğunu iddia ediyor, Almanları, işi sabote etmekle suçluyordu. 1920 yılında durum son derece gerginleşmiş, Fransanın Ruhr'u işgal edeceği söylentisi yayılmaya başlamıştı. Alman maden işçileri ise, işgal altında çalışmayacaklarını kesin bir dille belirtiyorlardı.

Londra Kongresinden bir süre önce IFTU Ruhr havzasına bir inceleme heyeti göndermişti. Heyet raporu Alman işçilerinin çok ağır şartlar altında çalışmakta olduklarını ortaya koyuyordu. Raporun kongrede görüşülmesi sırasında, Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Karl Liegen söz aldı. Liegen, Alman işçilerinin insan üstü bir çaba göstererek çalıştıklarını belirtti. "... her ay 2 milyon ton kömür vermekteyiz. İşçilerimiz yarı açtır. Buna rağmen vecibelerimizi yerine getirmek için fazla mesai yapmaktayız. Sağduyu ile hareket edilmediği yolundaki Fransız iddiaları doğru değildir." dedi. Liegen'den sonra Heyetin Başkanı sıfatıyla Ruhr'a giden Fransız İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Leon Jauhaux söz aldı ve Liegen'e hak verdiğini belirtti. Fransız işçi lideri "askerî müdahalenin verimliliği düşürmekten başka bir şeye yaramayacağını" ileri sürüyor, "bizler de işgal altında çalışmayı reddederiz. Bu bakımdan meslektaşımızın hassasiyetini takdir ediyoruz" diyordu.

İşçi liderlerinin iyi niyeti ve birbirlerine karşı gösterdikleri anlayış Fransızların 1923'de Ruhr'u işgal etmelerini önleyemedi. Almanlar da karşılık olarak genel greve başvurdu.

AFL FEDERASYONDAN AYRILIYOR

Uluslararası işçi hareketinin tarihini incelerken, çeşitli zamanlarda işçi hareketini, politikasıyla etkileyen Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu (AFL) na göz atmakta fayda vardır. Hatırlanacağı üzere Avrupalı sendikacılarla Amerikalılar arasında ilk temas, 1909 yılında AFL Başkanı Samuel Gompers'in misafir delege olarak katıldığı Paris Konferansında kurulmuştu ⁽⁹⁾. AFL 1901 yılında Uluslararası Sekreterliğe üye olmak için müracaat etmiş, 1911 ve 1913 yıllarında yapılan konferanslara da bu sıfatla katılmıştı.

IFTU Genel Sekreteri Walter Schevenels'in "Kırkbeş Yıl" adlı eserinde ileri sürdüğüne göre, "Amerikan sandikacıları, Uluslararası Sekreterliğe üye olduktan sonra, Avrupa sendikacılığı hakkındaki endişelerini muhafaza etmişler, Avrupadaki sosyalist partilerle işçi hareketinin yakın ilişki kurmasından hoşlanmamışlardır." ⁽¹⁰⁾

AFL ile IFTU arasındaki anlaşmazlıklar Birinci Dünya Savaşından hemen sonra açığa çıktı...

Savaşın sonunda işçi sendikaları, siyasi partiler ve sosyal çalışmalar yapan diğer kurumlar, barış konferansına paralel bir toplantı yapılması fikrini savunuyorlardı. İlk teşebbüs Şubat 1919'da İngiliz işçi lideri Arthur Henderson'dan gelmiş, Paris'te bir toplantı yapılması düşünülmüş, fakat Fransa Başbakanı Clemenceau'nun düşman ülkeleri temsilen konferansa katılacaklara vize vermeyi kabul etmesi üzerine bu toplantı ertelenmişti. Daha sonra Bern'de ve nihayet 25 Temmuz - 2 Ağustos tarihlerinde Amsterdam'da toplanılmış, burada Amerikalılarla Avrupa sendikacıları arasındaki görüş ayrılıkları bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmıştır.

Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu Başkanı Samuel Gompers daha başından Arthur Henderson'un, ve IFTU Amsterdam Bürosu sekreteri Jan Oudegeest'in tekliflerini olumlu karşılamadığını açıklamış, "işçi hareketinin, siyasi partilerin temsil olunduğu toplantılarda yeri olamayacağını" öne sürmüştü. Amerikalıların kanaatine göre

(9) Bak. Yuk. S. 20

(10) Schevenels, S. 118

toplantı IFTU'ya bağlı büyük kuruluşlar tarafından desteklenmedikçe bir anlam taşımayacaktı... Bu görüşle ortaya atılan AFL önce toplantıyı bizzat düzenlemek istedi. Ne var ki, Amerikalıların çağrısına itibar edilmedi... Bunun üzerine Samuel Gompers Amsterdam konferansına katılmaya karar verdi.

Amsterdam konferansında Amerikalılar, Federasyonu güçlendirecek her teklifi desteklediler. Fakat sıra, yeni Federasyonun **"sosyal ve ekonomik politikası"**na gelince durum değişti... Gompers'e göre, **"... sendikacılık bir yana itilmiş, konferans siyaset pazarı haline gelmişti ...Siyasi partilerin programlarında yer alması gereken hedefler Federasyon Tüzüğüne sokulmak isteniyordu... Federasyon bu tutumunu değiştirmeliydi. Aksi takdirde Amerikan sendikacılığı Uluslararası Federasyon ile arasındaki ilişkileri gözden geçirmek zorunluluğunda kalacaktı" ...** (11)

Amerikalılarla Avrupalılar arasındaki görüş ayrılığının, o tarihlerde Federasyonun başında bulunan işçi liderlerini çok düşündürdüğünü belirtmek gerekir. Avrupalılar bir yandan, **temel ekonomik ve sosyal hedeflerde** sapmaları önlemeye çalışıyor, öte yandan Amerikalıların ayrılmasının IFTU'yu daha kuruluştaki zayıf düşüreceğinden endişe ediyorlardı. Karşılıklı ithamlar ve ağız münakaşaları ile sona eren Konferansın tek olumlu yönü, Gompers'in, Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu'nun IFTU'ya üyeliğinin devamı için AFL İcra Kurulunu ikna etmeye çalışacağı yolundaki sözüydü...

IFTU yöneticileri durumu yeniden görüşmek üzere, 3 Kasım 1919 günü Amerika'ya gittiler. Samuel Gompers ve Başkan Vekili Matthew Woll ile 4 Kasım günü görüşüldü, olumlu bir sonuç alınamadı. Amerikalılar **"ideolojik hedeflerin ön plâna alındığını, siyaset uğruna, sendikacılık hareketini güçsüz bırakacak bir yola girildiğini"** söylüyorlardı. Gompers'e göre Avrupalılar, **"ya sendikacılık yapmalı, ya da ihtilalcilerin maşası olarak hareket etmeliydiler. Bunun ikisinin arası olmazdı, düşünülemezdi..."** (12)

IFTU üyeliği AFL'in 1920 yılında yapılan kongresinde uzun uzadıya konuşuldu ve konunun AFL İcra Kurulunca kararlaştırılması kabul edildi. Mart 1921'de yapılan AFL İcra Kurulu toplantısından sonra, resmen açıklanmamakla beraber, Amerikalıların IFTU'dan ayrılacakları anlaşıldı. Amerikan basını IFTU'ya ateş püskürüyor, Federasyo-

(11) Schevenels, S. 121-122.

(12) Schevenels, S. 120.

nun ideolojik bir mücadeleye itildiğini, işçi çıkarlarını gereği gibi savunmadığını iddia ediyordu. Böylece AFL, IFTU'dan ayrılmış oldu. Esasen 1914 yılından sonra aidat da ödememişlerdi.

AFL'in yeniden üye olması için 1925 yılında teşebbüse geçildiyse de, bu ancak 1937'de gerçekleşti.

İŞKOLU FEDERASYONLARI

Birinci Dünya Savaşı, Uluslararası İşkolu Federasyonları ile üyeleri arasındaki ilişkileri tamamen kesmişti. Savaştan sonra IFTU, İşkolu Federasyonlarına yardım etmeğe başladı. O tarihlerde, İşkolu Federasyonlarının yarı-bağımsız bir hüviyeti vardı.

İşkolu Federasyonları IFTU Genel Kurulunda alınan kararlarla bağılıydılar. Kongrelerde belirlenen temel sendikal politikadan sapma yapılmayacak, sorunların çözümünde el ele verilecekti... IFTU kongrelerine gözlemci delege statüsüyle katılan Federasyonların oy kullanma hakkı yoktu.

CENOVA VE ROMA KONFERANSLARI

1922 Ocağında Müttefikler "Bakanlar" seviyesinde Cannes'de bir toplantı yapmaya karar verdiler. Ekonomik güçlüklerin ele alındığı bu toplantıda olumlu bir sonuç alınamadı ve ikinci toplantının Cenova'da yapılması kararlaştırıldı. Cenova Konferansı 10-19 Nisan tarihleri arasında yapıldı. Konferansda ham madde sıkıntısı, gıda azlığı, mali istikrarı sağlamaya ilişkin çeşitli tedbirler görüşüldü.

IFTU, olağan kongresini 15-17 Nisan 1922 de Roma'da yapacaktı. Müttefiklerin Cenova'da toplanması üzerine, az sayıda delege ile de olsa burada toplanılması, Bakanlar seviyesindeki çalışmaların yakından izlenilmesi kararlaştırıldı. Cenova'da işçi liderleri Avrupanın karşı karşıya bulunduğu ekonomik güçlükleri ele aldılar. İşçi hareketi ekonomik emperyalizmle mücadele edilmesini istiyor, üretimde reorganizasyon programları teklif ediyordu. Ayrıca döviz kurlarına ilişkin tedbirler alınmalı, mali istikrar sağlanmalıydı.

Cenova Konferansından sonra Roma'da yapılan IFTU kongresine 20 kuruluş katıldı. Cenova Konferansında alınan kararları benimsediğini ve desteklediğini açıklayan Roma Kongresi, realist bir görüşle, savaş tazminatlarının iptalini istedi. Şubat 1922'ye kadar Almanya, 132

milyon altın mark tutarındaki tazminattan ancak 1 milyon 200 binini ödeyebilmişti... Bu rakamlar karşısında halâ tazminatın tamamının ödenmesinde ısrar etmenin anlamı yoktu...

RUHR İŞGAL EDİLİYOR

1920 Kasımında Fransız Hükümeti, Almanya'nın Barış Andlaşmasından doğan vecibelerini yerine getirmemekte olduğu iddiasıyla Ruhr'u işgal edeceklerini belirtmişti. IFTU, bu hareketi önleyebilir düşüncesiyle, Fransız işçi liderleri ile Almanlar arasında görüş birliği kurmağa çalışmış, bunda da kısmen başarı kazanmıştı. Ruhr'a giden IFTU inceleme heyeti, Fransız iddialarının gerçekleri yansıtmadığını belirtmiş, IFTU da, Ruhr'a tecavüz edilmesi halinde genel grev yapacak olan Alman işçilerini destekleyeceğini açıklamıştı. Almanlara nasıl yardım edileceğini IFTU Savaş ve Militarizm Komitesi belirleyecekti.

Ruhr sorunu daha sonra Cenova'da Bakanlar seviyesinde yapılan toplantıda da ele alınmış fakat tehlike önlenememişti. 1923 yılında Fransız kuvvetleri aniden Ruhr'a girdiler...

Ruhr'un işgali İngiliz-Fransız ilişkilerini gerginleştirirken, IFTU "**Savaş ve Militarizm Komitesi**"ni toplantıya çağırdı. Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu havzada genel grev ilân etmişti. IFTU, Savaş ve Militarizm Komitesinden gerekli tedbirleri almasını istedi. Komite genel grev yapan işçilere yapılacak yardımı görüşmeye başladı fakat olumlu bir karar alamadı ve bir süre sonra Komite üyeleri istifa etti.

IFTU'nun prestijini büyük ölçüde sarsan bu olaydan sonra Almanya birbirine girdi. Komünistler iktidarı ele geçirme çalışmalarına hız verdiler. Almanya'da genel greve gidilmesi için bütün varlıklarıyla çalışıyorlardı. Nihayet bunda başarı kazandılar. Şansölye W. Cuno duruma hakim olamadı ve çekildi. Yerine gelen Stereseman şiddet hareketlerine başvurarak durumun daha feci bir hal almasını önlediyse de, Ekim ayında komünistlerin Hamburg, Saksonya ve Thuringa bölgelerinde başlattıkları siyasi grevlere engel olamadı. Almanya'da durum ancak 1923 Aralıkta biraz düzelir gibi oldu.

Sovyet Sendikalarıyla İlişkiler

Avrupa sendikacılığı ve özellikle IFTU, Rusya'daki sendikal gelişmeleri başından beri büyük bir ilgi ile izlemiş, Rus sendikalarının Çarlık despotizmine karşı giriştiği özgürlük mücadelesi ve nihayet Şubat 1917'de gerçekleşen ihtilal Avrupa işçileri arasında hayranlık uyandırmıştı. ⁽¹³⁾

Rus işçi hareketinin durumu ilk olarak 1905 Amsterdam Konferansında ele alınmış, Uluslararası Sekreterlik, **"Rusya'da pek müşkül şartlar altında yürütülen özgürlük mücadelesini yürekten desteklediğini"** dünya kamuoyuna duyurmuştu. Daha sonra Oslo'da yapılan konferansda Moskova, Petersburg, Odesa ve Warsaw'da kurulu sendikalarla temasa geçildiği açıklanmış, Rusları Uluslararası Sekreterliğin saflarına almak için yapılanlar uzun uzun anlatılmıştı. ⁽¹⁴⁾

Birinci Dünya Savaşı sonunda yapılan Amsterdam Kongresine Rus sendikalarının davet edilmesi yıllardır gösterilen ilginin ve Batı Avrupa işçi çevrelerinde Rus ihtilaline karşı duyulan hayranlığın bir sonucuydu. Sovyetlere gelince; onlar, iyi niyetle yapılan bu çağrıya hakaretle karşılık vermişler, **"... Avrupa sendikacılığını kapitalist burjuvaziye uşaklık etmekle"** suçlamışlardır. Bu tutumu, uluslararası işçi hareketini bölme çabaları izlemiş, Üçüncü Enternasyonal ve Kızıl Sendikalar Enternasyonalini kurulmuş, IFTU'nun çeşitli zamanlarda yaptığı uzlaşma teklifleri cevapsız kalmıştır.

(13) Schevenels, S. 139.

(14) Bak. Yuk. S. 17-18.

Sovyetlerin bu tutumunun nedenini anlayabilmek için Rus sendikacılığına, yapısına ve çalışmalarını hangi şartlar altında yaptığına bir göz atmak lâzımdır.

RUSYA'DA SENDİKACILIK

Yirminci Yüzyılın başlarında, uluslararası alanda teşkilatlanma çabalarının önemle yürütüldüğü günlerde, Rusya'da da, despot bir rejime dayanan Çarlık İdaresi, işçiler arasındaki kaynaşmaları kontrol altına almak amacıyla sendikalaşma cereyanına müsamahakâr davranmaya başlamıştı. Sendikaların tüm çalışmaları polisin kontrolü altındaydı. Grev yolu, son derece ağır müeyyidelerle tıkanmış, buna karşılık, işçiyi istismar eden şartlar alabildiğine gelişmişti. Ücretler Avrupa ülkelerindeki seviyenin 1/3'i oranında, çalışma saatleri uzun, şartları son derece ağırdı. Çar İkinci Nicola'nın polisi kadar, işçilerin çoğunun köyden yeni kopmuş kimseler olmaları da hızlı ve bilinçli bir şekilde sendikalaşmayı önlüyordu. Ancak teşkilâtlanan Rus işçisinin bir özelliği vardı: Terör rejiminin tabii bir sonucu olarak, yeraltı faaliyetlerinde görev alıyor, burada Marksist ihtilalcilerin Rusya dışından sızdırdıkları fikirlerle besleniyor, katılıyor, en kanlı mücadelelere dahi göz kırpmadan atılacak duruma geliyordu...

Bir yanda Marksist ihtilalcilerin saçtığı tohumlar, öte yanda Batının liberal fikirlerini benimsemiş olan şehir burjuvazisinin siyasî reformlara ilişkin istekleri rejimin temelini kemiriyor, artan ekonomik ve sosyal dertleriyle Rusya hızla yeni bir düzene doğru sürükleniyordu. Şartların, Rusya'yı her an patlamağa hazır bir kazan durumuna getirdiği bu günlerde Çar İkinci Nicola askerî zaferler kazanmanın, İmparatorluğu Doğu'da genişletmenin hayalleriyle başbaşaydı. "**Önce Mançurya, Çin ve nihayet Kore...**" diyor, için için kaynayan ülkesinden habersiz görünüyordu. Çok geçmeden Mançurya bir Rus eyaleti haline gelecek fakat Kore'de durum değişiverecekti... Mançurya'ya ses çıkarmamayı tercih eden Japonya, Rusya'nın burnunun dibine kadar sokulması üzerine savaş hazırlıklarını kısa bir süre içinde tamamlayarak hücumu geçmişti...

18 ay süren savaştan perişan durumda çıkan İkinci Nicola'yı Rusya'da yepyeni sürprizler bekliyordu.

KANLI PAZAR

Japon savaşındaki yenilgilerin, yönetimdeki yolsuzlukların, ulaştırma ve beslenme işlerindeki aksaklıkların sebep olduğu buhran, öğ-

rencilerle işçilerin gösterilerine yol açmış, 1904 yılı sonunda Bakü'da başlayan grev, Putilov silâh fabrikalarına sıçramış, yüzbinlerin katıldığı bir ayaklanma halini almıştı.

Çarlık Rusyası için **"sonun başlangıcı"** kabul edilebilecek olay, 9 Ocak 1905'de Petrograd'da patlak veriyor; 900 kişinin ölümü, 5000'inin de yaralanmasıyla sonuçlanıyordu. O günden sonra 9 Ocak 1905, **"kanlı pazar"** ismiyle anılacaktı.

9 Ocak günü Petrograd'da 200 bin kişilik bir topluluk Çar'a dileklerini bildirmek üzere Kış Sarayı'na doğru yürümekteydi. Öndeki grupların başında Rus Fabrika İşçileri Sendikasının kurucularından Papaz Gapon vardı. Din adamı olmaktan çok, bir sosyal reform taraftarı olarak tanınan Gapon, elindeki kâğıdı sallayarak yürüyor, beş on adımda bir havalara kaldırıyor, o zaman uğultu halinde alkışlar, nalar, "yaşa" sesleri duyuluyordu. Papazın tuttuğu kâğıtta, Çar'dan istenilenler sıralanmıştı ve şöyle özetlenebilirdi:

- **günlük çalışma saatlerinin 8 saate indirilmesi**
- **asgari ücretin günde 1 ruble olması**
- **bir kurucu meclisin toplanması**

Her sınıf halktan meydana gelen; şarkılar, marşlar, ilâhiler söyleyerek yürüyen topluluk, Kış Sarayının önünde, ellerinde silâhlarıyla ateşe hazır bir durumda bekleyen Saray Muhafız Alayını görünce bir an duraladı... Sonra, ağır ağır yürüyüşe devam etti. Büyük bir topluluğun Saraya doğru yürüdüğünü haber alan Çar, ailesiyle birlikte başkente 25 kilometre mesafedeki Yazlık Sarayına gitmişti. Halkla askerler arasındaki mesafe 20 metreye indiği sırada ateş emri verildi. Kalabalık çığlıklar atarak kaçışmaya çalışıyor, silâhlar ard arda ateşleniyordu. Karlarla kaplı meydan kırmızılaşmış, 900 ölü, 5000 yaralı ile **"kanlı pazar"** kapanmıştı.⁽¹⁵⁾

GREV ÜSTÜNE GREV

Kanlı Pazar'dan sonra Rusya açık bir terör, grevler ve sokak mücadeleleri devrine giriyordu. Rus Ordusunun Mançurya'da Mukden mevkiinde uğradığı yenilgi, Moskova'da bir genel grev sebebi oluyor, Sibiryâ demiryolları duruyor, Donetz maden işletmelerinde işi terkedip işçi gösterilere başlıyordu. Artık olayların önü alınamaz olmuş;

(15) *İhtilâller ve Darbeler Tarihi. C. II, Çev. Sabiha Bozbağlı, İstanbul, 1966, S. 107.*

Mayıs ayında köylüler, Temmuzda denizciler ayaklanmış, ilk **"Sovyet"**, Ağustos 1905'de Kiev'de, sendikaların başlattığı grevden sonra kurulmuştu.

Bir ay kadar sonra Moskova'da, daha sonra Troçki'nin liderliğinde Petrograd'da kurulan **"sovyetler"** işçilerden milis kuvvetleri meydana getiriyor, Moskova'da barikatlar kuran, Odesa'da gösteri yürüyüşleri yapan halk topluluklarının desteğiyle rejimi sarsmaya başlıyordu...

Bir süre sonra Sovyetlerin kudreti karşısında, Çarlık Hükümeti işçilerin bazı istek ve dileklerini yerine getireceğini açıklayacak, siyasi af ilân edilecekti...

Bu sırada Kronştad üssünde bir ayaklanma oldu. Sovyetler derhal genel grev ilân ettiler. Bunun üzerine Hükümet fabrikaları kapattı. İşçiler de PTT hizmetlerinde greve gitti. Hükümet bir ihtilâlle karşılaştığını görünce sert tedbirlere başvurdu. Aynı zamanda bir Parlamento'nun —DUMA— kurulacağını, yasama erkinin İmparatorluk Konseyi ile bu Parlâmento tarafından kullanılacağını ilân ediyordu. Bu durum Sovyetler'i, Petrograd'da başkaldıran askerî birliklerin desteğinden yoksun bıraktı, başta Troçki olmak üzere Petrograd Sovyetinin 300 üyesi de tutuklandığından ayaklanma sona erdi. Moskova'daki ayaklanma ise kanlı bir şekilde son buldu: Askerî birlikler grevci işçilere ateş açmışlardı...

İşte bu günlerde Uluslararası Sekreterlik Amsterdam'da bir bildiri yayınlıyor, **"Çarlık despotizmine karşı direnen Rus işçilerini yürekten desteklediğini"** dünya kamuoyuna ilân ediyordu.

BAĞIMLI SENDİKACILIK

Rusya'da Çar'a karşı direnen **"Duma"**lar dağıtılıp, despotizme boyun eğecek bir meclis meydana getirebilmenin yolları aranırken, Avrupa'da toplanan Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi, Rus sendikalarının bağımsızlığını zedeleyen önemli bir karar almıştı. Parti kongresi, **"sendikaların rolü ikinci plândadır ve yardımcı mahiyettedir"** diyor, Parti yöneticilerinin işçi kuruluşlarında görev alabileceğini kabul ederek, **"sendikaların siyasal tarafsızlığı fikrini"** reddediyordu.

Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi Marksist Rus ihtilâlcileri tarafından 1898'de kurulmuştu. Gizli çalışmalar yapan Partinin bütün bü-

yük şehirlerde yeraltı teşkilâtı ve yayın organları vardı. Rus sendikalarının geleceğini etkileyen iki ihtilâlcı görüş, Parti'nin 1903'de Londra'da yapılan kongresinde çatışmış, Bolşevik-Menşevik ayrılığı ortaya çıkmıştı.⁽¹⁶⁾

11-23 Ağustos tarihleri arasında yapılan kongrede önce partinin yapısı, sonra ihtilâl anlayışında uyuşmazlıklar çıkmış, Lenin **"profesyonel ihtilâlciler tarafından yönetilen bir kavga partisi"** tezini savunurken, karşı grup, bu tutumun **"Parti içinde demokrasiyi yok edeceğini"** iddia etmişti. Aynı kongrede Lenin, **"Feodal düzen yıkıldıktan sonra, ihtilâli hızlandırarak proleter ihtilalini gerçekleştirmek mümkündür"** diyor, karşısındakiler ise, **"Çarlık rejiminin yıkılmasından sonra bir burjuva rejimini önemli görüyor, işçi ihtilâlinin bu dönemi izleyebileceğini"** ileri sürüyorlardı. Yapılan oylamada iki oyluk bir çoğunluk kazanan Lenin, daha sonra kendi grubunun ve karşısındakilerin ismini koyuyordu: Bolşevikler, yani çoğunlukta olanlar; Menşevikler, yani azınlıkta kalanlar...

Daha sonraları Menşevikler, **"sendikaların bağımsızlığı tezini"** savunacaklar fakat bunda da başarı kazanamıyacaklardı.

1907'DEN DÜNYA SAVAŞINA

Seçim kanununu değiştirerek, üçte ikisi muhafazakâr çevrelerin temsilcilerinden kurulu bir meclis meydana getiren Çarlık İdaresi, 1907'den itibaren daha sert baskı tedbirleri almaya başladı. Ordu ve deniz kuvvetleri yeniden teşkilâtlandırılmış, Çarlık topraklarının 3.5 milyon hektarlık kısmı köylülere dağıtılmaya başlanmıştı. Rus endüstrisi de geliyor, grevler gün geçtikçe azalıyordu. Rusya'da önemli bir değişiklik daha vardı: Rasputin devri başlamıştı.

Nisan 1912 gene grevler ayı oldu... Önce Sibiry'a'daki bir çalışma kampında başlayan ve kanlı bir şekilde bastırılan grev, sonra donanmaya ait askerî fabrikalara, dokuma sanayiine ve petrol endüstrisine sıçradı. Rusya'da 1914 yılı ortalarında çeşitli işkollarında greve başvuran işçilerin sayısı 1 milyonun üzerindeydi.

1 Ağustos 1914'de Çarlık Rusya'sı, İngiltere ve Fransa'nın safında, Almanya ve Osmanlı İmparatorluğuna karşı savaşa girdi. Savunma savaşı için dahi hazırlıklı olmayan Rus orduları, Fransa ve İngiltere ile

(16) *İhtilâller ve Darbeler Tarihi. S. 103.*

yapılan anlaşmalar uyarınca hücumla geçirilince yenilgiler birbirini kovalamağa başladı.

Savaş cephe alan sendikalar, yer yer gösteri yürüyüşleri düzenliyordu. Nihayet 1916 Eylülünün sonunda Petrograd'da genel grev başladı. **"Kahrolsun Fransızlar! Savaş bitsin artık..."** haykırılarıyla sokaklara dökülen, grevcileri polis durduramıyordu. Yardıma çağrılan askeri kuvvetlerin grevcileri destekleyerek polise ateş açması ise, Rusya'da pek çok şeyin değiştiğini ortaya koyuyordu. Ekim ayında savaş aleyhtarı hareketlerinden dolayı yargılanan on dokuz denizcinin durumu yeni bir grev sebebi oldu. Hükümetin lokavt yapması üzerine grev büyümüş, Ekimin sonunda grevci işçilerin sayısı 82 bine yükselmişti. Bundan sonra olaylar hızla gelişmeye başladı. Aralık ayında Meclis tatile sokuldu; 1916'nın son günlerinde Rasputin öldürüldü; Kanlı Pazarın 12 nci yıldönümü münasebetiyle 9 Ocak 1917'de genel greve gidildi... Ve nihayet 14-24 Şubat 1917 günlerinde devamlı olarak yapılan grevlerle sonuç alınıyor, işçiler 27 Şubat günü Çarlık rejimini deviriyorlardı...

Rus işçilerinin **"Şubat İhtilâli"** ile sonuçlandırdıkları özgürlük mücadelesi, Batı Avrupalı işçiler arasında hayranlık uyandırmış, ihtilâl, bir sembol haline gelmişti... IFTU yöneticileri Sovyet sendikalarını üye yapmanın uluslararası işçi hareketini son derece güçlendireceğine inanıyorlardı. Ancak Avrupalı işçi liderlerinin hesap edemediği, 1906'larda Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisinin Londra Kongresinde belirlenen ve işçi hareketinin bağımsızlığını ciddi şekilde zedeleyen politikanın, ihtilâl sonrası ne şekil alacağı idi...

Rus sendikalarının Parti'nin önderliğinde hareket edecekleri fikri, 1906'larda prensip kararına bağlanmış, İhtilâle kadar geçen devrede bunun doğru olup olmadığı yolunda bir değerlendirme yapabilmek fırsatı bulunamamıştı. Sendikacılarla siyasi liderler arasındaki mukadderat birliği böyle bir değerlendirme yapılmasını gereksiz kılıyordu.

İhtilâl sonrası, **"diktatörlüğe dayanan parti"** sloganıyla ortaya çıkan Bolşeviklerle, **"herkese açık; demokratik şekilde yönetilen parti"** görüşünün mücadelesini yapan Menşevikler arasındaki çatışma, Rus sendikacılık hareketini etkileyecek, Kerensky Hükümetinin devrilmesini takiben sendikalar tedricen **"devletleştirilecekti"...**

DEVLETLEŞTİRMEYE DOĞRU

Kerensky Hükümetinin, çoğunlukla Menşeviklerin yönetimi altında bulunan sendikaları **“bağımsız kuruluşlar olarak muhafaza etme”** çabası, Bolşeviklerin sendikalara rakip işletme komiteleri kurma taktiği karşısında iflas etmişti. Fabrikalarda, yönetime katılan işletme komiteleri işçinin ilgisini daha çok topluyor, sendikaları ikinci plâna itiyordu. Kerensky Hükümetinin devrilmesinden önce işletme komiteleri ilk genel kurullarını Mayıs 1917’de yaptılar. Burada Lenin ve arkadaşları, endüstrinin işçiler tarafından kontrol edilmesi gerektiğini öne sürerek, işletme komitelerinin üstünlüğünü savundular. Menşevikler gene sıkı sıkı **“bağımsız sendika”** görüşüne sarıldılarsa da, sonuç değişmedi. Aynı yılın Ekim ayında Kerensky devrildi. Bolşevik İhtilâlin-den sonra, Bolşevik şeflerle, endüstrinin tümünü kapsayacak bir İşletme Komiteleri Kongresi kurmak ve kendi ünitelerinde bağımsız hareket etmek isteyen işletme komiteleri arasında anlaşmazlık çıktı. Bu ademi merkezîyetçi gidişe son vermek isteyen Bolşevikler yeniden sendikaları canlandırmağa çalıştılar ve bunlar vasıtasıyla İşletme Komiteleri Kongresi’nin toplanmasına engel oldular. 1917 sonlarında işletme komitelerinin kaderi belli olmuştu: Bundan böyle sendikaların mahalli organları olarak hareket edeceklerdi...

Ocak 1918’de Tüm Rusya İşçi Sendikaları Kongresi yapıldı. Kongrede, Sendikalar Merkez Yürütme Kurulu Başkanlığına işçi saflarından gelen ilk ve son yönetici olan Mikhail Tomsy, Sovyet Hükümeti karşısında sendikaların kaderinin ne olacağını sordu. Tomsy’e göre sendikaların statüsü artık kesin olarak belirlenmeliydi. Kongre sonunda şu esaslar kararlaştırıldı:

- **Sosyalist düzende sendikalar devletin bir organıdır.**
- **Rusya’da henüz sosyalist bir ekonomi kurulmadığından, sendikaların, üyelerinin çıkarlarını koruyabilmek için serbesti içinde olmaları gerekmektedir.**

Aynı kongrede grev hakkının kullanılmasına ilişkin bir önerge reddedildi.

İşte IFTU Sovyet Sendikalarına, yapısında bu gibi değişiklikler olduktan sonra müracaat etmiş, Amsterdam toplantısına ve saf-larına katılmalarını istemişti.

BÖLME ÇABALARI

1919 Ocağında Ruslar tüm dünya işçilerine bir çağrıda bulundular. İşçi kuruluşları Moskova'ya davet ediliyor, **"işçi hak ve özgürlüklerinin gerçek koruyucusu Üçüncü Enternasyonal"**in kurulacağı bildiriliyordu. IFTU'nun katılmadığı toplantı Moskova'da Mart 1919'da yapıldı. Üçüncü Enternasyonalin başına Zinoviev getirildi.

IFTU Sekreteri Edö Fimmen ile Zinoviev arasında daha sonra bazı yazışmalar yapıldıysa da sonuç değişmedi. Bolşevikler, IFTU'yu **"emperyalist ajanlığı"** ile suçluyor düşmanca tutumlarını devam ettirmek istiyorlardı.

1920 yılında Zinoviev **"Kızıl Sendikalar Uluslararası Konseyi"** adlı bir kuruluştan söz etmeye başladı. Zinoviev'in 21 maddelik bir bildirisinde Kızıl Sendikalar Uluslararası Konseyinin amaçları ve hedefi açıklanıyordu. Bildiri şöyle özetlenebilirdi:

"Tüm ülkelerdeki komünistler işçi partilerini ve işçi kuruluşlarını Üçüncü Enternasyonale bağlamak için çaba sarfedecekler, buna karşı direnen işçi liderlerini, her an ne bahasına olursa olsun, devireceklerdi..."

Zinoviev'in bildirisi Avrupa ve Amerika'daki bütün işçi kuruluşlarına, sosyalist partilerde yuvalanan komünistlere gönderilmişti. Bir süre sonra bildiriye uygun çalışmalar başladı. Sendikalarda, siyasi partilerde bölünmeler birbirini kovalıyor, yeni bir anlayış yayılmağa çalışılıyordu:

IFTU işçi hak ve özgürlüklerini koruyabilecek durumda değildi... İşçiler Üçüncü Enternasyonalde toplanmalıydılar.

KIZIL ENTERNASYONAL KURULUYOR

Komünistlerin Kızıl Sendikalar Uluslararası Konseyi vasıtasıyla neyi gerçekleştirmek istedikleri, 1921 başlarında kesinlikle anlaşıldı: Konsey, IFTU'ya rakip bir kuruluş haline sokulacaktı....

Zinoviev 1921 başlarında **"kızıl sendikalar kongresi"** için tüm işçi kuruluşlarına birer davetiye gönderdi. Kongrenin 1 Mayıs 1922 de Moskova'da yapılacağı bildiriliyordu.

1 Mayıs kongresi sonunda **"Kızıl Sendikalar Enternasyonalı"** kuruldu. Kızıl Enternasyonalin direktiflerine uyan Komünistler bütün güçleriyle Avrupa Sendikacılığını parçalamağa çalışıyorlardı.

Komünistlerin Fransız işçi hareketini parçalamaya başlaması üzerine IFTU son bir teşebbüse daha girişmeye karar verdi. Kızıl Enternasyonale yapılan müracaatta Fransız komünistlerinin tutumu anlatılıyor, işçiyi bölmenin, O'nu işveren ve Hükümetler karşısında güçsüz bırakmak demek olacağı, hatırlatılarak, Enternasyondan bu faaliyetleri desteklememesi isteniyordu. IFTU ayrıca Kızıl Enternasyonalin Paristeki bölücü faaliyetlere son vermesi halinde iki teşkilât arasındaki ilişkilerin **"ortak bir toplantıda"** ele alınabileceğini belirtiyordu

Kızıl Enternasyonal bu isteğe, Fransız Komünistlerinin çabasına daha fazla yardımcı olarak karşılık verdi. Kısa bir süre sonra Fransız komünistleri, kendi konfederasyonlarını kurdular...

Nihayet 30 Ocak 1923 tarihinde IFTU Sekreteri Edo Fimmen üye kuruluşlara bir sirküler yollayarak, Kızıl Enternasyonalin bölücü faaliyetlerini anlattı. Bundan böyle yazışmada bulunulmayacak, çağrıları cevaplandırılmayacaktı.

BÖLÜCÜ FAALİYETLER ARTTIRILIYOR

Edo Fimmen'in bildirisi komünistlerin faaliyetlerini daha da hızlandırdı.

Demokratik sendikacılık hareketinin çalışmalarını baltalamak için her taktiğe başvuruluyordu. Bazan şantaj yoluyla, bazan yalan ve hile ile sendikalar yıpratılıyor, tabana inilmeğe çalışılıyordu. Sendika kongrelerinde karar almak son derece güçleşmişti. Kongreler uzatılıyor, yorulan, sıkılan, bıkan delegelerin salonu terk etmesini takiben hemen oylama yapılması isteniyordu. Azınlık oylarıyla alınan kararlar, daha sonra, işçinin ortak görüşüymüş gibi yönetici kadrosuna karşı kullanılıyordu. Sendika temsilcileri, mahalli şube yöneticileri elde ediliyor, hücre faaliyeti yapılıyor. Huzur kalmamış; işverenler, Hükümetler, işçi sorunları unutulmuş, iç mücadele almış yürümüşü.

1924 Viyana Kongresine bu hava içinde gidildi. Kongrede IFTU ile Sovyet sendikaları arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenmesi isteniyor, iki kampa ayrılan delegeler kıyasıya mücadele ediyorlardı. IFTU yöneticileri ise ısrarla **"bu görüşün realist olmadığını, Kızıl Enternasyonal ile işbirliği yapılamayacağını"** öne sürmekteydiler. Buna rağmen kongre Rus sendikalarıyla yeniden temasa geçilmesini kararlaştırdı. İngilizlerin yüzde yüz benimsedikleri bu görüş, Kongre kararında şöyle açıklanıyordu:

“... Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu, Rus sendikalarının uluslararası sendikacılık hareketindeki yerini almamış olmasını üzüntüyle karşılamaktadır.”

Kongre, İcra Kurulunun Rus Sendikalarıyla IFTU arasındaki ilişkileri geliştirici tedbirleri almasını istiyordu. Aksi görüşü savunan IFTU İcra Kurulu için tek açık kapı, **“Rus sendikalarının IFTU Ana Tüzüğü’nü kabul etmeleri”** şartıydı.

Viyana kararına uyularak, 1924 Temmuzunda Rus İşçi Sendikaları Konfederasyonuna bir mektup gönderildi. Ruslar bu mektuba cevap verdiler ve iki kuruluş arasında yazışmalara 5-7 Şubat 1925 tarihli IFTU Genel Konsey toplantısına kadar devam edildi.

Yazışmalar tarafların görüşünü ortaya koymuştu: Ruslar, herhangi bir ön şart kabul etmeksizin, durumun ortak bir toplantıda görüşülmesini teklif ediyorlardı. IFTU yöneticileri ise Kongre kararına paralel olarak, önce IFTU Ana Tüzüğü’nün Ruslar tarafından kabul edildiğinin bildirilmesini istiyordu.

Bu arada önemli bir gelişme oldu: İngilizler, Hull Şehrinde Eylül 1924’te yapacakları TUC Kongresine Rus sendikacılarını davet ettiler; Ruslar da buna karşılık olarak, bir İngiliz Sendikacı heyetini Kasım ayı içinde Moskova’ya çağırırdı.

Moskova’da taraflar bir **“Anglo-Rus Komitesi”**nin kurulmasını kararlaştırdılar. Anglo-Rus Komitesinin amacının işçi hareketini **“birleştirmek”** olduğu açıklandı. İngiliz sendikacıları Moskova’da, IFTU’yu, herhangi bir ön-şart ileri sürmeksizin ortak toplantı yapmaya ikna edeceklerini de belirtmişlerdi.

IFTU’nun 5 Şubat 1925 tarihli Genel Konsey toplantısında konu tartışıldı ve Ruslarla şartsız toplantı yapılması yolundaki İngiliz teklifi 13’e 6 reddedildi.

Genel Konsey, 14’e karşı 5 oyla, Rus sendikalarına, Viyana Kongresinde belirlenen esaslara uyularak, yeniden müracaat edilmesini kararlaştırdı.

RUS SENDİKACILIĞINDA GELİŞMELER

Kızıl Sendikalar Enternasyonalinin bölücülük faaliyetlerine başlamasından, Anglo-Sovyet Komitesinin kuruluşuna kadar geçen devrede,

Rusya'da işçi hareketine ilişkin bazı önemli kararlar alınmış, sendikaları, **"Komünist Partisi'nin emrinde, kukla kuruluşlar"** durumuna sokan bir uygulamaya geçmişti...

Mart 1920'de Komünist Partisinin Dokuzuncu Genel Kurulunda, sendikaların birer **"üretim ünitesi"** olarak hareket edecekleri açıklanıyor, daha sonra mecburî çalıştırma metodlarıyla **"işçi orduları"** meydana getiriliyordu. Birinci Dünya Savaşının, ihtilâlin ve iç savaşın yarattığı çöküntüyü düzeltmek isteyen Bolşevikler, sendikalardan, **"işçiyi disiplin altına sokmalarını, verimi arttırmalarını, üretimi devamlı olarak fazlaştırmalarını, ücretlerde ve çalışma şartlarında aşırı isteklerden kaçınmalarını"** istiyorlardı.

Bu gelişmeler sendikacılık hareketinde şiddetli görüş ayrılıklarına sebep oldu. Tomskey liderliğindeki bir grup, **"sendikaların, belirli sınırlar içinde de olsa, üyelerinin çıkarlarını korumak için çalışması gerektiğini"** ileri sürüyordu. Sendika yöneticilerinin bir emirle değiştirilebilmesi de şikâyet konusuydu. Bu hava içinde, Mart 1921'de Komünist Partisinin Onuncu Kongresi, aynı yılın Mayıs ayında ise, Rusya İşçi Sendikaları Konseyi'nin dördüncü genel kurulu yapıldı.

Komünist Partisi'nin kongresinde sendikalara ilişkin üç görüş ortaya atıldı:

Troçki ve Bukharin, **"sendikaların aslî görevinin verimi arttırmak olduğunu"** savunuyor, **"en kısa süre içinde devletleştirilmelerini"** istiyordu. Shlyapnikov önderliğindeki bir grup ise, **"devletin ekonomik mekanizmasının tamamen sendikalara devredilmesi gerektiği"** görüşündeydi. Nihayet Lenin ve dokuz arkadaşının fikrine göre, **"sendikalar, çalışmalarını Komünist Partisinin kontrolü altında yürütmeli; devletin ekonomik amaçlarının gerçekleştirilmesine yardımcı olmalıydı."** Lenin bu görevin yürütülebilmesi için, **"sendikaların mutlaka devletleştirilmesinin zorunlu olmadığını, sınırlı bir bağımsızlıkla idarenin kırtasiyeciliğine ve keyfi kararlarına karşı işçileri uyarabileceklerini ve bu suretle işçiyi koruma fonksiyonlarını da yapmış olacaklarını"** belirtiyordu.⁽¹⁷⁾

Lenin'in sendikalara karşı kısmen lehte olan bu tutumunun nedenleri şöyle özetlenebilirdi:

(17) Nevzad Yalçıntaş, *"Sovyet Rusya'da Sendikalar ile Devlet Arasındaki Münasebetlerin Gelişme Seyri"* Sosyal Siyaset Konferansları. C. XVI, (1965) S. 117.

“Proletarya ve Komünist Partisi halk çoğunluğuna oranla küçük bir azınlığı temsil ediyordu. Geniş köylü zümresinin kontrol altına alınabilmesi için, herşeyden önce, güçlü bir şekilde teşkilatlanmak gerekiyordu. Tamamen devletleştirilmiş sendikalar ise, basit birer idare cihazı haline geleceklerdi. Oysa sendikalar komünizm için bir mektep olmalıydı. Esasen iyi durumda olmayan Sovyet ekonomisinin kurtarılması da, kısa bir süre için, sosyalist prensiplerden fedakârlık yapmayı gerektiriyordu...”

Mart 1922’de toplanan Onbirinci Komünist Partisi kongresinde, sendikaları Partinin yönetimi ve denetimi altına sokan daha kesin kurallar kabul edildi. Bu arada sendika merkez yürütme komitesi yöneticilerinin, ancak ihtilâl öncesinde Komünist Partisine kayıtlı şahıslar arasından seçilebileceği kararlaştırılmış, Tomskey, geçici kaydıyla görevinden alınmıştı...

İşte IFTU’nun Rus sendikalarıyla ilişkilerini geliştirmeye çalıştığı günlerde Sovyet sendikaları bu duruma gelmişlerdi.

ANGLO-RUS KOMİTESİNİN SONU

Hedefi, “uluslararası işçi hareketini birleştirmek” olan Anglo-Rus Komitesi ise, Rusların samimi yetsizliğini ortaya koyan bir olaydan sonra tarihe karıştı.

Olay şuydu:

1926 yılının Nisan ayında İngiltere’de maden işverenleri lokavt yaptı. İşverenler “**ücretleri azaltmak, çalışma saatlerini uzatmak**” istiyorlardı. Sendikanın verilmiş hakların geri alınamayacağını bildirmesi üzerine, toplu görüşme kesildi ve işverenler lokavt ilân ettiler. Bunun üzerine TUC derhal genel greve başvurdu; IFTU da bir bildiri yayınlarak tüm işçileri ortak mücadeleye çağırdı. IFTU genel merkeze yardım yağıyor, bunlar İngiltere’ye ulaştırılıyordu. Ancak 3 Mayıs günü başlayan genel grev, İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Maden İşçileri Sendikasının ani bir kararıyla 12 Mayıs günü durduruldu. TUC Yönetim Kurulu genel grevde ısrar etmeyi, İngiliz sendikacılığının geleceği bakımından sakıncalı görmüştü...

İngiliz sendikacılarının bu kararını komünistlerin dışında pek az kişi yadırgadı. Genel kanaat, İngilteredeki şartları en isabetli şekilde

İngiliz işçi liderlerinin değerlendirebileceği merkezindeydi. Genel grevde ısrarı sakıncalı görmüşlerdi. İşçi bu karardan memnun olmadığı takdirde yöneticilere karşı güvensizliğini ortaya koyabilecek imkânâ sahipti; kongrelerde gereken söylenebilirdi. Avrupa sendikacılığının genel grev olayını bu şekilde yorumladığı sıralarda Kızıl Sendikalar Enternasyonalî ile Rusya İşçi Sendikaları Konseyi İngilizleri son derece ağır bir dille suçluyordu.

1926 Ağustosunda Anglo-Rus Komitesi toplantı halindeyken, Kızıl Enternasyonalin Başkanı A. Losowky söz alarak İngiliz sendikacılarını **“işçi sınıfına ihanet etmekle”** suçladı. Ruslar aynı yılın Eylül ayında Bournemouth'da yapılan TUC Kongresine de bir mesaj gönderdiler. Bunda da iddialarını tekrarlıyorlar, hakaret yağıdırıyorlardı. Bu tutum karşısında, İngilizler Ruslara içişlerine karışmamalarını ihtar ettiler. Rus sendikalarına gönderilen mektubu TUC Başkanı, Genel Sekreteri ve Anglo-Rus Komitesinin İngiliz Başkanı imza etmişlerdi. Bu mektuptan sonra bir daha Anglo-Rus Komitesinden söz edilmez oldu.

IFTU' da Önemli Değişikliler

IFTU Sovyet sendikalarıyla yakınlaşma çabasının başarısızlıkla sonuçlanmasından sonra ilk kongresini 1-6 Ağustos 1927 tarihlerinde Paris'te yaptı.

Paris kongresinde önemli bazı tüzük değişiklikleri oldu. Buna göre, o tarihe kadar IFTU'yu eşit yetkilerle yöneten üç sekreter kaldırılıyor, yerine bir **"genel sekreterlik"** kuruluyordu. Genel Sekreter istediği sayıda "genel sekreter yardımcısı" tayin edebilecekti.

Eşit statüye sahip üç sekreter arasında zaman zaman çıkan anlaşmazlıklar, yürütme yetkisinin kongreye karşı sorumlu bir genel sekreterde toplanması fikrine rağbet kazandırmış, bu tedbirin, işlerde görülen dağınıklığı önleyeceği düşünülmüştü. Sekreterler arasında anlaşmazlıkların en önemlisi **"Rus sendikalarına karşı izlenecek politikada"** görülmüş, aynı olaylara, çeşitli ülkelere gönderilen IFTU delegasyonlarının seçiminde de şahit olunmuştu.

Paris Kongresi'nde IFTU Başkanı da değişti. Delegeler sadece Purcell'i başkanlığa seçmemekle kalmadılar, aynı zamanda "sekreterlerin, genel sekreter adayı olamayacaklarını" da kararlaştırdılar. Bunun üzerine sekreterlerden Jan Oudegust ve D. Brown derhal istifa etti. Johannes Sassenbach ise, delegelerin ısrarı üzerine, yeni genel sekreter seçilene kadar görevi tek başına yürütmeyi kabul etti.

Başkanlık seçimi de anlaşmazlık yarattı. Kongre, IFTU Başkanının İngiliz sendikacısı olmasını istiyor fakat **"Purcell'e hayır..."** diyordu. Paris kongresine katılan İngiliz delegeleri ise, TUC'un kendilerine Purcell'i desteklemeleri hususunda direktif verdiğini öne sürüyorlardı. Bunun üzerine ITFU Başkanlık seçiminin ertelenmesi ve Eylül 1928'de yapılacak IFTU Genel Konseyinde seçilmesi kararlaştırıldı. Genel Konseyde de TUC Genel Sekreteri Walter Citrine, IFTU Başkanlığına getirildi.

Paris Kongresinde delegeler, IFTU'nun ILO'daki etkisini kaybetmekte olduğundan yakındılar. Seçilecek genel sekreterin görevlerinden birisinin ILO konferans ve toplantılarında "işçi grubuna yardım etmek" olduğunu belirttiler.

Paris'te IFTU/ITS ilişkileri yeniden ele alındı. Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu, **"IFTU üyelerinin, milli merkezler yerine ITS'ler olmasını"** teklif etti. Federasyon sözcüsüne göre, milli merkezlerin üyeliği IFTU bünyesinde devamlı olarak huzursuzluğa sebep oluyor, **"işçi hak ve çıkarları yerine ulusal çıkarlar savunulmaya çalışılıyordu"...** Bu teklif reddedildi. **"Milli merkezlere üye olmayan sendikaların da ITS'lere katılabileceklerini öngören"** teklif ise tepkiyle karşılandı. IFTU yöneticileri ve üye kuruluşların işçi liderleri, ITS'leri **"centilmen andlaşmasını çiğnemeğe çalışmakla"** suçladılar, bu tutumun ilişkileri büyük ölçüde sarsacağını hatırlattılar. Bunun üzerine bu teklif de geri alındı.

IFTU/ITS ilişkileri yönünden en önemli değişiklik 1924 Viyana Kongresinde yapılmıştı. Viyana'da ITS'lere, IFTU İcra Kurulunda temsilci bulundurabilme ve oy kullanma hakkı tanınmış, bu suretle IFTU'nun da, çeşitli işkollarının sorunlarına eğilebileceği düşünülmüştü. Ancak uygulama başarılı olamamış, IFTU İcra Kuruluna ITS'leri temsilen katılanlar, daha ziyade mensubu oldukları kuruluşların sorunlarını ön plâna alan bir anlayışla hareket etmişlerdi. Bu durum, haklı olarak, diğer ITS'leri kırmış, güvenini sarsmıştı. Paris kongresinden bir süre önce toplanan ITS yöneticileri de, **"ITS'lerin İcra Kurulu yerine IFTU Genel Konseyinde temsilci bulundurmalarını öngören"** bir karar tasarısı hazırlamışlardı. Bu tasarı Paris Kongresine sunuldu ve kabul edildi.

Paris kongresi, Genel sekreterlikten, ekonomik ve sosyal sorunlar hakkında bir rapor hazırlamasını isteyerek son buldu.

IFTU'NUN GENİŞLEME ÇABALARI

1924-27 yılları arasında IFTU çalışma alanını genişletmek, yeni kurulan işçi kuruluşlarını saflarına almak için büyük bir çaba sarfetti. Asya ve Güney Amerika kıtalarının tarandığı bu devrede, IFTU yöneticileri, Hindistan, Çin, Arjantin, Meksika, Brezilya, Kanada, Kolombiya, Trinidad ve Tobago, Güney Afrika Cumhuriyeti, Avustralya, Yeni Zelanda ve Japonya ile temasa geçtiler. 1927 yılından itibaren de Orta Doğu ülkeleri ele alındı; bu arada Suriye, Lübnan, Filistin, Irak ve Mısır'a IFTU heyetleri gitti.

Bu çabaların iki amacı vardı: IFTU bir yandan sendikacılık bilincini uyandırmaya ve üye sayısını arttırmaya, öte yandan Uluslararası Çalışma Teşkilâtı tarafından kabul edilen sözleşme ve tavsiye kararlarına uygun bir düzeni bu ülkelerde yerleştirmeye çalışıyordu.

Temaslar sonucunda 1918'lerde IFTU'dan ayrılan Arjantin İşçi Sendikaları Konfederasyonu yeniden üye oldu. Şili, Brezilya, Uruguay, Kolombiya ve Peru'da irtibat büroları ve daimi temsilcilikler kuruldu. İngiliz sendikacılarının etkisiyle, 1927'ye kadar varlığı bilinmeyen Hindistan sendikacılığı, 1930'larda 130 bin işçiyi temsil eden binlerce bir işçi hareketi haline geldi. 1929'dan sonra Çin, Mısır, Yeni Zelanda, Güney Batı ve Doğu Afrika işçi kuruluşları IFTU'ya katıldı. Küba, Trinidad ve Tobago, Brezilya, Şili, Japonya, Suriye ve Lübnan ile görüşmelerin devam ettiği sırada İkinci Dünya Savaşı patlak verdi ve teşkilatlanma çalışmaları durdu.

1924'e kadar IFTU'nun bir **"dünya teşkilâtı"** olduğunu iddia etmek kolay değildi. Hele Avrupa dışındaki yegâne üyesi, Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu'nu kaybettikten sonra bunu savunmak imkânsız hale gelmişti. Fakat 1924-27 yılları arasında yapılan çalışmalar IFTU'yu bir dünya teşkilâtı haline sokmaya başlamıştı.

Bu devrenin kayda değer bir özelliği de, ilk defa olarak, **"beyaz yakalı işçilerin"** durumunun ele alınması, devlet memurlarının sendikalaşması için gerekli mevzuat çalışmalarının başlamasıdır. Ancak gelişen Faşizm, Nazizm ve nihayet İkinci Dünya Savaşı, bu teşebbüslerde olumlu sonuçlar alınmasına engel olmuştur.

PAN AMERİKAN İŞÇİ FEDERASYONU

1929'ların kayda değer bir olayı da, 1918'de Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu tarafından kurulan Pan Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu'nun IFTU'ya meydan okumaya başlamasıdır.

1924-27 yıllarında Güney Amerika'da geniş bir teşkilâtlanma kampanyası açan IFTU 1929 başlarında Pan Amerikan İşçi Federasyonundan Güney Amerika'daki çalışmalarını iyi karşılamadıklarını bildiren bir mektup aldı. Mektupta Pan Amerikan İşçi Federasyonunun çalışmaları övülüyor, "... **iki ayrı sendikacılık hareketi tarafından temsil olunan dünya işçilerinin hak ve çıkarlarının en iyi şekilde, bu iki kuruluşun işbirliği yapması halinde korunabileceği**" belirtiliyor, IFTU'dan, Amerika kıtalarında çalışmalar yapmaması isteniyordu.

AFL Başkan Vekili Matthew Woll bir makalesinde, IFTU/Pan Amerikan İşçi Federasyonu ilişkileri hakkındaki görüşlerini şöyle açıklamıştı:

"... Çalışma alanımızın kesin olarak belirlenmesi, Amerika kıtalarının Avrupa etkisinden kurtulması ve korunması demektir. Avrupalılar Kuzey'de olsun, Güney'de olsun işçilerimizin ihtiyaçlarını, düşünce tarzlarını, sorunlarını anlamakta güçlük çekmekte; öne sürdükleri tedbirlerle şartlarımıza uyamadıklarını göstermektedirler. Yeni Dünya işçi hareketinin yegâne temsilcisinin Pan Amerikan İşçi Sendikaları Federasyonu olduğu bilinmeli, bu cesaretle savunulmalıdır..."

Amerikan sendikacılığının büyük ümitlerle geliştirmek istediği Pan Amerikan İşçi Federasyonu kısa bir süre sonra ortadan kalktı.

BÜYÜK KRİZ VE 1930-1932 KONGRELERİ

IFTU'nun teşkilâtlanma çalışmalarını önemle ele aldığı sıralarda birden bire Birleşik Amerika Devletlerinde başlayan ve çok geçmeden tüm dünyayı etkisi altına alan ekonomik buhranla karşılaşıldı...

Menkul kıymetler üzerinde, hududunu taştan ve dünyanın her yanından akın eden paralarla beslenen spekülasyon, bir kaç ay devam ettikten sonra, 1 Ocak 1929 günü —**Kara Perşembe**— New York borsasında fiyatlar şiddetle düştü. Bunun geçici bir reaksiyon olduğu ve sadece borsayı etkileyeceği yolundaki ümitler, kısa bir süre içinde kayboldu ve korkunç bir hızla genişleyen buhran hemen hiçbir ülkenin kendisini kurtaramadığı bir felâket halini aldı.

Aksiyon fiyatların düşmesinin yanı sıra, dünya ticaretinde önemli rol oynayan bazı ham madde fiyatlarında da korkunç inişler oldu. Bu durum, deniz aşırı tarım ülkeleriyle ham madde üreten ülkeler için son

derece ağır şartlar yaratıyor, üretim dünyanın her yanında geriliyordu. 1928 yılının "100" kabul edilmesi halinde, 1932'de üretim Almanya'da 60.7'ye, İngiltere'de 89.4'e, Amerika Birleşik Devletlerinde 53.2'ye, İsveç'te 76.9'a, Fransa'da 73.2'ye düşmüştü... 1932 sonbaharında sanayileşmiş ülkelerdeki işsiz sayısı 30 milyona yaklaşmış, ticaret hacmi, 1929'a oranla 2/3 daralmıştı.

Buhranın patlak verdiği yıllarda IFTU, Genel Sekreterliğe kimi getireceğini kararlaştırmış bulunuyordu. Konu 1929'da Amsterdam'da yapılan İcra Kurulu toplantısında ele alınmış ve Belçika Metal Sanayii İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Walter Schevenels üzerinde durulmuştu. Bir süre genel sekreter yardımcısı olarak denenen Schevenels 7-11 Temmuz 1930'da Stockholmde yapılan Beşinci Genel Kurulda oy birliği ile genel sekreterliğe getirildi. Stockholm kongresi ayrıca IFTU genel merkezi'nin Amsterdam'dan Berlin'e nakledilmesini de kararlaştırdı. Bazı delegeler genel merkezin nakledilmesine şiddetle karşı çıkarak, Almanya'daki siyasal gelişmelerin uluslararası sendikacılık hareketini tehlikeye sokabileceğini belirttiler. Fakat o tarihte 5 milyon işçiyi temsil eden Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonunun Federasyon merkezini koruyabilecek güçte olduğunu iddia etmesi üzerine, nakil kararı alındı ve bu karar 1 Temmuz 1931 günü uygulandı.

KRİZLE MÜCADELE

1927 Paris Kongresi Genel Sekreterlikten ekonomik ve sosyal sorunlara ilişkin bir rapor hazırlamasını istemişti. Sekreterlikçe hazırlanan rapor, dünya ekonomik krizi ve bunun etkileri hakkında geniş bilgi veriyordu. Bu rapor Stockholm Kongresinde ele alındı. Delegeler IFTU yöneticilerinin, İşçi ve Sosyalist Enternasyonal ile işbirliği yaparak dünya krizinin vahimleştirdiği ekonomik ve sosyal problemlere ortak çözüm yolları bulunmasını istedi. Stockholm kongresi, aynı zamanda ILO'ya müracaat edilerek, haftalık çalışma saatlerinin 44'e indirilmesi için geniş bir kampanya açılmasını da kararlaştırdı.

Stockholm kongresinden bir ay sonra, İşçi ve Sosyalist Enternasyonal İcra Kurulu da IFTU ile işbirliği yapılmasını öngören bir karar aldı ve taraf temsilcileri 27-28 Ekim 1930 günlerinde Kolonya'da toplandılar.

Kolonya'daki ortak toplantıda beş alt komite kuruldu. "**Çalışma saatleri, ücretli yıllık izinler, karteller ve monopoller, kamu hizmet-**

leri, tarım ve sanayi sektöründeki kriz ve iki sektör arasındaki ilişkiler, gümrük tarifeleri, himayecilik" ve benzeri konuları ele alan komiteler uluslararası kuruluşça izlenecek ortak politikayı şöyle belirlediler :

- IFTU ile İşçi ve Sosyalist Enternasyonal, işçi ücretlerinin indirilmesinin karşısına dikilecekti.
- Kitlelerin satın alma gücünü arttırıcı ekonomik tedbirlerin tümü desteklenecek, toptan eşya fiyatlarındaki düşmeye karşılık, suni olarak yüksek seviyede tutulan perakende eşya fiyatlarının indirilmesine çalışılacaktı.
- İşsizlere yapılan yardımların arttırılması ve çalışma saatlerinin indirilmesi istenecekti.
- Ayrıca ekonomik krizi daha da ağırlaştıran siyasal nedenlerin etkisinin azaltılması amacıyla savaş tazminatlarının iptali savunulacak, demokrasiden yana tüm güçler, faşizmle mücadeleye davet edilecekti.

Aynı yılın Aralık ayında Zürih'de toplanan ortak komite haftalık çalışma saatlerinin 44'den de aşağıya, haftada 40 saate indirilmesini gerekli gördüğünü belirtti. Komiteye göre, hızla büyüyen işsizliğin sebep olduğu sosyal felaketlerin kontrol altına alınması, ancak çalışma saatlerinin indirilmesiyle mümkün olabilirdi... 44 saatlik çalışma haftasını benimsediği anlaşılan Uluslararası Çalışma Teşkilâtı, pek âla 40 saati de savunabilirdi...

Bu arada IFTU, Kolonya ve Zürih kararlarına paralel bir uluslararası kalkınma programı hazırlamıştı. Bunda, uluslararası kredi sistemi ile desteklenecek geniş bir kamu hizmetleri programının uygulanması isteniyordu. Ne yazık ki, bu program beklenen ilgiyi görmedi.

DÜNYA EKONOMİK KONFERANSI

1932 yılında dünya ekonomik konferansının yapılması kararlaştırılınca, IFTU işçi isteklerini buraya sunmaya karar verdi. O sıralar, bir yandan Lozan'da toplanan "**tamirat konferansı**"nda görüşlerine uygun kararlar alınmasına çalışılıyor, öte yandan Milletler Cemiyeti'nden, haftalık çalışma saatlerinin 40'a indirilmesi yolunda üye devletlere çağrıda bulunması isteniyordu. Dünya ekonomik konferansı, ulus-

lararası işçi hareketinin ekonomik ve sosyal isteklerinin dünya kamuoyuna duyurulması için iyi bir fırsat kabul edildi ve İcra Kurulu'na işçi isteklerini formüle etmesi görevi verildi. İcra Kurulu bu hazırlığı yaptıysa da, çeşitli Hükümetlerin baskısıyla işçi temsilcilerinin ekonomik konferansa katılmasına izin verilmedi. 1932 yazında yapılması kararlaştırılan konferans da, hazırlıkların tamamlanamadığı gerekçesiyle, bir kez daha, Haziran 1933'e ertelendi.

Haziran ayında toplanan konferansda, olumlu sonuçlar alınamayacağı ilk günden anlaşılmıştı... Amerika konferansa **"uluslararası borçlar sorununun görüşülmemesi"** şartıyla katılıyor, Fransa ve etrafındaki ülkeler, **"gümrük tarifelerinin indirilmesinden ve diğer gümrük sınırlamalarının kaldırılmasından önce paraların kıymetinde istikrar sağlanması gerektiğini"** savunuyorlardı. İngiltere para kıymetinde istikrar sağlanmasını desteklemekle beraber, gümrük tarifelerinin öncelikle indirilmesinde ısrar ediyordu. Almanya, ekonomik durumunun düzelebilmesini, Afrika'daki eski sömürgelerinin geriye verilmesine bağlıyordu...

Temmuz sonlarına kadar devam eden konferansda, gümüşü kıymetlendirmek, buğday satışını düzenlemek gibi ikinci derecede önem taşıyan bir takım anlaşmaların dışında olumlu sonuç alınamadı ve kısa bir süre sonra devletler, ekonomik sorunlarını çözümleyebilmek için ayrı ayrı tedbirler almağa başladılar. Serbest uluslararası ticaret rejimi terkedilmiş, takasa ve iki yanlı anlaşmalara, kendi kendine yeterliğe dayanan bir ekonomik politika rağbet kazanmaya başlamıştı...

Konferansda, başkanlığa bir muhtıra ile sunulan işçi isteklerine değinilmedi bile...

SİLÂHSIZLANMADA BAŞARISIZLIK...

Milletler Cemiyeti Misakındaki açık hükümlere rağmen, Locarno Andlaşmasına⁽¹⁸⁾ kadar kara silâhlarını azaltmak yolunda olumlu bir adım atılamamıştı. Milletler Cemiyeti Asamblesinin kararı uyarınca 1921 tarihinde bir geçici **"karma komisyon"** kurulmuş, fakat özellikle emniyetini silahlanmaya dayandıran Fransanın tutumu yüzünden bir

(18) Fransa, İngiltere, Almanya, İtalya, Belçika, Polonya, Çekoslovakya arasında 5-16 Ekim 1925 tarihlerinde İsviçre'de Locarno Şehrinde yapılan görüşmeler sonucunda, "Almanya ile Fransa ve Almanya ile Belçika arasındaki sınırların kesin olduğu" üzerinde anlaşmaya varıldı. Ayrıca dört hakem, iki de garanti andlaşması imzalandı. Fransa Locarno Andlaşmasıyla aradığı emniyeti bulmuş, Almanya'nın uluslararası işbirliğine katılması mümkün olmuştu.

sonuç alınamamıştı. Fransa askerî kuvvetlerini azaltmak istemiyor, Almanya'nın Versailles Andlaşmasının silâhsızlanmaya ilişkin hükümlerine uymadığını bahane ederek çalışmaları baltalıyordu.

Locarno Andlaşması Fransa'ya yeniden İngiliz garantisini sağladığından silâhları azaltmak için daha elverişli bir duruma geldiği düşünülüyordu.

Ne var ki, 1925 sonrasında da komisyon çalışmalarında olumlu adımlar atılamadı. Deniz silahlarının tahdidini öngören bir iki andlaşmanın ötesinde bir sonuç alınmadı. Hazırlama komisyonu nihayet 1930 Aralık ayında bir **"silâhsızlanma andlaşma tasarısı"** hazırlayabildi. Fakat bu tasarıya bir çok ülkeler muhalefet ettiler. Tasarı, silâhsızlanma sorunu üzerindeki anlaşmazlığın derinliğini gösteren bir belge niteliğindeydi. Fakat herşeye rağmen silâhsızlanma konferansının Şubat 1932'de Cenevre'de toplantıya çağırılması kararlaştırıldı.

Altmış bir devletin katıldığı konferansa IFTU çok büyük önem veriyordu. Sendikacılık hareketi, devletlerin, silâhsızlanma sorunu üzerinde görüş birliğine varmaları halinde savaş tehlikesinin, hiç olmazsa, uzun bir süre daha geriye bırakılacağına inanıyordu.

IFTU 2 Şubat 1932 günü çalışmalarına başlayan konferansa bir muhtıra vererek görüşlerini resmen açıkladı. Fakat, dünya işçi hareketinin görüşlerinin konferansın sonucunu değiştiremeyeceği anlaşılıyor, devletler 11 yıldır başvurdukları oyalama taktiklerine devam ediyorlardı.

Bu gelişme karşısında İşçi ve Sosyalist Enternasyonal (LSI) ile IFTU 22-23 Mayıs 1932 günlerinde Zürih'de büyük bir miting düzenlemeyi kararlaştırdılar. Mitingde silâh yapımı ve devletlerin silâhsızlanma konferansındaki tutumu telin edilecekti. IFTU Başkanı Walter Citrine ve Sosyalist Enternasyonal Başkanı Emille Vandervelde'nin yönettiği mitinge 32 ülkeden işçi temsilcileri katıldı. Ayrıca 22 ülkenin sosyalist partisi temsil olunuyordu.

Mitingde LSI ve IFTU tarafından ortaklaşa hazırlanan bir bildiri okundu. **"Faşist ve yarı faşist ülkeleri, dünya ülkeleri arasındaki iyi niyet ve anlayış havasını tehdit eden unsurlar"** olarak niteleyen bildiri, faşistleri silâhsızlanma çalışmalarını sabotaj etmekle suçluyor, demokrasi güçleri mücadeleye çağırıyordu.

Beş ay süren çalışmalarda olumlu tek sonuç alınamadı. Konferansda Fransanın güvenliği sorunuyla Almanya'nın eşitliği sorunu bağdaştırılamıyordu.

Fransa adına yapılan bir teklifte **"Milletler Cemiyetine bağlı bir askerî kuvvet kurulması"** istenmişti. Teklife göre devletler büyük savaş gemilerini, denizaltılarını, bombardıman uçaklarını ve ağır toplarını Milletler Cemiyeti emrine vereceklerdi. Bu teklifi bazı küçük ülkeler destekledi. Almanya ise, teklifi silâhsızlanmayı geri bırakmak ve kendisini eşitlik hakkından mahrum etmek için başvurulmuş bir manevra saydı. Öte yandan ne İngiltere ne de Amerikda Milletler Cemiyetini silahla teçhiz etmeye taraftar gözükmüyorlardı. Milletler Cemiyetinin kuruluşu sırasında buna benzer teklifler yapılmış, fakat kabul edilmemişti. Fransa öteden beri, emrinde silâhları bulunan ve müeyyideleri kuvvetle destekleyecek olan bir Milletler Cemiyeti istiyor, İngiltere ise bu kuruluşu, devletlerüstü bir nitelik kazandıracak çabaların karşısına geçiyordu.

Fransız teklifine karşı İngilizler, saldırı silahları yapımının durdurulmasını teklif ettiler. Ne var ki, komisyon saldırı silahları - savunma silâhları ayrımını yapamadı; bu teklif de komisyonlara havale edildi...

22 Haziran 1932'de Amerika Cumhurbaşkanı Hoover **"silahların üçte bir oranında azaltılmasını"** öngören yeni bir teklif yaptıysa da, İngiltere, Fransa ve Japonya buna karşı çıktılar ve olumlu bir sonuç alınamadı.

Silâhsızlanma konferansında olumsuz görüşmeler devam ederken, Birinci Dünya Savaşının 18 inci yıldönümü münasebetiyle IFTU ve LSI ortak bir bildiri daha yayınladı.

28 Temmuz tarihli bildiri özetle şöyleydi :

"... Bugün, 1932 yılının 28 Temmuzunu; emperyalizmin caniyane tertiplerini gerçekleştirmek amacıyla başlattığı savaşın üzerinden 18 yıl geçmiş bulunuyor.

18 yıl! 18 yılın başı, emperyalist dünya savaşı; sonu, kapitalist dünya krizi... Kitlelerin yok edildiği, milyonların sefaletin kucığına itildiği bir düzen; kapitalizme özgü nitelikler bunlar!...

Kendisini yöneten kanunlara uyan kapitalizm, sebep olduğu savaşı, insanlığı dört yıl süren bir kâbusla baş başa bırakmıştır. Kapitalizm şimdi de, galip ya da yenik, sınıtlaşmış ya da tarımsal her ülkeyi, aynı yoldan evrensel bir krize sürüklemektedir.

İşçi sınıfı, tüm dünya ulusları önünde kapitalizmi dünya savaşına sebep olmakla, dünya krizini yaratmakla suçlamaktadır...

Ekonomik işbirliği yerine, başı dönmüş bir şekilde milliyetçiliği körükleyen, yeni bir savaşın kundakçısı olmak isteyen kapitalizm şimdi de, silâhlanma çabalarını desteklemektedir..."

Görüşmeler uzuyor, Almanya büyük bir sabırsızlık içinde, "silahların Versailles Andlaşmasında kendi hakkında uygulandığı gibi, doğrudan doğruya sayıca azaltılmasını" istiyor, Fransa ise, "bütçede savunma masraflarında yapılacak kısıntının yeterli olduğunu" öne sürüyordu. Bir süre sonra Almanya konferansdan çekilecek, "tüm devletlere emniyet sağlayan bir sistem içinde eşitlik hakkı tanınana kadar" bir daha katılmayacaktı. Eşitlik hakkı tanıyan Silahsızlanma Komisyonu ise, o sırada iktidara gelen Hitler ve Nazi Partisinin taktikleriyle uğraşmağa başlayacaktı...

IFTU bu sıralarda, ilk olarak 1922'lerde görüşülen, fakat uygulanamayan bir tedbiri yeniden ele almağa çalışıyordu. 1922 yılında Roma'da yapılan toplantıda savaşı önlemek için uluslararası alanda greve gidilmesi düşünülmüş, hummalı çalışmalar yapılmış, fakat Ruhr'un işgali sırasında uygulanamadığı için bu tedbir bir köşeye atılmıştı. Silahsızlanma Komisyonundaki görüşmelerin gün geçtikçe kötüye yönelmesi üzerine IFTU yeniden bu tedbire başvurabilmek için gerekli hazırlıkları yapmaya başladı.

IFTU tedbirin şu şekilde uygulanmasını düşünüyordu :

"Savaş tehdidi halinde, derhal savaş malzemesi ve barut imal eden fabrikalarda greve gidilecekti. Bu grev, sendikaların ve işçinin savaşa karşı olduğunu ortaya koyacak, daha sonra savaş malzemelerinin sevkiyatı, tahmil, tahliyesi gene grev yoluyla önlenmeğe çalışılacaktı. Bu iki grevin dünya kamuoyunu hazırlayacağı, işçilerin de genel greve gitmelerinin kolaylaşacağı düşünülüyordu."

Ancak görüşmeler sırasında haklı olarak iki grev hareketinde de ağırlığın, Uluslararası Metal ve Mühimmat İşkolu Federasyonu ile Uluslararası Ulaştırma Federasyonu'na yükleneyeceği söylendi. Federasyon yetkilileri, aynı işkolunda çeşitli ülkelerde yaptıracakları grevlerin kontrolünün ve finansmanının son derece müşkül olduğunu öne sürdüler. Başarının, ancak diğer ITS'lerin her türlü yardımı yapmayı kabul etmeleri halinde elde edilebileceğini de sözlerine eklediler.

IFTU ile ITS'ler arasında olumsuz görüşmeler sürüp giderken, 1913'lerde silah yapımına 3 milyar dolar sarfeden ülkeler, bu harcamayı yılda 5 milyar dolara çıkarttıkları bir düzene girmişlerdi.

Bir süre sonra herşey kontrolden çıktı...

IFTU SOSYAL POLİTİKASINI BELİRLİYOR

1930 Stockholm Konferansında IFTU'nun ekonomik ve sosyal isteklerini bir program halinde belirlemesi kararlaştırılmış, görev İcra Kuruluna verilmişti. İşçi liderleri, ILO Konferanslarını etkileyecek bir çalışma düzenine girilmesini gerekli görüyordu. Ekonomik ve sosyal sorunların uluslararası alanda savunulması, gün geçtikçe güçleşiyordu. Faşizmin ve nazizmin düşmanca tutumu, demokratik ülkelerde reaksiyoner çevrelerin işçi aleyhtarı politikasıyla birleşiyor, IFTU'nun çalışmaları baltalanmağa çalışılıyordu. Bu bakımdan ILO ile yakın bir işbirliği kurmak artık bir zorunluk halini almıştı.

İcra Kurulunun çok yönlü hazırladığı programın Sosyal Sigortalara ilişkin bölümünde, en kısa zamanda geliştirilmesi istenen sigorta dalları şunlardı :

- **Hastalık Sigortası**
- **Yaşlılık sigortası**
- **Ölüm Sigortası**
- **İşsizlik sigortası**
- **Analık sigortası**
- **Kaza sigortası ve tazminatı**
- **Mesleki hastalıklar sigortası**
- **Aile ödenekleri**

IFTU sosyal sigorta dallarının dışında, genç işçilerle kadınların korunmasını, teknik öğretim, mesleki eğitim, çıraklık eğitimi programlarının genişletilmesini, ücretli izinlerin arttırılmasını istiyordu. IFTU

raporunda, ihtiyari ve mecburi tahkim yolları, iş müfettişliği müessesesi, iş mahkemeleri ve çalışma hayatına ilişkin çeşitli uluslararası sözleşme tasarıları da vardı.

1933 Brüksel kongresi, IFTU İcra Kurulunca hazırlanan raporu oy birliği ile kabul etti.

1933-36 devresi savaşı önlemek için alınabilecek tedbirlerin görüşülmesi, faşizm ve nazizme karşı mücadele yollarının aranmasıyla geçti.

SAVAŞA DOĞRU

Uluslararası Federasyon, Brüksel'den sonra ilk kongresini Temmuz 1936 da Londra'da yaptı. 1933 ile 1936 arasında üye sayısında büyük bir düşüş olmuş, sonra yeniden yükselmişti. 1923'lerde 15 milyon üyeye sahip olan IFTU, 1934 de 8 milyon 211 bin üyeyi temsil etmeğe başlamış, 1936 da gene 13 milyona ulaşmıştı. 1937/38/38 yıllarında, üye sayısında yeni yükselmeler olmuş, Meksika, Norveç, Amerika ve Hindistan'ın katılmasıyla 20 milyona ulaşmıştı.

Londra kongresinde gene "faşizmle mücadele" üzerinde duruldu. "savaş tehlikesinin arttığına işaret eden IFTU", ulusal ve uluslararası ekonomik plânlama fikrini savundu ve plânlama çalışmalarına sendikaların katılmasını istedi.

1936 nın önemli olaylarından biri de Sovyet sendikalarıyla yeniden temasa geçilmesi idi. Moskova'da 22 Kasım 1937 de bir ortak toplantı yapılmış, Ruslardan, hangi şartlar altında IFTU'ya katılmak istedikleri açıkça sorulmuş, fakat kesin bir cevap alınamamıştı. Konu, Ocak 1938 de Paris'te, Mayıs 1938 de Oslo'da IFTU Genel Konseyinde görüşüldü ve nihayet 1939 Zürih kongresine getirilerek, "**Ruslarla ilişkilerin, Sovyet sendikalarının IFTU Ana Tüzüğünü, grev hakkına ve sendikalaşma hakkına yer veren hükümleriyle kabul etmesi halinde, kurulabileceği ve geliştirilebileceği**" kararlaştırıldı. Sovyet sendikalarının kaypak tutumu, bir süre sonra, Hitler-Stalin Saldırmazlık Paktına alkış tutmalarıyla açıkça ortaya çıkacaktı.

5-8 Temmuz 1939 tarihleri arasında Zürih'de yapılan Sekizinci IFTU Kongresinde savaş tehlikesini önlemek ve faşizmle mücadele etmek için alınabilecek tedbirler bir kez daha görüşülüp, demokrasiye bağlı güçlerin işçi hareketiyle işbirliği yapması istendiyse de, sonuç değişmedi ve iki ay sonra tüm Dünya en kanlı savaşlardan birine daha girdi.

DEMOKRASİNİN

SONU...

- Faşizm ve Nazizm -

Birinci Dünya Savaşından sonra uluslararası sendikacılık hareketinin karşılaştığı en önemli sorun, temel insan hak ve özgürlüklerini ayaklar altına alan totaliter rejimlerin gelişmesiydi. İlk başlarda hayranlıkla karşılanan Rus ihtilali, kısa bir süre içinde, işçi hak ve özgürlüklerini ayaklar altına almış, IFTU ile Kızıl Enternasyonal arasında amansız bir mücadele başlamıştı. “**İşçi birliği ideali**” uğruna zaman zaman Rus sendikalarına taviz veren IFTU, istediğini gerçekleştirememiş, bu arada yepyeni iki düşmanla karşılaşmıştı: Faşizm ve Nazizm...

Faşist devlet; aile hayatına, ekonomik hayata, fikrî hayata, dinî hayata giriyor ,vicdanları yorumlamaya çalışıyor, Mussolini'nin sözüyle, “**baştan başa toplum hayatını yorumluyor, geliştiriyor ve ona tam gücünü veriyordu...**”

Baştan başa toplum hayatının yorumlanması, geliştirilmesi ve güçlenmesi; kişilere Devletin müsaade ettiği ölçüde özgürlük tanınması, çalışanların tümünün, devlet kontrolü altındaki sendikalara ve korporasyonlara sokulması; söz, yazı, toplanma, grev, lokavt özgürlüklerinin ortadan kaldırılması demekti...

Nazi Almanyasında ise, Devlet ve parti mekanizması, kişinin her türlü faaliyetini düzenliyor; duyduğu, okuduğu ve yazdığı herşeyi mut-

lak kontrolü altında tutuyor; siyasî alanda hiçbir rolü, hiçbir iktidarı kalmayan halk, bağrından çıktığını kabul ettiği "Führer" in gösterdiği yöne doğru yürüyordu...

İtalya, Almanya, Avusturya, Fransa, İspanya, Romanya, Bulgaristan, Yunanistan ve diğer bazı ülkeler bu iki cereyanın baskısı altında, hızla karanlık bir sona doğru yuvarlanıyorlardı... IFTU önderliğindeki uluslararası sendikacılık, imkânları ölçüsünde ülkelerin bu karanlık sona sürüklenmesine engel olmağa çalıştı... Bazan başarılı, çok kere başarısız oldu.

Bu bölümde, uluslararası sendikacılık hareketinin faşizm ve nazizmle üç önemli ülkede, İtalya, Almanya ve İspanya'da yaptığı mücadele anlatılacaktır.

FAŞİST İTALYA

Mussolini kara gömleklilerin yürüyüşünü başlattıktan sonra Roma'ya hareket ederken, **"... İtalya yarın, yeni bir kabineye değil, hakiki bir hükûmete kavuşacaktır!"** demişti. Mussolini'nin **"hakiki hükûmetten"** neyi kastettiği iş başına gelmesinden pek kısa bir süre sonra aydınlığa kavuşacak, birbiri peşi sıra insan hak ve özgürlüklerine indirilen darbelerin nedeni şu kısa cümlede ifadesini bulacaktı: Devlete karşı hiçbir şey olamaz; devletin dışında hiçbir şey olamaz; herşey devletin içindedir!..

Bu küçük cümle İtalya'da kişileri kendiliklerinden hiçbir varlığa sahip olmayan **"alet"** ler durumuna getiriyor; faşist devlet, aile hayatına, ekonomik hayata, fikrî hayata, dinî hayata müdahale ediyor, Mussolini'nin sözüyle **"...baştan başa toplum hayatını yorumluyor, geliştiriyor ve ona tam gücünü (!) veriyordu"...**

30 Ekim 1922'de iktidara gelen Mussolini için demokratik hak ve özgürlükleri, demokrasinin dayanağı olan müesseseleri ortadan kaldırmak sadece iki yıl sürmüştü. 1924'lerde İtalya'da ne demokratik sendikalardan, ne sendikalaşma özgürlüğünden, ne de grev ve lokavt hakkından geriye bir iz kalmıştı. Genel menfaatin, genel iradenin, genel vicdanın temsilcisi tekti: Devlet!

Toplum çıkarının sağlanmasında birer alet kabul edilen kişilere devletin çıkarlarının müsaadesi ölçüsünde özgürlük tanınıyor; çalışanların tümü devlet kontrolündeki sendikalara ve korporasyonlara katılmaya zorlanıyordu...

“Yeni neslin istikbale hazırlanması, yarın devlet yönetiminde söz sahibi olacak körpe dimağların, şimdiden faşist eğitime tabi tutulmasını” gerektiriyordu. Bu maksatla Opera Nazionale Balilla (**Balilla Milli Tesisi**) isimli bir yetiştirme ocağı açılmış, 6-14 yaşlarındaki çocuklar, fikren, bedenlen, ruhen yetiştirilmeye başlanılmıştı.

İşten Sonra Milli Tesisi adını taşıyan bir başka kuruluştta, işçinin çalışma saatleri dışındaki zamanının değerlendirilmesine (!) uğraşı-lıyordu. İşçiyi fikrî ve ruhî yönlerden beslemek (!) için siyasal, ekonomik sosyal ve kültürel konferanslar veriliyor, **“... bilinmelidir ki,”** deniyordu, **“... sendikalar sadece bir meslek grubunun, yani sizlerin haklarını korumak için kurulmamışlardır. Böyle bir hüviyetleri yoktur!”**

Belediye başkanları ile belediye meclisi üyelerinin seçimi kaldırılmış, Hükûmete olağanüstü yetkiler veren bir kanunla Başbakan her şeyin **“münakaşasız âmiri”** durumuna getirilmişti.

Faşizm için **“devletin kudreti demek, milletin ve kişinin kudreti”** demekti. Rejimi inkâr edenler, aslında milletin kudretini inkâr etmeye çalışan anarşist yaradılışlı kimselerdi. Bu anarşistler (!) mutlaka tasfiye edilmeliydi... Anarşizm basına serbestiye tanımaktan ileri geliyordu. Şu halde basın özgürlüğü hem manasız, hem de milletin zararına işleyen bir müessese idi. Liberal hükûmetler zamanında konan ve belirli bazı suçların işlenmesi halinde gazetelerin kapatılabileceğini öngören kanun maddeleri işlememiş, sansür yararlı olmamıştı. **“Muhalefet gazeteleri”** gene fırsat buldukça ortalığı karıştırabiliyordu (!) Bu çarpık mantıkla harekete geçen Mussolini, kısa bir süre sonra Faşist düşmanı kabul ettiği bütün gazeteleri kapatıyor, **“rejimi çelmelemeye uğraşan muhaliflerin kamuoyunu zehirleyen seslerini kısıtığını”** ilân ediyordu.

SOSYALİZM VE FAŞİZM

Faşizm; liberal devlet, sosyalizm, işçi işveren ilişkileri ve temel insan hak ve özgürlükleri konusundaki görüşlerini şöyle açıklıyordu (19)

“Liberal devlet, ne adalet, ne de üretimin çıkarları açısından, sınıflar arası mücadelelere karışma hakkı olmadığı inancındadır. O, grev ve lokavtı meşru müesseseler olarak kabul eder; sosyal mücadelelerde, sadece grevcilerin kan dökmelerine, mağaza camlarını taşlama-

(19) Faşizm. C. II., Çev. Vedat L. Ersan, İstanbul, 1936, S. 29-31.

malarına dikkat eder. Bu doktrin, yüz yıl öncesi için, belki doğru sayılabilirdi. Fakat 20 nci Yüzyılın toplumlarında yaptığı köklü değişiklikler dikkate alınır, böyle bir devlet görevini yapmıyor demektir.

İşveren ve işçi anlaşmazlıkları, tamamen özel nitelikte ve dar bir alan içersinde kaldığı sürece, devlet iş kavgalarına göz yumabilir. Fakat bu kavgalar, zamanımızda olduğu gibi, milletin çalışan ve üretici durumunda olan çoğunluğu ile ilgili bir genişlik kazanırsa, o takdirde özel çıkarlar, kollektif çıkarlara döner. Böyle bir durumda müdahale, kollektif çıkarların koruyucusu olması gereken devletin yalnız hakkı değil, fakat aynı zamanda görevidir.

Kant'la başlayan, Fichte ve Hegel'le devam ettirilen, Stirnerle son ifadesini bulan, Schopenhauer'in pesimizmine açılan ve nihayet Marx tarafından tam olarak ortaya konan Alman felsefe hareketiyle birleşen sosyalizm, devleti burjuva sınıfının menfaat bekçisi olarak nitelendiriyor ve diyor ki: Madem ki, kapitalizm, canlı işi, doymak bilmeyen bir vampir gibi emerek beslenen ölü iştir, şu halde kapitalistlerin elinden tüm tasarruf haklarını, tüm üretim araçlarını almak ve devleti, fabrika ve tarla proletaryasının eline vermek lâzımdır.

Halbuki bu takdirde devlet, yine bir sınıfın devleti haline gelir, yani kapitalist sınıfın hakimiyeti yerine proletaryanın hakimiyeti sağlanmış olur. Zamanla da bu proletarya sınıfı yeni bir kapitalizm yaratır. İşte Rusya'da zeki işçilerle, eski yüklerini yavaş yavaş tutmakta olan işverenler, böyle bir kapitalizmi meydana çıkarıyorlar. Eğer yeni bir ihtilal olmazsa, yakın zamanda Rusya'da bu kapitalist zümre ile yeni bir proletarya sınıfı tekrar karşı karşıya geleceklerdir.

Sosyalist doktrin bir kavgayı önlemeye çalışırken yeni bir kavganın çıkmasına sebebiyet veriyor. Onun içindir ki, bu doktrin sosyal davayı hiçbir zaman çözümleyemez. Esasen sosyalizm; kapital, özel teşebbüs ve rekabetten mahrum bir rejimin ne olacağını bilememektedir.

DEVLET OTORİTESİNİN SINIRI

İşçi ve işveren, artık birbirine düşman iki zümre olamaz. Onların çıkarları, özel çıkarlar değildir; milletin yüksek çıkarlarını karakterize eden üretimin genel çıkarıdır. İşçi nasıl feda edilmez bir unsur ise, kapital de öyledir. Kapital tasarruf zihniyetine bağlıdır. İleri milleti, kapital emniyetinin derecesi kadar hiçbir özellik, diğer geri kalan bir

milletten ayırt edemez. İşçisiz kapitalist ve kapitalistsiz işçi olamaz. Bu bakımdan, birbirinin tamamlayıcısı olan bu iki gerekli unsur, milletin çıkarı demek olan üretim amacında yanyana getirilmeli, barıştırılmalıdır. Sosyal dava ancak bu şekilde çözümlenebilir...

Bu işi sadece devlet yapabilir. Şu halde ilk hareket noktası, devlet otoritesini kuvvetli ve hakim kılmaktır. Bir milleti ayakta tutan kudret olarak, yalnızca silahlı kuvvetleri düşünmek hatalıdır. Bugün bir milletin devamının en büyük dayanak noktası, hiç şüphe yok ki, ithalat ve ihracatının canlılığı, üretiminin yüksekliği ve yabancı pazarlarda yayılabilmesidir. Bunun içindir ki, milli varlığı koruma yükümlülüğü taşıyan devlet, aynı zamanda genel üretim faaliyetinin organizatörü de olmaya zorunludur. Yalnız iç ve dış güvenliği sağlama yükümlülüğünü yerine getirmekle yetinilirse, üretim faaliyetlerini yönetmeye imkân yoktur. Devletin; milli varlığını meydana getiren her sınıf unsuru, o varlığın korunması, gelişmesi ve genişlemesi için organize etmesi şarttır."

İşçilerle işverenlerin birbirlerini nasıl "tamamlayacakları" kısa bir süre içinde anlaşıldı. Faşistlerin, "... çalışma hayatında işçilerle işverenler arasındaki çatışmaları en mükemmel ve temiz şekilde halleden, İtalya'yı işçi çıkarlarını korumada diğer milletlerin başına getiren eser" diye isimlendirdikleri ve aslında temel insan hak ve özgürlüklerine devlet eliyle yapılacak tecavüzleri meşru göstermekten başka bir anlam taşımayan Carta del Lavoro (İş Tebliği) 21 Nisan 1927'de kabul edildi. Artık temel işçi hakları tamamen ortadan kaldırılmıştı... Carta del Lavoro'nun bazı maddeleri şöyleydi ⁽²⁰⁾.

"İş; fikrî, teknik ya da bedenî, hangi mahiyette olursa olsun, teşkilât ve uygulama şekilleri ile daima sosyal bir görevdir. Bu özelliği ile ve sadece bu özelliklerle devletin vesayeti altındadır. Üretim ulusal bir bütündür. Üretimin hedefi de bir bütündür. Amacı, üretim unsurlarının refahında ve ulusal gücün gelişmesinde özetlenebilir."

"Mesleki sendikal organizasyon serbesttir. Ancak sadece kanunun tanıdığı ve devletin kontrolü altında bulunan sendika, o işkolundaki işveren veya işçi kitlesini kanunen temsil etmek, Devlet ya da diğer meslekî kuruluşlar karşısında çıkarlarını korumak, temsil ettiği işçiler ya da iş-

(20) Faşizm, C. II, Çev. Vedat L. Ersan, İstanbul, 1966, S. 39-45

verenler için mecburî toplu iş sözleşmeleri yapmak, üyele-
rinden aidat toplamak ve onlar adına kamu çıkarını temsil
etmek hakkına sahiptir.”

MESLEKİ DERNEKLERİN GÖREVİ

“İşverenlerle işçiler arasındaki menfaat çatışmaları-
nın çözümlenmesi, bu menfaatların yüksek üretim menfaat-
larına ait bulunduğu cihetle, bu üretim grupları arasındaki
toplu iş sözleşmelerinde kesin ifadesini bulur.”

“İş mahkemeleri, gerek tarafların belirli esaslara riaye-
tini sağlamak ve gerekse yeni iş düzeninde çıkabilecek an-
laşmazlıkları çözümlmek için, devletin müdahale vasıtası
olan organlardır.”

“Kanunun tanıdığı meslekî dernekler, işverenlerle iş-
çiler arasında eşitliği âdil ölçüler içinde sağlarlar; üretimi
ve işte disiplini korurlar ve bunun gelişmesine hizmet eder-
ler. Korporasyonlar, üretim kuvvetlerini bütünüyle organize
etmesi bakımından, bu kuvvetlerin menfaatlarını kesinlikle
temsil ederler. Üretim ulusal menfaat demek olduğuna gö-
re, korporasyonlar bu temsil görevi ile devlet organı olarak
kabul edilirler.”

ÖZEL SEKTÖR

“Korporatif devlet, özel sektöre ait üretim çabalarını,
ulusal çıkarlara en etkili ve en yararlı çabalar olarak kabul
eder. Özel sektöre ait üretim organizasyonu bir ulusal çı-
kar fonksiyonu olduğundan, müteşebbis, devlet karşısında
sorumludur. Üretici güçlerin çalışma birliğinden karşılıklı
hak ve görevler doğar. Teknisyen, memur, işçi olmak üzere
tüm çalışanlar, ekonomik yapının faal unsurlarıdır. Mües-
sesenin yönetimi, ondan sorumlu olan işverene aittir.”

“İşverenlerin meslekî kuruluşları, üretimin artmasını,
kalitenin düzelmesini ve fiatların düşmesini, mümkün ol-
duğu ölçüde, sağlamak zorunluluğundadır. Serbest meslek
sahiplerinin, sanatçıların ve kamu hizmetlerinde çalışanla-
rın kurdukları dernekler ise; sanat, bilim ve edebiyatta ulu-
sal çıkarları korumaya, üretimin arttırılmasına, korporatif

düzenin ahlâkî amaçlarını gerçekleştirmeye yardımcı olurlar.”

“Devlet, özel sektörün olmaması yahut çabasının yeterli bulunmaması ya da çabanın devletin siyasi çıkarlarına zarar verecek bir nitelik taşıması hallerinde, ekonomik üretime doğrudan doğruya müdahale eder. Bu müdahale, kontrol, teşvik, yardım ya da doğrudan doğruya yönetim şekillerinde olabilir.”

BAĞLAYICI SÖZLEŞMELER

“Toplu iş uyuşmazlıklarında, mahkemeler, korporatif organın barıştırma ve uzlaştırma çabasının olumlu sonuç vermemesi halinde duruma müdahale ederler. Toplu iş sözleşmelerinin uygulanmasından ya da yorumundan çıkan anlaşmazlıklarda meslekî dernekler arabuluculuk yaparlar. Bu derneklerin seçecekleri üyelerden kurulu mahkemelerin kararı, toplu iş uyuşmazlıklarında kesindir.”

“Meslekî dernekler, temsil ettikleri işveren ve işçiler arasındaki ilişkileri, toplu iş sözleşmeleri yaparak düzenlemek zorunluluğundadırlar. Bu sözleşmeleri, merkezî kuruluşların yönetimi ve kontrolü altında bulunan ilk derecedeki dernekler imzalar. Bu sözleşmeler, kanunda belirtilen bazı istisnâî hallerde, merkezî kuruluşlarca onaylanmayabilir. Toplu iş sözleşmelerinde, iş disiplini, ücretler, çalışma şart ve saatlerine ilişkin hükümler yer alır.”

İŞE ALMADA ÖNCELİK

“Çalışanların —pazar günü olmak kaydıyla— haftada bir gün istirahata hakkı vardır. Toplu iş sözleşmelerinde, yürürlükteki kanun hükümlerine ve işin teknik icaplarına dikkat edilmek kaydıyla, ulusal ve dinî bayram günlerine saygı gösterilecek ve çalışanlar bu günlerde izinli sayılacaklardır. Çalışanlar çalışma saatlerine, disiplin ve itina ile riayet edeceklerdir.”

“İş ve İşçi Bulma Büroları devlet kontrolü altındadır. İşverenler sadece bu bürolarda kayıtlı işçileri işe almak zorunluluğundadır. Milli Faşist Partisine ya da faşist sendikalara kayıtlı olanlar, öncelikle işe alınma hakkına sahiptirler.

“İşçilerin meslekî dernekleri, onların eğitim ve terbiyelerine ilişkin çalışmalar yapmak, kabiliyetlerini arttırmak zorunluluğundadır.”

“İş kazalarına karşı sigortalarla Sosyal Sigortalara ilişkin idarî ve kazaî işlemleri yürütmek ve bu suretle üyelerinin çıkarlarını korumak, işçi derneklerinin görevidir. Toplu iş sözleşmeleriyle, karşılıklı yardımlaşma esasına göre çalışacak yardım sandıkları kurulur. Bunlar, korporatif organın denetimi altında taraf temsilcilerince yönetilir.”

İşte Faşizm işçi hak ve özgürlükleri yerine bunları getiriyordu!

Sendikalar korporasyonlara bağlanıyor, bunların üzerine devlet otoritesi yerleşiyor, sınıf kavgalarını önlediği iddia edilen bir sistem kuruluyordu. İşçinin olsun, işverenin olsun amacı tekti: üretimi arttırmak ve ulusal ekonomiyi kalkındırmak... Bu amacı böylece belirleyen faşist yönetim, hedefi köstekler, sınıflar arasında kurduğunu iddia ettiği “işbirliğini” zedeler nedeniyle grev ve lokavt hakkını yasak etmişti.

Sendikalar, işçilerle işverenleri ayrı ayrı teşkilâtlandırıyor, devlet kontrolü altındaki korporasyonlarda birleştiriyorlardı. Faşizm bununla da tatmin olamamış, ayrıca şu hakları da kendisinde toplamıştı:

- 1. Devlet, sendika yöneticilerinin tayinlerini kabul ya da reddetmek hakkına sahipti.**
- 2. Sendikaların evrakı, defterleri Hükûmet kontrolü altındaydı. Kontrolü il sınırları içinde İl Genel Meclisi Daimi Komisyonu, ulusal seviyede Korporasyon Bakanlığı yapıyordu.**
- 3. Devlet, sendika yöneticilerini istediği zaman, sebep göstermeksizin azledebiliyordu. Bu takdirde sendikanın yönetimini Hükûmetin tayin edeceği bir komiser yürütürdü.**

Askerlerin, subayların, öğretmenlerin, üniversite öğretim üyelerinin, hakimlerin, İç İşleri, Dış İşleri, Sömürgeler ve Korporasyonlar Bakanlıkları memurlarının sendika kurmaları yasaklanmıştı. Hayır derneklerinde çalışanlarla, devlet demiryolları işçileri, posta, telefon, telgraf işçileri, Banco di Roma ve Sicilya’da çalışanlar ancak Hükûmet izniyle sendika kurabilirlerdi.

IFTU'NUN ZİYARETİ

İşte faşizmin işçilerin temel hak ve özgürlüklerini böylesine ayaklar altına aldığı sıralarda IFTU'ya müracaat eden bazı İtalyan sendikaları, **"... bu şartlar altında da sendikacılığın yapılabileceğini"** iddia ettiler. Bunun üzerine 1928 yılında IFTU Başkanı Walter Citrine beraberinde IFTU Genel Sekreteri olduğu halde İtalya'ya gitti. Yapılan inceleme şu gerçeği ortaya koyuyordu: İtalya'da sendikacılığın "S" si kalmamıştı. Bunun üzerine Paris'te faşizmden kaçabilen işçi liderlerinin meydana getirdiği **"Sürgündeki Hür İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu"**nun IFTU'ya üye olduğu resmen ilân edildi.

O sıralar Paris'te kurulan teşkilâtın başında, faşist yönetimin 12 yıl hapse mahkûm edip, yakalama fırsatını bulamadığı Giuseppe Di Vittorio vardı. İtalyan Komünist Partisi Merkez Yürütme Kurulu üyesi olan Giuseppe Di Vittorio, Dünya Sendikaları Federasyonu'nun 1949 yılında parçalanmasından sonra Federasyon Başkanlığına getirilmiş ve ölümüne kadar —3 Kasım 1957— bu görevde kalmıştır.

ALMANYA'DA SENDİKACILIĞIN SONU

Birinci Dünya Savaşını takiben Alman İmparatoru İkinci Wilhelm'in Hollanda'ya kaçması ile imparatorluk yıkılmış, Cumhuriyet rejimi ilân edilmişti. Hükûmet Sosyalist Partisi liderlerinden Friedrich Ebert ve Philip Scheidemann tarafından kurulmuştu.

Almanya için için kaynıyor, Alman halkı savaş sonrasının ağır ekonomik ve sosyal problemlerinin altında eziliyordu. Bu durumdan ilk olarak 1917 yılında kurulan ve Almanya'da komünist partisinin nüvesini meydana getiren Spartakus Partisi yararlanmak istedi. Spartakuslar 1918'de Hükûmet darbesi ile iktidarı ele geçirmeye çalışılsa da başarı kazanamadılar. Giriştikleri ikinci teşebbüs de bastırıldı. On gün süren ayaklanma sırasında komünist liderlerden Rosa Lüsemburg ve Lieknecht öldürüldü.

Soldan ve sağdan gelen baskının şiddetini arttırdığı 1919 yılının Ocak ayında genel seçimler yapıldı. Seçimlerde sosyalistler başarı sağladılarsa da, Hükûmeti yalnız başlarına kuracak kadar çoğunluk elde edemediler. Meclis, Şubat 1919'da Weimer şehrinde toplandı. Aralarına Katolik Merkez Partisi lideri Matthias Erzberger'i alan sosyalist Weimer Koalisyonu adıyla anılan hükûmeti Philip Scheidemann'ın başkanlığında kurdular. Yeni Hükûmet Versailles Andlaşma-

sını imzaladıktan sonra hazırladığı Cumhuriyet Anayasasını 75 muhalefe karşılık 262 oyla Meclisten geçirdi.

Aynı yılın Ağustos ayında yürürlüğe giren Weimer Anayasasının, **"... devletin sosyal fonksiyonu anlayışını açıkça aksettirdiği"** görülüyordu.

Profesör Münici Kapani'nin belirttiği gibi, **"... Bu Anayasanın dayandığı temel görüşün en açık ve veciz ifadesini şu formülde bulmak mümkündür: Ekonomik hayat, adalet esaslarına göre ve herkese insanlığa yaraşır bir yaşama tarzı sağlayacak şekilde düzenlenir. Devlet, bu gayeye erişmek için gerekli sosyal güvenlik teşkilâtını kuracak, halkın sağlığını koruyacak, çocukların ve gençlerin maddi ve manevi bakımından iyi yetişmelerini gözetliyecek ve iktisaden zayıf olan vatandaşlara çeşitli yollardan yardım edecektir"** (21).

Wiemer Anayasası tanıdığı sosyal ve ekonomik haklarla savaş sonrası dünyasında bir çığır açıyor, sendikacılık hareketinin yıllardır sürdürdüğü mücadelenin başarıya ulaşacağını ilk müjdecisi oluyordu. Bu Anayasa Birinci Dünya Savaşı sonrasında klâsik hürriyetlerin insana gerçek hürriyet sağlayabilmek için yeterli olmadığını kabul eden, çalışma hakkı dinlenme hakkı, sendika hürriyetleri, öğrenim hakkı, toplu sözleşme ve grev hakları, sağlık hakkı gibi temel insan hak ve özgürlüklerini tanıyan ilk Avrupa Anayasası oluyordu.

Fakat ne yazık ki yeni Anayasa tehlikelerle karşı karşıyaydı...

Weimer Anayasasının yürürlüğe girişinin 7 nci ayında aşırı sağ, **"Kapp Darbesi"** adıyla anılan bir teşebbüse girişti. Berlin Başkomutanı Baron Von Lüttewitz ansızın yönetime el koydu. Başbakanlığa Wolfgang Von Kapp getirildi.

Reaksiyoner çevrelerin desteklediği darbe teşebbüsüne karşı ilk dikilen Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu oldu. Konfederasyonun genel grev ilân ettiği günün akşamı IFTU bir bildiri yayınlıyor dünya sendikacılık hareketinin rejimi korumak için genel greve giden **"Alman işçilerine maddi ve manevî her türlü yardımı yapacağını"** açıklıyordu. Hükümet önce Dresden'e, oradan da Stuttgart'a kaçmıştı

Alman işçi liderlerinin her türlü tehlikeyi göze alarak yaptığı çağrıya uyan 9 milyon Alman işçisi bir anda darbecileri felce uğrattı. Gi-

(21) Münici Kapani, *Kamu Hürriyetleri*, Ankara, Ajans Türk Matbaası, 1964, S. 46

da maddeleri imalâtı durmuş, su, elektrik, gaz hizmetleri kesilmişti. Demiryolları ve tramvaylar işlemiyordu.

Kapp Darbesi Kapp'ın İsveç'e kaçması ile son buldu. Meşru Hükümet yeniden işbaşına geçmişti.

Kapp Darbesini izleyen üç yıl Weimer Hükümetinin en fazla yıpratılmağa çalışıldığı devre oldu. Rejimin itibardan düşmesi için elden gelen her şey yapılıyor, Versailles Andlaşmasının uygulanması alabilildiğine istismar ediliyordu. Versailles'i imzalayanlar Alman ordusunu arkadan vurmuş olmakla, Alman halkına ihanet etmekle suçlandırılıyor, tamirat ve silâhsızlanma meseleleri, savaş suçlularının cezalandırılması konusu sistematik şekilde Cumhuriyet aleyhine işleniyordu.

1923'de Fransa'nın Ruhr'u işgal etmesi yeni karışıklıklara sebep oldu.

Önce 9 Kasım 1923'de General Ludendorf'un desteğini sağlayan Hitler, daha sonra, otonom bir yönetim peşinde koşanların Düsseldorf, Aachen, Koblenz, Wiesbaden, Trier ve Mainz şehirlerini ele geçirerek kurdukları "**Otonom Palatinate Hükümeti**" Weimer rejiminin başına yeni gaileler açtı, fakat bu teşebbüsler de bastırıldı.

Sosyalistlere çok sayıda sandalya kaybettiren 1924 Mayıs seçimleri, sağcı partilerin güçlenmekte olduklarını ortaya koydu. Hitler'in Nazi Partisi ilk defa olarak Meclise 32 üye ile giriyordu. 1925'de Cumhurbaşkanı Friedrich Ebert öldü, yerine Hindenburg seçildi. Bu sıralarda Almanya'nın ekonomik durumu düzelmeye yüz tutmuştu. 1923 Kasımından beri Almanya Dış İşleri Bakanı olan Halk Partisi lideri Gustav Stresemann'ın aldığı tedbirler olumlu sonuçlar vermeye başlamış, iflas hali giderilmiş, ticaret genişlemiş, Almanya Milletler Cemiyetine girmişti. Bu durum 1929 buhranı ile birlikte tersine döndü.

Artık Hitler sahnedeydi... 6 milyon 300 bin işsize iş, çalışanlara yüksek ücret vaat ediyor, işverenlere "**sendika belâsından kurtulacağınız günler yakındır**"⁽²²⁾ diyordu. Develüasyonların ve ekonomik depresyonların perişan ettiği orta sınıflar, Hitler iktidarının gerçekleştireceği malî istikrarla tüm problemlerini geride bırakacak, köylülerin mahsulü daha iyi değerlendirilecek, tüketici ucuzluktan yararlanacaktı... Tezatlarla dolu vaatler, siyasi tecrübesi fazla olmayan kitleleri etkiliyor, "**Führer**" yavaş yavaş doğuyordu!

⁽²²⁾ Schevenels, S. 200.

1930 seçimlerinde Naziler 6 milyon 400 bin oy aldılar. Böylece Mecliste sosyalistlerden sonra gelen en kudretli siyasi parti olmuşlardı. Başbakan Heinrich Brüning 1932'de Cumhurbaşkanlığı seçiminin masraflarından ve heyecanından kurtulmak için Hindenburg'un süresinin yedi yıl daha uzatılmasını teklif etti. Hitler'in bu teklifi reddetmesi üzerine 13 Mart'ta başkanlık seçimleri yapıldı. Adayların hiçbirinin gerekli çoğunluğu sağlayamadığı bu seçimler, Nisan ayında yenilendi. Seçim sonucunda 85 yaşındaki Hindenburg yeniden Cumhurbaşkanlığına getiriliyor, onu 13 milyon 400 bin oyla Hitler izliyordu.

Başbakan Heinrich Brüning gün geçtikçe kötüleşen ekonomik şartlar karşısında 30 Mayıs 1932 tarihinde istifa etti. Hükümeti Franz Von Papen kurdu fakat çoğunluğu temin edemediğinden Meclis Cumhurbaşkanı tarafından feshedildi. Temmuzda yapılan seçimlerde Hitler büyük bir zafer kazandı. Nazi Partisi Mecliste 230 sandalye ile temsil olunuyordu.

1932 Temmuzunu ile 1933 Ocağı arasında bir çok sanayi merkezlerinde sokak çarpışmaları oldu ve çok sayıda sendikacı öldürüldü. Sendikacılarla, sosyal demokratların kaybı 1933 Ocağında 1060'a yükselmişti. Bu arada 1932 Kasımında seçimler yenilenmiş, Nazi Partisi Von Papen'in koalisyon kurma teklifini reddetmiş, Von Papen'den boşalan başkanlığa General Kurt Von Scheicher atanmıştı. Von Scheicher Hükümeti ancak iki ay tutunabildi ve 30 Ocak 1933'te hedefi; Alsas, Hollanda, Polonya, Çekoslovakya ve Avusturya'daki Almanlar dahil olmak üzere, Alman ırkından olanları bir sınır içinde toplayacak "**Üçüncü Reich**"ı kurmak olan Hitler Başbakanlığa getirildi.

IFTU, 1932 yılı Temmuz ayından itibaren meydana gelen gelişmeleri endişe ile izliyor, Nazizmle mücadele yollarını belirleyebilmek için Alman işçi liderleri ile toplantılar yapıyordu. Alman işçi liderleri bu toplantılarda ısrarla IFTU'nun Almanya'daki gelişmeler karşısında sabırlı olmasını tavsiye ettiler. Alman işçilerinin Nazizmle mücadele edebilecek güçte olduğunu iddia ediyorlar "**mücadelemizi halk da desteleyecektir**" diyorlardı.

Almanya'da demokrasiye bağlı diğer çevrelerin Nazizme karşı direnecekleri inancı Alman işçi liderlerini de, uluslararası sendikacılık hareketini de yanıltmıştı. Bunlar o sıralarda Nazizme alkış tutmaya hazırlanıyorlardı...

Hitler'in başbakanlığa gelmesinden birkaç gün sonra IFTU Genel Konseyi Zürihte olağanüstü bir toplantı yaptı. Toplantıda IFTU Genel Sekreteri Walter Schevenels, Alman işçi liderleri ile yaptığı konuşmaları anlattı. Almanlar, son gelişmeler karşısında da IFTU'nun Nazizmle açıktan açığa mücadeleye girişmesinin mahzurlu olabileceğini belirtiyor, **"böyle bir tutum, Almanya'da halen çok zor şartlar altında çalışmalarına devam eden sendikacıların durumunu daha da ağırlaştıracaktır"** diyorlardı. Sendika liderlerine göre, yeni düzen içinde sendikal çalışmalara bir süre daha devam edilebilirdi. Haliyle sınıf mücadelesi ve demokrasi, özgürlük ve sosyal adalet üzerine bina edilen sosyal hedefler şimdilik terkedilecekti...

Uzun tartışmalardan sonra Alman Sendikacılarına zarar vermeyeceği düşünülen bir bildiri hazırlandı. Almanya'ya karşı ekonomik boykot uygulanması yolundaki İsviçre teklifi ise, gene **"zararlı"** olur düşüncesiyle, kabul edilmedi. Bildirinin yayınlanmasından sonra birkaç gün içinde, IFTU Genel Merkezinin artık Berlin'de kalamayacağı kesinlikle anlaşıldı. Sendika liderleri göz hapsinde tutuluyor, IFTU'ya gelen mektuplar okunuyordu. Bu arada seçimler yapıldı. Nazi Partisini 288 sandalye ile Parlamentoya sokan seçimleri takiben Hitler'e **"dört yıl süreyle diktatörlük yetkisini veren kanun"** kabul edildi. IFTU için geriye bir tek şey kalıyordu: Hızla Berlin'den uzaklaşmak...

Nitekim IFTU 30 Nisan'da Paris'te faaliyete geçiyor, 1 Mayıs günü de Alman Polisi Berlindeki eski genel merkez binasını mühürlüyordu.

Artık Almanya'da tüm siyasi iktidarın **"Führer"**in elinde toplandığı bir devir açılmıştı. Siyasi alanda, hiçbir rolü, hiçbir iktidarı olmayan halk, bağrından kendiliğinden çıktığını kabul ettiği **"führer"**in peşinden gidiyordu.

Weimer Anayasasının Alman halkına tanıdığı temel hak ve özgürlükler bir kararnameyle kaldırılmış, **"üstün ırkın, aşağı ırklara"** karşı girişeceği insanlık dışı hareketlerin hazırlıklarına girişilmişti...

"... Kişiye, toplum için faydalı bulunduğu ölçüde ve müsaade mahiyetinde bazı sübjektif yetkiler tanınmıştı. Pratik anlamda bu müsaade hürriyet anlayışı, insan haklarının ve kamu hürriyetlerinin tamamen ortadan silinişi şeklinde kendini gösteriyor, Nazi Almanyasında devlet ve parti mekanizması —ki esasen bu ikisi birbirleriyle kaynaşmış durumdadır— kişinin her türlü faaliyetini düzenlemek iktidarına sahip bulunuyordu. Dr. Goebbels'in başında bulunduğu meşhur Propa-

ganda Bakanlığı, bütün fikir ve düşünce alanı üzerinde tam bir vesa-yet sistemi kurmuştu. Memleketi örümcek ağı gibi kaplayan bir teşkilât sayesinde, Bakanlık, Alman halkının gördüğü, duyduğu ve yazdığı herşeyi mutlak kontrolü altında tutmaktaydı...⁽²³⁾

Sendika özgürlüğü tamamen ortadan kalkmış, kapatılan sendikalar yerine Nazi Partisinin emri ve kontrolü altında faaliyetlerini yürütecek olan **"Alman Çalışma Cephesi"** kurulmuştu.

Alman demokrasisinin kısa bir zaman içinde tahrip olunması üzerine, Zürih'te yapılan Genel Konsey toplantısında görüşülen ve fakat Alman işçi liderlerinin içinde bulunduğu şartları ağırlaştırır endişesiyle kabul edilmeyen **"ekonomik boykot fikri"** yeniden ortaya atıldı. 1933 Mayısında toplanan İşçi ve Sosyalist Enternasyonal Konseyi boykot kararının IFTU tarafından alınması halinde, bunu desteklemeğe hazır olduğunu bildirdi. Ekonomik boykot 4 Ağustos 1933 günü Brüksel'de yapılan IFTU Kongresinde kararlaştırıldı.

Boykot kararına ilişkin bildirisinde IFTU özetle şunları söylüyordu:

"Alman Nazi Rejiminin yarattığı olağanüstü tehlike, olağanüstü tedbirler alınmasını gerektirmektedir. IFTU Kongresi bu şartlar altında Alman mallarına karşı genel bir ekonomik boykot uygulanmasını kararlaştırmıştır.

IFTU daha önce aynı yönde karar alan ve buna uygulamakta bulunan milli merkezlerin çabalarını takdirle karşıladığını belirtir ve tüm milli merkezlerden, her türlü imkânı kullanarak boykota katılmalarını ister.."

Brüksel Kongresi bu arada, Nazi teröründen kaçmayı başaran mültecilere yardım yapılmasını da kararlaştırdı. Bu kararın ışığı altında daha önce faşizmle mücadele için İşçi ve Sosyalist Enternasyonal tarafından meydana getirilen **"Matteotti Fonu"**nun ismi değiştirildi ve **"Uluslararası Dayanışma Fonu"** adı altında Alman mültecilerini de kapsamaması kararlaştırıldı.

IFTU daha sonraları Almanya içinde ve dışında çeşitli konferanslar düzenleyerek **"Nazizme karşı gizli mukavemet teşkilâtı"** kurmaya çalıştı ve bunda büyük ölçüde başarı kazandı. Gizli Mukavemet Teşkilâtı

(23) Kapani, S. 113.

fikri Çekoslovakya'da Komotau; Fransa'da Strasbourg; Hollanda'da Beekbergen ve Danimarka'da Copenhagen'de yapılan konferanslarda işlendi. Aynı konuda Berlin, Dresden, Hanover, Hamburg ve Cologne'de çeşitli toplantılar düzenlendi.

Nazizmle mücadele açısından, katkısı fazla olmayan bir teşebbüs de, 1933 Haziranında Cenevre'de toplanan Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Konferansında yapıldı ve IFTU'nun itirazını haklı gören ILO, Nazilerin sözüm ona işçi delegesini Alman sendikacılık hareketinin gerçek temsilcisi olarak kabul etmedi.

Yer altı faaliyetleri, ekonomik boykot ve psikolojik mücadele, ne yazık ki, hedefine ulaşamadı ve Nazizm bir yandan IFTU'ya en güçlü üyelerinden birini kaybettirirken, öte yandan dünyayı ikinci bir felâkete sürükledi...

VE İSPANYA

Birinci Dünya Savaşından sonra bütün dünyada birbiri arkasından patlak veren ulusal kurtuluş hareketlerine İspanya da katılıyordu. Ulusal kurtuluş hareketinin öncülerine göre, 1931 yılına kadar İspanya'da yaşayan ne varsa, köhne geçmişin etkisi altındaydı. Bu ülkede de yüzyıllardır milyonlarca köylüyü zulüm ve tazyik altında inleyen derebeylik ilişkileri artık kaldırılmalı, toprak sorunu çözümlenmeli, eskimiş idarî ve ekonomik sistem yerine, büyük halk kitleleri yararına işleyecek demokratik bir sistem yerleştirilmeliydi. İktisaden zayıf olanları koruyacak, onların dertlerini, problemlerini ele alacak, temel insan hak ve özgürlüklerine saygı duyacak insanlar işbaşına getirilmeliydi. Bunun için mücadeleye girişilmesi şarttı. Asaletin, kilisenin imtiyazları ne zaman kaldırılacak, sömürgeler kaybedildikten sonra fakir halkı soymağa başlayan hakim sınıfların bu tutumuna nasıl engel olunacaktı?

Grevler, nümayişler birbirini kovalamağa başladı. İspanyol işçilerinin krallık idaresine, diktaya karşı başlattığı hareketin halkçı karakteri gün geçtikçe derinleşiyor, sallanan köhne geçmişin bir gün yıkılacağına inananların sayısı artıyordu... Krallık; halk kitlelerinin soyulmasına, sömürülmesine fırsat veren dikta can çekişiyordu. İspanyol demokrasisinin kurulması için bir tek darbe kafi idi. 1931 Nisanında Primo de Rivera diktatörlüğü İspanya tarihinin derinliklerine gömülürken, İspanya için yepyeni bir ümit, yepyeni bir anlayış, yepyeni bir düzen doğuyordu: Cumhuriyet...

DİKTAYA DOĞRU

1931 Nisanında doğan ümitler, iki yıl gibi kısa bir süre içinde yerini endişeye; demokrasi diktaya bıraktı. Genel seçimlerle işbaşına gelen ve amacı İspanya'da demokratik hak ve özgürlükleri tanımak, cehaletle savaşarak bu ülkeyi kısa bir zamanda kalkındırmak olan koalisyon idaresi, imtiyazlı feodal ve yarı feodal kast'larla işbirliği yapan burjuvazinin sistematik propagandası ile 1933 seçimlerini kaybetti. Genel seçimlerden önce burjuva partileri içinde yuvalanan faşist unsurlar, CESA Partisini kurmuşlar, liderliği de Gil Robles adlı aşırı bir sağcıya vermişlerdi. Gil Robles idaresinin 1933 kasımında iktidara gelmesi, İspanyol demokrasisine ümit bağlayanlar ve bu uğurda savaşmış olanlar için tek kelimeyle **"yıkım"** dı. Nitekim bir anda, 1931'in özgürlük havası yok edildi. İşçi hak ve özgürlükleri kısıtlandı. Basın özgürlüğü, toplantı yapma, fikir ve söz özgürlüğü kaldırıldı. Gil Robles, Hitler ve Mussolini'yi dahi artacak bir dikta peşindeydi... İspanya'da **"işçinin sesi"** olarak bilinen **"El Socialista"** Gazetesi sekiz ay içinde 122 defa toplatıldı. Cezaevleri sebep gösterilmeksizin tevkif edilenlerle dolup taşıyor; yargılama yapılmaksızın aylarca mevkuf tutulanların sayısı artıyordu. Belediye Meclislerinde liberal ve sosyalist eğilimli olduğu bilinen üyeler temizleniyor, Belediyeler faşistlerin yönetimine bırakılıyordu... İspanya'da kısaca **"... Devlete karşı özgürlük olmaz"** deniyordu... Tabii **"devlet"** işbaşında bulunan bir avuç Faşistin devletiydi...

İŞÇİLER AYAKLANIYOR

İspanyol işçileri, Alman ve İtalyan işçilerinin kısa bir süre içinde nasıl faşizmin esiri durumuna geldiklerini gayet iyi bilmekteydi. Kolay kolay teslim olmamağa kararlıydılar. Nitekim Gil Robles idaresine karşı 3 Ekim 1934'de Madrid, Katalonya, Andalsia ve Asturias bölgelerindeki işçiler ayaklandılar. Diğer sanayi merkezlerindeki işçiler de genel greve gittiler. İç savaş baş gösterdi. Haftalarca süren mücadeleye sonunda işçiler yenilgiden kurtulamadılar. Binlercesi öldü, bir o kadarı yaralandı. Sadece Asturias bölgesinde 10 bin işçi tevkif edildi. Ancak bu ayaklanma baskı rejiminin hafiflemesine, kısıtlanmış bulunan hak ve özgürlüklerin yeniden tanınmasına sebep oldu. O kadar ki, 1936 genel seçimlerinde sağcılar baskı yapmadılar ve işbaşından uzaklaştırıldılar.

IFTU İspanya'daki gelişmeleri yakından izliyordu. Gil Robles yönetimine karşı direnme hareketinin ve demokrasi mücadelesinin başlamasından hemen sonra bir bildiri yayınlamış, uluslararası sendikacılık hareketinin İspanyol işçisinin özgürlük savaşını sonuna kadar destekleyeceğini dünya kamuoyuna duyurmuştu.

YARDIM KAMPANYASI

IFTU Genel Sekreteri Walter Schevenels 1934 kasımında Madrid'e giderek, İspanyol sendikacılarıyla görüşmüş, IFTU İcra Kurulu, o tarihte cezaevinde bulunan 40 bin İspanyol işçisi için uluslararası alanda bir yardım kampanyası açılmasını ve İspanyol işçilerini böyle bir ayaklanmaya yönelten sebeplerin dünya kamuoyuna duyurulmasını kararlaştırmıştı. Karar gereğince derhal açılan yardım kampanyası büyük bir ilgi gördü. Öte yandan IFTU tarafından yürütülen propaganda sonucunda tüm dünya ulusları, İspanya'da olup bitenlerle ilgilenmeğe başladı.

CEZAEVİNDEN BAKANLIĞA...

16 Kasım 1934'de İspanyol işçi hareketinin üç büyük lideri hakkında idam cezası veren Gil Robles mahkemesi büyük bir tepki ile karşılandı. IFTU Genel Sekreteri Walter Schevenels ve sonraları Fransa Cumhurbaşkanı olan Vincent Auriol IFTU adına Madrid'e giderek Başbakan Alexandre Lerroux ile görüştüler ve İspanyol İşçi Sendikaları Konferasyonu Başkanı ve Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Yönetim Kurulu üyesi Francisco Largo Caballero'nun cezasının müebbet hapse çevrilmesini, aynı şekilde, diğer iki lider, Teodomiro Menendez ve Ramon Gonzales-Pena'nın cezasının infaz edilmemesini istediler. Bu isteği kabul eden Başbakan, sendikacıların idam edilmeyeceklerine dair şeref sözü verdi. Caballero ancak 1936 Şubatında hapisten çıkabildi ve diğer iki arkadaşı ile birlikte aynı yıl kurulan cumhuriyetçi kabinede görev aldılar.

İspanya'da 1936 genel seçimlerine böyle bir hava içinde girildi ve seçimler faşist unsurlarla burjuvazinin iktidarı kaybetmeleri ile sonuçlandı. Yeni hükümet derhal 1934 yılında olanları önleyecek zecrî tedbirler almaya başladı. Bu arada cumhuriyet için tehlikeli olduğu bilinen bazı yüksek rütbetli subaylar İspanya'dan uzaklaştırıldılar. Francisco Franco bunlardan biriydi. ve Fas'a tayin edilmişti. Faşist subayların kısa bir zaman içinde iktidara karşı kurdukları cuntanın ba-

şı ise General Sanjurjo idi. Şubat seçimlerinden sonra General Sanjurjo Almanya ve İtalya'ya giderek, ileride İspanya'da yapmayı düşündüğü hükümet darbesinde kendisine yardımcı olunup olunamayacağını araştırmıştı. Bu temasları sırasında olumlu cevaplar alan General Sanjurjo, İtalya'daki faşist teşkilâtlarla aynı paralelde olan İspanyol Falanj Teşkilâtı ve gene Alman İşçi Cephesi adı altında kurulmuş bulunan sözüm ona işçi kuruluşunun benzeri **"Juntas Ofensiva Nacional Sindicalistas"** teşkilâtı kanalıyla hareketin düzenlenebileceğini ve yapılacak yardımların kendilerine iletilebileceğini bildirdi.

TAHRİKLER BAŞLIYOR

Aynı yılın Haziran ayında İspanya'da faşist unsurlar geniş bir tahrik ve tedhiş faaliyetine giriştiler. Cunta, askerî müdahaleyi yapabilmek için tansiyonun yükseltilmesine çalışılıyor, ihtilâl ortamı arıyordu. Bu fırsatı Haziran sonuna doğru elde ettiler. Madrid'de **"faşist monarşistlerin"** lideri Calvo Sotella bir mitingde halkı, hükümeti silâh zoruyla devirmeğe davet etti. İktidar mensuplarının **"İspanya çikarları aleyhine çalışmakta olduğunu"** da sözlerine ekleyen Sotella, **"bunların imha edilmesi gerektiğini"** ileri sürdü. Bunun üzerine bazı cinayetler oldu. Bu arada Calvo Sotella da öldürüldü. General Sanjurjo son olaylar sırasında patlak veren kargaşalıktan yararlanmak isteyerek, hükümet darbesi yapmak üzere yola çıktı, fakat uçağın düşmesi üzerine öldü. Bunun üzerine ayaklanmanın liderliğine General Franco geçti.

FRANCO'NUN İSYANI

General Francisco Franco'nun isyanı işbaşına meşru seçimle gelmiş iktidarı bir an için şaşırttı. Ordu hükümetin kontrolü altında değildi. Cumhuriyetçiler faşizme karşı mücadelede Batı Avrupa'nın demokratik ülkelerine güvenmekte, bunların yardımcı olması halinde isyanın bastırılabilirliğini hesap etmekteydiler. Oysa, bu ülkelerin durumu fazla ümit verici değildi. İngiltere **"bekle gör"** politikasını tercih ediyor, Amerika Birleşik Devletleri kısa bir süre içinde yardım edemeyecek kadar uzakta bulunuyordu. Öte yandan, Amerika'nın, cumhuriyetçilerin bazı reformist hareketlerini tasvip etmediği de bilinmekteydi.

Avrupa ülkelerinde İtalya, Almanya, Avusturya, Polonya ve Macaristan faşistlerin hakimiyeti altındaydılar. Hatta bunlardan bazıları,

özellikle İtalya ve Almanya, Franco'ya, kendisini askerî ve malî bakımdan destekleyeceklerini belirtmişlerdi. Geriye Fransa, Belçika, Hollanda, İskandinav ülkeleri, Çekoslavakya ve tarafsız İsviçre kalıyordu. İskandinav ülkeleri Avrupa'nın güneyinde olup bitenlerin şaşkınlığı içindeydiler. Çekoslavakya zaten faşist ülkelerle çevrilmiş, adeta bir ablukaya alınmıştı. Belçika ve Hollanda gibi küçük ülkelerle tarafsız İsviçre'den yapılacak yardım, böyle bir mücadelede ne derece etkili olabilirdi! Avrupa'da güvenilebilecek tek ülke olarak Fransa kalıyordu. Fransa'nın da kendisine özgü bazı problemleri vardı. Bir defa gerek İtalya, gerek Almanya, Fransa'nın İspanya'daki meşru hükûmete yardım etmesi halinde, bunu kendilerine yapılmış bir tecavüz sayacaklarını bildirmişlerdi. Ayrıca Fransa içindeki faşist unsurlar da bir hükûmet darbesi yaparak idareyi ele geçirmenin yollarını arıyorlar, büyük Fransız şehirlerinde nümayiş üzerine nümayiş düzenleyerek huzursuzluk kaynağı oluyorlardı.

IFTU MÜCADELEYE GİRİYOR

İspanya'daki iç savaş hızla cumhuriyetçiler aleyhine gelişmekteyken IFTU İcra Kurulu toplantıya çağrıldı. Batı Avrupa sendikacıları faşizm tehlikesinin mutlaka giderilmesi gerektiğini ileri sürüyor, Almanya ve İtalya denemesinden sonra hür ve demokratik sendikacılık hareketinin yaşayabilmesinin buna bağlı olduğunu belirtiyorlardı. İcra Kurulu toplantısında derhal bir deklarasyon yayınlanarak, sendikacılık hareketinin, İspanya'da rejime kastedenlere karşı ortak bir mücadeleye girdiği açıklandı, demokratik ülkeler yardıma çağrıldı. Ayrıca cumhuriyetçilere yardım için geniş bir kampanya açıldı. Kısa bir süre içinde büyük meblağlar toplandı. Şimdi tek mesele cumhuriyetçilerin başarı kazanabilmesi için elzem olan silah ve cephanenin bulunmasıydı...

Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu Genel Sekreteri Walter Schevenels İcra Kurulu toplantısından hemen sonra Madrid'e giderek hükûmet ileri gelenleriyle görüştü. Cumhuriyetçi hükûmet İspanya'nın silâh ve cephane bakımından büyük güçlüklerle karşı karşıya olduğunu bildirdi. Madrid dönüşünde Paris'e uğrayan Schevenels, Fransız İşçi Sendikaları Konfederasyonu vasıtasıyla Fransız Hükûmetinin İspanya'ya yardımcı olmasını istedi. Bu gezi sırasında Fransa'nın teh-

likeli bir baskıya maruz kalmakta olduğu da anlaşılmış oldu... Almanya ve İtalya'nın İspanya'ya karşı girişilecek herhangi bir Fransız hareketinin kendilerine tecavüz sayacakları yolundaki notasını İngiltere duymazlıktan geliyor, Fransa'daki faşist unsurlar çalışmalarına büyük bir hırs ve yıkıcı propaganda ile devam ediyorlardı. Bu şartlar altında devamlı bir Fransız yardımı düşünülecek gibi değildi.

İNGİLTERE'DE BÖLÜNME

Schevenels İngiltere Hükûmeti'nin tutumunu değiştirebilmek amacıyla o tarihlerde IFTU ve İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Walter Citrine'e müracaat etti. Ancak İngiltere'de de İspanya iş savaşı etrafında ikilik vardı. İşçi Partisi ve İngiliz sendikacılık hareketi İspanya hükûmeti tarafında idiler. Muhafazakâr zümreler ise, gerek ideoloji bakımından, gerek İspanya'ya yatırmış oldukları sermayeyi emniyet altına almak düşüncesiyle faşistleri destekliyorlardı. Walter Citrine'in bütün çabalarına rağmen olumlu bir sonuç alınamadı. İngiltere daha ziyade Alman-İtalyan teklifi üzerinde duruyor ve bu teklif gereğince İspanya'daki iş savaşı karşısında **"tarafsız kalınması"** fikrini savunuyordu. Bu gelişmeye paralel olarak bir süre sonra Londra'da **"İspanya'daki İç Savaşa Karışmazlık Andlaşması"** yapıldı. Bu andlaşmanın uygulanmasını sağlamak için de 9 Eylülde Londra'da bir **"Uluslararası Karışmazlık Komitesi"** çalışmalarına başladı.

IFTU için artık bu andlaşmayı kabul ve gereğince hareket etmekten öteye yapacak bir şey kalmamış oluyordu.

İç savaşa karışmama andlaşmasının ilk üç aylık bilânçosu tek kelimeyle korkunçtu. Ne naziler, ne faşistler sözlerinde durdular... Alman ve İtalyan desteği ile Franco kuvvetleri 18 Temmuz ile 30 Ekim arasında 250,000 cumhuriyetçiyi öldürdüler.

Ellerinde silah ve cephaneleri bulunmayan cumhuriyetçiler, İspanya ordusunun da büyük ölçüde Franco'dan yana olmasına rağmen, demokrasiyi savunmaya devam ettiler. İşçiler, birkaç ay içinde, az çok disiplinli bir ordu haline getirildi; bu orduya Fransa, İngiltere, Belçika, Çekoslovakya, Polonya, Almanya, Avusturya, Yugoslavya hatta Amerika'dan bile gönüllüler katıldı.

İşçilerden meydana gelen ordu kısa bir süre sonra Franco kuvvetlerine ağır kayıplar verdirmeye başladı. Franco kuvvetleri hemen her bölgede püskürtülüyordu. Bu arada IFTU İspanya için para toplama

mağa devam ediyor, dünyanın çeşitli şehirlerinde konferanslar düzenleyerek, iç savaşın gerçek nedenini dünya kamuoyuna duyurmağa çalışıyordu. İç savaşa karışmama andlaşması kağıt üzerinde kalmıştı. Almanya ve İtalya Franco'yu açıktan açığa desteklemekteydiler. O kadar ki, Kuzey İspanya'da Stantander şehrinin Franco kuvvetlerinin eline geçmesini takiben Mussolini Franco'yu resmen tebrik etmekten geri kalmadı. Mussolini'nin tebrik mesajında, **"zaferde faşist İtalyan kuvvetlerinin de payı olduğu"** saklanmıyordu. İşte bu şartlar altında, IFTU da **"İç Savaşa Karışmazlık Andlaşması"**yla kendisini bağlı hissetmedi ve cumhuriyetçilere tüm imkânlarını seferber ederek yardıma başladı. IFTU İcra Kurulu üyeleri, bu hareketlerinin siyasi sorumluluğunun kendilerine ait olacağını da belirtmişlerdi.

İkinci Dünya Savaşından sonra ele geçirilen gizli arşivler, Hitler'in ve Mussolini'nin Franco'ya yardım için nasıl yarıştıklarının delilleri ile doludur. Resmi evrak Führer'in ve Duçe'nin, faşistler tarafından İspanya'da girişilecek bir harekete yardımcı olacaklarını taahhüt ettiklerini açıkça ortaya koymaktadır. Bu evraka göre Almanya Franco'ya 500 milyon mark yardımda bulunmuş, ayrıca uçak, tank, pilot ve teknisyen göndermiştir. Mussolini de askerî yardım yapmıştır. Franco'ya iç savaşta yardım ederek **"Karışmazlık Andlaşmasını"** ihlâl edenler arasında Portekiz, Avusturya ve Macaristan da sayılabilir.

Cumhuriyetçilerin mağlubiyetini hazırlayan sebepler arasında kendi bünyelerindeki fikir ayrılıklarına da işaret etmek yerinde olacaktır. Cumhuriyetçi kuvvetlerin nüvesini işçiler ve sendikaları meydana getirmiştir. Buna karşılık, cumhuriyetçilerle aynı safta çarpışmalarına rağmen, anarşistler, solcu cumhuriyetçiler, sendikalistler ve nihayet katolikler ancak bir noktaya kadar dayanışma içinde hareket edebilmişlerdir.

Faşistlerle mücadeleye girişenler arasında **"komünistleri"** de belirtmek gerekir. Ancak bunlar da, kendi aralarında, **"Stalin taraftarları"** ve **"Troçki taraftarları"** olarak ikiye ayrılmışlardı. Esas itibariyle iç savaşın son zamanları dışında komünistler İspanya meselesinde hiçbir zaman önemli bir rol oynamamışlardır. Bir defa İspanyol Komünist Partisinin üye sayısı gayet azdı. Ayrıca 1 milyon 900 bin üyeli İspanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun bünyesinde ancak 17,000 kadar komünist vardı. İç savaşın son zamanlarına kadar komünistlerin iç politikadaki etkisi o kadar azdı ki, 1936 genel seçimlerinde Parlâmentodaki 474 üyelikten ancak 16'sını elde edebilmişlerdi.

İspanya'da komünistlerin etkili olmasına "İç Savaşa Karışmama Andlaşması" sebep olmuştur. Batı Avrupa'nın demokratik ülkeleri, bu andlaşma ile İspanya'ya yardım etmekten kaçıyorlardı (24). Ancak andlaşma Hitler ve Mussolini tarafından açıkça ihlal edildikten sonra da hi yardım etmeyi göze alamadılar; bu fırsatı değerlendiremediler. Ve İspanya'da meşru seçim yoluyla iş başına gelmiş olan cumhuriyetçi iktidar için tek çare kaldı: Rusya'dan silâh ve cephane tedarik ederek asilere karşı demokrasiyi korumak...

Sovyet Rusya'nın yardımı cumhuriyetçilerin en kritik günlerini yaşamakta olduğu sırada yetişti. Rusya, silah ve cephane vermeye hazır olduğunu belirtiyordu... Ancak bunun elbet bir karşılığı olacaktır Nitekim Rus istekleri birbiri arkasından sükun etmeğe başladı. Rusya silah ve cephanelerin karşılığının altınla ödenmesini istiyordu. Bu istek yerine getirildi. **"Komünist eğilimli şahıslar, şu mevkie atansın"** diyordu; itiraz edilemedi.

Cumhuriyet can çekişiyordu... Faşizm, komünizm tehlikesini doğurmuştu ve şimdi komünizm faşizme gebeydi...

1939 Martından itibaren cumhuriyetçilerin elindeki şehirler teker teker düşmeye başladı. Madrid, Valansiya, Barselona Franco kuvvetlerinin eline geçti...

İspanya'da cumhuriyet ve demokrasi can çekişmekteydi, nihayet öldü ve hala ölü durumda...

İSPANYA'NIN ÖZEL DURUMU

1939'dan bu yana İspanya'yı koyu bir diktayla idare etmekte olan Franco'nun İspanyol işçilerinin ve dünya sendikacılık hareketinin mücadele azmini kırabildiği sanılmamalıdır. Faşist İspanya ile mücadele İFTU'nun bıraktığı yerden WFTU, dünya sendikacılık hareketindeki bölünmeden sonra ICFTU, WFTU ve CISC tarafından ortaklaşa yürütülmektedir.

Dünya sendikacılık aleminin İspanya ile dayanışma içinde yaptığı mücadeleye rağmen henüz bir başarı elde edilememiştir. İspanya'da

(24) İngiltere ve Fransa iç savaş karşısında tarafsız kalmakla beraber, gelişmeler yakın çıkarlarını ilgilendirdiği nisbette duruma müdahale etmişlerdir. Örneğin Majorka adasına İtalyan kuvvetlerinin çıktığı haberi üzerine İngiltere Roma Hükümeti nezdinde temasa geçerek, Akdenizde statükonun değişmesine karşı kayıtsız kalamayacağını bildirmiştir.

faşizm grevci işçiyi hapsedmekle kalmamakta, karısının, kızının saçlarını kesmekte, teşhir cezalarına başvurmakta, bu aşağılık tutuma tüm dünya uluslarının ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtının gözleri önünde devam etmektedir.

İspanyada işçi grev yapabilir ama, grevin kanunsuz olmaması için şu şartların tümü göz önünde bulundurulmalıdır:

Grev; devletin güvenliğini tehlikeye düşürmemeli; devletin otoritesini sarsmamalı; günlük hayatın normal akışını baltalamamalı ve ulusal üretime zarar vermemelidir.

Bilmiyoruz, bir grevin kanuni ya da kanunsuz olduğu hakkındaki kararları da Franco mahkemelerinin vereceğini belirtmeye lüzum var mıdır!..

Olağaniüstü Genel Konsey Kuruluyor

Zürih Kongresinden sonra “Hitler’e ve faşizme karşı demokratik cephenin güçlendirilmesi sorunu” önemli ele alındı. İşçi liderleri gizli mukavemet teşkilâtları kurmanın önemini belirtiyor, propaganda faaliyetlerinde görev alabileceklerini söylüyorlardı. Çalışmalara önce Fransa’da başlandı. IFTU, TUC ve Fransız İşçi Sendikaları Konfederasyonu ortak bir komite kurmuşlar, gizli mukavemet teşkilâtına yardımcı olmaya başlamışlardı. Sendikacılar sık sık radyolarda konuşmalar yapıyor, demokratik güçleri işbirliği yapmağa davet ediyorlardı. Radyo konuşmalarında “işçilerden, işi yavaşlatma grevi yapmaları”, halktan “sabotaj faaliyetlerine yardımcı olmaları” isteniyordu. Bu arada Danimarka, Norveç, İsveç ve Finlandiya’ya gidilmiş yer altı teşkilâtları kurulmuştu.

Belçika ve Fransa’nın Naziler tarafından işgal edilmesi büyük bir darbe oldu... Artık IFTU’nun Paris’te kalmasına imkân yoktu... IFTU İcra Kurulu derhal olağanüstü bir toplantı yaparak, Genel Merkezin Londra’ya nakledilmesini kararlaştırdı. Federasyonun arşivlerini götürmeğe ne imkân, ne de zaman vardı... Bunun üzerine arşivlerin büyük bir kısmı Paris civarında toprağa gömüldü, fakat ne yazık ki, Gestapo, IFTU Genel Merkezinin Londra’ya taşınmasının haftasında bunları buldu ve elkoydu.

Savaştan sonra Fransa'da ve Almanya'da yapılan araştırmalardan olumlu bir sonuç alınmadı. IFTU böylece, 40 yıllık arşivlerinin önemli bir kısmını kaybetmiş oluyordu...

LONDRA'DAKİ ÇALIŞMALAR

IFTU Genel Merkezinin Londra'ya nakledilmesinden sonra, 20 Ağustos 1940'da ITS'lerin öncülüğüyle bir **"savaş hazırlık konferansı"** düzenlendi. Walter Citrine'in başkanlığında çalışmalarına başlayan konferansda, önce TUC'nin IFTU'ya yardım yapıp yapamayacağı görüldü. TUC yöneticileri tüm imkânlarını seferber etmeğe hazır olduklarını belirtiyorlar, ayrıca, Londra'ya iltica eden yabancı sendikacılar da yararlanılabileceğini ileri sürüyorlardı. Savaş başladıktan sonra çeşitli ilkelerden İngiltere'ye kaçabilen sendikalar küçük üniteler meydana getirmişlerdi. TUC, bunların hem propaganda faaliyetlerinde, hem sendikal kararların alınmasında yararlı olacaklarını belirtiyor, **"bu sendikacılarla derhal temas kurmalıyız"** diyordu.

TUC'nin plânı şöyleydi :

Bu ünitelerden **"olağanüstü bir genel kurul ya da genel konsey meydana getirilecek, sendikal faaliyetler bu kurulun direktifleri altında yürütülecekti. Böylece savaş sırasında yapılan çalışmaların sorumluluğu paylaşılmış olacak, IFTU da varlığını muhafaza edecekti..."**

Yabancı uyruklu sendikacılar bu görüşü benimsediler. 8 Mayıs 1941 günü yapılan toplantıda **"bir olağanüstü IFTU İcra Kurulu ve Ana Tüzük uyarınca Genel Kurul teşkili mümkün olamadığına göre, Londra'daki Fransız, Norveç, Belçika, Polonya, Almanya, Avusturya, İspanya, Çekoslovakya işçi liderlerinden bir olağanüstü genel konsey kurulması"** kararlaştırıldı.

İcra Kurulunda, IFTU'nun Londra'daki İcra Kurulu üyeleri görev alacaklar, milli merkez olarak kabul edilen sendikal üniteler de genel konseyi meydana getireceklerdi.

Öte yandan, IFTU, TUC ve ITS'ler, **"olağanüstü genel konseyin sadece savaş sırasındaki çalışmaları koordine etmesini değil, savaştan sonra yapılabilecekleri de düşünmesini"** istiyordu.

IFTU'nun ilk resmi **"savaş kongresi"** Londra'da 30 Eylül 1941'de toplandı. Kongre önce olağanüstü İcra Kurulunu seçti. İcra kurulunda şu sendikacılar vardı :

Walter Citrine, Başkan
Joseph Bondas, Belçikalı, Başkan Yardımcısı
William Green, Amerikalı, Başkan Yardımcısı
Konrad Nordahl, Norveçli, Başkan Yardımcısı
Walter Schevenels, Belçikalı, Genel Sekreter

Olağanüstü genel konsey, 7 milli merkez, 7 ITS ve 5 İcra Kurulu üyesinden meydana getirilmişti. Genel konseyde görev alan milli merkezler şunlardı :

İngiltere, Amerika, Filistin, Kanada, İsveç, Arjantin, Meksika

Ulaştırma, Tekstil, Metal, Deri, Maden, İnşaat ve Ağaç ve Giyim Sanayii İşkolu Federasyonları da genel konseyin ITS temsilcileriydi.

Öte yandan genel konseye Nazi işgali altındaki ülkelerden de 7 gözlemci üye alındı. Gözlemci üyeler şunlardı :

Avusturya, Belçika, Çekoslovakya, Fransa, Almanya, Polonya, İspanya

AMERİKA'DAKİ TEMASLAR

1940 sonlarına doğru Avrupa'nın içinde bulunduğu feci durumu anlatabilmek amacıyla bir Amerika seyahati yapılması kararlaştırıldı. Genel Sekreter Schevenels ile IFTU Başkanı Walter Citrine önce New Orleans'da yapılmakta olan AFL kongresine katıldılar ve Amerikan sendikacılarına Avrupa'daki şartları, sendikacılık hareketinin ümitsiz çabalarını anlattılar. Fakat asıl önemli gezi Ekim 1941'de yapıldı. Gezinin amacı, Amerika Cumhurbaşkanı ile görüşmek ve O'na Amerikan müdahalesinin gerekliliğini anlatmaktır. Bu gezi sırasında IFTU liderleri Başkan Roosevelt ile görüşebilme imkânı buldular. "**Uluslararası sendikacılık hareketinin temsilcileri olarak ricaya geldiklerini**" söyleyen IFTU yöneticileri Avrupa'nın feci günler yaşadığını, bir Amerikan müdahalesinin elzem olduğunu "**işçi görüşü**" olarak belirttiler. Roosevelt, Amerikanın, demokrasilerden yana olduğunu, ancak Amerikan kamuoyu hazırlanmadıkça savaşa katılamayacaklarını ileri sürdü. Amerika gezisinden kısa bir süre sonra Pearl Harbour baskını oldu ve Amerika da savaşa katıldı.

Bu arada Londradaki çalışmalara aralıksız devam ediliyordu. Sendikacılar radyo yayınlarında, savaş esirlerinin eğitilmesinde, karşı istihbaratın değerlendirilmesinde yardımcı oluyorlardı.

Ocak 1941'de üç dil üzerinden 15 günlük bir bülten çıkarılmaya başlandı.

ANGLO-SOVYET KOMİTESİ

Hitlerin Rusya'ya taaruz etmesinden sonra TUC ve IFTU yöneticileri Rus sendikacılarından da yararlanılabileceğini, bununla hem işçiler arasında dayanışmayı sağlayabileceklerini, hem de yer altı faaliyetlerini güçlendireceklerini düşündüler ve bu amaçla Sovyet sendikalarına bir "**Anglo-Sovyet İşçi Komitesi**" kurulmasını teklif ettiler. Ruslar bu teklifi olumlu karşıladı ve komitenin ilk toplantısının Moskova'da yapılması kararlaştırıldı.

Moskova'daki toplantıda Anglo-Sovyet Komitesinin çalışma alanı şöyle belirlendi :

- Hitler Almanyasına karşı savaşta İngiliz sendikalarıyla Sovyet sendikaları birbirlerine yardım edecekler, aralarındaki işbirliğini geliştireceklerdi.
- Sendikalar ortak çabalarına hükümetlerin de katkıda bulunmasını sağlamaya çalışacaklardı.
- Tank, uçak, cephane v.s. silâh yapımının hızlandırılmasına çalışılacaktı.
- Radyoda ve basında ağız birliği yapılacaktı.
- İşgal altındaki ülkelere yardım eli uzatılacak, buralardaki işçilerin yer altı faaliyetlerine katılmalarına çalışılacaktı.

1941 Aralığında Amerikalıların savaşa girmesi üzerine, İngilizler Anglo-Sovyet Komitesine Amerikan sendikacılığının da katılmasını teklif ettiler. Anglo-Sovyet Komitesi'nin isminin "**Müttefik Sendikalar Komitesi**" olarak değiştirilebileceğini belirten İngilizler, "**bu takdirde mücadele çok daha başarılı bir şekilde yürütülebilir**" diyorlardı. Buna karşılık Amerikan sendikacıları Ruslarla aynı komitede görev almayacaklarını, fakat İngilizlerle ortak bir mücadele komitesi kurmaya hazır olduklarını belirtiyorlardı. İngilizlerin bu teklifi kabul etmesi üzerine, "**TUC/AFL Ortak Mücadele Komitesi**" kuruldu.

SAVAŞ SONRASI İÇİN DÜŞÜNÜLENLER

Yer altı faaliyetlerinin yürütüldüğü, imkânlar nisbetinde işgal altındaki milli merkezlerle temasların yapıldığı sıralar, savaş sonrası ne olacağı da düşünülüyordu.

Savaş bittikten sonra kurulacak yeni dünya düzeninde işçinin mevkii ne olacak, barış düzeninin yeniden bozulması nasıl önlenecekti? Sendikacılar 1919 tecrübesinin vahim sonuçlarını hatırdan çıkarmıyor, başarısız Milletler Cemiyeti yerine ne gibi bir kurulun görevlendirilebileceğini tartışıyorlardı. Bu arada unutulmayan acı bir anı da, Hükümetlerin 1919 sonrası tutumlarıydı. Savaş sırasında verilen vaatler savaş biter bitmez unutulmuş, unutturulmaya çalışılmıştı. Hakim sınıflar ILO'nun işlememesi için ellerinden gelen herşeyi yapmışlar, bu çabalarında çok kere Hükümetlerden destek görmüşlerdi. Aca bu tutum tekrarlanacak mıydı?

İşçi hareketindeki bölünmeler daha ne kadar sürecekti? Tüm dünya işçilerini saflarında toplayacak bir dev kuruluş meydana getirilemez miydi?

İŞGAL ALTINDAKİ ÜLKELERDE DURUM

İşgal altındaki ülkelerden gelen haberler de sevindiriciydi. Yer altı teşkilâtlarında el ele veren sosyal demokrat, komünist, sosyalist, hristiyan işçi liderleri savaş son bulunca tüm dünya işçilerini temsil edecek bir kuruluşun meydana getirilmesi gerektiğini söylüyorlardı. Ölüm tehlikesiyle burun buruna yaşayan bu insanlar, geçmişteki fikir ayrılıklarını, **"aile kavgası"** olarak nitelendiriyorlar, **"savaş son bulunca kardeşler gene birleşeceklerdir"** diyorlardı.

Fransa, Belçika, İtalya ve Hollanda'da bu bilinç yerleşmişti.

Ancak bu gelişmenin Hristiyan sendikacılığının tümünü kapsamadığını belirtmek gerekir. Hristiyan sendikacılık akımının bazı liderleri, **"dinî inançlarının, dinsizlerle birleşmelerine engel teşkil edeceği"** ne kaniydiler. Diğer bir grup, **"birleşmenin ülkelerindeki Hristiyan Demokrat Partileri destekleyememek demek olacağını"** öne sürüyor, birleşme çabalarının karşısına dikiliyordu. Katolik Kilisesinin de böyle bir birleşmeden yana olmadığı söyleniyordu. Bunda büyük bir hakikat payı vardı... Klise, Katolik olanlarla olmayanları aynı çatı altında toplayacak bir kuruluşa yüzde yüz karşıydı...

Öte yandan hür sendikacılık hareketinin tanınmış bazı işçi liderleri arasında da, **"Hristiyan işçi kuruluşlarıyla birleşilmemesini savunmalar"** vardı. Bunlar, 1914 yılına kadar işverenler tarafından **"grev kırıcısı"** olarak kullanılan Hristiyan sendikalara güvenilemeyeceğini iddia ediyorlardı...

Nihayet IFTU olağanüstü genel konseyi konuya bir açıklık getirmek amacıyla, 1942 yılının Eylül ayında bir konferans düzenledi. Konferansda, bir dünya federasyonu kurulması için gerekli hazırlıkların yapılması; işçilerin, savaş bittikten sonra ileri sürecekleri ekonomik ve sosyal isteklerinin belirlenmesi kararlaştırıldı ve iki komite kuruldu.

Kurulması düşünülen yeni dünya federasyonunun ana tüzüğünü hazırlayacak komisyon 1942 Kasımı ile 1944 Martı arasında 6 toplantı yaptı. 18 ay süren çalışmalar sırasında görüş ayrılıklarının çoğu giderildi. Siyasi görüşleri arasındaki fark ne kadar derin olursa olsun, işçiler tüm dünya işçilerini temsil edecek bir dev kuruluşa ihtiyaç olduğu noktasında birleşiyorlardı.

Hazırlanan taslak tüzüğe göre yeni kuruluş IFTU'dan üç ana noktada ayrılıyordu:

Dünya federasyonu, IFTU'nun aksine ademi merkezîyet esasını benimsiyor, bağımsız bölgesel kuruluşlar meydana getiriyordu. İkinci önemli fark üyeliğe kabul hükümlerinde yer alıyordu. Yeni kuruluşa bir ülkeden birden fazla kuruluş üye olabilecekti. Ulusal işçi hareketlerini bölücü olduğu iddia edilen bu hükmün konulmasına sebep yeni kuruluşa gerçek anlamda bir dünya federasyonu hüviyeti verebilmektir. Nihayet uluslararası işkolu federasyonları ile dünya federasyonu arasında organik bağ kurulmasını öngören teklif üçüncü önemli değişikliği meydana getiriyordu.

Komisyonun ümidi, savaşın sona ermesini takiben yeni federasyona Hristiyan sendikalarla, komünist blok işçi kuruluşlarını üye yapabilmektir. IFTU Genel Sekreteri Walter Schevenels'in "Forty-Five Years" adlı eserinde belirttiği gibi, "... komisyon üyeleri, insan hak ve özgürlüklerini faşizmin ve nazizmin tasallutundan korumak için Batı ülkeleriyle el ele veren komünist yöneticilerin savaş sonrasında Rus halkına daha geniş bir özgürlük tanıyacağına inanıyorlardı... 1941 Haziranından komisyon raporunun ele alındığı 1944 Martına kadar Rusya, İngiltere ve Amerika arasında geniş bir işbirliği yapılmıştı. Ortak mücadele tarafların birbirlerini daha iyi tanımalarına hizmet etmişti. Rusya için rejimi tehlikede görmek için bir sebep de kalmamıştı; kendi kendisini tecrit politikasına son verebilirdi. Öte yandan savaş, Rus Komünist Partisinin de durumunu sağlamlaştırmıştı. Artık o, 180 milyonu totaliter metodlarla yöneten bir azınlık partisi olarak mütalaa

edilemezdi. Vatanlarını korumak için tüm Rus halkı Partinin önderliğinde çarpışıyordu..." (24)

Eylül 1943'de IFTU yöneticileri işçi hareketinin birleştirilmesi projesini gerçekleştirmek üzere gerekli hazırlıklara başladılar.

TUC ile yapılan ortak toplantıda bir "dünya işçi sendikaları konferansı" düzenlenmesi kararlaştırıldı. İşçi liderleri bu konuda başka bir soruyla karşı karşıya kaldılar: Konferans için çağrıyı kim yapacaktı? IFTU yöneticileri çağrıyı kendilerinin yapması halinde, IFTU'ya rakip kuruluşların ve özellikle Sovyet sendikalarının bu konferansa katılmak istemeyeceklerini ileri sürüyorlardı. Bu takdirde birleşme çabaları suya düşmüş olacaktı. Bunu önlemek için çağrının TUC tarafından yapılması kararlaştırıldı. İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC) nun Eylül 1943 de Southport'da yapılan olağan kongresi, konferansın düzenlenmesini kararlaştırdı.

Dünya konferansının gündeminde şunlar yer alacaktı:

- **Savaşta sarfedilen ortak çabanın arttırılması**
- **Bariş düzeninde savunulacak ekonomik ve sosyal istekler**
- **Bariş Konferansına sendikaların katılması**
- **Uluslararası işçi hareketinin yeniden kurulması.**

Konferansın 12 Haziran 1944 de Londra'da yapılması karara bağlandı ve Kasım 1943'de 31 ülkeden 71 milli merkeze davetiyeler gönderildi. Fakat konferans, Normandiya çıkarmasının başlamasından dolayı yapılamadı... Bunun üzerine tüm işçi kuruluşlarına birer mektup gönderilerek konferansın daha uygun bir zamana ertelendiği bildirildi.

İTALYA'DA İŞÇİ BİRLİĞİ

Dünya işçi sendikaları konferansının ertelenmesinden sonra IFTU yöneticileri İtalya, Fransa ve Belçika'yı ziyaret ettiler.

TUC ve IFTU birleşme projesinin ilk denemesinin bu ülkelerde yapılabileceğini düşünmüşlerdi. Komünist, sosyal demokrat, sosyalist ve hristiyan sendikacılık akımını temsil eden kuruluşlar, bu ülkelerde bir çatı altında toplamak mümkün olursa, dünya işçi sendikaları konferansına daha güçlü bir şekilde gidilebilir ve orada "işte..." denebilirdi, "... sözlerimiz bir hayal değil. Somut örnekleri var!"

(24) Schevenels, S. 304

IFTU, İtalya'ya üç delegasyon yolladı. Daha sonra bunlar Roma'da buluşarak gerekli temasları yapmaya başladılar ve nihayet 15-16 Eylül 1944 tarihinde Roma'da ilk "İtalyan Sendikalar Ortak Konferansı"nı düzenlediler. Konferansda işçi hareketinin birleştirilmesi kararlaştırıldı. Yeni kuruluşun yönetimi, komünist, sosyalist ve hristiyan sendikacılık akımının temsil olunacağı bir "ortak sekreterlik" tarafından yapılacak, işçi kuruluşları, kendileriyle siyasi partiler arasında bir ilgi olduğuna dair şüphe uyandıracak çalışmalardan kaçınacaklardı. Ortak sekreterlik, siyasi partilerin sendikacılık hareketine müdahalelerde bulunmasına da izin vermeyecekti...

WFTU'ya **"tek kuruluş halinde giden İtalyan sendikacılığı"**nda 1948 den sonra çözümler başladı. Liderler seviyesinde Roma Konferansı'nda kabul edilen şartlara uyar görünen komünistler, mahalli seviyede tamamen siyasal amaçlarla çalışıyorlardı... 1947 yılında olağanüstü bir kongre yapıldı ve İtalyan Komünist Partisi Merkez Yürütme Kurulu üyesi Giuseppe Di Vittoria Genel Sekreterliğe getirildi. Bunun üzerine ilk önce Hristiyan sendikalar G. Pastore'nin önderliğinde Konfederasyondan ayrıldılar. Bunu sosyal demokratlar izledi. Bir süre sonra İtalyan sendikacılığı yeniden dört yıl önceki durumuna gelmişti.

LOUIS SALLIANT'IN ÖFKESİ

Roma'da yapılan İtalyan İşçi Sendikaları Konferansı IFTU yöneticilerince **"büyük bir başarı ve işçi birliğini sağlama yolunda önemli bir adım"** olarak kabul edilmişti.

IFTU yöneticileri Fransa'da sonucu daha kolaylıkla alacaklarına inanıyorlardı. İkinci Dünya Savaşı, Fransız komünistleriyle Leon Jouhaux önderliğindeki sendikacılık akımını birbirine yaklaştırmış, bu arada Hristiyan sendikalarla da temas kurulmuştu.

30 Eylül 1944'de Paris'e gelen Walter Citrine ve Walter Schevenels Fransız sendikacılarıyla görüşmelere başladılar. Fransızlar toplantıya, dördü komünist kuruluştan, dördü de Leon Jouhaux'un liderliğini yaptığı milli merkezden (CGT) olmak üzere sekiz sendikacıyla katılmışlardı.

Olumlu bir hava içinde başlayan toplantının böyle sonuçlanacağı sanılırken Leon Jouhaux ekibinden Louis Salliant söz aldı. Salliant son derece ağır bir dille IFTU'yu suçluyor, şunları söylüyordu:

"IFTU savaştan önce işlediği günahların bu son teşebbüsle temize çıkacağını sanıyorsa, aldanıyor... İşçi birliğini

yıllar öncesi gerçekleştirmek mümkün iken, neden bu kadar gecikilmiştir! Bunda Sovyet sendikalarına karşı girişilen düşmanca hareketlerin önemli bir rolü olmuştur. IFTU savaş sırasında da kendisinden bekleneni yapamamıştır. Bu anti demokratik kuruluş...”

Louis Salliant'a göre IFTU “gizli mukavemet teşkilâtlarına yardımcı olamamış, işçi hareketinde suni bölünmelere yol açan hatalı bir politika izlemiş, işçi isteklerini gerçekleştirememiş” bir kuruluştur.

Louis Salliant'tan sonra B. Farachon konuştu. Komünist sendikacı görüşlerinin Leon Jouhaux tandanslı bir sendika tarafından paylaşılmakta olmasından büyük bir sevinç duyduğunu belirterek söze başladı, hakaretlerle dolu konuşmasını şöyle bitirdi:

“... İnsanoğlunun düşünüş tarzı son beş yılda çok değişti... Kanaatimce artık IFTU isminde bir kuruluş mevcut değildir; kimse onu işçiyi gerçek anlamda temsil eden bir kuruluş olarak kabul etmemektedir. Ve bu görüşte yüzde yüz isabet vardır!”

Walter Citrine ve Schevenels bu hücumlara karşı koydular. Tartışma uzadıkça uzadı. Nihayet IFTU Başkanı Citrine, “Fransa'ya bunları duymak için gelmediğini, eğer sadece bunlar konuşulmak isteniyorsa toplantıyı yarıda bırakacağını” kesin bir şekilde söylemek zorunda kaldı. Bunun üzerine hava gene yumuşadı ve toplantının sonuna doğru Fransız sendikacılarının da birleşmeden yana oldukları ortaya çıktı.

Citrine ve Schevenels ertesi gün Fransız Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı ve Uluslararası Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu İcra Kurulu üyesi Mr. Tessier ile görüştüler. Tessier kesin bir söz vermemekle beraber, konuyu Konfederasyon İcra Kuruluna götüreceğini ve birleşilmesi için ağırlığını koyacağını belirtti.

Fransa'dan sonra 14-19 Kasım 1944 tarihleri arasında Belçika'da temaslara başlayan Citrine ile Schevenels, Brüksel, Ghent, Liege ve Antwerp'de toplantılar düzenlediler, fakat maalesef burada olumlu bir sonuç alınamadı. IFTU Yöneticilerinin Fransa ve Belçika'daki temaları devam ederken Anglo-Sovyet Komitesi Londra'da toplanmış “dünya işçi sendikaları konferansı”nın 1945 Şubatında yapılmasını kararlaştırmıştı. Çağrısı gene İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu yapacaktı.

İFTU GENEL KONSEYİ TOPLANIYOR

1944 sonlarında Batı Avrupa ülkelerinin önemli bir kesimi işgalden kurtarılmış, ulaşım imkânları artmıştı. Aylardır bunu bekleyen İFTU İcra Kurulu, olağanüstü bir Genel Konsey toplantısı yapılmasını kararlaştırdı. İFTU'nun dünya işçi sendikaları konferansında izleyeceği politika burada belirlenecekti.

¹ Şubat 1945 günü Londra'da başlayan toplantıya şu genel merkezler katılmıştı: Amerika, Belçika, Çin, Kanada, Fransa, Danimarka, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, İsveçre, Filistin.

Gündemde; İFTU'nun savaş yıllarındaki çalışmaları, İtalya, Belçika ve Fransa'ya yapılan seyahatler, uluslararası işçi hareketinin reorganizasyonu sorunu, savaş sonrası savunulacak ekonomik ve sosyal hedefler, asgari ücretler yer almıştı.

Genel Konsey, İFTU İcra Kurulunun savaş sırasındaki çalışmalarını tasviple karşıladığını belirtti. İcra Kurulunca hazırlanan ekonomik ve sosyal hedefler programı da aynen kabul edildi.

İFTU'nun savaş sonrası savunulacak ekonomik ve sosyal hedefler programında **“ekonomik plânlamaya ve tam istihdam politikasına”** büyük bir önem veriliyor, **“tarım işçilerinin durumu, sağlık hizmetleri, eğitim sorunu, dış ticaret rejimi, vergi adaleti, sosyal sigortalar”** hakkında işçi görüşü açıklanıyordu.

İFTU **“çalışma saatlerinin kısaltılmasını yıllık ücretli izinlerin artırılmasını, mecburî öğrenim süresinin uzatılmasını”** istiyor, **“tarım işçilerinin şartları, mümkün olan en kısa zaman içinde, sanayi işçisiyle bağdaşabilecek bir duruma getirilmelidir”** diyordu.

İFTU'ya göre Hükümetler sosyal sigorta sistemini geliştirmeli, kadınlarla genç işçileri koruyucu tedbirler almalı, eğitimde fırsat eşitliğini gerçekleştirmeliydiler.

İFTU dış ticaretin kamu kurumlarının kontrolü altına sokulmasını ekonomide hayatî önem taşıyan ya da kamu hizmeti niteliğinde olan ana sanayi kollarının devletleştirilmesini, bunların yönetim ve denetimine işçi kuruluşlarının katılmasını istiyordu. Ulusal bir konut politikası izlenmeli, kamu sağlık tedbirleri alınmalı, anne ve çocuk korunmalıydı.

Milletler Cemiyeti yerine bir **“Dünya Ulusları Teşkilâtı”** meydana getirilmeli, bu kurumun emrine **“uluslararası polis kuvveti”** verilmeliydi. Dünya Uluslar Teşkilâtının aslî görevi **“barışı korumak”** olmalı,

kuracağı çeşitli ekonomik konseylerle dünya ekonomisine yön veremeliydi. Savaş suçluları mutlaka en ağır şekilde cezalandırılmalı, Birleşmiş Avrupa fikri realize edilmeliydi.

Genel Konsey, hedefler programını oy birliğine yakın bir çoğunlukla kabul ettikten sonra, dünya işçi hareketinin reorganizasyonu sorununu ele aldı.

Bu konuda söz alan Amerikan delegesi Robert Watt, çağrının İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından yapılmasının normal karşılanamayacağını, dünya işçi birliğini kurma fikrinin son AFL kongresinde görüşüldüğünü ve tasviple karşılandığını, ancak Sovyetlerin sendikacılık anlayışıyla Batı'nın anlayışı arasındaki önemli farkın ileride bu birliği zedeleyebileceğini öne sürdü, **"zaman sözlerimizin haklılığını ortaya koyacaktır"** dedi.

Toplantı sona erdiğinde, AFL dışındaki tüm işçi kuruluşlarının yeni bir dünya federasyonu kurulması fikrinde birleştikleri anlaşıyordu. Genel Konsey, dünya işçi sendikaları konferansında IFTU'yu, Genel Sekreter Walter Schevenels ile İcra Kurulu üyelerinden Konrad Nordhal'ın temsil etmesini kararlaştırdı.

REORGANİZASYON DEĞİL, YENİ KURULUŞ

Dünya işçi sendikaları konferansı 6 Şubat günü Londra Belediye Meclisi toplantı salonunda çalışmalarına başladı. 53 milli merkezin temsil olunduğu konferansda önce, uzun uzun, işçi hareketinin savaş yıllarındaki mücadeleleri anlatıldı. Söz alan her delege ülkesindeki gelişmeleri anlatıyor, **"hedef; bir çatı altında birleşmektir"** diyordu.

Konferans savaş sonrasında izlenecek politikayı da, ana hatlarıyla, belirledi. Tüm delegeler işçi görüşlerinin barış konferansına sunulmasının şart olduğunu belirtiyor, **"haftalık çalışma saatlerinin 40'a indirilmesini, yıllık ücretli izinlerin iki haftaya çıkarılmasını"** istiyorlardı. Barış andlaşmasının **"işçi haklarına ilişkin bölümünde"** şunlar yer almalıydı:

- teşkilatlanma ve toplu pazarlık özgürlüğü
- yardımlaşma dernekleri ve kooperatifler kurma özgürlüğü
- söz, basın, toplanma ve siyasal kuruluşlara katılma özgürlüğü
- ırk, renk, dil, din ve siyasal inanca dayanan ve etkileri-

ni ekonomik, sosyal, siyasal hayatta gösteren ayrımların kaldırılması

- eğitim ve eğitimden eşit yararlanma hakkı
- çalışma hakkı
- sosyal güvenlik hakkı

Konferans daha sonra, dünya işçilerini birleştirme çabasında, "IFTU'nun günün şartlarına uygun bir hale getirilmesinin mi, yoksa yeni bir kuruluşa gitmenin mi daha avantajlı olacağı" sorusunu ele aldı.

IFTU yöneticilerine göre Uluslararası Federasyonun 40 yıllık tecrübesinden pek âlâ yararlanılabildi. IFTU Genel Sekreteri yaptığı konuşmada işçi birliğini sağlamada yıllardır karşılaşılan problemleri sıraladı, bölünmelerin başlıca nedeninin siyasal görüş ayrılıklarında ve uluslararası kuruluşları politikaya alet etme çabalarında yattığına işaret etti.

Walter Schevenels, "... siyasal kanaatlerimiz, sorunları çözümlemede başvurduğumuz metodlar farklıydı; ayrı hissediyor, ayrı düşünüyor, fikir ayrılıklarını ortadan kaldıracak güçte tedbirler alamıyorduk" diyor, şöyle devam ediyordu:

"Bu durum hepimize ders olmuştur; ama tam 20 yılda öğrenilebilen bir ders... Bugün herkes, sendikalara siyaset sokmamak gerektiğinde birleşmiştir. Metodlarımızı her tarafın şartlarına ve özelliklerine uygun hale getirmek mecburiyetindeyiz; bunu arzu ediyoruz. Ancak güçlükler bununla bitmeyecektir. Sendikal çalışmaların amacı ve hedefleri bakımından aramızda ayrılıklar var. Kendi kendinize sormanız gereken sorulardan biri şudur: Rusya acaba neden Uluslararası Çalışma Teşkilâtına üye değildir? Bu soruyu cevaplayabildiğiniz takdirde, yeni Federasyonda karşılaşılabilecek pek önemli bir probleme şimdiden çözüm yolu bulunmuş olursunuz. Bir de ulusal hudutlar içinde bölünmeler, kopmalar var. Bunları uluslararası bir otoritenin birleştirebileceğini ümit etmeyiniz. Biz yıllarca buna çalıştık ve hiçbir sonuç alamadık. Üye kuruluşların mali vecibeleri konusunu da dikkatle ele almağa mecbursunuz. Geçmişte öyle kuruluşlarla karşılaşmışsınız ki, yıllarca üyemiz kaldıkları halde en ufak bir mali katkıda bulunmamışlardır. Uluslararası bir kuruluşu zafiyete sürükleyecek en önemli sebep

lerden biridir bu! Dünya işçilerini birleştirmeyi hepimiz istiyoruz. Bu birleşmenin çabucak olmasını da arzu ediyoruz. Fakat bilmeliyiz ki, bugünlerde izlenecek hatalı bir yol, isteğimizi çabuklaştırmış olmaz!"

Schevenels'dan sonra IFTU Genel Başkanı Walter Citrine de konuştu. İngiliz işçi delegesi olarak söz alan Citrine de uluslararası federasyona siyaset sokulmamasını istedi. Citrine özetle şunları söylüyordu:

"... Bir dünya federasyonu kuracaksak, herşeyden önce temel prensiplerde çoğunluğun oyuyla değil, oy birliği ile hareket etmeliğimiz gerektiğini bilelim. Bazı delegeler, yeni enternasyonal, basit bir formalite meselesi olarak görüyorlar, böyle kabul ediyorlar. Ben aksi kanaatteyim. Bu çabamızın büyük bir muhalefetle karşılaşacağını bilmelisiniz. Bu muhalefeti politikamızın berraklığı, kudreti, bünyemizin sağlamlığı ve yeni Federasyona hakim olacak demokratik hüviyetle etkisiz hale getirebilirsiniz. Bizlere, 25 yıldır dünya işçilerinin yegâne temsilcisi olan IFTU hakkında, hatasıyla sevabıyla bir kenara bırakıp, gelin demeniz makul kabul edilemez. Malın bitmiş şeklini görmeye ve bunun daha iyi, daha etkili, daha kudretli olmasını istemeğe hakkımız vardır. Bu kuruluş jrensiyeleri, bünyesi, bizlere yükleyeceği mali vecibeler hakkında daha çok şey öğrenmeğe mecburuz.

Bizler sendika başkanları, işçi temsilcileriyiz; siyasi kuruluşların insanları değil... İşçinin hayat standardını yükseltmede, ona, işini kontrol etme imkânı yaratmada, çalışma saatlerini düşürmede birleşiyoruz; ortak bir amaca sahibiz. Öyle inanıyorum ki, iş, sendikal sorunların çözümü olduğu sürece bu ortak görüşlerde kenetlenilecek, fakat politikaya girildiği, uluslararası federasyona siyaset sokulduğu takdirde durum değişecektir. Aramızda fikir ayrılıkları, bölünmeler başlayacaktır. Siyasal görüşlerimizi, istek ve dileklerimizi ulusal hudutlar içinde bırakalım, uluslararası kuruluşu istikrarsız, etkisiz bir duruma düşürmiyelim.

Hristiyanlar da, sosyalistler de, özel sektör ekonomisini savunanlar da aramıza girebilmeli, yeni kuruluşta eşitlik hakim olmalıdır. Hiçbir ülkenin diğerlerini baskı altına al-

masına müsamaha edilmemelidir. Yeni federasyon herkese açık olmalıdır.”

Walter Citrine daha sonra şu tavsiyeyi yaptı:

“Şimdi geçici bir komite kuralım. Bu komite, işçi hareketini dört büyükler nezdinde temsil etsin; aynı zamanda da yeni federasyonun tüzüğünü hazırlasın.”

Walter Schevenels ile Walter Citrine'in “yeni bir kuruluş meydana getirmektense, IFTU'yu reorganize edelim yolundaki tavsiyelerine” kulaklarını tıkayan delegeler, hazırlık komitesi kurulmasını kabul ettiler. Ancak komitede herkes temsil edilmek istediğinden bir alt komite daha kurmak icap etti. Bu komitede IFTU'yu Walter Schevenels, ITS'leri, o tarihlerde Uluslararası Ulaştırma Federasyonu Genel Sekreteri olan J. H. Oldenbroek temsil ediyordu.

Alt komite, 1-7 Mart tarihlerinde Paris'te, 13-18 Nisan'da Washington'da, 22 Nisan - 4 Mayıs arası San Francisco'da toplantılar yaptı. Sonunda tüzük hazırlandı ve ikinci dünya işçi konferansının 25 Eylül 1945'de yapılması kararlaştırıldı.

İKİNCİ DÜNYA KONFERANSI

25 Eylül 1945 Salı günü Paris'te Palais de Chailot'da toplanan İkinci Dünya Konferansına 59 ülkeden 70 kuruluş katılıyordu. Delege sayısı 162 idi.

Konferansda önce “... delegelerin son üç aylık aidatlarını ödemedikleri takdirde oy kullanamayacakları ve görüşmelere katılamayacakları” kararlaştırıldı. Bu karar üzerine gayet komik olaylar cereyan etti. Londra konferansında 4 milyon üyesi olduğunu ileri süren Güney Amerika İşçi Sendikaları Federasyonu, aidatını 1 milyon 600 bin üye üzerinden ödemek istiyordu. Komünist blok sendikacıları da aynı yolu tutmuşlardı. Bunun üzerine İngiliz Delegatesi Arthur Deakin söz aldı, Walter Schevenels ile Walter Citrine'in sözlerini hatırlatarak, “... daha ilk bir araya gelişimizde bu tip olayların cereyan etmesi hâzindir” dedi, “kardeşlerimiz ya Londra'da verdikleri rakamlarda yanlışlardır, ya da aidat kaçırmağa çalışmaktadırlar!...”

Deakin'in sözleri protestoyla karşılandıysa da sonunda tatlıya bağlandı. Herkes, son saniyede bir aksilik çıkacağından işçi birliğinin kurulamayacağından endişe ediyordu. Walter Citrine burada da bir konuşma yaptı; sendikalara siyaset sokulmaması yolundaki tavsiyelerini tekrarladı.

İkinci dünya konferansı Londra konferansında seçilen alt komite tarafından hazırlanan ana tüzüğü kabul eder etmez, kurucu kongre sıfatıyla seçimlere geçti. Seçimler sonunda IFTU Başkanlığına Walter Citrine, Genel Sekreterliğe Louis Salliant getirildi. Aynı gün yayınlanan bir bildiriyle şu açıklama yapılıyordu:

"... Bugün özgür ulusların işçi kuruluşları, tüm dünya işçilerini temsil eden bir Dünya Federasyonunda birleşmişlerdir."

IFTU'NUN SON GENEL KONSEYİ

IFTU'nun son Genel Konsey toplantısı 14 Aralık 1945'de Londra'da yapıldı. WFTU kurulmuş, sıra IFTU'nun fesih kararı olarak, 45 yıllık hizmetleriyle uluslararası sendikacılık hareketinden çekilmesine gelmişti. Tahminlerin aksine son IFTU Genel Konseyi son derece çekişmeli geçti. AFL, Ekim ayı içinde IFTU İcra Kurulu'na gönderdiği bir mektupta "Genel Konsey" in fesih kararı almaya yetkili olmadığını belirtmiş, IFTU Kongresinin olağanüstü toplantıya çağrılmasını, konunun burada görüşülmesini istemişti. Genel Konsey toplantısında AFL delegesi söz alarak iddialarını tekrarladı. Buna karşılık Genel Konsey üyelerinin hemen hemen tamamı "olağanüstü kongreye gitmenin yersizliğini" belirttiler. Kongrenin toplantıya çağrılması fikrine karşı çıkanlar şunları öne sürüyorlardı.

- **AFL dışındaki tüm IFTU üyeleri, WFTU'ya üye olduklarını resmen açıklamış, WFTU'nun kuruluş kongresine katılmış, yeni yöneticileri dahi seçmişlerdir. Bu durumda kongreye gidilse sonucun değişmesine imkân yoktur. Kongre sadece yeni bir mali külfet yükler.**
- **IFTU Ana Tüzüğü uyarınca kongre çağrılarının en az altı ay öncesinden yapılması gerekmektedir. Oysa WFTU 1 Ocak 1945'den itibaren resmen faaliyete geçecektir. IFTU kongresi içi naltı ay beklenilmesi milli merkezlerin iki uluslararası kuruluşu üye olmaları gibi bir durum yaratacaktır ki, bunun da başta aidatlar olmak üzere birçok mahzurları vardır.**

Genel Konsey üyeleri bu görüşleri kabul ederek fesih kararını aldılar. Son konuşmayı ünlü Fransız işçi lideri Leon Jouhaux yaptı ve 45 yıllık çalışmaları kısaca tekrarladı. Delegeler hem sevinçli, hem de üzüntülüydüler. Bir devir kapanıyor, hedefi tüm işçileri bir çatı altında birleştirmek olan yeni bir devir açılıyordu...

WFTU'nun Doğumu ve Ölümü

Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu (WFTU) 1946 başlarında çalışmalarına başladı. Federasyonun bir an önce çözümlemek zorunda olduğu problem WFTU/ITS ilişkilerinin düzenlenmesi konusuydu. Hazırlık komitesinde ve Paris Kongresinde kesin bir karara bağlanamayan bu probleme, **"her iki yanı memnun edecek bir çözüm yolu bulunması"** artık zorunlu olmuştu. ITS yetkilileri, **"Uluslararası Federasyon karşısında bağımsızlıklarını zedeleyecek bir anlaşmaya kesinlikle karşı koyacaklarını"** açıklamış, buna karşılık, **"Dünya Federasyonu ile aralarındaki ilişkileri geliştirecek, işçi politikasında sapmaları ve dağınıklığı önleyecek her tedbiri görüşmeye hazır olduklarını"** belirtmişlerdi. ITS'lerin kararlı tutumu karşısında, WFTU'daki komünist sendikacılar da, ilk görüşlerinde, yani WFTU ile ITS'ler arasında organik bir bağ kurulması yolundaki isteklerinde ısrar etmeyeceklerini söylemişlerdi. Bunun üzerine taraflar arasında bir prensip anlaşması yapılmış, konunun yeni seçilecek WFTU İcra Kuruluna havale edilmesi ve yukardaki esaslar dahilinde bir anlaşma imkânının bulunması kararlaştırılmıştı. Ancak seçimlerden hemen sonra hava değişti... WFTU yönetimini elinde bulunduran komünist çoğunluk, **"ITS'lerin WFTU'ya bağlı ihtisas kurulları olarak görev yapmasını"** istiyor, "WFTU olarak masraflarını öderiz. Aidatlar burada toplanır. Çalışmalarında İcra Kurulundan direktif alırlar" diyorlardı. Genel Sekreter Louis Salliant, ITS'lerin ikna edilmesi görevini, yardımcısı Walter Schevenels'e vermişti. ITS temsilcileri daha ilk toplantıda, Salliant'ın isteklerinin **"prensip anlaşması"**na uy-

madığını öne sürdüler. Schevenels'e de "haklısınız" demek düştü ve toplantılara katılmayacağını WFTU İcra Kuruluna bildirdi. Daha sonra Louis Salliant ITS'lerle görüşmeleri bizzat yürütmeğe başladı. 1948 ortalarına gelinmiş, görüşmelerde hiçbir olumlu gelişme olmamıştı. Bu sıralarda, WFTU yöneticilerinin komünist sendikacıların önderliğinde WFTU'ya organik bağlarla bağlı yeni "**işkolu federasyonları**" kuracakları söylenmeye başladı. ITS'ler de Temmuz 1948'de WFTU yöneticilerine güvenmediklerini belirterek, toplantılara katılmamaya başladılar. Bu arada hızlı örgütleniyorlardı...

DİĞER ANLAŞMAZLIKLAR

ITS sorununa ilişkin sözlerin yerine getirilmemesi dışında, başka nedenler de WFTU bünyesinde sendikacılık yapılamıyacağını ortaya koyuyordu.

WFTU çalışmalarına başladıktan sonra, İkinci Dünya Savaşı'nın tahrip ettiği ülkelere yardım yapılması ve bu ülkelerde özellikle sendikacılığın kalkındırılması sorunu üzerinde durulmuş, Almanya, İtalya, Yunanistan, Japonya, İran ve Kore'ye WFTU heyetleri gönderilmişti.

Bu heyetlerde görev alan eski IFTU liderlerinin görüşlerini, Walter Schevenels "45 Yıl" adlı eserinde şöyle belirtmektedir.

"... komünist sendikacılar için amaç, bu ülkelerde sendikal hareketi canlandırmak ve savaşın sarstığı demokratik düzeni yeniden kurmaya çalışmak değil, kendi siyasal emellerini gerçekleştirecek ortamı hazırlamaktı. Örneğin Almanya'da üzerinde en fazla durulan konu Amerikan, Fransız ve İngiliz işgal bölgelerinin Nazilerden temizlenmemiş olmasıydı. Rus makamlarına bu konuda rapor üstüne rapor veren komünist sendikacılar, her nedense (!) Rus işgal bölgesinde şikayete değer en küçük bir şey bulamadıklarını belirtiyorlardı.. Bu bölgede herşey normal, halk ve özellikle işçiler yaşama şartlarından memnundu..."⁽²⁵⁾

Bu hava içinde devam eden çalışmalar kısa bir süre sonra karşılıklı güvensizlik doğurdu... İşçi liderleri artık birbirlerinin sözüne inanmıyor, her teşebbüsün altında art niyet arıyorlardı. İşçi sorunları unutulmuş, ideolojik mücadele su yüzüne çıkmış, huzursuzluk başlamıştı.

Bardağı taşıran damla "Marshall Yardım Programı" oldu... Kasım 1947'de CIO delegesi James Carey, Paris'te WFTU İcra Kurulunda

⁽²⁵⁾ Schevenels, S. 353.

yardım programının esaslarını ve hedefini açıkladı. Aynı toplantıda WFTU Genel Sekreteri, Marshall Plânı hakkındaki düşüncesini şu sözlerle açığa vurdu:

"... Wall Street'in, Avrupa'nın özgür ülkelerini esaret altına sokmak için hazırladığı şeytanî program..."

Nisan 1948'de Amerikan Kongresinden geçen Marshall Plânına hakim olan düşünce şuydu: Avrupa'daki durumun, uzun vadeli bir barışı, Amerikanın ulusal çıkarlarını ve genel refahını ve Birleşmiş Milletlerin amaçlarına erişmesini tehlikeye sokacağı düşünülüyor, bunu önlemek için, Avrupa ülkelerine yardım teklif ediliyordu... Konu Amerika Dış İşleri Bakanı Marshall'ın Haziran 1947'de Harvard'da yaptığı bir konuşma ile ortaya atılmış, daha sonra 16 Avrupa ülkesinin katılmasıyla yapılan bir toplantıda benimsenmişti. Bu toplantıya Sovyetler Birliği katılmamıştı. Ve şimdi WFTU'daki komünist çoğunluk direniyor, "hayır" diyordu, "uluslararası işçi hareketi olarak Avrupa ülkelerinin bu programdan yararlanmasına engel olmalıyız."

WFTU'daki komünist çoğunluğun sözleri bir yana, aynı tarihte ve daha sonraları, Batı Avrupa devlet adamlarının Marshall Plânı hakkındaki sözleri, buna karşı direnilemeyeceğini ortaya koymaktadır. Nitekim, Batı Avrupa sendikacılığının WFTU yönetimine ortak cevabı şu olmuştur:

"WFTU'nun başta gelen ödevi, savaşın yakıp, yıktığı ülkelerin kalkındırılmasına çalışmak olmalıdır. Bunun için, sadece ele geçen imkânlardan en iyi şekilde yararlanma yolları değil, aynı zamanda yeni yeni imkânlar da aranmalıdır."⁽²⁶⁾

Batı Avrupa sendikacılığı WFTU'daki komünist çoğunluğa bu ikazı yaptığı sıralarda, Avrupa'nın birinci derecede sorumluluk taşıyan devlet adamları da şunları söylüyordu:⁽²⁷⁾

Paul - Henri SPAAK, Belçika Başbakanı, 1947 :

"Bizlere büyük bir fırsat veriliyor. Bundan yararlanmak cinayet olur. Amerikan tekliflerini daha yararlı hale getiren, bunların, kendi kendisine yardım etmek isteyen ülkelere yöneltilmiş olmasıdır."

⁽²⁶⁾ Schevenels, S. 357.

⁽²⁷⁾ OECD OBSERVER, "Special Issue on Marshall Plan", Paris, 1968, S. 26

Knud KRISTENSEN, Danimarka Başbakanı, 1947 :

"Yıkılmış ulusları işbirliği düzeyine ulaştırmada başarılı olacağını ümit ettiğimiz bu plâna Danimarka'nın büyük bir ilgi ile katılması tabiidir."

Kral PAUL, Yunanistan:

"Demokratik prensiplerin ve özgürlüğün mücadelesi ni yapan hür ülkeler arasındaki işbirliğinin somut bir örneği olan Amerikan Yardımının, Amerikan halkının ağır şartlar altında çalışmasının bir meyvası olduğunu unutmamalıyız. Bu büyük halkın yüksek ahlakî statüsünü saygıyla anmışımdır. Amerikalılar, dar, milli egoizmden kurtulunmasında başarılı olmuşlar ve ülkeler arasında uygulanacak yeğâne realist politikanın Hristiyan uygarlığının ebedî prensiplerinde yattığını görmüşlerdir. Dünya tarihinde ilk defa olarak bir büyük ulus bu prensipleri somut gerçeklere ve diğer uluslarla ilişkilerine uygulamaktadır."

Count SFORZA, İtalya Dış İşleri Bakanı, 1947 :

"Avrupa ekonomisinin kalkındırılmasını, nimetlerinden herkesin yararlanabileceği bir duruma gelmesini öngören her türlü anlaşmaya imza atacağımızdan, her türlü teklifin gereğini yerine getireceğimizden emin olmanızı istiyoruz."

Halvard LANGE, Norveç Dış İşleri Bakanı, 1947:

"Amerikan yardımı olmadığı takdirde, bir çok Avrupa ülkesinde ekonomik çöküntü önlenemez görünmektedir. Avrupa Kalkınma Programının yürürlüğe girmesiyle, Avrupa ülkelerinin halen mücadele etmekte oldukları krizi atlatacaklarını, savaş yaralarının kapanmasında ileri adımlar atacaklarını ve istikrârli ekonomik, sosyal ve siyasal şartlar yaratacaklarını ümit ediyoruz."

Ernest BEVAN, İngiltere Dış İşleri Bakanı, 1947 :

"Büyük ulusunuzun sözcüsü sıfatıyla, Marshall: Bir araya geliniz, birleşiniz. Bizler de gelmeye ve sizlere yardım etmeye hazırız, demiştir. Bu çağrı bir kıtadan diğerine yapılmaktadır... Bu ruha, bunun taşıdığı anlama kim karşı

koyabilir ve kim, bir an için de olsa, dürüstlüğünden şüphelenemez? Benim kendisine cevabım şu oldu: Davetinizi kabul ediyor ve bir araya gelip, birleşme görevini yapmaya hazırlanıyoruz."

Osten UNDEN, İsveç Dış İşleri Bakanı, 1948:

"İsveç'in Paris Teşkilâtına katılmaya karar vermek üzere olduğu şu günlerde, üye ülkelerin ekonomilerini dengeye kavuşturmak, refahı ve ekonomik güvenliği yeniden tesis etmek amacıyla etkili bir işbirliği yapmanın mutlaka şart olduğu kararlaştırılmaktadır. Bu işbirliğinin başlangıcını, inançla, itimatla karşılıyoruz. Şu an için, bu Teşkilâtın belkemiğini muhteşem Amerikan yardımı teşkil etmektedir."

Franz BLUCHER, Almanya Başbakan Yardımcısı, 1950 :

"Başlangıçta Marshall Yardımı, savaştan zarar gören ülkelere yardım yapılmasını hedef almıştı. Fakat konuşmasını takiben General Marshall, Avrupa ülkelerinin sıhhatli ekonomi ve siyasi istikrar istemeleri halinde yardımın Avrupa Birliğinin kurulmasında da gerekli desteği sağlayacağını düşündü. Bu durum ilgili Hükümetlerin Paris'te toplanmalarına ve tüm kartlarını masaya koymalarına sebep olmuştur."

Ve yıllar sonrası; 1951'e kadar uygulanan yardım programıyla Avrupa ülkelerine 12 milyar 817 milyon dolar yardım yapıp, yardım gören ülkelerin 3 yıllık dönemde gayri safi milli hasılları ortalama yüzde 25, sanayi üretimleri yüzde 65, tarım üretimleri yüzde 24 arttıktan sonra, söylenenlerin ikisi ise şöyleydi :

Julius RAAB, Avusturya Başbakanı, 1964 :

"Marshall Planı dünya açısından büyük önem taşıyan bir işti. Şüphesiz, bu yardım olmasaydı, Avrupa, fakirlik, sefalet ve kaosa sürüklenebilir, tüm dünyayı da bir yıkıntıya sürükleyebilirdi. Avusturya, bu yardımın taşıdığı anlamı, şükran ve memnuniyetle hatırlayan ülkelerden biridir."

Christen PINEU, Fransa Dış İşleri Bakanı, 1958 :

"Savaş sonrasının tarihi yazıldığında, General Mars-

hall'in Harvard Üniversitesindeki konuşması, Batı Dünya-sının tarihinin en önemli olaylarından biri olarak değerlendirilecektir."

Bu sözlere, İzlanda, İrlanda, Lüksemburg, Hollanda, İsviçre ve Portekiz de katılıyor, tüm Avrupa Marshall Plânından yana olduğunu açıklıyordu...

Dr. Baran Tuncer'in "**Milletlerarası İktisadî Yardımlar ve Kalkınma Meselesi**" adlı eserinde belirttiği gibi, "**Yardımanın (Marshall Plânı'nın) aynı zamanda komünizmin Batı Avrupa'ya yayılmasının önlenmesinde önemli bir rolü olduğu**"⁽²⁸⁾ muhakkaktı.. Ve esasen, WFTU'daki komünist çoğunluk açısından belki de yegâne günahı buydu!

Marshall Plânı sallanan WFTU'ya son darbe oldu. Yıkılmak üzereyken İngiliz sendikacıları, "**WFTU'nun bir yıl için kapatılmasını, işlerin ortak bir komite tarafından yürütülmesini ve bu süre içinde fikir ayrılıklarının ortadan kaldırılmasına çalışılmasını**" teklif ettiler. Rus, Çin, İtalyan ve Fransız yöneticiler buna da yanaşmadılar. Ocak 1949'da WFTU İcra Kurulu toplantısında eski IFTU liderleri, "temsil ettikleri kuruluşlara, bundan böyle WFTU üyesi nazarıyla bakılmamasını" istediler.

WFTU parçalanıyordu ; beraberinde yarım yüzyılın "işçi birliği idealini" de götürerek...

(28) Baran Tuncer, *Milletlerarası İktisadî Yardımlar ve Kalkınma Meselesi*, Ankara, 1963, S. 34.

Hür Sendikacılık

Hareketi

“... siyasi kuruluşlar değil, işçi sendikaları olduğumuza da unutmayalım... İşçinin yaşama standardını yükseltmek, çalışma saatlerini azaltmak, O’na işini kontrol edebilme imkânı sağlamak amacıyla birleşmiş bulunuyoruz. Sendikal hedefler bizi birleştiriyor. Siyasi amaçlar söz konusu olduğu zaman, aramızda derhal görüş ayrılıkları başlıyor. Ülkelerimizde, kendi ulusal politikamız hakkında her istediğimizi yapalım; fakat bu kuruluşla asla politika sokamayalım. Sizi ikaz etmek istiyorum: bünyesine siyaset sokan uluslararası kuruluş, hem etkisini kaybeder, hem de istikrarı bozmuş olur.”

1945’de WFTU’nun kuruluş kongresinde, IFTU Başkanı Walter Citrine bu sözleri söylerken salon alkıştan inliyordu. Delegelerin çoğu ayakta, “doğru” diye bağırıyor, birbirlerine bakarak tasdik ediyorlardı: WFTU’ya siyaset girmemeliydi...

Aradan iki yıl geçecek, o gün Paris’te yerlerinden ayağa kalkarak IFTU Başkanının sözlerini alkışlayanlar, işçi birliğini tehlikeye düşürdüklerini bile bile “**siyaset yapacaklar, ideolojik amaçlarını gerçekleştirmek için yolları arayacaklardı...**” Önce WFTU ile ITS’ler arasında organik bağ kurma çabaları, sonra Marshall Plânı ve nihayet Batı Almanya işçilerini, düzmece rakamlarla üye sayısı çoğaltılan Komünist Doğu Alman sendikalarının hakimiyeti altına sokma teşebbüsü WFTU’nun kaderini tayın edecek, Ocak 1949’da ilk kopma meydana gelecek

ti. Beş ay sonra Cenevre'de **"Hür Sendikalar Konferansı"** yapılıyor, Aralık 1949'da ise Londra'da 53 ülkeden 48 milyon işçiyi temsil eden 87 kuruluş, **"Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu"** (ICFTU) nu meydana getiriyordu.

Komünistlerin hakimiyeti altına giren WFTU bölünmüş, **"herkes için, barış, ekmek, özgürlük"** diyen ve saflarında **"devletin ve siyasi partilerin kontrolü altındaki işçi kuruluşlarına yer vermeyen"** ICFTU kurulmuştu.

7 Aralık günü dünya kamuoyuna ilân edilen Manifestosunda ICFTU şunları söylüyordu:

**Ekonomik güvenlik ve sosyal adalet için EKMEK
Ekonomik ve siyasal demokrasi vasıtasıyla ÖZGÜRLÜK**

Herkes için âdil ve haysiyetli BARIŞ...

Tüm ülkelerin işçileri; fabrikada, tarlada, büroda çalışan işçiler; Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun saflarında birleşiniz! Bizimle birleşiniz ki, insanın hem özgür, hem güven içinde olacağı, tüm ulusların birbirleriyle barış içinde yaşayacağı bir dünya yaratalım! Bunlar için mücadele ediyoruz! Bunları elde edeceğiz!

Manifesto daha sonra tam çalıştırma, sosyal güvenlik haklarını savunuyor, geri kalmış ülkelerin kalkındırılması için yardım elinin uzatılması gereği üzerinde duruyor, **"siyasal demokrasi ile ekonomik demokrasi yekdiğerinden ayrılamaz"** diyordu.

Komünist, faşist, falanjist; tüm diktatörlüklerle mücadele edilecek, düşünce, söz, toplanma, sendikalaşma, toplu pazarlık, grev özgürlükleri savunulacak; siyasal özgürlük, sosyal adalet ve ekonomik güvenlik üzerine bina edilecek barışın kurulmasına çalışılacaktı...

1949-1968... Aradan 19 yıl geçti. Bugün ICFTU, saflarında birleşen 65 milyon işçiyle, Manifesto'da ilân edilen hedeflerden bir santim gerilemeden, tüm dünya işçilerinin ekonomik ve sosyal problemlerini uluslararası düzeyde çözümlemeğe çalışmaktadır.

Kitabımızın bu bölümü, ICFTU'yu ve hür sendikacılık hareketinin temel ekonomik ve sosyal amaçlarını, ana hatlarıyla ele almaktadır.

ULUSLARARASI HÜR İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

Bugün 114 ülkeden 134 işçi kuruluşunu ve 65 milyon işçiyi saf-
larında toplayan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'n-
nun temel amaçları ve hedefleri, Aralık 1949'da Londra'da yapılan
Birinci Dünya Kongresinde ilân edilmiştir.

Ana Tüzüğünde, **"işçi sınıfının geleneksel sınıf mücadelesi ama-
cına"** yer vermeyen ICFTU, demokrasinin, insan hak ve özgürlükleri-
nin üstünlüğünü savunmakta, **"herkesin ekmeğe, özgürlüğe sahip ola-
cağı, barış içinde yaşayacağı"** bir dünya düzeni kurmaya çalışmakta-
dır.

Bu düzende insanın temel hak ve özgürlüklerini ayaklar altına
alan totaliter sistemlere, insanlık haysiyetiyle bağdaşmayan bir ya-
şama düzeyine yer olmayacak, işçi toplumda lâıyk olduğu yüksek
mevkie ulaştırılacaktır.

ICFTU bu düzenin ancak **"hür sendikalar"** vasıtasıyla gerçekleşt-
rilebileceğine inanmaktadır. Burada cevabı araştırılmak gereken soru,
"hür sendikacılık kavramıyla" neyin kastedildiğidir.

HÜR SENDİKACILIK

ICFTU'ya göre, hükümet, siyasî parti ya da işveren olsun, üyele-
rinin dışında hiçbir çevrenin kontrolü altına girmeyen işçi kuruluşları
"hür"dür. Hür sendikacılık sadece temsil ettiği işçinin iradesine bağ-
lıdır; onlar tarafından yönetilir, onlar tarafından kontrol edilir.

ICFTU, **"hür sendikacılık kavramının bir nevi asit deneyi olduğunu"**
öne sürmekte, **"işçi hak ve çıkarlarını, ancak bu deneyi başarıyla atla-
tabilen kuruluşların koruyabileceğini"** iddia etmektedir. Hükümetlerin,
siyasi partilerin, işverenlerin uydusu olarak hareket eden kuruluşlar,
bu yeteneğe sahip değillerdir.

Bu açıdan, hür sendikacılık kavramının ortaya çıkardığı sonuç şu-
dur: Totaliter ülkelerde gerçek sendikacılık yoktur... Gerçekten ICFTU
ya göre, komünist ülkelerde, faşist İspanya'da ve zamanımızın demok-
rasi ve özgürlük anlayışına sırt çeviren baskı rejimlerinde, sendikalar
**"hür olmadıkları, diğer bir deyişle, ya hükümetlerin ya da genellikle
görüldüğü gibi, iktidar partisinin kontrolü altında oldukları için"**
işçi hak ve özgürlüklerini koruduklarını iddia edemezler.

Onlar sadece verilen direktifleri yerine getirir, propaganda aracı
olarak çalışır, sosyal sigortaları yönetir, önceden belirlenen üretim

hedeflerine ulaşılması için işçiyi kontrol ederler. Bu kuruluşlar ne çalışma şartlarının belirlenmesinde, ne temel sendikal hedeflerin, örneğin ücretlerin yükseltilmesinde söz sahibidirler. Grev hakları, pazarlık güçleri yoktur.

Hür sendikacılık hareketinin ve özellikle ICFTU'nun iddiaları, bu kuruluşun sömürge düzeninin hüküm sürdüğü çeşitli bölgelerdeki sendikal hareketlere saflarında yer vermiş olmasına dayanılarak çürütülmeye çalışılmış, "ICFTU tezatlar içinde yuvarlanmaktadır. Bugün saflarında öyle kuruluşlar vardır ki, ICFTU ölçüleri içinde hür sendikacılık anlayışına uydukları öne sürülemez" denmiştir. ICFTU buna karşılık, "... hür işçi hareketinin başta gelen mücadelesinin bu gibi ülkelerdeki işçileri, temel hak ve özgürlüklerine kavuşturmak olduğunu; bu yolda yapılan çalışmaların tüm dünyanın gözleri önünde yürütüldüğünü ve bu bölgelerdeki şartlar ne kadar kötü olursa olsun, komünist ya da faşist ülkelerdeki uygulama ile karşılaştırılamayacağını" öne sürmüştür, "... bir an için, bu kuruluşlara saflarımızda yer vermemezin bir taviz olduğu kabul edilse bile, mücadeleye devam etmemiz prensiplere bağlılığımızın ispatıdır. Ya bizi yerenler? Sultası altında bulundukları siyasi iktidarları yola getirmek, işçiyi temel hak ve özgürlüklerine kavuşturmak için ne yapmaktadırlar?" sorusunu sormuştur. Karşı tarafın bu soruya verebilecek cevabı yoktur...

BATIDA SİYASİ PARTİ-SENDİKA İLİŞKİSİ

Bu konuda yanlış anlamalara sebep olan bir diğer nokta da, ICFTU saflarında, ülkelerindeki siyasi partilerle arasında organik bağlar bulunan bazı işçi kuruluşlarının bulunmasıdır. Örneğin İngiliz sendikacılık hareketinin ya da İskandinav işçi kuruluşlarının "asit denemesini" başarıyla atlatabildikleri ileri sürülebilir mi?

İngiliz işçi sendikalarının siyasal faaliyetlerini ele alan bir yazısında Dr. Rüçhan Işık şunları söylemektedir:⁽²⁹⁾

"... TUC (İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonu) ile İşçi Partisinin münasebetleri ilk bakışta, bazan sendikaların İşçi Partisini, bazan da İşçi Partisinin sendikaları baskısı ve kontrolü altına aldığı kanaatini uyandırır ve bu çeşit kanaatler zaman zaman çeşitli kaynaklar tarafından ifade edilir. İşçi Partisinin, ilk bakışta, önemli olduğu bir çok yazar-

(29) Rüçhan Işık, *İngiliz İşçi Sendikalarının Siyasi Faaliyetleri, Sosyal Siyaset Konferansları, XVII. Kitap, İstanbul, 1966, S. 130.*

lar, politikacılar ve sendikacılarca kabul edilen Yıllık Kongresinde en güçlü temsile sahip olan TUC'nin, İşçi Partisi üzerinde baskısını kulanacağını düşünmek çok tabiidir. Aynı şekilde İşçi Partisinin yıllık gelirinin yaklaşık olarak yüzde 80'ini sağlayan TUC'nin verdiği bu parayı değerlendirmek isteyeceğini kabul etmek gerekir. İktidara geldiği zaman, İşçi Partisinin de, kendisini desteklemiş olan ve bünyesi içindeki sendikaları düşüneceği ve himaye edeceği, sendikalı veya sendikasız, fakat işçi üyeleri için özellikle titiz hareket eden bir Parti haline geleceği iddia ve kabul edilebilir. Ancak, bu ve benzeri noktalardan hareket ederek İşçi Partisinin TUC'yi ve TUC'nin de İşçi Partisini, en azından etkisi altına aldığı sonucuna varmak hatalıdır. Zira, gerçek, her iki iddianın da doğru olmadığıdır: Ne TUC, İşçi Partisinin ve ne de İşçi Partisi TUC'nin organıdır. Şüphesiz, sendikaların İşçi Partisinin politikası üzerinde bir etkisi vardır; fakat sendikalar Parti üzerinde etkisi olan başka bazı baskı gruplarından sadece bir tanesidir ve yine sendikaların bu başka baskı grupları ile birlikte Muhafazakâr Parti ve O'nun politikası üzerine de belirli bir etkisi vardır. Nitekim, TUC'nin Muhafazakâr Parti tarafından da, en azından İşçi Partisi tarafından olduğu kadar, örgütlenmiş işçilerin tek ve yetkili temsilcisi ve sözcüsü olarak kabul edildiği, tanındığı bir gerçektir...”

Rüçhan Işık'ın bu sözleri, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kuruluşundan iki yıl sonra TUC Genel Konseyi tarafından, genel seçimleri takiben yayınlanan bir bildiride açık ifadesini bulmaktadır. TUC Genel Konseyi 1951'de şunları ileri sürüyordu:

“... Biz her türlü meseleyi ve soruyu, sadece endüstriyel ve ekonomik açıdan görünüşlerinin ışığı altında sormaya ve takibe devam edeceğiz. Sendika hareketi kendi politikasını formüle etmekte, savunmakta ve yürütmekte daima özgür olmalıdır. Gelecekte de, geçmişte olduğu gibi, Hükümetin dikkatini ülkenin en önemli menfaatlerine uygun olduğuna inandığımız politikaya doğru çekeceğiz. Gene bu noktadan hareketle, Hükümetle mutabık olmamak konusundaki hakkımızı daima muhafaza edeceğiz ve bunu zorunlu olduğunu gördüğümüz her an açıkça belirteceğiz ve Hükümete muhalif kalacağız...”

Nihayet İngiltere'de, İşçi Partisi'nin iktidarda bulunduğu şu son birkaç yıl içinde TUC ile İşçi Partisi arasında, temel ekonomik ve sosyal politikada başlayıp, Vietnam sorununa kadar dayanan ve açığa vurulan görüş ayrılıkları, Parti-Sendika arası organik bağların en köklü ve en güçlü olduğu bilinen bu ülkede sendikaların ICFTU asit denemesini başarıyla atlatmakta olduğunun delilleridir. İskandinav sendikacılığının incelenmesi aynı doğru yargıyı ortaya çıkaracaktır.

Hür sendikacılık hareketi içinde, siyasi partilerle organik bağlar kuran milli merkezler "bağımsızlıklarını" muhafaza etmekte, Partinin organı haline gelmemektedir. Buna karşılık, ICFTU karşısında kurulu Komünist Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu'nun en güçlü üyelerinin, örneğin Sovyet Sendikalarının siyasi parti-sendika ilişkisinde kabul ettiği prensip şudur:

"... Sovyet sendikaları tüm çalışmalarını Sovyet toplumunu yükseltici ve teşkilâtlandırıcı güç olan Komünist Partisi'nin kılavuzluğu altında yürütürler. Sovyet sendikaları, işçi kitlelerini, onları komünist bir toplum kurmak için mücadele amacıyla harekete geçirerek Komünist Partisinin etrafında toplarlar..."⁽³⁰⁾

Sendikacılık hareketini parti organı yapan bu prensip, sadece Sovyet Rusya'da benimsenmemiş, Komünist Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu'nda yaygın bir uygulama alanı bulmuştur.

Hür işçi hareketinin bu görüşü paylaşabilmesine imkân yoktur.

BİR SAKAT GÖRÜŞ

Burada, son yıllarda özellikle iktisaden geri ülkelerde görülen ve bir yandan Batı'nın sendikacılık ve sosyal demokrasi anlayışına sırt çevirirken öte yandan, siyasi partilerle organik bağlar kurulabileceğini iddia eden sakat görüşe ve bunun, hür sendikacılık yönünden tehlikelerine işaret etmek gerekir. Batının "**hür sendikacılık felsefesine ve sosyal demokrasi anlayışına sırt çevirmek**" uygulamada, daima, siyasi iktidar karşısında sendikaların bağımsızlığının ortadan kalkmasıyla sonuçlanmıştır, sonuçlanmaktadır. Bu görüşü savunanlar, siyasi parti ile aralarında organik bağ kurmak değil, siyasi partinin "**organı olmak**" istemektedirler ki, bu anlayışın asit denemesinde takılaca-

⁽³⁰⁾ *Sovyet İşçi Sendikaları Ana Tüzüğü Madde 1*

ğı ortadadır. Batı sendikacılığını, toplu pazarlık ve grev hakları dahil, tüm müesseseleriyle **“kapitalist yutturmacası; sosyal demokrasi anlayışını, sosyalist amaçlara ihanet olarak vasıflandıran”** ve genellikle komünistler tarafından paylaşılan ve desteklenen bu görüşe, ICFTU saflarında yer yoktur.

BAĞIMSIZLIĞIN ÖLÇÜSÜ

Siyasi partiler ve hükümetler karşısında **“bağımsızlık”** görüşü bir başka sorunun ortaya çıkmasına da sebep olmuştur: Bağımsızlığın **“ölçüsü”** nedir aralarında organik bağlar olsun ya da olmasın, siyasi partiler karşısında **“bağımsızlık muhafaza edilecek”** diye, sendikalar siyasete hiç girmeyecekler midir?

ICFTU'ya göre hür işçi kuruluşlarının, siyasi parti ya da hükümet kontrolü altına girmemesi; sendikaları, parti organı haline sokmak isteyen zihniyetle mücadele ediyor olması, işçi kuruluşlarının **“siyasete katılmayacakları”** anlamını taşımaz. Aksine, hür işçi kuruluşları demokratik baskı grubu olarak, siyasi gelişmelerde önemli rol oynamalı, toplumu ilgilendiren her konuda söz sahibi olmalı, ağırlıklarını hissettirerek, siyasi iktidarların politikalarını etkilemeğe çalışmalıdırlar. Ekonomik ve sosyal adaleti gerçekleştirmek için çaba sarfeden hür işçi kuruluşlarının, siyasal gelişmeleri izlemesi, toplum sorunlarına gerekli gördüğü her anda müdahale ederek, **“dengesiz”** gidişe **“dur”** demesi, sadece hakkı değil, aynı zamanda başta gelen ödevidir.

ICFTU bu konuda şunları ileri sürmektedir:⁽³¹⁾

“Gelişmiş ülkelerde olsun, iktisaden geri ülkelerde olsun, hür sendikalar siyasi mücadelenin dışında değil, bu mücadelenin kendilerine yüklediği sorumlulukları bilerek, tam içindedirler. Ekonomik ve sosyal adalet mücadelesini başarıya ulaştıracak ya da bu mücadelede gelişme sağlayacak hiçbir siyasal fırsat kaçırılmamalıdır. Sendikalar şu gerçeği de hatırdan çıkarmamalıdırlar: Demokratik düzende hükümetler gelip, geçici; sendikalar ise daimidir; işçi haklarını koruma çabasında işçi hareketi tutumunu öyle ayarlamalıdır ki, hangi Hükümet iş başında olursa olsun, muhalefet yapma hakkını muhafaza etmek kaydıyla, onunla birlikte çalışabilsin.”

(31) ICFTU, *The First Ten Years*, Brüksel, 1959, S. 8.

Uluslararası hür işçi hareketini, WFTU'dan ve diğer sendikal akımlardan kesin hatlarla ayıran bu özelliklere işaret ettikten sonra, hür sendikacılığı en üstün seviyede temsil eden ICFTU'nun yapısını, ekonomik ve sosyal sorunlara ilişkin görüşlerini inceleyelim.

ICFTU'NUN ORGANLARI

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun en yüksek organı, üç yılda bir toplanan dünya kongresidir. Kongre, ICFTU üyelerinin temsilcilerinden meydana gelir ve Konfederasyonun izleyeceği politikayı belirler.

Ana Tüzüğe göre ICFTU Kongresinin yetkileri şunlardır:

- çalışma programını ve izlenecek politikayı belirlemek
- genel sekreterin raporunu ve malî raporları onaylamak
- icra kurulunu, genel sekreteri ve denetçileri seçmek
- ICFTU Bölgesel Teşkilâtlarının çalışmalarını ve malî raporlarını incelemek
- Ana Tüzükte değişiklik yapmak
- ICFTU üyeleri hakkında ihraç kararı almak ya da üyeliğe kabul etmek.

ICFTU üyeliği "gerçek milli merkezler" açıktır. Üyelik için yapılan müracaatlar, ICFTU İcra Kurulunca incelenir, verilen kararlar, kongrenin onaylanmasından sonra yürürlüğe girer. ICFTU üyeliği, milli merkezler dışında, münferiden yapılan müracaatlara da açıktır. Ancak bunun için müracaat eden sendikanın ICFTU'nun amaçlarını ve Ana Tüzüğünü kabul etmiş olması ve o ülkenin milli merkezinin bu müracaata itiraz etmemesi şarttır.

Milli Merkezler ICFTU kongresine şu esaslara göre delege gönderirler:

100.000 üyeye kadar	1 delege
100.000 — 250.000 üye	2 delege
250.000 — 500.000 üye	3 delege
500.000 — 2.000.000 üye	4 delege
2.000.000 — 5.000.000 üye	6 delege
5.000.000 — 7.500.000 üye	8 delege
7.500.000 — 10.000.000 üye	12 delege
10.000.000 üyenin üstünde	20 delege

ICFTU'nun yegâne gelir kaynağı sendikaların ödedikleri üyelik aidatları ve çeşitli fonlara yaptıkları ihtiyarî yardımlardır.

ICFTU İCRA KURULU

ICFTU İcra Kurulu bölge ve kıtaları temsil eden 27 üyeden kuruludur. Ana Tüzüğe göre, Afrika (3), Asya (4), Avustralya ve Yeni Zelanda (1), Avrupa (8), Güney Amerika (3), Kuzey Amerika (5), Batı Antiller (1), Orta Doğu (2) üye ile temsil olunurlar. Genel Sekreter İcra Kurulunun tabii üyesidir. Uluslararası İşkolu Federasyonları da İcra Kurulu toplantılarına kendilerini temsil eden iki gözlemci üye gönderirler.

Avrupa ve Kuzey Amerika sendikaları yaklaşık olarak 40 milyon işçiyi temsil etmelerine karşılık İcra Kuruluna 13 üye sokabilmektedirler. ICFTU bu durumu, **"dünyanın diğer bölgelerindeki kuruluşlara Konfederasyonun yönetiminde eşit imkânlar tanıma prensibinin bir sonucu"** olarak göstermektedir. Böylece ICFTU üyelerinin 25 milyonu da İcra Kuruluna 14 temsilci üye sokabilmektedir.

ICFTU İcra Kurulunun küçük kuruluşlara daha çok sayıda temsil olunma imkânı tanıyan yapısı, Konfederasyon yöneticilerine göre **"sendikal yönetimde demokrasinin bir örneğidir"**.⁽³²⁾ ICFTU bu konuda WFTU'yu tenkit etmekte, 1945'lerde WFTU İcra Kurulunun 22 kişiden meydana geldiğini ve bunun 15'inin Avrupa ve Amerikan sendikacılığının temsilcileri olduğunu hatırlatmaktadır.

Yılda iki defa toplanan İcra Kurulu, çalışmaların kongre kararlarına uygunluğunu denetlemek, dünyadaki gelişmelere göre hür işçi hareketinin ekonomik, sosyal ve siyasal görüşlerini belirlemekle yükümlüdür. Konfederasyonun harcamaları, bölgesel teşkilâtlar ve millî merkezlerle ilişkileri de İcra Kurulunca ele alınmaktadır.

İcra Kurulu Kongre tarafından seçilir seçilmez toplanır ve bir başkan ile yedi başkan vekili seçer. ICFTU Başkanı İcra Kurulu toplantılarına ve ICFTU Dünya Kongrelerine başkanlık eder. İcra Kurulunun Kongreye karşı birinci derecede sorumluluk taşıyan üyesi Genel Sekreterdir.

Kuruluşundan bu yana ICFTU Başkanlığına getirilen işçi liderleri şunlardır:

Paul Finet (1949-1951) FTGB Genel Sekreteri
Vincent Tewson (1951-1953) TUC Genel Sekreteri
Omer Becu (1953-1957) ITF Genel Sekreteri

(32) ICFTU: *The First Ten Years*, S. 16.

Arne Geijer (1957-1966) LO Başkanı

Bruno Storti (1966-) CGL Başkanı

İcra Kurulu toplantılarının yılda iki defa yapılması tenkit edilmiş, Kurulun siyasal, ekonomik ve sosyal gelişmelere ânında müdahale edemediği, çeşitli sorunlar hakkındaki görüşlerini açıklamada geciktiği öne sürülmüştür. Bunun üzerine bir alt-komite kurulması ve bu kurulun ihtiyaç duyulan her anda toplantıya çağırılması kararlaştırılmıştır. Asya, Amerika, Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika'dan beş üyenin katıldığı alt-komite gerekli hallerde toplantıya çağırılmakta ve İcra Kurulu kararı kuvvetinde kararlar almaktadır.

DAYANIŞMA FONU KOMİTESİ

ICFTU'nun kurduğu en önemli komite, hiç şüphesiz **"Uluslararası Dayanışma Fonu"** komitesidir. Dayanışma Fonu ilk defa Nazizm ve Faşizmle mücadele için 1933'de IFTU tarafından ortaya atılmıştır. 1956 da Polonya'da Poznan mevkiinde ve aynı yılın Ekim ayında Macaristan'da patlak veren diktaya karşı direnme hareketleri üzerine Konfederasyon yöneticileri **"diktatörlüklerle yapılagelen mücadelenin finansmanını sağlayacak böyle bir fonun meydana getirilmesini"** kararlaştırmışlardır.

Bu fikrin savunucuları dayanışma fonunun, ICFTU'nun Ana Tüzüğünde yer alan, **"... özellikle az gelişmiş ülkelerde sendikacılık hareketinin kurulması ve kalkındırılması"** amacına da hizmet edeceğini belirtmişlerdir. İlk başta fonun kullanılma alanı çeşitli anlaşmazlıklara sebep olmuş, az gelişmiş ülkelerdeki sendikacılık hareketlerine yapılacak yardımların 1951'de meydana getirilen **"Bölgesel Çalışmalara Yardım Fonu"**ndan çıkması gerektiği ileri sürülmüştür. Fakat daha sonra işçi liderleri, **"az gelişmiş ülkelerde esasen sarsıntıda olan demokrasiyi koruyabilecek müesseselerin başında sendikaların geldiğini, bunları kalkındırmanın endirekt olarak totaliter cereyanlarla mücadele anlamı taşıyacağı"** görüşünde anlaşmaya varmışlardır. Böylece fon, kullanılma alanını daraltan katı hükümlerden kaçınılarak meydana getirilmiştir.

Bugün dayanışma fonu, 1957 Tunus Kongresinde alınan kararlar uyarınca kullanılmaktadır. Fonun harcama yerleri şöyledir:

- **totaliter rejimlerle mücadele**
- **geri ekonomilerde işçi hareketini kalkındırma**
- **iş kazalarında, tabii afetlerde üye kuruluşlara yardım**

1956'larda sadece 67 bin dolarken, 1968'de 12 milyon doları aşan dayanışma fonu, Konfederasyon bünyesinde yarattığı bazı anlaşmazlıklar bir yana bırakılacak olursa, hür dünya işçi hareketinin gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Dayanışma fonunu 7 üyeden kurulu bir komite yönetmektedir. Harcamalar, komite kararının ICFTU İcra Kurulunca onaylanmasından sonra yapılmakta, olağanüstü hallere mahsus olmak, Dayanışma Fonu Komitesi Başkanı ile ICFTU Başkanının istişari mütalâasını almak kaydıyla ICFTU Genel Sekreterine 1000 dolara kadar resen yardım yapma yetkisi tanınmaktadır.

BÖLGESEL TEŞKİLATLANMA

ICFTU'nun kuruluş yıllarında "sendikal çalışmaların koordinasyonunu kolaylaştırmak ve bölgesel sorunlara daha yakından eğilebilmek amacıyla bölgesel düzeyde bağımsız teşkilatlar kurulması ve bunlar vasıtasıyla teşkilatlanılması" görüşü savunulmuş ve 1950-60 devresinde Avrupa, Asya, Güney Amerika, Afrika'da Bölgesel Teşkilâtlar kurulmuştur.

Bölgesel teşkilatlanma çalışmalarının ICFTU karşısında bağımsız kuruluşlar tarafından yürütülmesi görüşünün 1949'larda şüphe ile karşılandığını belirtmeliyiz. 1949 da Cenevre'de yapılan Hür Sendikalar Konferansında bu konuda bir konuşma yapan ünlü Fransız işçi lideri Leon Jouhaux bu uygulamanın "işçi birliğini zedeleyebileceğini" öne sürmüştür. Eski IFTU Genel Sekreteri Walter Schevenels, ICFTU Avrupa Bölgesel Teşkilâtı Genel Sekreterliğine seçildikten sonra yazdığı bir makalede⁽³³⁾ "... bu konuda işçi liderleri arasında görüş ayrılığı yoktu..." demekteyse de, Amerikalılar tarafından savunulan bu görüşün Avrupalı sendikacılar arasında büyük bir endişe yarattığı anlaşılmaktadır.

Profesör John P. Windmuller "On Yıl Sonra ICFTU: Problemler ve Beklenenler" isimli incelemesinde, bölgesel teşkilatlanma yolundaki Amerikan görüşünün nedenini şöyle belirtmektedir:

"... Bölgesel teşkilatlanma fikrinin gerisinde yatan, ICFTU'nun katı bir merkezîyetçiliğe kaymasını önlemek, yönetici kadronun tehlikeli bir politikaya yönelmesi halinde

(33) Walter Schevenels, *European Regional Organisation of the ICFTU, The European Trade Union Movement Within the ICFTU, Brüksel, 1964, S. 8*

Konfederasyona bağımsız bölge kuruluşları vasıtasıyla hakim olmaktadır.. Nobel Barış Mükâfatı sahibi, uluslararası sendikacılığın en tanınmış simalarından Leon Jouhaux, bu teklifi endişeyle karşıladığını belirtirken, aslında Kıta Avrupa-sının işçi liderlerinin görüşlerine tercüman oluyordu...^{”(34)}

Profesör Windmuller'in sözleri, bugüne kadar, ne Amerikalılar, ne de Avrupalı sendikacılar tarafından teyid edilmemiştir. Ancak uygulamada, bölgesel kuruluşları ICFTU karşısına bağımsız kılan statü hükümlerine geniş yer verildiği de bir gerçektir.

Tüzük hükümlerine göre ICFTU ile Bölgesel Teşkilâtlar arasındaki irtibatı ICFTU Genel Sekreteri kurmaktadır. Bölgesel Teşkilâta üye olabilmek için önce ICFTU'ya müracaat etmiş ve bu müracaatın kabul edilmiş olması gerekmektedir. Bölgesel teşkilât üyeliği, ICFTU üyesi olmayan milli merkezlere kapalıdır.

Bölgesel kuruluşların kongreleri ve hesapları ayrıdır. Başında bir **“genel sekreter”** vardır. Genel Sekreter, o bölge sendikacıları arasından ve onlar tarafından seçilir. Bölgesel kuruluşlar, bölgedeki sendikal gelişmeleri belirli zamanlarda ICFTU İcra Kuruluna bildirmekle yükümlüdürler.

Bu hükümler, **“bölgesel kuruluşların ICFTU karşısında büyük ölçüde bağımsız olduklarını”** göstermektedir. Nitekim ICFTU'nun Brükselde yapılan Altıncı Kongresi'nde, **“... Bölgesel Teşkilâtlar tüm çalışmalarından dolayı Konfederasyon'a karşı açıklama yapmak durumundadırlar”** yolundaki bir tüzük değiştirme teklifi, **“bağımsızlığı zedeler endişesiyle”** kabul edilmemiştir.⁽³⁵⁾

Kuruluşundaki fikir ayrılıklarının önemi ne olursa olsun, ICFTU Bölgesel Teşkilâtlarının yararlı olmadığını, işçi birliğini tehlikeye düşürdüğünü iddia etmek mümkün değildir. Aksine Bölgesel Kuruluşlar teşkilatlanmada ve bölgesel sorunların ehliyetle ele alınmasında son derece yararlı olmuştur. Bu arada ICFTU yönetimi ile Bölgesel Teşkilatlar arasında kurulan ahenge, zaman zaman Bölgesel Kuruluşlar içinde rastlanmadığına işaret etmeliyiz. Bölgede çeşitli ülkelerin çıkarları, sendikal hedeflerde tam bir anlaşmaya varılmasını güçleştirmiş, özellikle Güney Amerika Bölgesel Teşkilâtı ile Afrika'da bu tip uyuşmazlıklarla karşılaşmış fakat önemli krizlere yol açmadan önlenebilmiştir.

(34) John P. Windmuller, *ICFTU After Ten Years: Problems and Prospects*, New York, 1961, S. 265.

(35) Windmuller, S. 267.

AVRUPA BÖLGESEL TEŞKİLATI (ERO)

ICFTU Avrupa Bölgesel Teşkilâtı 1950 Kasımında kurulmuştur.

ICFTU üyesi tüm Avrupa işçi kuruluşları ERO'ya da üyedirler. ERO halen 19 ülkeden 23 milli merkezi ve yaklaşık olarak 25 milyon işçiyi temsil etmektedir.

ERO Tüzüğü'nün birinci maddesi, ICFTU'nun hedeflerini tekrarlamakta, ikinci maddesinde ise bölgesel teşkilâtın sekiz görevi yer almaktadır. Bu görevler şunlardır:

- bölgedeki kuruluşları ICFTU'ya bağlamaya çalışmak
- sendikal hareketi geliştirmeye, tüm Avrupa ülkelerinde hür sendikacılık anlayışını yerleştirmeye çalışmak
- bölgesel problemlerin çözüm yollarının belirlenebilmesi ve milli merkezler arasında bu konuda bir fikir birliği sağlanabilmesi için bölge konferansları düzenlemek
- bölgedeki sendikal faaliyetleri koordine etmek
- uluslararası kuruluşlarda ICFTU'yu temsil etmek
- sendikaların çalışmalarını kolaylaştırıcı ekonomik ve sosyal araştırmalar yapmak
- ICFTU üyesi kuruluşların problemlerini ICFTU'ya aksettirmek
- ICFTU hedeflerinin ve amaçlarının benimsenmesine çalışmak, bölgesel propaganda faaliyetlerini yürütmek

ERO'nun en yüksek organı iki yılda bir toplanan "bölgesel konferansı"dır. Bu kurula üye kuruluşlar delege gönderirler, ERO İcra Kurulu da "Bölgesel konferans"da seçilir.

ERO İcra Kurulu bir başkan, bir genel sekreter ve 6 üyeden kuruludur. Altı üye aşağıdaki bölgeler dikkate alınarak seçilirler:

- İngiltere/Malta
- Almanya
- İskandinav ülkeleri
- Fransa/İspanya
- Avusturya/İsviçre
- Benelux ülkeleri (Belçika, Hollanda, Lüksemburg)
- İtalya/Trieste/Yunanistan/Türkiye

Çalışma alanının genişlemesine paralel olarak ERO bazı komiteler kurmuştur. Bunlar arasında **"konut komitesi"**, **"genç işçiler komitesi"**, **"işçi eğitimi komitesi"** ve **"ekonomik komite"** sayılabilir. ERO, kurulduğu günden bu yana Avrupa entegrasyonunu gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

AFRIKA BÖLGESEL TEŞKİLATI

Afrika'da bir bölgesel teşkilat kurulması yolunda ilk adım 1957'de Accra'da düzenlenen bir konferansda atılmıştır. Afrika sendikalarının büyük çoğunluğunun katıldığı bu konferansda, Afrika'da değişik bölgeleri temsil eden **"bölge komiteleri"** kurulması ve ileride bu komitelerin birleştirilmesi kararlaştırılmıştır. Karar uyarınca, **"Doğu, Orta ve Güney Afrika Bölge Komitesi"**, **"Kuzey Afrika Bölge Komitesi"**, ve **"Batı Afrika Bölge Komitesi"** ismiyle üç komite kuran Accra Konferansı, aynı zamanda Afrikalı işçilerin sorunlarını ve Afrika'da sendikacılığı bekleyen tehlikeleri açıkça ortaya koyan bir bildiri yayınlamıştır.

Accra bildirisinde **"teşkilatlanma özgürlüğüne, toplu pazarlık ve grev haklarına"** geniş bir yer verilmiş, Hükümetlerden, bu hakları sınırlamaması istenilmiştir. Hükümetlerin ve işverenlerin **"sarı sendikalar kurdurmamasını, sendikal faaliyetlerinden ötürü işçilere farklı muamele yapmamasını, eşit işe eşit ücret prensibinin ırk, renk, dil, din ayrımı yapılmaksızın uygulanmasını"** isteyen bildiride, ekonomik ve sosyal hedefler şöyle sıralanmıştır:

- asgari ücretlerin kanunla düzenlenmesi
- çalışma saatlerinin haftada en çok 40 saat olması
- işçilere parasız sağlık yardımı yapılması, işsizlik ödeneği verilmesi ve diğer sigorta dallarının genişletilmesi
- işyerlerinde sağlık tedbirleri alınması
- ilk öğretimin parasız ve mecburî olması
- iş kazalarına karşı koruyucu tedbirler alınması

Accra Konferansından sonra Kasım 1959'da Nijerya'da Lagos Şehrinde yapılan bölgesel toplantıda, bölge komitelerini birleştirmek mümkün olmuş, böylece ICFTU Afrika Bölgesel Teşkilâtı kurulmuştur.

Afrika'da ısrarla siyasî istikrar isteyen ve siyasî istikrarın bozulmasının temel nedenlerini ekonomik ve sosyal problemlerde gören ICFTU'nun Afrika ülkelerinin ekonomik ve sosyal kalkınma çabalarına ilişkin görüşleri şöyle özetlenebilir:

"Afrika ülkeleri, temel hedefi istihdam imkânlarını arttırmak olan ekonomik kalkınma plânları kabul etmelidirler. Sanayileşmede hedef, dengeli kalkınma; tarımda toprak reformu vasıtasıyla rasyonalizasyon olmalıdır. Ekonomik plânlama çalışmalarına sendikaların iştiraki sağlanmalıdır.

Afrika'da kamu sektörü ekonomik kalkınmanın bel kemiğini teşkil etmelidir. Bu sektör genişletilmeye çalışılmalı, tabii kaynakların en iyi şekilde kullanılabilmesi ve kalkınmanın nimetlerinden tüm halkın yararlanabilmesi için ekonomide kamu kontrolü arttırılmalıdır. Kamu kontrolünü arttırmanın yollarından biri, tazminatlarla ilişkin hükümlere riayet etmek kaydıyla, millileştirmedir. İster yerli, ister yabancı olsun, özel sektörde kamu kontrolü arttırılmalıdır. Yatırımların kontrolü ve yabancı şirketlere elde ettikleri kârın belirli bir oranını yeniden yatırımlara tahsis etme zorunluluğu yüklemek bu alanda yararlı olacaktır.

YENİ SÖMÜRGEÇİLİK

Ekonominin kudretli yabancı ülkelerin kontrolü altında bulunması, diğer bir deyişle, yeni-sömürgecilik, ulusal bağımsızlığa yeni kavuşan Afrika ülkelerinin çoğunu tehdit etmektedir. Hükümetler bu akımla mücadele etmek için gerekli tedbirleri almalıdırlar. Bu tedbirlerin temelini, ekonominin mümkün olan en kısa süre içinde kalkındırılması teşkil etmelidir. Bu arada, Afrika kıtası dahilinde ticareti geliştirici tedbirler alınmalı, her seviyede, genel ve meslekî eğitim faaliyetleri yürütülmeli, ekonomide kamu kontrolünü daha etkili kılmak, teknik servislerde ve idarî kademelerde çalışanları Afrikalılardan seçmek, temel politika olmalıdır.

EKONOMİK ENTEGRASYON

Afrika ekonomik entegrasyonu gerçekleşmeli, ticaret ve ödeme engelleri kaldırılmalı, Kıta içinde ulaştırma imkânları geliştirilmeli, sınaî entegrasyonu sağlayabilmek amacıyla yatırım politikaları koordine edilmeli, bir Afrika Kalkınma Bankası kurulmalıdır.

Afrikada üretim ve tüketim kooperatifçiliği geliştirilmeli, asgari ücretler kanunla teminat altına alınmalı, sendika-

ların, toplu pazarlık hakkı, münakaşasız, kabul edilmelidir. Çalıştırmada, çalışma şartlarında ve ücretlerde, ırka, dine, dile, cinse ve rengeneye dayanan ayrımlara son verilmelidir.

Konut sorunu önemle ele alınmalı, köyden kente kontrolsüz akımın ciddi sosyal krizlere, ihtilâllere yol açacağı hatırdan çıkarılmamalıdır.

Sosyal sigorta sistemleri geliştirilmeli, kamu sağlık tesisleri kurulmalı, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ve ona bağlı ihtisas kurumlarınca yapılan mali ve teknik yardım arttırılmalıdır."

OLUMLU İLİŞKİLER KURMAK

Bağımsızlığın kazanılmasından sonra hükümetlerin, işçi sendikalarının kalkınmada ne kadar etkili olabileceklerini görmezlikten geçerek, önce işçi hak ve özgürlüklerini sınırlama yoluna gitmeleri karşısında ICFTU ve Afrika Bölgesel Teşkilâtı çeşitli zamanlarda yaptıkları açıklamalarda, "...hür sendikaların, hükümetlere ve işverenlere, işçi-işveren ilişkilerini istikrara kavuşturmak ve olumlu yönde geliştirmek için yardıma hazır olduklarını" belirtmiştir. ICFTU bu yardımın sınırını da kesin bir şekilde belirtmiştir. Buna göre, Afrikada sendikalar iş uyuşmazlıklarının çözülmesinde "arabuluculuk" ve "uzlaştırma" müesseselerini kabule hazırdırlar; fakat Hükümetler de işçinin, "son çare olarak kullanacağı grev hakkına" saygı göstereceklerdir.

SENDİKAL ÖZGÜRLÜKLER TEHLİKEDE

Afrikada uluslararası hür sendikacılık hareketinin son yıllarda karşılaşmakta olduğu en önemli sorun, bağımsızlıklarını elde eden az gelişmiş ülkelerin çoğunda, sendikal hak ve özgürlüklere karşı tecavüzlerin başlamasıdır.

Doğrudan doğruya işçi liderlerini hedef alan baskılardan, işçi haklarını kanun ve kararnamelerle işlemez hale sokmaya varan bu tecavüzlerin nedenini Afrikalı siyaset adamları şöyle açıklamaktadır: Afrika ülkeleri hızla kalkınma zorunluluğundadır. Hızlı kalkınma, toplumdaki tüm sosyal güçlerin Devlet kontrolü altına sokulmasını gerektirir...

Sendikal hak ve özgürlüklere tecavüzler çeşitli ülkelerde çeşitli şekillerde görülmektedir. Örneğin Gine, Mali, Tanzania, Tanganika, Ce-

zayir, Kongo-Brazaville, Zambia ve Uganda'da sendikalar hükümetlerin emrinde kukla kuruluşlar durumuna getirilmiş, Kameroun'da hür sendikacılık ilkesine bağlı işçi liderleri tutuklanmış, Yukarı Volta'da işçi kuruluşlarının uluslararası ilişkiler kurması yasaklanmış, Kenya ve Chad'da milli merkezler Hükümet emriyle ICFTU üyeliğinden ayrılmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Bunlara bir de, insan hak ve özgürlüklerini, Birleşmiş Milletler kararlarını hiçe sayarak "**ırk ayrımı politikası**" uygulamakta olan Güney Afrika Cumhuriyeti'ni, Güney Rodezya'yı ve Afrika'daki Portekiz sömürgelerinin durumunu eklemek gerekir. Bu ülkelerde sendikal gelişmeler sağlamak bir yana, insan hak ve özgürlüklerini korumak dahi mümkün olamamaktadır. Güney Rodezya'da 220 bin beyaz 4 milyon zenciye, Güney Afrika'da 4 milyon beyaz 16 milyon "Afrikalıyı" boyunbunduğu altında tutmakta, değil sendikal özgürlükler, yaşama hakkı dahi tanımamaktadır. Portekiz sömürgelerindeki faşist uygulama ise, sendikaların gelişmesine, işçi haklarının korunmasına imkân vermemektedir.

Bu tablo karşısında Afrika'nın, daha uzun yıllar, hür sendikacılık hareketinin en önemli problemlerinden birini teşkil edeceğini söylemekte hata yoktur.

ORIT VE GÜNEY AMERİKA

Güney Amerika, tezatlar ve eşitsizlikler kıtasıdır. Ekonomik ve çok kere siyasi hayatı kontrol altında tutan güçlü oligarşiler, saat başı patlak veren ve daima reaksiyoner güçler tarafından desteklenen askerî ihtilâller, cahil ve gayrî insani şartlar altında yaşayan kitleler, zehirleyici faaliyetleriyle Kıtayı birbirine katan Küba, dünyanın en zalim diktatörü olarak tanınan Dr. Duvalier'i barındıran Haiti, Hristiyan Konfederasyonun bölücü, WFTU'nun ideolojik faaliyetleri, ve kısa zamanda kalkınma gereği hür işçi hareketinin Güney Amerika'da karşı karşıya bulunduğu problemlerin bir kaçıdır...

Güney Amerika'nın nüfusu son 10 yılda yüzde 30 artmış, 195 milyona ulaşmıştır. Fert başına düşen ortalama gelir yılda 280 dolar kadardır. Bazı Güney Amerika ülkelerinde bu rakam yılda 70 dolara kadar düşmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde ortalama ömür 70, Güney Amerika ülkelerinin bazılarında 46, çoğunda 35 yıldır. Çocuklar arasında ölüm oranı Birleşik Amerika'da 1000'de 30, Güney Ame-

rika'da 1000'de 110 dur. Ve Güney Amerika'da yetişkinlerin yüzde 50 si okuma yazma bilmemektedir.

Güney Amerika'da ICFTU ve 1951'de kurulan Bölgesel Teşkilâtı (ORIT) bir yandan sendikal eğitim çalışmalarıyla işçileri hür sendikacılık telakkisine bağlı kuruluşlarda toplamağa çalışmakta, öte yandan işbaşındaki hükümetlerden, çeşitli ekonomik ve sosyal tedbirleri almalarını istemektedir.

TARIM REFORMU

ICFTU Güney Amerika'da İkinci Dünya Savaşından sonra ısrarla **"tarım reformu"**nu savunmuş, ayrıca bölgesel entegrasyon fikrini geliştirmeye uğraşmıştır.

ICFTU Güney Amerika ülkelerinde uygulanmasını istediği **"tarım reformundan"** ne anlaşılmak gerektiğini, 1961 Ağustosunda yapılan Beşinci ORIT Konferansında kesinlikle açıklamıştır. ICFTU'nun bu konuya ilişkin görüşleri şöyle özetlenebilir:

- topraksız köylünün toprağa kavuşturulması
- tarım üretimine teknolojinin sokulması
- tarım kredi sisteminin sosyal adalet ilkelerine uygun hale getirilmesi
- tarım kooperatiflerinin geliştirilmesi
- tarımda meslekî eğitim programlarının uygulanması
- tarımda sağlık tedbirleri alınması
- tarım ürünlerinin pazarlamasına ilişkin uluslararası anlaşmalar yapılması
- Güney Amerika ülkelerinin tarımsal sorunlarının çözümlenebilmesi için Kuzey Amerika ülkelerinin yardımının ve işbirliğinin sağlanması.

ICFTU'ya göre, Güney Amerika'da sanayileşmenin başarısı, tarım sektörünün rasyonalize edilmesine bağlı olacaktır."

Güney Amerika ülkelerinde **"tarım reformu"**, uzun yıllar tarım üretimini arttırmak şeklinde anlaşılmış fakat üretimi yeterli bir düzeye ulaştırabilmek mümkün olamamıştır. Son yıllarda Güney Amerika

ülkelerinde kabul edilen "**tarım reformu kanunları**"nda ICFTU görüşlerine kısmen yer verildiği görülmektedir. Tarıma elverişli olmakla beraber henüz kullanılmamış toprağın topraksız köylüye dağıtılmasını ön-gören, bilimsel metodlarla tarım yapanları vergi indirimlerinden yarar-landıran hükümlere rastlanılmaktadır. ICFTU desteklediği bu tedbirle-rin yanısıra, tarım sektöründe çalıştırılanların toplu pazarlık, sendikalaşma ve sosyal güvenlik haklarının tanınmasını istemektedir.

ICFTU'nun Güney Amerika tarımına ve bu kıtada tarım reformu yapılmasına ilişkin görüşlerinin bir genel niteliği vardır. Şöyle ki; **ICFTU, toprak mülkiyetinde, tarımsal gelirin dağılımında görülen adaletsizlikleri önleyecek, sanayileşmeyi hızlandıracak ve tarımda çalış-an nüfusun hayat şartlarını düzeltecek her tip reformun yanındadır...**

ICFTU'ya göre Güney Amerika'da toprak-insan ilişkilerinde hü-küm süren adaletsizliğin en açık belirtisi "köyden kente göçte" gö-rülmekte "toprağın doyurmadığı insanlar işsizler ordusunun tehlikeli bir şekilde çoğalmasına sebep olmaktadır". Bu bakımdan uygulan-a-cak tarım reformu sadece "**kuru toprak dağıtımını öngörmemeli, ta-rımsal bölgeleri işçi için daha cazip şekle sokacak sosyal, ekonomik ve kültürel atmosferi beraberinde getirmelidir.**"

BÖLGESEL ENTEGRASYON

Güney Amerika Kıtasının kalkındırılması ve bura işçilerinin insan-lık haysiyetiyle bağdaşır bir yaşama düzeyine ulaştırılması konusun-da ICFTU'nun ısrarla savunduğu diğer bir tedbir, "**Güney Amerika eko-nomik entegrasyonu**"dur.

1960 Şubatında Montevideo Andlaşmasıyla, Arjantin, Brezilya, Ekvator, Kolombiya, Meksika, Paraguay, Peru, Şili ve Uruguay "**Güney Amerika Serbest Ticaret Birliği**"ni kurmuşlardır. Son beş yıl içinde birlik üyeleri arasındaki ticaret hacmi yaklaşık olarak yüzde 50 oranın-da artmış ancak bu artış birlik üyelerinin dış ticaretinin pek küçük bir kısmını teşkil etmiştir.⁽³⁶⁾

Serbest Ticaret Birliğinin durumu ve gelişme hızı Güney Ameri-ka'nın tanınmış ekonomistlerince tartışılmakta ve görüşler şu nokta-da birleşmektedir:

(36) Bu konuda Paraguay istisnadır. Birlik hudutları içindeki ticaret Paraguay'ın ihracatının yüzde 26, ithalatının yüzde 31.7 sini teşkil etmiştir.

"Mümkün olan en kısa süre içinde, bölgesel entegrasyonu hedef alan tedbirlerle bir Güney Amerika Ortak Pazarı kurulmalıdır."

Brezilya ve Şili Cumhurbaşkanılarının açıkça destekledikleri bu görüşe Amerikalararası Kalkınma Bankası Başkanı da katılmış ve Güney Amerika Ortak Pazarının 5'er yıllık üç devre sonunda, 1980 yılında gerçekleştirilmesini tavsiye etmiştir.

Bu arada tanınmış dört Güney Amerikalı ekonomist, Felipe Herrera, Jose Mayobré, Raul Prebisch ve Carlos de Santamaria 12 Nisan'da Meksika Cumhurbaşkanı ile diğer Güney Amerika ülkeleri Devlet Başkanlarına birer muhtıra vererek, Güney Amerika Ekonomik Topluluğu'nun kurulması için ön ayak olunmasını istemişlerdir.

"...Topluluk içinde çalışmayı öğrenmeli, Güney Amerika topluluğunu kuralıyız. Bu konuyu bugüne kadar gerektiği şekilde ele almayışımızın başlıca nedeni, 19 uncu yüzyılda ilk kalkınma çabalarımızı kalıplaştıran düzenden kendimizi kurtaramamamızdır" sözleriyle başlayan muhtırada ekonomistler, gerçekleşmesi halinde Güney Amerika Ortak Pazarının kalkınmayı sağlayacak en önemli etkenlerden biri olacağını öne sürmüşlerdir:

ICFTU ve ORIT, entegrasyon konusundaki bu fikrî gelişmeyi büyük bir memnuniyetle izlemekte, desteklemektedir. Amerikalararası Kalkınma Bankası Başkanı Dr. Felipe Herrera'nın isabetli olarak belirttiği gibi, **"kömür ve çelik Avrupa ekonomik topluluğunun kurulmasını ne ölçüde etkilediyse, sentetiklerin devamlı tehdidi altında bulunan Güney Amerika ham ve yarı mamül maddeleri, Güney Amerika Ekonomik Topluluğunun meydana getirilmesini aynı ölçüde etkilemelidir."**

ORIT'e göre, Güney Amerika Ekonomik Topluluğu sadece Kıta ülkeleri arasında ticareti geliştirmekle kalmayacak, aynı zamanda kalkınma çabalarının etkisini de arttıracaktır. 1975'de 38 milyon daha fazlalacağı tahmin edilen nüfusu ancak hızla sanayileşmenin doyuracağını belirtilen ORIT, bunun da entegrasyon projesinin gerçekleşmesi halinde mümkün olacağını öne sürmektedir.

SENDİKAL ÇABALAR

Güney Amerika sendikaları, ORIT ve ICFTU, yukarıda da belirtildiği gibi, bir yandan demokrasi ve özgürlük içinde hızla kalkınmanın yo-

lunu bulmak, öte yandan buna ideolojik nedenlerle engel olmaya çalışan komünist Küba ve reaksiyoner çevrelerin beslediği askerî diktatörlüklerle mücadele etmek zorunluluğundadır. Buna bir de WFTU'nun ideolojik; Uluslararası Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun bölücü çalışmalarını katmak gerekir.

Güney Amerikada hür sendikaların şu ana kadar yerleştirmeye çalıştığı temel ilkeler, geri ülkelerin hemen hepsinde savunulan amaçlardan pek farklı değildir. ICFTU olsun, ORIT olsun, bir yandan cahil kitleleri uyandırmaya, demokrasiyi korumanın önemini anlatmaya; öte yandan Hükümetleri, zamanımızın sendikacılık telakkisinin sadece toplu pazarlık yapmak demek olmadığına inandırmağa çalışmaktadırlar. Bunlara işçi hareketinin, toplumsal sorunlara el atmasının, istihdam, eğitim, sağlık hizmetleri, konut, işsizlik sigortası gibi konularda görüşlerini açıklamasının tabii karşılanmak gerektiği öğretilmeye, sosyal adalet istemenin komünistlik olmadığı anlatılmaya çalışılmaktadır.

Kabul etmek gerekir ki, ICFTU ve uluslararası hür sendikacılık hareketi, Güney Amerika'da, en az Afrikadakiler kadar önemli sorunlarla karşı karşıyadır.

ASYA BÖLGESEL TEŞKİLATI

ICFTU Asya Bölgesel Teşkilâtı (ARO) Mayıs 1951'de Karachi'de kurulmuştur. 1950 yılında yedi sendikacıdan kurulu bir ICFTU Heyeti, Batı ve Doğu Pakistan, Hindistan, Burma, Honk Kong, Japonya, Milliyetçi Çin, Tayland, Filipinler, Endonezya, Singapur, Malaya, Seylan, Vietnam ve İran'ı ziyaret etmiştir. Aynı yılın Kasım ayında Singapur'da **"ICFTU Enformasyon ve Danışma Merkezi"** adı altında bir büro kuran ICFTU, bu büro vasıtasıyla altı ay içinde Asya bölgesindeki milli merkezleri Asya Bölgesel Teşkilâtı'nda birleştirmeyi başarmıştır.

Halen 14 ülkeden 26 milli merkezi ve 6 milyon işçiyi temsil eden ARO, 1968 yılına kadar sekiz bölgesel konferans düzenlemiştir.

ICFTU'nun Asya'nın ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel sorunlarına ilişkin görüşleri şöyle özetlenebilir:

"Asyada ekonomik kalkınma çabalarının hedefi, sosyal gelişme olmalıdır. Kalkınmanın başarısını, Asya'da nüfusun büyük çoğunluğunun çalıştığı geleneksel sektörlerde gerçekleştirilecek gelişme tayin edecektir. Diğer bir deyiş-

le, Asyanın sanayileşmesi, tarıma rağmen değil, tarım sektörünün modernleştirilmesi, genişlemesiyle gerçekleşecektir. Sanayileşme, geleneksel sektöre ait imalat sanayiini tehlikeye düşürmemeli kalkınma hamlesi, geleneksel ve modern, tüm sektörleri birleştirecek bir anlayışla yürütülmelidir.

Fazla insangücü Asyanın gelişmekte olan ülkeleri için büyük bir değer taşımaktadır. Ancak bundan gerektiği şekilde yararlanılabilmesi, çalışmayı arzu eden ve buna muktedir olan herkese verimli iş sahaları açmakla mümkün olabilir. Bu bakımdan yeni iş alanları açmak, işsizi, gizli işsizi verimli istihdam şartlarına kavuşturmak işi, Asya ülkelerinde öncelikle ele alınmalıdır. Bu çok kere, gerçekçi bir toprak reformu yapılmasını, ekilebilir arazinin genişletilmesini, geleneksel endüstri kollarının modernleştirilmesini gerektirecektir. Sanayinin belirli merkezlerde toplanması yerine yaygın hale getirilmesi ve daha çok sayıda işçinin istihdamına imkan veren bir ekonomik politika izlenmesi şarttır.

Asya ekonomisinin modernleştirilmesi ve genişleyerek tüm kaynakları en verimli şekilde kullanıyor hale gelmesi, ekonomik plânlama ile mümkündür. Ekonomik plânlama çalışmalarına, sadece hazırlık ve karar alma safhasında değil, uygulama safhasında da sendikaların katılması "vazgeçilmez" bir hedeftir. Plânlama, ekonomik gelişme için gerekli hedefleri, izlenecek yolu gösterebilir. Fakat bu çalışmanın yapılmasıyla problemlerin çözümlenebileceği, belirlenen hedeflere ulaşılacağı, öngörülen gelişmenin kendiliğinden gerçekleşeceği sanılmamalıdır. Plânlamayı başarıya ulaştıracak olan halk ve bu halkın plân fikrini benimsemesidir.

Halk plânlama çalışmalarını, bunun karşılığını alacağından emin olduğu sürece benimser, kendi günlük ekonomik faaliyetleriyle yardımcı olur; aksi takdirde buna karşı çıkar. Bu bakımdan halkın ve özellikle kalkınmanın yükünü omuzlarında taşıyan işçinin plânı benimsemesi için, bunların, plânlama çalışmalarının her safhasına katılması sağlanmalıdır.

TALEBİN DARALMASINI ÖNLEMEK İÇİN

Asya'da verimli ekonomik faaliyetlerin gelişmesi, üretilen mallara karşı talebin yüksek olmasına bağlıdır. Diğer bir deyişle, ekonomik kalkınmanın itici gücü, iç piyasaların hızla geliştirilmesi olacaktır. İç piyasaların gelişmesi, herşeyin üstünde, halkın satın alma gücünün büyümesine, gelir ve servet dağılımının daha âdil ölçüler içinde yapılmasına bağlıdır. Ekonomik kalkınma için gerekli olanlarla, sosyal refah ve sosyal adalet için gerekli olanlar birbirinin aynıdır. Asyanın artık bu gerçeği görmesinin zamanı gelmiştir.

İşçilerin hayat standardının yükselmesi, ekonomik kalkınmanın hızla gerçekleşmesine bağlıdır. Asya'da bazı çevreler, sermaye birikimini yavaşlattığı, fiatları yükselttiği maliyetleri etkileyerek ihracat imkânlarını kısıttığı, istihdam potansiyelini azalttığı gerekçelerini öne sürerek, işçi ücretlerinin arttırılmasına karşı çıkmaktadırlar.

Sendikalar, ileride "ücretleri dondurma" politikasına yol açabilecek bu görüşlerle mücadeleye hazır olmalıdırlar.

ÜCRET ARTIŞI KALKINMAYI HIZLANDIRIR

Kalkınmanın ücretlerin düşük olmasını gerektirdiğini savunan ekonomik görüşte isabet yoktur.

Kalkınmanın en önemli faktörü olan insanı ve onun faaliyetlerini dikkate almayan bu görüşe asla yer verilmemelidir. Asya ülkelerin çoğunda, ücretler, işçiye asgari bir yaşama, bir beslenme imkânı sağlayamayacak kadar düşüktür. Bu şartlar altında çalışan işçiden verimlilik beklenmesi hayal olur. Bu bakımdan işçi ücretlerinin arttırılmasına çalışılmalı; yüksek ücret alan işçilerin verimi de yükseltecekleri, dolayısıyla sermaye birikimine ve üretimine katkıda bulunacakları hatırdan çıkarılmamalıdır. Satın alma gücündeki düşüklüğün, sanayi mamülleri piyasasını felce uğratacağı, endüstrinin gelişmesine engel olarak, işsize ve gizli işsize iş sahaları açılması hedefini tehlikeye düşüreceği de unutulmamalıdır.

İşçide tasarruf anlayışının olmadığı, dolayısıyla ücretleri yükseltmenin ulusal tasarrufu azaltacağı yolundaki argümanda da isabet yoktur. Çünkü zamanımızda ihtiyarı tasarrufların sermaye birikimine yaptıkları katkının önemi azalmıştır. Nihayet, bu konuda tedbir aranıyorsa, önce lüks tüketime yönelen, vergi kaçırarak varlıklı zümre kontrol edilmelidir.

Yüksek ücretler verimliliği arttırdığına göre, maliyetleri yükselterek ihracat imkânlarını olumsuz yönde etkilediği yolundaki görüşlerde de isabet yoktur.

Asya ülkelerinde fiatları, ücretlerle ilgili olmayan faktörler etkilemektedir; mahsul durumu, dış ticaret politikası, vasıtalı vergiler gibi... Bu bakımdan fiatlardaki yükselmeyi sadece ücret artışına bağlamak mesnetsizdir.

İşçilerin hayat standardı fiat hareketleriyle yakından ilgilidir. Asya ülkelerinde gerçek bir "fiat politikası" izlenilmemiş olması, reel ücretleri devamlı olarak tehdit etmiştir. Bu bakımdan sendikalar, fiatlarda istikrar sağlayacak bir politikanın kabul edilmesi ve uygulanması için baskı yapmalıdırlar. Öte yandan Asya'da reel ücretlerin işçi verimliliğinin daimi gerisinde kaldığı da unutulmamalıdır.

Bu bakımdan sendikalar, ücret artışlarının ekonomik kalkınma çabalarını baltaladığını öne süren ve, "ücretleri dondurmanın yegâne çıkar yol olduğunu" belirtenlerin karşısında dikilmelidir.

Sendikalar aynı zamanda ücretleri arttırma politikasının, verimliliği ve dolayısıyla toplumda satın alma gücünü arttıracağını ve ekonomik kalkınma çabalarını hızlandıracağını anlatmalı, kamu oyunun desteğini sağlamalıdırlar.

ASGARI ÜCRETLER KONTROL EDİLMELİ

Asya'da asgari ücretler kanunla teminat altına alınmalıdır. Asgari ücret, asgari tüketim standartlarını dikkate alan, sosyal bir ücrettir. Asgari ücret yeterli nazarıyla bakılabilecek, toplu pazarlık müessesesinin dışında düşünebilecek bir ücret değildir.

Toplu pazarlık müessesesi vasıtasıyla bu ücret elbet arttırılacaktır. Sendikalar, aynı zamanda, asgari ücret-

lerin belirli zamanlarda gözden geçirilerek günün şartlarına uygun hale getirilmesini sağlamalıdır.

Asgari ücretlerin belirlenmesi, işçilerin artık bundan yararlanmağa başladıkları anlamına gelmez. Sendikalaşma oranının düşük olduğu sektörlerde asgari ücret uygulaması, yok denecek kadar azdır. Bu bakımdan sendikaların başta gelen görevlerinden biri, asgari ücret uygulamasını yakından kontrol etmeleridir.

Yalnız ücret artışının işçiyi daha iyi yaşama şartlarına kavuşturamayacağı da bilinmeli, herşeyden önce, iyi yaşamının fizikî gerekleri yerine getirilmelidir. İyi işliyen bir sosyal sigorta sistemi, eğitim ve sağlık hizmetleri, konut sorunu gibi toplum hayatında önemli yeri olan ihtiyaçlar, ücret politikasının tamamlayıcı unsurları olarak kabul edilmelidir.

ULUSLARARASI YARDIM GEREKLİDİR

Asya ülkelerinde izlenecek ekonomik ve sosyal politikayı böylece ana hatlarıyla belirten ICFTU, "kalkınma savaşında uluslararası yardımların gerekliliğine" de işaret etmekte şunları söylemektedir:

"...Son yıllarda, sanayileşmiş ülkelerin geri kalmış ülkelere yaptıkları yardımlarda önemli bir azalma görülmektedir.

1958 yılında hür sendikaların, sanayileşmiş ülkelere, milli gelirlerinin en az yüzde birini geri ülkelere yardım olarak intikâl ettirmesi yolundaki çağrısı, geniş bir uygulama alanı bulamamıştır. Sanayileşmiş ülkelerin milli merkezleri, Hükümetlerine gereken baskıyı yaparak, bu yardımın iletilmesini sağlamalıdır. Öte yandan, güçlü özel çıkarların, madencilik, tekstil, ham madde ticareti, sigortacılık işlerindeki etkilerine engel olmak için, Asya sendikaları arasında geniş bir işbirliği kurulmalıdır. Asya'ya yapılacak ekonomik yardımların yegâne amacı, kalkınma çabalarını hızlandırmak olmalı, siyasal nedenlerle hareket edilmemelidir.."

ICFTU, çoğunluğu ham madde müstahsili durumunda olan Asya ülkelerinin ekonomilerinde istikrar sağlaması için ham madde fiatlarındaki dalgalamaları önleyecek uluslararası ticaret anlaşmalarının gerekliliğini de belirtmektedir.

EKONOMİK VE SOSYAL HEDEFLER

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, **“barış, ekmek, özgürlük”** mücadelesinde izlenecek temel ekonomik ve sosyal amaçlara Ana Tüzüğünde geniş bir yer vermiştir. Bunların başında **“tam istihdamın gerçekleştirilmesi, tüm ülkelerde yaşayanların hayat seviyelerinin yükseltilmesi, işçilerin daha iyi çalışma şartlarına kavuşturulması”** gelmektedir.

ICFTU'ya göre, **“insanların ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlamak tüm ülkelerin kaynaklarının en verimli şekilde kullanılmasına”** bağlıdır. Geri kalmış ülkelerin kalkındırılması, uluslararası plânlı ekonomik işbirliği sağlanması, üretim malları ticaretinin genişletilmesi, bu sorunları ele alan kuruluşlarda işçi temsilcilerine yer verilmesi, uluslararası hür işçi hareketinin benimsediği ve yıllardır savunduğu ilkeler arasındadır.

ICFTU'nun ekonomik ve sosyal hedefler programının en önemli kısmını **“tam istihdam politikasına ilişkin görüşleri”** meydana getirmektedir.

Uluslararası Konfederasyona göre tam istihdam, **“çalışmak isteyen ve buna muktedir olan herkesin kendisine uygun bir iş bulabilmesi halinde”**⁽³⁷⁾ vardır. Tam istihdam bahasına da olsa, zorla çalıştırma metodlarını reddeden ICFTU, işsizlik sorununun çözüm yollarına ilişkin görüşlerini, ilk olarak 1950 yılında, Birleşmiş Milletler Teşkilâtına sunduğu bir muhtıradan açıklamıştır. Daha sonra Mart 1954'de yayınlanan bir bildiri ile **“tam istihdam hedefine ulusal ve uluslararası ekonomik politikada öncelik tanınması, yüksek ücretlerle tüketicinin satın alma gücünün arttırılması, kamu yatırımlarının çoğaltılması, geri ülkelere Birleşmiş Milletler Teşkilatında meydana getirilecek bir fon vasıtasıyla yardım yapılması”** istenmiştir.

Günümüzde işsizlik sorunu, ülkelerin gelişme seviyesine göre, çeşitli biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

(37) *The First Ten Years*, s. 24-25

- az çalıştırma ya da gizli işsizlik şeklinde ortaya çıkan ve genellikle teçhizat yetersizliğinden ya da daimi çalıştırmayı sağlamak için zorunlu tamamlayıcı kaynakların olmamasından doğan işsizlik;
- özellikle tarım sektöründe mevsim değişmelerinin bir sonucu olan ya da yer ve iş değiştirmelerden ve iş arzı ile iş talebinin aynı zamanda karşılanamamasından doğan işsizlik;
- mal ve hizmetlere karşı toplam fiili talebin yetersizliğinden ve istikrarsızlığından doğan işsizlik;
- iş arayan işçi ile işçi arayan işvereni karşılaştıracak, birincisine kabiliyetine ve isteğine uygun iş, ikincisine aradığı nitelikte işçi temin edecek iş piyasasının iyi teşkilatlandırılmamasından doğan işsizlik.

Az gelişmiş ülkelerde faal nüfusun büyük çoğunluğu üretken işlerde çalışmakla beraber, üretim hacmi çok düşüktür. Bu durumun ortadan kaldırılabilmesi için, ekonomik bünyenin değiştirilmesi, üretim tekniklerinin geliştirilmesi, sermaye kaynaklarının arttırılması gerekir.

Devlet ya da mahalli kamu makamlarınca desteklenecek sınaî kooperatifler, sağlanacak ucuz kredi ve teknik yardım ile, küçük tarımsal köy ve kasaba sanayiinin modernleştirilmesi ve böylece büyük sanayi ile rekabet imkânlarının sağlanması, geri ülkelerde, yılın en az yarısını boş geçiren tarımsal nüfusu koruyucu ön tedbirlerden biri olabilir. Gene, tarımsal işgücünün ölü mevsimlerde bayındırlık işlerinde kullanılması; uzun süre çalışmayı gerektirmeyen tarım nevine bağlı bölgelerde, tarımı çeşitlendirmek diğer tedbirler arasında sayılabilir. Bu noktada topraksız tarım nüfusunun durumu özellik taşımaktadır. Zamanın değerlendirilebilmesi için, herşeyden önce toprağa sahip olmak gerekir. Bu bakımdan bu alanda tarımsal üretimi arttırıcı tedbirlerle desteklenen bir toprak reformu kaçınılmazdır.

Kronik az çalışma ve çalıştırmayı önlemek için şüphesiz en önemli tedbir "**sanayileşmek**"tir. Burada Devlete önemli görevler düş-

mektedir. Devlet, sanayie yatırılacak sermaye tedariki ya da mevcut sermayenin sınaî yatırımlara yönelmesi için tedbirler almak zorunluluğundadır. Para kıymetinde istikrarı sağlamak; kontrollü kredi siyaseti uygulamak; yatırımların en fazla iş ve çalıştırma sağlayacak alanlara yönelmesine dikkat etmek; kurulacak sanayiın, sadece fazla tarımsal nüfusu değil, işsiz kalabilecek olan sanatkârları ve küçük sanat erbabını da çalıştırabilecek kapasitede olmasına dikkat etmek gibi yükümlülükler altındadır. ICFTU sanayileşmeyi hızlandıracak sermayenin belirli bazı kayıtlarla dış kaynaklardan elde edilebileceğine de işaret etmektedir. Uluslararası Konfederasyon için, geri kalmış ülkelerin kalkındırılması, diğer bir deyişle istihdam sorununun çözümle-
nebilmesi ve sanayileşmesine yardım, sanayileşmiş ülkelerin başta gelen görevleri arasındadır. Sanayileşmiş ülkeler, geri ülkelere, uzun vadeli, düşük faizli kredi ve hibe şeklinde yardımda bulunmalı, milli gelirlerinin en az yüzde 1'ini bu amaca tahsis etmelidir. Bu; ortak güvenliğin, daimi bir dünya barışının başta gelen şartıdır.

Uluslararası Konfederasyona göre, işçinin verimliliğini yükseltecek tedbirler alınmalı, örneğin ücretlerin yükseltilmesi, sosyal güvenlik sisteminin kurulması ve genişletilmesi ve nihayet beşerî kaynakların geliştirilmesine özel bir dikkat gösterilmelidir. Ekonomik plânlama ve programlaştırmada işçi görüşü mutlaka alınmalıdır.

ICFTU sanayileşmiş ülkelere meydana gelen işsizliği önlemek ve tam istihdam düzeyine ulaşabilmek için, yatırımların kontrol edilmesini, tüketim mallarına karşı talepte istikrar sağlanmasını istemektedir.

Nihayet geri kalmış ya da sanayileşmiş olsun, her ülkede tam istihdam hedefine ulaşmak amacıyla alınacak ulusal tedbirler dışında, uluslararası tedbirlere de müracaat etmek bir zorunluluktur. Ticarî mübadelelerde istikrar ve genişleme, uluslararası yatırımların, teknik yardımın artması, ihtiyaç içinde olan ülkelere yardım sağlamak için uluslararası malî kuruluşların geliştirilmesi, "tam istihdamı etkilediği bilinen" bazı uluslararası tedbirlerdir.

GERİ ÜLKELERİN EKONOMİK VE SOSYAL SORUNLARI

Geri ülkelerin ekonomik ve sosyal sorunlarının dünya barışını tehdit eden en ciddi faktörlerden biri olduğuna inanan ICFTU'ya gö-

re, bu ülkelerin ekonomik ve sosyal sorunlarının çözümü, **“kendi çabalarına”** ve **“ulusal bağımsızlıklarını zedelemeyecek bir anlayışla koordine edilecek uluslararası yardımlara”** bağlıdır.

ICFTU’nun bu ülkelerde karşılaştığı en önemli problem, **“ekonomik kalkınma mı; sosyal adalet mi?”** sorusunda yatmaktadır. **“Önce ekonomik kalkınma, sonra sosyal adalet”** şeklinde formüle edilebilecek olan sakat görüşe, hür sendikacılık hareketi ve ICFTU kesinlikle karşıdır. ICFTU’ya göre **“bu iki hedefi yekdiğerinden ayrı düşünebilmeye imkân yoktur; kalkınmanın ağır yükünü omuzlarında taşıyan işçinin ekonomik ve sosyal sorunlarına çözüm yolları bulunması vazgeçilmez bir hedeftir. Ancak belirli bir kalkınma düzeyine erişildikten sonra sosyal adalet tedbirlerinin alınabileceği görüşü, iyi teşkilatlanmış, temel hak ve özgürlüklerine sahip bir işçi hareketinin, ekonomik kalkınmada oynayabileceği önemli rolün iyi hesaplanmamasının bir sonucudur ve yüzde yüz sakat bir zihniyeti aksettirmektedir.”**

Sosyal adalet hedeflerini kapsamayan **“sanayileşme”**nin gerçek bir kalkınmayı sağlayamayacağını, ekonomik kalkınmanın amacının sosyal adalete dayanan ileri bir düzen yaratmak olduğunu belirten ICFTU, geri ülkeler için **“demokratik plânlama”**’yı zorunlu görmekte, plânlama çalışmalarının başarıya ulaşması, **“hazırlık ve uygulama safhalarında kararlara işçilerin iştirak ettirilmesine bağlıdır”** demektedir.

ICFTU’ya göre, tarım sektörünün modernleştirilmesi, topraksız tarım işçisini toprak sahibi yapacak bir reform uygulamasına geçilmesi, vergi adaletinin sağlanması, sosyal güvenlik tedbirlerinin eksiksiz alınması, bu ülkelerin ekonomilerini dengeye kavuşturacak adımlardan bir kaçıdır. Konfederasyon, geri ülkelerin kalkınma sorununun aslında bir **“istihdam”** sorunu olduğuna işaretle **“çalışmayı arzu eden ve çalışmaya muktedir olan herkesin bir iş bulabilme imkânına sahip olması”** şeklinde tanımladığı **“tam istidam haline”** bu ülkelerde mutlaka ulaşılması gerektiğini belirtmektedir.

Kalkınmada başarı sosyal hedeflerdeki başarıya bağlı olacaktır. Bu bakımdan çalışanlara insanlık haysiyetiyle bağdaşır bir ücret sağlamak, işsizliğe karşı korunma tedbirleri almak, genç işçilerin, kadın ve çocukların korunması, sosyal konut, sigorta dallarının genişletil-

mesi, eğitimde fırsat eşitliği, kamu sağlık programları, gelişen ekonominin gerektireceği teknik mahareti sağlayacak teknik öğrenim ve meslekî eğitim programları ICFTU'ca üzerinde önemle durulmak gereken sosyal hedefler arasındadır.⁽³⁸⁾

ICFTU geri kalmış ülkelerin problemlerini ilk olarak Temmuz 1951'de Milano Kongresi'nde ele almıştır. Bu kongrede sanayileşmiş ülkelere de çağrıda bulunulmuş, geri ekonomilerin durumunun dünya barışını tehlikeye soktuğu belirtilerek, bu ülkelerin kalkındırılması işinin ciddiyetle ele alınması, yapılmakta olan malî ve teknik yardımın artırılması istenilmiştir.

Temmuz 1953'de Stockholm Konferansında, geri ülkelerin ekonomik kalkınma çabalarına yardım amacıyla meydana getirilmesi düşünülen "Birleşmiş Milletler Özel Fonu"nu yürekten desteklediğini belirten Uluslararası Konfederasyon, bu arada 250 milyon dolarlık fonun yeterli olamayacağını öne sürmüş, sanayileşmiş ülkelerin katkısının artırılmasını istemiştir.

ICFTU'nun geri ülkelerin ekonomik ve sosyal sorunlarına ilişkin çalışmaları içinde en önemlisi, şüphesiz 1958 yılında yapılan "**Dünya Ekonomik Konferansı**" olmuştur. Martın 18'inde Cenevre'de başlayan konferansda işçi liderleri dünya ülkelerinin çoğunu etkisi altına alan **ekonomik durgunluğu** görüşmüşler, hızla artan işsizliğe kısa bir süre içinde çare bulunmasını istemişlerdir. Bir yandan tam istihdam politikasının uygulanmasını savunan ICFTU öte yandan çok yanlı ve iki yanlı yardımların artırılmasını istemiş, "**sanayileşmiş ülkeler milli gelirlerinin en az yüzde birini yardım olarak geri ülkelere aktarmalıdır**" demiştir. Geri kalmış ülkelerin ekonomik sorunlarının çözümünde yardımın şart, fakat yeterli olamayacağını da belirten ICFTU, ham madde fiyatlarında istikrarsızlığın ekonomileri bu maddelere dayanan üretici ülkeleri büyük bir felâkete sürüklediğine işaret etmiş, pazarlarda ve fiyatlarda istikrar sağlayıcı uluslararası ticaret andlaşmaları yapılmasını istemiştir.

ICFTU'nun tüm çabasına rağmen, geri ülkelerin kalkındırılması davasında önemli bir merhale aşıldığı ileri sürülemez. Sanayileşmiş ülkelerle geri ekonomiler arasındaki uçurumun gün geçtikçe derinleşiyor olması, "**tüm insanlık için barış, ekmek, özgürlük**" isteyen uluslararası işçi hareektinin mücadelesinin daha uzun yıllar devam edeceğini göstermektedir.

(38) *The First Ten Years*, s. 27

ICFTU VE TOPRAK REFORMU

Toprak-insan ilişkisinde adaletsizlikleri önlemeye çalışmak, ICFTU'nun ve hür sendikacılık hareketinin başta gelen hedeflerinden-
dir. ICFTU sözcüsünün, 1966'da Roma'da Birleşmiş Milletler Gıda ve
Tarım Teşkilâtı tarafından düzenlenen konferansda belirttiği gibi, **"ne
dağıtılacak toprağı olan, ne de büyük toprak sahibi olarak tanınan
ICFTU'nun toprak reformu sorunuyla ilgilenmesi, gerçekleştirilmek
istenilen barış, ekmek, özgürlük düzeninin tabii bir sonucudur."**⁽³⁹⁾

ICFTU'ya göre, toprak reformunun kritik bir sorun olarak ortaya
çıktığı ülkelerde, üretimdeki düşüklüğü etkileyen en önemli faktör-
lerden biri, toprak mülkiyetindeki adaletsizliklerdir.

Adaletsizlikleri ortadan kaldırma çabasında başarı, toplumdaki
donmuş, kalıplaşmış bünyeyi değiştirme arzusunun kuvvetine bağlıdır.
Bu arzu ne kadar güçlü ise, toprak reformunun başarı şansı o derece
artar. Toprakta âdil bir düzen yerleştirme çabası, daima, adaletsizlik-
leri sürdürmede çıkarı olan çevrelerin bünyede değişiklik yapılmaması
yolundaki propagandasıyla, çalışmalarıyla çatışacaktır. Her şeyden ön-
ce, bu çevrelere, adaletsizlikleri gidermede izlenecek yolun, daima ba-
rışçı ve yapıcı bir karakter taşımayacağını anlatılması, öğretilmesi
gerekir.

Toprak reformunun amacı sadece üretimi arttırmak değildir. Bu
bakımdan, reform denemelerinin üretim üzerinde olumsuz etkiler ya-
pacağını iddia etmek makul bir sebep kabul edilemez. Reform, herşey-
den önce, adaletsizliklerin ezdiği, gün geçtikçe katılaştırdığı beşerî
potansiyeli bu durumdan kurtarmak için yapılacaktır. Toprakta çalı-
şanları, modern toplumun idamesi için gerekli orta tabaka durumuna
getirmek, amaçlardan bir diğeridir. Toprak reformunun saracağı sos-
yal yaralar o derece derindir ki, bir süre için tarımsal üretimi düşüre-
ceği kabul edilse bile, bu durum, adaletsizlikleri önleme çabasının sar-
fedilmemesini gerektirmez. Üstelik toprak reformunun başarıyla uy-
gulandığı ve yan tedbirlerle desteklendiği ülkelerde tarımsal üretimin
düşmediği, aksine hızla gelişme temposu içinde olduğu görülmüştür.

ICFTU toprak reformu uygulamasında **"merkeziyetçi bir politika-
dan kaçınılmasını"** tavsiye etmekte, şartları yerinde değerlendirme
imkânına sahip olan mahalli otoritelere yetki verilmesini yararlı gör-
mektedir. Uluslararası Konfederasyon, toprak dağıtımının arazi

⁽³⁹⁾ ICFTU, *Economic and Social Bulletin* Volume XIV, No. 8, Brussels, 1966, S. 10.

fiatlarını etkileyeceğini bu bakımdan, ödemelerde fiat farklarının dikkate alınmasını istemekte, taksitle yapılacak ödemelerde, sınaî hisse senetleriyle değiştirilebilecek tahviller kullanılmasını savunmaktadır. Konfederasyona göre, toprağı elinden alınan büyük toprak sahiplerinin düşman unsurlar haline gelmesini önleyebilmenin en olumlu yollarından biri, onlara, sınaî hisse senetleriyle değiştirilebilecek tahviller vermektir. Bunun bir diğer yararı da bu kişilerin sınaî gelişmeye beşerî ve malî kapasiteleri ile katkıda bulunmalarıdır.

Uluslararası Konfederasyon, reform adı altında **“kuru toprak dağıtımına”** da karşı olduğunu belirtmektedir. Kooperatifçilik hareketinden modern teknolojiye ve âdil bir kredi sisteminden yararlanmayan toprak reformunun başarı şansı yoktur. Toprakta kalıplaşmış düzenin yarattığı adaletsizlikleri ortadan kaldırma işi bir bütündür; kuru toprak dağıtmakla gerçekleştirilemez.

HÜR SENDİKALAR VE OTOMASYON

Hür sendikacılık hareketi **“otomasyona”** karşı değildir. Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un bir makalesinde belirttiği gibi, **“... sendikaların karşı oldukları husus, bu değişiklikleri —teknolojik değişimleri —uygulama metodlarıdır”**. Berlin'de 5 Temmuz 1962'de toplanan ICFTU Yedinci Dünya Kongresi bu prensibi teyid etmiş, bir yandan **“sendikaların teknolojik gelişmeleri memnuniyetle karşıladığını”** belirtirken, öte yandan **“... hür işçi sendikaları tarafından yapılan ekonomik ve sosyal adalet mücadelesinin başta gelen hedeflerinden biri de, işçinin, teknolojik gelişmelerin nimetlerinden en âdil ölçüler içinde yararlanmasıdır”** demiştir. ⁽⁴⁰⁾

ICFTU, **“atom enerjisinin barışçı amaçlarla kullanılması yanısıra, otomasyonun ve ileri makinalaşmanın sanayide prodüktiviteyi yükselttiğine”** işaret etmekte, **“bu gelişmenin nimetleri, işçiye, daha yüksek ücret, daha kısa çalışma saatleri; daha geniş bir satın alma gücü şeklinde intikal etmelidir”** demektedir.

ICFTU'ya göre, teknolojik gelişme, herşeyden önce, tam istihdam düzeyine ulaşılmasına ve bunun muhafaza edilmesine yardımcı olmalı, aynı zamanda tüketici bakımından, fiatlarda düşüş sağlamalıdır. İşçi bu düzende daha geniş bir şekilde sosyal yardımlardan yararlanacak, yıllık ücretli izini artacak, işsizliğe karşı daha avan-

⁽⁴⁰⁾ ICFTU Statement on Automation, The Fight for Economic and Social Progress, Brussels, 1963, S. 24.

tajlı tazminat hükümleriyle korunacaktır... Uluslararası Konfederasyon, teknolojik gelişmenin nimetlerinden âdil ölçüler içinde yararlanmayı, bu şekilde anlamaktadır. Yoksa, tam istihdam hedefini çığneyen, işsizler ordusunu arttıran, sanayide ekonomik temarküzü hızlandıran bir uygulamanın; karşısında, tüm gücüyle sendikaları bulacağı muhakkaktır.

İŞÇİNİN YÖNETİME VE DENETİME KATILMASI

Çalışma hayatında demokrasinin gereklerinden biri olan, **“işçinin işyerinin yönetim ve denetimine katılması”** hakkı, ICFTU ve saflarındaki milli merkezlerce savunulmaktadır.

ICFTU sadece işyeri seviyesinde değil, ulusal seviyede de yapılan ekonomik ve sosyal plânlama çalışmalarına, gerek karar alma, gerekse uygulama safhasında işçi kuruluşlarının katılmasını gerekli görmektedir.

İşçinin yönetim ve denetime katılma hakkına karşı çıkanlar, itirazlarını genellikle şu noktalarda toplamaktadırlar. ⁽⁴¹⁾

- İşçinin yönetime ve denetime katılması, sınıf mücadelesinin yeni bir şeklidir ve hedefi özel sektörü ortadan kaldırmaktır.
- İşverenin politikasını merkezî olarak etkileme imkânı veren bu hak, piyasadaki güçlerin serbest faaliyetini önlemektedir.
- Bu hak, Anayasaların teminatı altındaki mülkiyet haklarına bir tecavüzdür.
- Bu hak, sorumluluk taşımayan kimselere, işverenin kararlarına karışmak imkânı vermektedir.
- Yönetim ve denetime katılma işin yönetimini aksatır, işyerini bir sohbet yeri haline getirir.
- Sendikalar, yönetim ve denetim için gerekli nitelikleri olan elemanlara sahip değillerdir.

ICFTU'nun ve bu alanda geniş tecrübesi olan milli merkezlerin bu argümanlara karşı ileri sürdükleri ise şöyle özetlenebilir :

(41) ICFTU, *Free Labour World, Co-determination*, Brussels, 1966, S. 24.

- İşyerinin yönetim ve denetimine "katılmak", işyerinin politikasını bizzat belirlemek demek değildir; hakkın niteliğinden de anlaşılacağı gibi, söz konusu olan, "işyerinin yönetimine ve denetimine katılmak" tır. Bu da ancak sermaye ile emeğin var olduğu bir düzende mümkündür. İşyerinin yönetim ve denetimine katılmak, diğer sosyal grupların —ya da böyle anlaşılacak isteniyorsa, diğer sınıfların— varlığını öncelikle kabul eder. Bu itibarla, yönetime ve denetime katılma hakkı, diğer grupların ortadan kaldırılarak, işçi tekeli kurulmasını değil, bir sosyal entegrasyon halini ifade eder.
- Yönetim ve denetime katılma hakkının, mülkiyet hakkına bir tecavüz teşkil ettiği yolundaki iddia, "mülkiyet haklarıyla, işverenin kararlarını etkileme hakkı" arasında mesnetsiz bir bağ kurmanın sonucudur. Yönetime ve denetime katılmada, bir şirketin hissedarlarının mülkiyet haklarını sınırlama ya da bu haklara tecavüz etmek söz konusu değildir; sadece kararların alınıp ve denetiminin yapılması "şeklinde" bir değişiklik meydana getirilmektedir.
- Yönetim ve denetime katılmayı bir nevi millileştirmek kabul eden görüş, sendikaların sadece özel şirketlerde değil, kamu kurumlarında da bu hakkı kullanmak istemeleri karşısında anlamsız ve mesnetsiz kalmaktadır. Kaldı ki, yönetim ve denetime katılma hakkı, bir işletmenin iç bünyesini, işletmenin alacağı kararlardan işçilerin zarar görmemesini öngörür; işletmenin özel ya da kamu sektörüne ait olmasıyla ilgilenmez.
- Bu hakkın sorumluluk taşımayan kimselere —işçilere— işverenin ya da işletmenin kararlarına karışmak imkânı verdiği görüşü, hakkın önemini ve ciddiyetini anlamazlıktan gelmenin bir sonucudur. İşletmenin kaderi, tüm hayatını buna bağlamış olan işçinin kaderiyle yakından ilgilidir. İşletmenin kötüye ya da iyiye yönelmesinin işçileri ilgilendirmeyeceği görüşü en az 100 yıl geride kalmıştır.

- Bu hakkın işyerini, işyeri olmaktan çıkarıp, bir sohbet yeri haline sokacağını, kararların alınmasını anlamsız şekilde uzatacağını söylemek, eğer ciddi ise, kamuoyunu yanıltmak çabasından başka birşey değildir. Bu hakkın kullanıldığı yerlerde, Yönetim Kurulunun ya da Müdürler Kurulunun çalışmalarında en küçük bir değişiklik meydana gelmemiştir. Tek değişiklik, yönetimde ve denetimde, demokratik karar alma kavramının yerleşmesidir.
- Nihayet, sendikaların yönetim ve denetim için gerekli nitelikleri olan elemanlara sahip olmadıkları yolundaki iddianın objektif olduğu ileri sürülemez.

DEMOKRATİK KARAR ALMA KAVRAMI

İşçinin yönetim ve denetime katılma hakkı, 1964 yılında ILO Genel Kuruluna Türk-İş tarafından sunulan "sosyal ve ekonomik gelişme için plânlama ve programlamada demokratik karar alma kavramı" konulu karar metninde kesin ifadesini bulmuştur. Uluslararası Hür İşçi Hareketince desteklenen ve ILO'dan oybirliğine yakın bir çoğunlukla geçen karar tasarısı Genel Kurula şöyle sunulmuştur:

"Az gelişmiş ülkelerde ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeyi hızla gerçekleştirmek, demokratik düzen içinde plânlama prensibine uymakla mümkündür. Tecrübelerle dayanarak ifade edebiliriz ki, ulusal kalkınma programlarında başarıya, demokratik sendikalar kanalıyla, işçinin iştirakinin sağlanmasıyla erişilebilir.

Unutmamak gerekir ki, özgür ve bağımsız işçi ve işveren teşekküllerinin fiili iştirakleriyle gerçekleştirilen bir ekonomik kalkınma hareketinden topluma, ülkeye fayda beklenir. Esasen bu gibi teşekküllerin fiili iştiraklerinin söz konusu olmadığı yerlerde ekonomik kalkınma hedeflerine erişildiği görülmemiştir. Fiili iştirak derken, işçi kuruluşlarının ve işverenlerin, ülkenin ekonomik kalkınması ve sosyal bakımdan gelişmesiyle ilgili her türlü karara, her seviyede katılmasını kastediyoruz. Bununla, her seviyede kontrol ve karar verebilme yetkisini, diğer bir deyimle, plânın,

programın formüle edilmesine, vücut bulmasına ve uygulamaya katılmayı ifade etmek istiyoruz.” (42)

Dar anlamda “işyerlerinin yönetim ve denetimine”, geniş anlamda ulusal plân ve programlaştırma çalışmalarına, kararların alınmasına, her seviyede işçilerin ve işverenlerin katılmasını isteyen karar metni şöyledir:

“Uluslararası Çalışma Teşkilâtı 48 inci Konferansı,

“Endüstriyel bakımdan ileri ülkelerin, ekonomik ve sosyal politikalarının formüle edilmesi ve yürütülmesinde, ekonomik tahmin, programlaştırma ve plânlama ihtiyacına artan bir değer vermekte oldukları gerçeğini göz önüne alarak,

Gelişmekte olan ülkelerin, ekonomik ve sosyal bakımdan hızla gelişimi için, bu ülkelerin belirli koşul ve ihtiyaçlarına uygun ekonomik, sosyal plânlama ve programlaştırmanın şart olduğu gerçeği göz önüne alınarak,

Ekonomik kalkınma ve sosyal gelişme için ulusal ve uluslararası yüzeydeki plânlamada, uzun vadeli ekonomik tasarı ve tasavvurların kesin ve önemli rolünü göz önüne alarak,

İstihdam ve insan gücü politikalarında, işgücünün göçü meselesinde, sosyal güvenlik politikasının ahenkli bir şekle sokulması, ticaret politikası konularında, eğitim, teknik öğretim ve genel olarak teknik yardım alanlarında koordine edilen ekonomik ve sosyal programlaştırmaya ve uluslararası yüzeydeki plânlama çalışmalarına daha fazla önem verilmekte olduğu hususu göz önüne alınarak,

Gelişmekte olan ve endüstriyel bakımdan ileri olan ülkelerin ekonomik faaliyetleri alanının hızla genişletilmesinde ve sosyal gelişmenin gerçekleştirilmesinde Birleşmiş Milletler Teşkilâtı’nın, uzman kurullarının ve özellikle Uluslararası Çalışma Teşkilâtı’nın önemli rolünü göz önüne alarak,

(42) *Türk-İş Dergisi, Temmuz, 1964, S. 3*

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'nın prensip ve amaçlarına aykırı olmamak kaydı ile, demokratik programlaştırma ve plânlama hedeflerini gerçekleştirmek için vazgeçilmez şartın, özgür ve bağımsız işçi ve işveren teşekkülleriyle, bu plân ve programların gerek formüle edilmesi, gerek uygulanmasında, etkin şekilde istişare edilmesini ve adı geçen teşekküllerin bu faaliyetlere katılmasını sağlayacak, etkin bir mekanizmanın kurulmasının gerekliliğini göz önüne alarak,

Ve, istişare sistemlerine daha etkin bir kimlik kazandırabilmek için istişare şekilleri hakkında bir araştırmaya ve edinilmiş tecrübelerden karşılıklı faydalanmaya duyulan ihtiyacı göz önüne alarak,

1 — Üye devletler hükûmetlerini, sosyal gelişme projelerinin yürütülmesinde ve her yüzeyde ulusal ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesinde özgür ve bağımsız işçi ve işveren teşekkülleriyle istişare edilmesi ve iştiraklerinin sağlanması için en uygun metodları uygulamaya davet eder.

2 — Gerek gelişmekte olan ve gerek endüstriyel bakımdan ileri ülkelerin ekonomik faaliyetlerinin hızla genişletilmesi ve sosyal bakımdan gelişmelerinin sağlanması için, üye devletlerden bu konudaki çalışmalarını, uluslararası yüzeyde Birleşmiş Milletler uzman kurulları, bölgesel teşkilâtlar ve diğer hükûmetlerarası kurumlar kanalıyla koordine etmiye davet eder.

3 — Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunu aşağıdaki konularla ilgili olarak Genel Direktörlük nezdinde teşebbüse geçmiye davet eder:

a — Genel Direktör'ün ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeyi gerçekleştirmek üzere, ekonomik tahmin, tasavvur, programlaştırma ve plânlama faaliyetlerinde demokratik karar alma kavramı üzerinde çalışmalarda bulunmasını,

b — Sosyal gelişmeyi ve ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmek üzere girişilecek programlaştırma, ekonomik

tahmin, tasavvur ve plânlama faaliyetlerine özgür ve bağımsız işçi ve işveren teşekküllerinin katılmasını ve bu kuruluşlarla istişare edilmesinin korunması ve teşvik edilmesi için Birleşmiş Milletler Teşkilâtı, uzman kurulları, diğer uluslararası, bölgesel ve ulusal organlarla yakın işbirliği yapılmasını talep eder.”

SENDİKAL EĞİTİM VE ICFTU

ICFTU'nun 1948'larda “mütevazi bir çaba” olarak nitelenen eğitim çalışmaları bugün dört kıtayı kapsamakta, hür sendikacılık hareketinin gelişmesinin temel şartı kabul edilmektedir.

Ana Tüzüğü, “... Konfederasyon, işçilerin karşı karşıya oldukları ulusal ve uluslararası sorunları daha iyi anlamaları ve dolayısıyla mücadelelerini daha etkili bir şekilde yapabilmeleri için eğitim ve yayın çalışmaları yapar...”⁽⁴³⁾ yolundaki hükmü, Asya, Afrika ve Güney Amerika'da açılan ICFTU Sendikacılık Kolejleri, düzenlenen yüzlerce işçi eğitim semineri ve yaklaşık olarak 20 dile çevrilen çok sayıda yayını ile geniş bir uygulama alanı bulmuştur.

ICFTU eğitim çalışmalarının amacı, Berlin'de 1952 yılında yapılan Dünya Birinci Sendikal Eğitim Konferansı'nda bir kere daha açıkça belirlenmiştir. Buna göre, “sendikal eğitimin amacı bilgili sendikacı yetiştirerek, bunların hür işçi hareketine ve mensubu oldukları topluma daha fazla hizmet etmelerini sağlamaktır”.

Bu amacı gerçekleştirmek için önce 1952 yılında Kalküta'da “dünyanın ilk Sendikacılık Koleji” ni hizmete sokan ICFTU, daha sonra 1958'de Afrika'da Kampala'da yeni bir kolej açmış, bunu da Güney Amerika Sendikacılık Koleji izlemiştir.

Bölgelerinde son derece yararlı olan kolejlerin dışında, ICFTU milli merkezlerle işbirliği yaparak, eğitim seminerleri düzenlemekte ve düzenlenen seminerlere konuşmacı göndermektedir.

Son yıllarda kadın işçilerin ve genç işçilerin sorunlarına ve eğitimine özel bir önem verilmeye başlanılmıştır.

Eğitim çalışmalarının yürütülmesinde ICFTU, Birleşmiş Milletler teşkilâtıyla ve özellikle UNESCO ile yakın bir işbirliği yapmaktadır.

(43) ICFU Ana Tüzük, Başlangıç Kısmı

ICFTU 1967 yılında Montreal'de —Kanada— düzenlediği Dünya İkinci Sendikal Eğitim Konferansı'nda sendikal eğitime ilişkin politikasını gözden geçirmiş, genel ve meslekî eğitim, eğitim metod ve personeli ve dünya eğitim sorununun çözümlenmesi için uluslararası kurumlara düşen sorumluluklar hakkındaki görüşlerini açıklamıştır.

Montreal konferansının sendikal eğitime ilişkin görüşleri şöyledir: ⁽⁴⁴⁾

“Konferans, modern sendikacılıkta sendikal eğitimin önemli bir yeri olduğuna inanmaktadır. Sendikal eğitim kadın, erkek tüm işçileri, ekonomik ve sosyal adaletin gerçekleşeceği daha iyi bir dünya düzeni meydana getirmek; kuvvetli, hür ve demokratik sendikaların kurulmasında yardımcı olmalarını sağlamak amacıyla yarına hazırlamayı hedef tutar.

Konferans, sendikal eğitimin uygulamada karşılaştığı problemlerin her ülkenin kendisine özgü sosyal, ekonomik ve politik şartların bir sonucu olduğunu görerek, eğitim programlarının ülkeden ülkeye değişmesini tabii karşılar. Ancak, aşağıda sıralanan konularda eğitimin ortak bir sendikal politika olarak yürütülmesini de gerekli görür:

● Çalışanlara demokratik sendikacılık kavramını; sosyal ekonomik ve kültürel çıkarlarını korumak için sendikalarda birleşmeleri gerektiğini öğretmek, aynı şekilde işçilere ortak çıkarlarının toplu sözleşmelerle korunabileceğini, toplu sözleşme yapabilecek yegane kuruluşun da, sendika olduğunu anlatmak.

● Sendika üyelerine ve yöneticilerine sendikal çalışmalar, görevleri ve sendikaların amaçları hakkında bilgi vermek.

Sendikal eğitim ulusal, bölgesel ve mahalli düzeyde milli merkezler ve onlara bağlı teşkilâtlar arasında yapılacak bir işbölümü ile daha kolaylıkla yürütülebilir. Konferans, sendikaların gelişen toplumlarda sosyal, ekonomik ve beşeri ilerlemeye hız verme görevlerini tam olarak yerine getirebilmeleri için, sürekli eğitim programlarıyla sen-

(44) ICFTU Bulletin, Brussels, July-September 1967, S. 16.

dikacılara tamamlayıcı ve tazeleyici bilgiler verilmesinin önemine işaret eder.

KADIN İŞÇİLER VE GENÇ İŞÇİLERİN EĞİTİMİ

Konferans, kadın işçilerin, genç işçilerin ve yabancı işçilerin eğitilmesi gereğine sendikaların dikkatini çeker. Bu işçi gruplarının sendikacı hareketi içinde üzerlerine düşeni yapmaları, sendikal çalışmalara katılmaları eğitilmele-riyle mümkündür.

Kadın ve erkek işçiler için ortak eğitim kursları açmak bir takım zorluklar doğurabilir. Kadın işçilerin çalışma hayatının kısa süreceği, bir gün evlenerek sendikal hareketten ayrılacağı ve bu bakımdan eğitim yatırımlarının boşa gideceği düşünülebilir. Bütün bunlara rağmen sendikalar kadın işçilerin eğitimine önem vermek ve eğitim çalışmalarından çok sayıda kadın işçiyi yararlandırmak zorunluluğundadırlar.

ÖĞRETİM METODU

Konferans tek bir öğretim metodunun bütün amaçlara hizmet edemeyeceğine ve öğretim metodlarında çeşitliliğin kurslara daha sık katılma arzusunu yaratacağını belirtir.

Konferans, kurslarda aktif öğretim metodunun uygulanması, konferans şeklinde verilecek derslerin asgari seviyede tutulması ve bazı hallerde ders verenlerin kursiyerler arasından seçilmesi, derslerde teoriden ziyade tatbiki gösterilere yer verilmesi, kurslara katılanların bilgi seviyesinin birbirine uygun olması, sınıfların kalabalık tutulmaması, göze ve kulağa hitap eden araçlardan azami fayda sağlanmasını tavsiye eder.

Kursiyerlerin, öğretmen ve yetiştiricilerin seçimi son derece önemlidir.

Konferans, sendikal eğitimden geçen kursiyerlere öğrendiklerini kullanma fırsatının hazırlanmasının önemine işaret eder.

Eğitim programlarının kursiyerler ve kursiyerleri gönderen sendikalar ve yetiştiriciler tarafından kurs sonlarında bir değerlendirmeye tabi tutulmasının programların etkisini artıracığına ve derslerin

gerçek ihtiyaçlara yönetilmesini sağlayacağına konferansın inancı tamdır.

EĞİTİM FİNANSMANI

Sendikal eğitimin finansmanı konusunda Konferans, eğitim harcamalarının, bazı güçlükler de yaratsa, sendikaların normal bütçelerinden karşılanması gerektiğine inanır. Mali durumu yetersiz olan sendikalar, eğitim konusunda, kendi memleketlerindeki ve diğer ülkelerdeki kardeş sendikalardan yardım isteme hakkına sahip olmalıdır.

Uluslararası sendikacılık hareketinin her sendikaya ve özellikle kalkınan memleketlerde yeni yeni gelişen genç işçi kuruluşlarına yapacağı önemli hizmetlerden biri de, malzeme ve uzman yardımı ve bu kuruluşları kendi ihtiyaç ve arzularına uygun eğitim programları hazırlama çabalarında desteklemek olacaktır. Malzeme ve uzman yardımı yanı sıra, eğitim programlarının hazırlanmasında ve diğer ülkelerdeki uygulama hakkında genç teşkilâtlara bilgi vermek suretiyle yardımcı olunabilir. Ancak bir ülkedeki çözüm yolunun başka bir ülkedeki problemi de çözömlmeye elverişli olduğu asla düşünölmemelidir.

Sendikal eğitimin plânlaması, başlatılması ve geliştirilmesi doğrudan doğruya işçi Konfederasyonu ya da bağılı işkolu sendikaları tarafından ortaklaşa yapılmalıdır.

Küçük veya büyük her sendika, işçilerin uluslararası alanda kurduğu bağların ve yakın ilişkisinin kıymetini takdir edecek seviyededir. Bu bağların daha da kuvvetlenmesi üyelerin uluslararası ilişkiler alanında eğitilmeleriyle mümkün olacaktır. Uluslararası ilişkilerin daha iyi yarınlar için omuz omuza mücadele eden kardeş teşkilâtların dayanışma anlayışına uygun bir şekilde geliştirilmesine önem verilmelidir.

SENDİKACILIK KOLEJİ

Sendikal eğitimde sendikacılık kolejleri önemli rol oynar. Sendikacılık Kolejleri bir yandan sendikal eğitimin sürekliliğini garanti altına alırken diğer yandan sendikal eğitim, sendikal araştırma, sendikal yayın faaliyetlerini de bir merkezde toplar.

Konferans, bütün Sendikacılık Kolejleri arasında yakın bir işbirliği kurulmasını ister. Avrupa kıtası dışındaki sendikacılık Kolejlerinin henüz gelişme çağında bulunmaları, bu kolejlerin birbirleriyle daha sıkı münasebetler kurmalarını gerektirir. Böylece birbirlerinin hata ve başarılarından pek çok şeyleri öğrenmeleri mümkün olacaktır.

KONUT SORUNU

Zamanımızda, gelişmiş ya da geri kalmış, her ülkenin karşı karşıya bulunduğu problemlerinin başında, konut sıkıntısı gelmektedir.

Gıda ihtiyacını karşılayan insan için ikinci problem ailesiyle birlikte başını sokabileceği bir yuvadır. Ve yirminci yüzyılda milyonlarca insan hem karnını doyuramamakta, hem de başını sokabileceği bir konuttan mahrum bulunmaktadır.

Hükûmetleri, işçi kuruluşlarını yakından ilgilendiren konut sorununun özelliği, buna hem gelişmiş ülkelerde hem ekonomik bakımdan geri ülkelerde raslanmasıdır. Geri ekonomilerin talihsizliği, buralarda problemin çok daha ciddi olmasıdır.

Konut sıkıntısını doğuran nedenler, Birleşmiş Milletler Teşkilâtınca yapılan bir araştırmaya göre, yapı masraflarının ağırlığı, inşaata elverişli arazinin değerinin gün geçtikçe yükselmesi, köylerden şehirlere akımın artması, konut sıkıntısına paralel olarak kiralara yükselmesidir. Buna bir de, gayri sıhhi olarak yapılan milyonlarca gecekondunun varlığını eklemek gerekir.

GELİŞMİŞ ÜLKELER

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nca yapılan araştırma, gelişmiş ülkelerdeki sıkıntının daha ziyade, konutların belirli nitelikler taşımasından meydana geldiğini göstermektedir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde tüm konutların dörtte birini - standardının çok altında olduğu - bildirilmektedir. Hollanda'da konutların yüzde beşi, gecekondu seviyesinde kabul edilmektedir. Gene Japonya'da her 20 kişide birini evsiz olduğu ve milyonlarca evin de sağlık için tehlikeli olduğu belirtilmektedir. Bunlara, İkinci Dünya Savaşı'nın izlerini, bu alanda henüz silememiş Almanya'yı, İskandinav ülkelerini ve İtalya'yı eklemek gerekir.

GERİ KALMIŞ ÜLKELER

Ekonomik bakımdan geri ülkelerde problem çok daha vahimdir. Bir defa bu ülkelerde, konutun herhangi bir çeşidine ihtiyaç vardır. Geri ülkelerde sıkıntı, "standart altı mı, yoksa standarda uygun mu" münakaşasını daha uzun yıllar yaptırmayacak bir safhadadır. Bu ülkelerin ortak yanı, konutların büyük çoğunluğunun, insan sağlığı bakımından zararlı, eski ve pahalı oluşudur. Köyden kente göç, hızlı nüfus artışı sıkıntıyı arttıran faktörler arasındadır.

Afrika ülkelerinde şehir nüfusunun yüzde 50'si gecekondu mahallerinde yaşamaktadır. Bu kıta'nın, şehir dışı bölgelerinde ise hayat, çamur ve sazdan yapılmış kulübemsi evlerde geçmektedir. Orta Doğu ülkeleri, gecekondu siteleri (!) ile tanınmaktadır. Hindistan gibi bir takım ülkelerde ise, oda başına 5.5 kişi düşmekte, milyonlarca insan kaldırımlarda gecelemeaktadır. Güney Amerika'da da durum, diğer geri ülkelerdekinden pek farklı değildir.

BİN KİŞİYE ON KONUT

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı, geri kalmış ülkelerin konut sorununu çözümleyebilmesi için her yıl, her bin kişiye en az 10 konut yapmaları gerektiğini savunmaktadır. Aynı Teşkilât, sanayileşmiş ülkeler için 1000'e altı oranını yeterli göstermektedir.

Sanayileşmiş ülkeler içinde, Norveç, Finlandiya, İsveç, Hollanda, Almanya, Kanada ve Japonya'nın, durumu, bu tempo ile düzeltebilecekleri anlaşılmaktadır. Fakat bu ülkelerde de, dar gelirli milyonlar için soruna çözümlenmiş nazarıyla bakılamayacağı bildirilmektedir.

İŞÇİ KONUTLARI

Uluslararası Hür İşçi Hareketi'ne göre, işçiler konut sorununu, kendi kuruluşları vasıtasıyla çözümlemeğe çalışmalıdırlar. Bu görüş, Uluslararası Sendikacılık Hareketince, geri ekonomilerde olduğu kadar, sanayileşmiş ülkelerde de savunulmaktadır. İşçiler, bir yandan Hükümetlerden, sosyal dertlere eğilmesini ısrarla istemeli, öte yandan yönetimini ellerinde bulundurdıkları kuruluşlar vasıtasıyla problem çözüm yolları bulmağa çalışmalıdırlar. İşçi hareketi için özel konut yapımını teşvik hatalı bir yol olur.

ÇÖZÜM YOLLARI

Sendikacılık hareketi, hemen her ülkede, konut sıkıntısını değişik metodlarla çözümlemeye çalışmaktadır. Bunlar arasında, konut koope-

ratifleri kurmak, Devletin konut kiralarna ya da yapım masraflarına katılmasını sağlamak, uzun vadeli düşük faizli konut kredisi temin etmek sayılabilir.

Fransa ve İsveç'te "konut yardımı" adı altında kiraya katılmakta, Danimarka ve Hollanda'da, dar gelirliiler için yaptırılan konutlara Devlet para yardımı yapmaktadır. Avusturya'da, konut sahibi olacak üyesine, işçi kuruluşları, peşin olarak ödeyeceği miktarı, uzun vadeli faizsiz kredi olarak vermektedir. Yeni Zelanda ve Hindistan'da düşük faizli, uzun vadeli konut kredisi açılmakta, diğer bir takım ülkelerde konut kooperatiflerince sağlanan kolaylıklarla sorunun kooperatifler vasıtasıyla çözümlenmesine çalışılmaktadır.

Konut kooperatifinin, sıkıntının hafifletilmesinde önemli rol oynadığı ülkeler arasında şunlar sayılabilir: İsveç, Birleşik Amerika, Hindistan, Almanya, Japonya, İsviçre, Norveç, Danimarka, Avusturya, Finlandiya

SENDİKAL POLİTİKA

Konut sorununun çözümlenmesinde, sendikaların izleyeceği politika ne olmalıdır? Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) na göre, işçi kuruluşları, herşeyden önce, konut sorununa ekonomik kalkınma plân ve programlarında geniş bir yer verilmesini sağlamalıdır. Hükümetler, konut projelerinin hazırlanmasında, uygulanmasında sendikalara danışmalı, onların görüşlerini dikkate almalıdır. Konut yapımı için uzun vadeli, düşük faizli kredi verilmeli, işçi kuruluşları tarafından kurulan konut kooperatifleri desteklenmelidir. İşçiyi, dar gelirliyi, kira artışlarına karşı koruyucu kanunlar çıkarılmalı, kiralara kontrolsüz bırakılmamalıdır. Hükümetler konut maliyetini düşürücü tedbirler almalı, işverenler, çalıştırdıkları işçilere konut temin etmektense, işçiyi konut sahibi yapacak projelerin finansmanına katılmalıdır. İnşaat işkolunda verimi arttırıcı araştırmalar yapılmalı, teknolojik gelişmelerden bu sektör de yararlanmalıdır.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Hükümetler ve işçi kuruluşları arasında bu alanda kurulacak işbirliğinin, sıkıntının hafifletilmesinde son derece etkili olacağı görüşündedir.

GENÇ İŞÇİLER

Genç işçiler sorunu ICFTU'nun ve uluslararası konfederasyonu meydana getiren hür sendikaların yıllardır büyük bir önemle ele aldıkları konulardan biridir. Sendikacılık hareketinin yarınını, genç iş-

çilerin teşkilâtlandırılmasında gören isabetli görüş, ilk olarak 1951'lerde ortaya atılmış, 1-5 Temmuz 1952'de Berlin'de yapılan ICFTU Kongresinde alınan kararlarla resmîyet kazanmıştır.

Berlin Kongresi "genç işçilerin teşkilâtlandırılması gereği"ni savunmuş, çeşitli dilek ve istekleri sıralamıştır: Buna göre genç işçiler haftada en çok 40, günde 8 saat çalıştırılmalı, 18 yaştan küçük olanlar için gece çalışması yasaklanmalı, gençler, ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmamalıydı.

Berlin Kongresini 1954'de Almanya'da Oberursel şehrinde yapılan bir konferans izlemiş, burada gençlerin günlük yaşantılarında karşılaştıkları sosyal ve ekonomik sorunlara nasıl çözüm yolları bulunabileceği görüşülmüştür. Konferans sırasında yapılan konuşmalar ve "çalışma grupları"nce hazırlanan raporlar ortaya bir gerçeği koymuştur :

"Genç işçilerin hak ve özgürlükleri korunmak, ekonomik ve sosyal sorunları çözümlenmek isteniyorsa, bunları bir an önce sendikalarda toplamanın çareleri düşünülmeli, bulunmalıdır..."

1961 yılında gene aynı yerde yapılan ikinci bir toplantıda genç işçilerin iş güvenliği, çalışma saatleri, sosyal güvenlikleri meslekî eğitimleri gibi konuları görüşen işçi liderleri, çeşitli gençlik kuruluşlarıyla sıkı bir işbirliği kurulmasını da kararlaştırmışlardır.

1961'den sonra, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile gençlik kuruluşları arasında yapılan işbirliği sonunda, bugün dünyanın hemen her yerinde, hür sendikacılık ilkesine bağlı sendikaların uygulatmaya çalıştığı **"Genç İşçiler Sözleşmesi"**⁽⁴⁶⁾ meydana getirilmiştir. ICFTU'nun Sekizinci Dünya Kongresinde son şeklini alan "Sözleşme" genç işçilerin çeşitli sorunlarının nasıl çözümlenebileceğini göstermektedir.

Sözleşmenin birinci maddesi, genç işçilerin "teşkilatlanma hakkını" düzenlemektedir. Buna göre genç işçiler seçecekleri "gençlik kuruluşlarına ve sendikalara üye olmak hak ve özgürlüğüne" sahiptirler. Sözleşme'nin diğer maddeleri, gençlerin çalışma şartlarını, eğitim imkânlarını, sosyal güvenliklerini ve iş emniyetlerini düzenlemektedir.

(46) ICFTU, *The Builders of the Future*, Brussels, 1965.

EĞİTİMDE EŞİTLİK

Eğitim konusunda, İnsan Hakları Evrensel Beyanname-si'ni tekrarlayan Sözleşme, gençlerin eğitim sorununun çö-zümlenebilmesi için şu tedbirlerin alınmasını istemektedir:

- Mecburî eğitim 10 yıla çıkarılmalıdır.
- Gençler, sosyal ve ekonomik şartları ne olursa olsun, eğitim imkânlarından eşit olarak yararlanabilmelidirler.
- Ekonomik sıkıntı içinde olan ailelerin çocukları için devlet, çok sayıda "eğitim bursu" temin etmelidir.
- Hükûmetler, gençlere öğretim yıllarında yol gösterecek, onları mesleğe hazırlayacak "danışma büroları" kurmalı, bu hizmet parasız olmalıdır.
- Teknik ve meslekî eğitimden herkes yararlanabilmelidir.

ÇALIŞMA HAKKI

Genç İşçiler Sözleşmesi, gençlerin "çalışma hakkı" nı, gene İnsan Hakları Evrensel Beyanname-si'ndeki temel prensibe bağlamaktadır. Sözleşmeye göre "her şahsın çalışmaya, işini serbestçe seçmeye, âdil ve elverişli çalışma şartlarına ve işsizlikten korunmaya hakkı vardır. Gençler, hiçbir fark gözetilmeksizin, eşit çalışma karşılığında eşit ücret almalıdırlar. Çalışan her kimsenin, kendisine ve ailesine, insanlık haysiyetine uygun bir yaşayış sağlayan ve gerekirse, her türlü koruma vasıtalarıyla da tamamlanan âdil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır. Herkes, ve özellikle gençler, çıkarlarının korunabilmesi için sendikalar kurma ve bunlara katılma hakkına sahiptirler."

Öte yandan, "14 yaştan küçüklerin çalışmasının mutlaka önlenmesini" öngören Sözleşme, hedefin, "çalışma yaşağını 16 yaşa çıkarmak" olduğunu belirtmekte, gençlere son birkaç yıllık öğrenim yıllarında meslekî dersler ve bu

arada hür sendikacılık hareketi hakkında çeşitli bilgiler verilmesini istemektedir.

MESLEKİ EĞİTİM

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile gençlik kuruluşları tarafından ortaklaşa hazırlanan "Genç İşçiler Sözleşmesi", "meslekî eğitim" sorununa da büyük bir önem vermektedir. Sözleşmeye göre, meslekî eğitim "kanunla" düzenlenmeli, "parasız" olmalıdır. Sendikalar, meslekî eğitim programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında söz sahibi olmalıdırlar. İşbaşında ve atelyelerde uygulanacak olan programların ne dereceye kadar başarılı olduğunu, üyeleri arasında işçi temsilcilerinin de bulunacağını, "bağımsız kuruluşlar" tarafından kontrol edilmelidir. Meslekî eğitim görenlerin "zaruri" masrafları karşılanmalı, eğitim süresi "üç yıl" aşmamalıdır. Meslekî eğitimin yürütülmesinde Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) nın bu konuya ilişkin "sözleşme ve tavsiye kararları" dikkate alınmalıdır.

Öte yandan, "genç işçilerin yıllık ücretli izinleri en az 24 gün" olmalıdır. Sendikacılık kolejlerine, işçi eğitim seminerlerine diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılacak olan genç işçilere ücretli izin verilmelidir.

ASKERLİK GÖREVİ

Sözleşme askerlik görevinin "mecburî" olduğu ülkelerde, askere giden genç işçilere "işinden geçici bir süre ayrılmış" nazarıyla bakılmak gerektiğini belirtmekte, "gençlere, askerden dönüşte, eski işinde çalışma hakkı tanınmalıdır" demektedir. Bu arada, askerlik sırasında gençlerin sosyal sigortalardan ve sendika üyeliğinden doğan haklarının saklı tutulması da istenilmektedir.

Öte yandan Sözleşmeye göre askerlik görevinin mecburî olmadığı ya da vicdanî kanaatler uyarınca "askere gitmeme hakkının tanındığı" ülkelerde, gençler askerlik hizmeti yerine "sosyal değeri olan işler" de çalıştırılmalıdırlar.

KAZANILAN BAŞARILAR

Uluslararası Hür İşçi Hareketi, genç işçilerin teşkilâtlandırılması alanında kısa zamanda büyük bir başarı kazanmıştır. Batı Avrupa ülkelerinin çoğunda bugün, genç işçiler teşkilâtlanmış durumdadır. Aynı şekilde Asya ve Güney Amerika'da da sendikalara bağlı çeşitli "genç işçi kuruluşları" çalışmalarına başlamıştır.

KADIN İŞÇİLER

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu kadın işçilerin sorunlarını ilk olarak 1953 yılında Fransa'da La Breviere'de düzenlediği bir "uluslararası seminer"de ele alınmıştır. 25 ülkeden 53 kadın sendikacının katıldığı seminerde, "kadının sosyal ve ekonomik sorunlarıyla ilgilenecek özel bir komite kurulmasının gerekli olduğu" öne sürülmüş, bu komite Uluslararası İşkolu Federasyonlarının desteği ile Mayıs 1957'de meydana getirilmiştir. Komite çalışma alanını şöyle belirlemiştir :

- Kadın işçilerin hür sendikacılık hareketi içindeki yerini almasına çalışmak
- Cinsiyete dayanan ayrımla mücadele ederek, "eşit değerde iş karşılığı eşit ücret" ödenmesini sağlamak
- Kadın sendikacıların eğitimi için gerekli çalışmaları yapmak.

Komite, çalışmalarının sonuçlarını ve kadının ekonomik ve sosyal problemlerinin çözümüne ilişkin görüşlerini "tavsiyeler" halinde yetkili ICFTU organlarına sunmaktadır.

Kadın İşçiler Komitesi, 1966 içinde Amsterdam'da yapılan ICFTU Sekizinci Dünya Kongresi'ne "kadın işçilerin hakları" (47) konulu bir sözleşme sunmuştur. Hür sendikacılık hareketine, kadın işçilerin sorunları konusunda rehberlik yapacak olan sözleşme şöyledir:

Her geçen gün, kadının sosyal hayatımızdaki rolü biraz daha önem kazanmakta, kalkınma çabalarındaki iş sahalarında çalışmakta olan kadın işçilerin sayısı gittikçe artmaktadır. Bu eğilimin bugün sınıileşme yolunda başarı kazanmış ülkelerde görülmesine karşı, yakın bir gelecekte, kalkınmakta olan ülkelerde de başlayacağına şüphe yoktur.

(47) ICFTU, A Programme for Working Women, Brussels, 1965.

Çalışan bir kadın, muhakkak ki maharet ve şahsiyetini geliştirmek imkânını daha rahatlıkla bulacaktır. Kadın işçilerin karşılaştıkları zorluklar, prensip olarak, erkeklerinkinden ayırılmamaktadır. Ancak, kadın işçilerin büyük ailevi sorumluluklar taşıdıkları ve zaman zaman karşılaştıkları ayırım hareketleri yüzünden kendilerine özgü problemleri bulunduğu da bir gerçektir.

Ekonomik ve sosyal kalkınmayı gerçekleştirmiş ülkelerde dahi, kadın işçilerin, kaydedilmiş olan bütün ilerlemelere rağmen, zaman zaman çeşitli ayırım hareketlerine hedef oldukları görülmektedir. "Eşit işe eşit ücret" ilkesi birçok ülkede henüz tam mânasıyla uygulama imkânı bulamamaktadır. Ayrıca, kadın işçilerin teknik ve mesleki eğitim imkânları, erkek işçilere oranla sınırlı tutulduğu gibi, kadın işçilerin belirli bazı işlerde çalışmalarının kısıtlandığı veya bu yönde çeşitli zorluklar çıkarılmak istendiği bilinmektedir. Öte yandan, kadın işçilerin omuzlarındaki ailevi sorumluluk yükünü hafifletmek yolunda hiçbir imkân hazırlanmadığı, bu yolda yapılması gereken çalışmaların ihmale uğradığı da bir gerçektir.

Kadın işçilerin problemleri, ülkelerin ekonomik gelişme seviyesi ne olursa olsun, esas itibarıyla farklılık arzetmemektedir. İşsizlik, düşük ücret seviyesi, eğitim ve özellikle mesleki eğitim imkânlarından yeteri derecede faydalanamama, çalışan kadının karşı karşıya bulunduğu tipik problemlerdir.

KADIN İŞÇİLERİN HAKLARI

1 — Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın "87 numaralı Sözleşmesi", cinsiyet ayırımı yapılmaksızın, bütün işçilerin, sendika kurma ve sendikalara üye olma hakkına sahip olduklarını belirtmektedir. Bu "sözleşme"yle tanınan haklardan kadın işçiler de istifade ettirilmelidir.

KADIN EKONOMİK HAYATA GİRMELİDİR

2 — Kadınların çalışmaya hakkı olduğu her toplumda, her ülkede kabul edilmelidir. Kadın, bir ülkenin ekonomik

hayatına çalışarak katılmalıdır. Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın (ILO) "111 Numaralı Sözleşmesi"ne uygun olarak, işe alma, eğitime, mesleki eğitim imkânlarından faydalandırma ve terfi ettirmede cinsiyet ayrımı yapılması yasaklanmalıdır. Tam çalıştırma seviyesine ulaşmak ve bunu muhafaza etmek için çaba sarfedilmeli, iktisadi durgunluk sırasında dahi, kadın işçilerin çalışma haklarının kısıtlanmamasına dikkat edilmelidir. Bu konuda, işsizlik ve gizli işsizlik problemi ile karşı karşıya bulunan geri kalmış ülkeler, özel bir itina göstermelidir.

EĞİTİM

3 — Erkek çocuklarla, kızlar okuma imkânlarından eşit olarak faydalandırılmalıdır. Yetişkinlerin eğitiminde de eşitlik prensibi uygulanmalıdır. Eğitimde eşitsizlik, daha ziyade, iktisaden geri kalmış ülkelerde göze çarpmaktadır. Bu ülkeler bu konuya hassasiyetle eğilmelidir.

MESLEKİ EĞİTİM

4 — Kadınlar ve kızlar, mesleki eğitim çalışmalarından, erkeklere sağlanan şartlar ve imkânlar nisbetinde yararlanılmalıdır.

5 — Bir kaç yıl ara verdikten sonra tekrar çalışma hayatına dönmek isteyen kadın işçiler, maharetlerini geliştirmek, değişen çalışma şartlarına uyabilmek için, yeniden eğitilme imkânlarına sahip kılınmalıdır.

TERFİLER

6 — Aynı çalışma şartlarına sahip daha yüksek bir göreve nakil veya terfide, kadınlarla erkek işçiler arasında bir ayırım yapılmamalı, terfide eşitlik prensibi uygulanmalıdır.

Terfie hak kazanmada, kadın işçinin doğum izni, olumsuz rol oynamamalıdır.

EŞİT İŞE EŞİT ÜCRET PRENSİBİ

7 — Kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip oldukları-

nın en önemli delili, bunlara, eşit değerdeki işlerin yapılmasında eşit ücret ödenmesidir.

"Eşit işe eşit ücret" prensibi sadece taban ücretler bakımından değil, prim, ikramiye vs. ödeneklerin verilmesinde de önem taşır. Bunların işçiye ödenmesinde, bu prensibin uygulanması gereklidir. Tek istisna, çalışan anaya yapılan annelik ve doğum yardımlarıdır. Bu yardımların, "eşit işe eşit ücret" prensibinin uygulanmasını baltaladığı ileri sürülmemelidir.

8 — Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın (ILO) "100 numaralı Sözleşmesi" gecikilmeksizin üye devletler tarafından onanmalı ve uygulanmağa başlanılmalıdır. "Eşit işe eşit ücret" prensibi toplu iş sözleşmelerinde yer almalıdır.

ANALIK SİGORTASI

9 — Analık sigortasının tesisi, toplumun görevlerinden biridir. Bu sigortanın amacı, ananın ve çocuğun sağlığını korumak ve kadın işçilerin, çocuk doğurdukları için, iktisaden cezalandırılmalarına mâni olmaktır. Analık sigortasının varlığı, her hangi bir alanda kadın işçilerle erkekler arasında ayırım yapılmasına sebep olmamalıdır.

10 — Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın (ILO) analık sigortasının asgari standartlarını düzenliyen "103 numaralı Sözleşmesi" ve "95 numaralı Tavsiyesi" uygulanmalıdır. Kanunlar ve toplu iş sözleşmelerile, bu standartların, ziraatte, ev işlerinde, belli bir süre için çalışılması halinde de uygulanması ve kadın işçilerin tümünü kapsamına alması için gereken tedbirler alınmalıdır.

11 — Kadın işçinin, süresi asgari 12 hafta olması gereken mecburî doğum izni sırasındaki kayıp yevmiyeleri tatminkâr bir şekilde tazmin edilmelidir. Kadın işçi, doğum izninin bir seneye kadar uzatılmasını talep edebilmelidir. Böyle bir halin vukuunda kadın işçinin iş güvenliğine, terfi imkânlarına, sosyal yardımlara bağlı hakları saklı tutulmalıdır.

12 — Kadınlar, anne olabilme fonksiyonlarını tehlikeye düşürecek işlerde çalıştırılmamalıdır. Teknolojik deği-

şimlerin ve endüstride yeni yeni kullanılmağa başlanan maddelerin tehlikeli olup olmayacağı konusunda araştırmalar yapılmalıdır.

SOSYAL VE SIHHİ MUAVENET

13 — Kadın işçilerin sosyal ve sıhhi yönden korunmasını düzenliyen uluslararası çalışma standartları (gece çalıştırılmamaları, ağır ve gayri sıhhi işlerle toprak altında çalıştırılmamaları gibi) uygulanmalı ve bu konuda, değişen çalışma şartlarıyla, teknolojik gelişmeler dikkate alınmalıdır.

AİLEVİ SORUMLULUKLARI OLAN KADIN

14 — Ailevi sorumluluklar taşıyan kadının iş veya ev hayatı arasında bir tercih yapmasını kolaylaştıracak şartlar yaratılmalıdır.

15 — Ailevi sorumluluklar taşıyan işçi kadının, evde ve işte vazife görürken, karşılaşmakta olduğu problemler kamu oyuna duyurulmalı ve çatışan iki iş yüzünden doğan meselelerin halli için çalışılmalıdır. Ailevi sorumlulukları olan işçi kadın, haftada beş gün çalışmak veya her gün daha kısa mesai yapmak gibi kolaylıklardan istifade ettirilmelidir.

16 — Kreşler, çocuk bakım evleri gibi tesislerle ve diğer kolaylıklarla, kadın işçilerin özel ihtiyaçları tatmin edilmeli ve bunun sorumluluğu devlete ait olmalıdır.

SONUÇ

Kadınların statüsünün yükseltilmesi ve korunması için Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın, ona bağlı İhtisas Kurullarının ve sendikaların gösterdikleri gayreti, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) şükranla anmaktadır.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, değişen çalışma şartlarının kadın işçiler bakımından yarattığı problemleri ve kadın işçilerin korunabilmesi için, daha neler yapılabileceğini bilmektedir.

Bu itibarla Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Kadın işçilerin haklarının neler olması gerektiğini anlatan bu sözleşmedeki esasların uygulanmasını, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'ndan, ona bağlı İhtisas Kurullarından, hükümetlerden ve sendikalardan önemle talep eder.

SENDİKAL HAKLARIN KORUNMASI

Sendikal hak ve özgürlüklerin korunması, ICFTU'nun başta gelen hedefleri arasındadır.

ICFTU'ya göre sendikal haklar biri dar, diğeri geniş iki anlam taşır. Dar anlamda sendikal haklar, "**sendikalaşma; sendikal çalışmaların yürütülmesinde dış müdahalelerden uzak olma; toplu pazarlık ve grev haklarını**" ifade eder. Geniş anlamda sendikal haklar ise, sendikacılık hareketinin, demokratik bir baskı grubu olarak toplumsal sorunlara el atması, Hükümetleri politikası yönünde etkilemeye çalışması haklarını kapsar.

Uluslararası hür işçi hareketinin zamanımızda karşılaştığı en önemli sorunlardan biri, dar anlamda sendikal haklara yapılan sistemli hücumlardır. Bazan totaliter ülkelerin taşıdıkları zihniyetin, bazan ırk ayrımı politikasının bir sonucu olarak ortaya çıkan tecavüzlere, işverenlerin sistemli olarak sendikacılık hareketini yıpratma çabaları eklenmektedir. Bu durum karşısında, hür sendikacılık hareketi, işçi hak ve özgürlüklerini, işverenler ve Hükümetler karşısında korumak zorunluluğu ile karşılaşmaktadır.

Sendikal hakların korunması mücadelesi, işçilerin işverenler karşısında teşkilatlanmaya başladığı ilk günden bu yana sürdürülmüştür...

Liberal doktrin savunduğu düşünce tarzına sadık kalarak, işçi-işveren ilişkilerine sözleşme serbestisini getirmiş, işçilerin hak ve çıkarlarını korumak amacıyla meslekî kuruluşlar kurmalarını yasaklamıştı. Her nevi dernek ve meslekî kuruluşları ortadan kaldıran ve kurulmalarını da yasaklayan 1791 La Chapelier Kanununu, 1810'dan itibaren Belçika, Hollanda, İtalya, İspanya, Almanya, İngiltere ve İskandinav ülkeleri izlemiş, işçiler kendilerine verilmekte olan "**sefalet ücreti**" ile baş başa bırakılmışlardı... Erkeğin, kadının, çocuğun alabildiğine istismar edildiği bu devrede işçiler günde 18-20 saat ça-

İştirilıyorlardı. Ekonomik, politik ve doktriner etkilerle, bir süre sonra şartlar iyileşmeğe başlamış, 1824, 1871, 1875 yıllarında İngiltere'de, 1864'de Fransa'da, 1867'de Belçika'da, 1869'da Almanya'da, 1872'de Avusturya-Macaristan'da, 1872'de Hollandada, 1890'da İtalya'da kabul edilen kanunlarla işçilerin meslekî dernek kurma ve sendikalaşma hakkı tanınmıştır...

Birinci Dünya Savaşından sonra Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Ana Tüzüğü, İkinci Dünya Savaşından sonra Filadelfiya Beyannamesi İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve çeşitli Birleşmiş Milletler kararlarıyla teyid edilen bu haklar, 1948'de kesin teminat hükümlerine kavuşturulmuştur.

17 Haziran 1948'de San Fransisco'da toplanan 31 inci Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı, o tarihten sonra sendikal çevrelerde, 87 No. lu Sözleşme adıyla anılacak **"Sendika Özgürlüğüne ve Sendika Hakkının Korunmasına İlişkin Sözleşme"**yi kabul etmiştir.

87 No. lu Sözleşmenin "Sendika Özgürlüğü"ne ilişkin bölümü şöyledir:

"İşçilerle işverenler, hiçbir ayırım yapılmayarak, ve önceden izin almaksızın diledikleri teşekkülleri kurmak ve bu teşekküllerin statüsüne uymak şartıyla, bunlara üye olmak hakkına sahiptirler."

"İşçi ve işveren kuruluşları statülerini, idarî tüzüklerini düzenlemek, temsilcilerini serbestçe seçmek, yönetimlerini ve çalışmalarını düzenlemek ve iş programlarını belirlemek hakkına sahiptirler."

"Kamu makamları, bu hakkı sınırlayacak ya da bu hakkın kanunî şekilde kullanılmasına engel olacak nitelikte her çeşit müdahaleden sakınmalıdırlar."

"İşçi ve işveren kuruluşları, idarî yoldan kapatılamaz ve çalışmalarından alıkonamaz."

"İşçi ve işveren kuruluşları federasyon ve konfederasyon kurmak ve bunlara üye olmak ve her kuruluş, federasyon yahut konfederasyon, uluslararası işçi ve işveren kuruluşlarına üye olmak hakkına sahiptir."

Sendikal hakların korunması yolunda ikinci önemli adım 1949'da gene San Fransisco'da Uluslararası Çalışma Teşkilatının 32 nci Kon-

feransında atılmıştır. Burada sendika özgürlüğünden sonra teşkilatlanma ve toplu pazarlık hakkı teminat altına alınmıştır.

98 No. lu Sözleşme adıyla tanınan **“Teşkilatlanma ve Toplu Pazarlık Hakkı Prensiplerinin Uygulanmasına İlişkin Sözleşme”**nin önemli hükümleri şöyledir:

“İşçiler çalışma hususunda sendika özgürlüğüne hallettirmeye matuf, her türlü ayrıma karşı tam bir himayeden yararlanacaklardır. Böyle bir himaye özellikle, bir işçinin çalıştırılmasını; bir sendikaya girmeme ya da sendikadan çıkması şartına bağlı kalmak; bir sendikada üye olması nedeniyle yahut çalışma saatleri dışında ya da işverenin izni ile çalışma saatlerinde sendikal faaliyetlere katılmasından dolayı bir işçiyi işinden çıkarmak veya başka suretlerle ona zarar vermek maksadı güden hareketlere karşı uygulanacaktır.”

“İşçi ve işveren kuruluşları, gerek doğrudan doğruya, gerek temsilcileri ya da üyeleri vasıtasıyla, birbirlerinin kuruluşları, işleyişleri ve yönetimlerine müdahalede bulunmalarına karşı gerekli surette korunacaklardır.”

“Özellikle işçi kuruluşlarını bir işverenin ya da işveren kuruluşunun kontrolüne tabi kılmayı, bir işvereni ya da işveren kuruluşunu kendi nüfus altına alınmış işçi kuruluşları meydana getirmeye tahrik etmeye, ya da işçi kuruluşlarını malî yollarla ve başka şekillerde desteklemeye matuf tedbirler, bu maddedeki anlamıyla müdahale hareketlerinden sayılır...”

Temel Sendikal özgürlükleri teminat altına alan bu sözleşmelerin kabulü ile sendikal mücadele bitmemiş, henüz başlamış oluyordu...

Bu sözleşmeleri onaylayan ve bu suretle ILO Ana Tüzüğü uyarınca ülkesinde uygulamak zorunluluğunda olan ülkelere bakmak, mücadelenin nedenini ortaya koyacaktır.

31 Aralık 1959 tarihi itibarıyla 87 ve 98 No. lu sözleşmeleri onaylayan ülkeler arasında şunlar da vardır:

Arnavutluk, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya, Ukrayna, Sovyet Rusya, Yugoslavya, Haiti.

Komünist ülkelerde ise, 87 No. lu sözleşmenin aradığı anlamda bir “sendikalaşma özgürlüğü” söz konusu değildir. Komünist ülkeler-

deki duruma bir de, ILO üyesi olduğu halde sözleşmeler karşısında hiçbir harekete geçmeyen ülkelerle faşist İspanya'yı, ırkçı Güney Afrika Cumhuriyetini ve Güney Rodezya'yı eklemek gerekir.

ICFTU bu konuda genel olarak üç şekilde hareket etmektedir:

- Sendikal hak ve özgürlükleri çiğneyen ülkelere doğrudan doğruya müdahale.

Bu uygulama, ICFTU'nun örneğin yargılanan sendikacılara avukat tutması, ailelerine maddi yardım yapması ya da daha geniş olarak, sendikal hak ve özgürlüklerin korunması için mücadele eden çevreleri, kuruluşları maddi, manevî desteklemesi şeklinde görülmektedir. 1953'de Doğu Berlin'de işçi ayaklanması sırasında, Polonya'da Poznan mevkiindeki direnme hareketinde, Macar ihtilâlinde, Afrika ülkelerinin kurtuluş hareketlerinde ve devamlı olarak, faşist Franco yönetimine karşı mücadele eden demokratik sendikalara bu tip yardım yapılmıştır ve yapılmaktadır.

- Sendikal hak ve özgürlükleri çiğneyen Hükümetlere temsilci göndermek, uzlaşma imkânları aramak.
- Sendikal hak ve özgürlükleri çiğneyen ülkeleri Uluslararası Çalışma Teşkilâtına ve Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Komisyonu'na şikâyet etmek.

ICFTU'nun bugüne kadar şikâyetçi olduğu ülkeler arasında, tüm komünist blok ülkeleri, Güney Afrika Cumhuriyeti, Faşist İspanya, Portekiz, Aden Konusunda İngiltere, Cezayir konusunda Fransa, 1960 öncesinde Türkiye, Haiti Cumhuriyeti ve Güney Rodezya vardır.

Bunlardan Güney Afrika Cumhuriyeti'ne karşı uluslararası bir boykot düzenlenmiş, Güney Rodezya hakkında Birleşmiş Milletler Teşkilatından başta ekonomik olmak üzere, her türlü müeyyideyi kullanması istenilmiştir.

Sendikal özgürlüklerin korunması yolundaki mücadelenin, işçi hareketi var oldukça, şu ya da bu bölgede devam edeceği anlaşılmaktadır.

ULUSLARARASI KURUMLARLA VE HÜKÜMETLERARASI KURULUŞLARLA İLİŞKİLER

ICFTU, kurulduğu günden bu yana dünyanın ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarına çözüm yolları arayan uluslararası kurumlarda işçi görüşünün savunulmasına büyük bir önem vermiştir.

1949'larda Birleşmiş Milletler Teşkilatında **"temsil olunma hakkı"** için teşebbüslere başlayan Uluslararası Konfederasyon bunu 3 Mart 1950'de elde etmiştir. Bugün ICFTU, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ile ihtisas kurullarında hür işçi hareketini temsil etmektedir. Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyine **"istişari statü-A"** olarak isimlendirilen bir yetki sınırı içinde katılan ICFTU bu statüsüyle Konsey toplantılarını izleyebilmekte, komisyon toplantılarına katılmakta ve toplantı gündemine ilişkin tekliflerde bulunabilmektedir. ICFTU ayrıca, Tarım ve Gıda Teşkilatına, Uluslararası Çalışma Teşkilatına, UNESCO'ya, Kadın Hakları Komisyonuna, İnsan Hakları Komisyonuna, Sosyal Haklar Komisyonuna ve Uluslararası Ham Madde Ticareti Komisyonuna katılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Afrika, Asya ve Uzak Doğu ve Güney Amerika Bölgesel Komisyonlarına da iştirak eden Uluslararası Konfederasyon, bu komisyonlarda özellikle geri kalmış ülkelerin sorunlarını anlatmakta, çözüm yolları teklif etmektedir. Komisyonlarda savunulan ilkeler içinde, **"uluslararası ticaret sorunları"**na ve **"geri ülkelere yapılacak ekonomik yardım konusu"**na ilişkin olanları özellik taşımaktadır.

ULUSLARARASI TİCARET SORUNLARI

ICFTU, uluslararası ticareti, ülkelerin hayat standardını ve istihdam seviyesini doğrudan doğruya etkileyen bir sorun olarak ele almış, Birleşmiş Milletler Assamblesine, Ekonomik Konseye ve Birleşmiş Milletler Bölgesel Komisyonlarına sunduğu muhtıralarda buna ilişkin görüşlerini açıklamıştır.

Uluslararası Konfederasyon bir yandan **"dünya ticaret hacminin daralmasının"** tehlikelerine işaret ederken, öte yandan, **"ticaretin iktisaden geri ülkeleri bir çıkmaza sürükleyecek bir serbesti içinde yapılmasının kesinlikle karşısında olduğunu"** belirtmektedir. Bu konuda ICFTU'nun görüşleri şöyle özetlenebilir:

“Geri ülkelerin kalkındırılması sorunu, günümüzde, sanayileşmiş ülkeler bakımından bir ortak sorumluluk haline gelmiştir. ICFTU bir yandan, sanayileşmiş ülkelerin iktisaden geri ülkelere yaptıkları yardımın arttırılmasını isterken, öte yandan geri ülkelerin ekonomilerinin kalkındırılmasında sadece yardımın yeterli olamayacağını da belirtmiştir. Tek başına kaldığı sürece malî yardım, geri ülkelerin halklarının yaşama seviyelerinin yükseltilmesi problemini çözümleyemez. Geri ülkeler büyüyen ithalât ihtiyaçlarını karşılamak ve aldıkları yardımların üzerlerine yüklediği malî vecibeleri yerine getirebilmek için ihracat gelirlerini arttırmaya zorludurlar. Bir bölgeye özellikle ham madde üreticisi durumunda olan bir ülkeye yardımcı olmanın çeşitli yolları vardır: Bunlardan ilki, sanayileşmiş ülkelerin yüksek bir istihdam ve ekonomik gelişme seviyesini muhafaza etmeleridir. İkincisi, ham madde üreticisi olan ülkenin ekonomisini çeşitlendirmesidir. Nihayet üçüncüsü, üretici ve tüketici ülkenin, ham madde fiyatlarında ve pazarlarında istikrar sağlamak amacıyla uluslararası ticaret anlaşmaları yapmalarıdır. Ham madde fiyatlarında ve pazarlarında yıllardır hüküm süren istikrarsızlık, üretici ülkelerin istihdam ve gelir seviyesini alt üst etmekte, karşı karşıya bulundukları ekonomik ve sosyal problemleri daha da ağırlaştırmaktadır...”

1964 Cenevre, 1968 Yeni Delhi Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansının sonuçlarından da görüleceği gibi, Uluslararası Hür İşçi Hareketinin sarfettiği büyük çabaya rağmen, dünya ticaretinde az gelişmiş ülkeler lehine önemli bir gelişme sağlanamamıştır.

“Önemli bir gelişme sağlanamamıştır” derken, konuyu, doğrudan doğruya az gelişmiş ülkelerin kalkındırılması açısından ele aldığımızı belirtmeliyiz. Konunun bir de diğer yanı, az gelişmiş ülkelerin tam bir dayanışma ve bilinç içinde sorunlarını savunuyor olmaları gerçeği vardır... Bu bilinçlenmenin ve savunma gücünün kaynağını, uluslararası hür işçi hareketinin yıllardır sarfettiği çaba meydana getirmektedir. Uluslararası hür işçi hareketinin 50 yıl öncesi hayal dahi edilemeyen istekleri bir bir gerçekleştirdiği, maddi bakımdan varlıksız kitleleri ne seviyeden alıp, nerelere ulaştırdığı gözler önündedir. Bu bakımdan, tam bir dayanışma içinde hareket edildiği sürece, sarfedilen

ortak çabanın meyvelerinin bugün olmasa da, pek yakın bir gelecekte alınacağına inanmamak için bir sebep yoktur. Hür işçi hareketi kararlıdır: **Dünyada barış için, ekmek için, özgürlük için geri kalmış ülkelerle sanayileşmiş ülkeler arasındaki uçurumun derinleşmesine engel olunacaktır...**

YABANCI SERMAYE

ICFTU tarafından yıllardır savunulan ve amacı, **"sanayileşmiş ülkelerle iktisaden geri olanlar arasındaki uçurumun derinleşmesini önlemek olan"** bir diğer konu, dış yardımlar ve yabancı sermaye yatırımlarıdır.

Dünya ekonomisinin genel bir durgunluk devresine girdiği 1958-59 yılında ICFTU tarafından düzenlenen **"Hür Sendikalar Birinci Dünya Ekonomik Konferansı"**, geri ülkelerin kalkındırılması davasında, sanayileşmiş ülkelere düşen sorumlulukları açıklarken **"dış yardımın"** önemine işaret etmiş, **"sanayileşmiş ülkelerden, milli gelirlerinin en az yüzde 1'ini geri ekonomilere yardım olarak intikal ettirmelerini"** istemişti. Bu arada yabancı özel sermayenin katkısının ne olabileceği de görüşülerek, belirli kayıtlarla, geri ülkelerin kalkındırılmasında bundan da yararlanılabileceği düşünülmüştür.

ICFTU bu konuda, bir yandan sanayileşmiş ülkelerle geri ülkeler arasındaki uçurumun genişlemesini önlemek, iktisaden geri ülkelerin halklarının hayat standardını yükseltmek için ekonomik ve sosyal kalkınmanın hızla gerçekleştirilmesi gereğini belirtirken, öte yandan, bu ülkeleri hızlı bir sanayileşme temposuna sokmanın, dahili tasarruf oranının yüksek, yatırımların verimli ve çok olmasına bağlı olacağını öne sürmektedir.

ICFTU'ya göre bugünkü şartlar altında **"iktisaden geri ülkelerde dahili tasarrufu arttırmaya çalışmak, işçileri büyük bir külfet altına sokacaktır. Bunu önlemek ve demokratik yoldan kalkınmayı gerçekleştirmek için dış yardıma ve yabancı sermaye yatırımlarına lüzum vardır. Yabancı sermaye ihtiyacı, bugün iktisaden geri ülkelerin hemen hepsinin ekonomik kalkınma plânlarında belirtilen bir şeydir. Hükümetler ve özellikle Hükümetlerarası kuruluşlar vasıtasıyla bu yardım mutlaka yapılmalıdır. Yardım en az, sanayileşmiş ülkelerin milli gelirlerinin yüzde birini teşkil etmelidir. Yabancı özel sermayeye gelince: Bu, tabiatı icabı, sınırlı sayıda endüstriye yardımcı olacaktır. Ancak,**

sosyal ve ekonomik vecibelerini bilen ve yerine getirmeye hazır olan yabancı özel sermayenin ekonomik kalkınmaya katkısının olabileceğini de hesaba katmak gerekir. Burada önemli olan bir diğer nokta, yabancı özel sermayenin faaliyette bulunduğu ülkede elde ettiği kazan- cın önemli bir kısmını yeniden yatırıma tahsis etmesi, çalışma şartla- rında olsun ücretlerde olsun ileri bir sosyal anlayışın önderi, temsil- cisi olmasıdır. Bu da herşeyden önce, bu faaliyeti yakından izleyebile- cek ve kontrol edecek organize güçlerin çalışmalarını geniş bir ser- besti içinde yürütebilmesiyle mümkündür."

Anlaşılabacağı üzere, ICFTU bakımından yabancı özel sermaye ikin- ci plânda gelmektedir. Asıl önem taşıyan sanayileşmiş ülkelerin hü- kümetlerarası kurumlar vasıtasıyla yapacakları yardımdır.

Bölgesel Komisyonlarda savunulan diğer konular arasında şunlar da vardır: **Plânlama, konut, sağlık, gıda, toprak reformu, sendikal hak ve özgürlükler.**

ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLATI

Hür sendikacılık hareketi, Birleşmiş Milletler ihtisas kurulları içinde en yoğun çalışmayı Uluslararası Çalışma Teşkilâtında **(ILO)** yapmaktadır. ILO'ya istişarî statü ile katılan ICFTU yıllık genel kon- feransda görüşlerini açıklamakta, çalışma hayatına ilişkin uluslararası normların belirlenmesinde işçi grubu ile yakın bir işbirliği kurmakta- dır. ICFTU aynı çalışmayı ILO Sanayi Komisyonlarında da yapmaktadır.

ICFTU bakımından ILO, sadece uluslararası çalışma normları- nın belirlenmesi açısından değil, sendikal hak ve özgürlüklerin korun- ması bakımından da önemlidir.

TARIM VE GIDA TEŞKİLATI

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı **(FAO)** na gözlemci sıfatıyla katılan ICFTU, bugüne kadar, **"tarım üretiminin arttırılması, geri ekonomilere yardım yapılması, ham madde fiyatlarının istikrara kavuşturulması, dünya gıda rezervleri meydana getirilmesi"** gibi mil- yarları yakından ilgilendiren temel ekonomik ve sosyal sorunları sa- vunmuş, çeşitli teklifler yapmıştır.

ICFTU/FAO işbirliğinin olumlu bir sonucu da, hür sendikacılık hareketinin tüm imkânlarıyla **"Açlıktan Kurtulma Kampanyasını"** des- teklemesidir.

UNESCO İLE İLİŞKİLER

UNESCO ile ICFTU, işçi eğitimi alanında yakın bir işbirliği yapmaktadırlar. UNESCO'nun **"yabancı ülkelerde inceleme burslarından"** 1952-68 yılları arasında 5000'in üzerinde sendikacı yararlanmıştır.

ICFTU-UNESCO işbirliğinin en önemli sonuçlarından biri de 1967 yılı içinde görüşülen ve 16 milyon öğretmenin ekonomik, sosyal ve meslekî haklarını düzenleyen **"Öğretmenler Sözleşmesi"**nin kabulü olmuştur. Birleşmiş Milletler üyesi devletlere gönderilen ve ulusal kanun olarak uygulanması istenen Sözleşme, **"Öğretmenlerin toplu sözleşme, meslekî bağımsızlık, teşkilâtlanma"** haklarını tanımakta, Üniversite profesörleri dışında tüm öğretmenleri kapsamına almaktadır.

Öğretmenlerin çalışma şartlarına ve eğitim politikasına ilişkin kararlar alınırken öğretmen kuruluşlarına danışılmasını isteyen Sözleşmenin kabulünde Uluslararası Hür Öğretmenler Federasyonu (IFFTU) da önemli bir rol oynamıştır.

DİĞER KURULLAR

ICFTU'nun ilişki kurduğu ve çeşitli organlarında, hür işçi hareketinin görüşlerini savunduğu diğer uluslararası kuruluşlar şunlardır:

Uluslararası Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)

Uluslararası Atom Enerjisi Teşkilatı

Amerika Devletleri Teşkilatı (OAS)

Avrupa Kömür ve Çelik Birliği

Avrupa Ekonomik Topluluğu

Avrupa Serbest Ticaret Birliği

Uluslararası Kooperatif Birliği

Dünya Gençlik Teşkilatı

Uluslararası İşkolu Federasyonları (ITS)⁽⁴⁸⁾

Sendika ve federasyonları uluslararası alanda işkolu esasına göre teşkilatlandıran Uluslararası İşkolu Federasyonları (ITS) hür sendikacılık hareketinin en önemli bölümünü meydana getirmektedir. 1860'larda teşkilatlanmaya başlayan Uluslararası İşkolu Federasyonları, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı sırasında ciddi krizlerle karşılaşmış, zaman zaman sendikacılık hareketinden silinmiştir. İkinci Dünya Savaşından sonra, ITS'leri, Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu'na organik bağlarla bağlı kuruluşlar haline sokma çabası olumlu sonuç vermemiş, ITS'lerin direnmesi karşısında WFTU yönetiminde söz sahibi olan komünist kuruluşlar, **"ITS'lerin WFTU karşısında bağımsızlığına zarar vermeyecek bir anlaşma zemini bulmayı"** vaad etmişlerdir. Ne var ki, iki yıl süren görüşmeler sonunda WFTU/ITS ilişkilerini, her iki yanı da memnun edecek bir şekle kavuşturabilmek mümkün olamamıştır. Bu arada WFTU'nun işkolu düzeyinde yeni bir teşkilatlanmaya gideceği söylentileri dolaşmaya başlamış, nihayet Temmuz 1948'de Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu (ITF) **"bundan böyle WFTU/ITS ilişkileri konusunda yapılacak görüşmelere katılmayacağını"** açıklamıştır. Ulaştırma Federasyonunun açıklamasından iki ay sonra ortak bir toplantı yapan ITS temsilcileri WFTU'ya güvenlerinin kalmadığını, WFTU karşısında bağımsızlıklarını korumaya kararlı olduklarını belirt-

(48) ITS, *International Trade Secretariats* teriminin kısaltmasıdır. *International Trade Secretariats*, *Uluslararası Meslek Sekreterlikleri* ya da *Çalışma Sekreterlikleri* şeklinde tercüme edilebilir. Ancak biz, daha anlamlı olacağı düşüncesiyle, *"Uluslararası İşkolu Federasyonları"* terimini tercih ediyoruz.

mişlerdir. ITS'lerin bu kararı almasında Marshall Plânını destekliyor olmaları da önemli bir rol oynamıştır. ITS'lerin, o tarihlerde WFTU tarafından en yüksek seviyede temsil olunan işçi hareketinden kesinlikle ayrılma kararını, Ocak 1949'da yapılan gürültülü WFTU İcra Kurulu toplantısı izlemiş,⁽⁴⁹⁾ 11 ay sonra da "Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu" kurulmuştur.

ITS'LERLE İŞBİRLİĞİ

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonunun kuruluşu ile ITS'ler gene uluslararası sendikacılık hareketinin önemli bir parçası durumuna gelmişlerdir.

ICFTU/ITS ilişkilerinin esasları, ICFTU'nun Milâno'da 1951'de yapılan İkinci Dünya Kongresinde belirlenmiştir. Burada **"ICFTU'nun, ITS'lerin bağımsızlığını tanıdığı; ICFTU ve ITS'lerin ortak çıkarlara ilişkin her alanda yakın bir işbirliği yapacakları"** açıklanmış, **"ICFTU ve ITS'ler aynı uluslararası sendikacılık hareketinin birer parçasıdır. Bunun tabii bir sonucu olarak, ITS'ler, ICFTU'nun genel politikasını kabul ederler"** denmiştir.⁽⁵⁰⁾

ICFTU ile ITS'ler arasında kurulan işbirliği ilk olarak 1959 yılında ciddi bir sarsıntı geçirmiştir. Şubat 1959'da olağanüstü bir toplantı yapan ITS'ler, o tarihe kadar Brüksel'de faaliyette bulunan ve masrafları ICFTU tarafından deruhte edilen ICFTU/ITS İrtibat Komitesi'nin dağılmasını, yerine, Cenevre'de, yönetimi tamamiyle ITS temsilcilerinin elinde bir büro kurulmasını kararlaştırmışlardır.

Bu büronun kuruluş nedenini, **"ICFTU'nun ITS'lerin bağımsızlığını zedeleyici bir davranışının sonucu"** kabul edenler olduğu gibi, bunu, ITS'lerin uluslararası kurumlarla ve özellikle Uluslararası Çalışma Teşkilatı ile ilişkilerini geliştirme arzusuna bağlayanlar da vardır.⁽⁵¹⁾

1959 yılında meydana gelen bu olayın dışında, ITS'lerle ICFTU yönetimi arasında ciddi anlaşmazlıklar çıkmamıştır.

ICFTU'nun 7-16 Temmuz 1965'de yapılan Sekizinci Dünya Konferansında belirtildiği gibi, **"... ITS'ler hür sendikacılık hareketinin ge-**

(49) Bak. Yuk. 115-116.

(50) ICFTU, *International Trade Secretariats*, Belçika, 1962, s. 9

(51) ICFTU *After Ten Years: Problems and Prospects*, s. 269

lişmesinde ,yılların uluslararası sendikal tecrübesini sendika seviyesine indirmekte çok önemli bir rol oynamaktadırlar.”⁽⁵²⁾

ICFTU İcra Kurulunda, iki temsilci bulunduran ITS'ler, diğer komitelere, ICFTU kongrelerine de katılmaktadırlar. Buna karşılık ICFTU da, her ITS kongresine temsilcisini göndermek hakkına sahiptir.

Uluslararası hür sendikacılık hareketinde halen 18 ITS vardır. Bu kuruluşlar 40 milyon 74 bin 131⁽⁵³⁾ işçiyi temsil etmektedirler.

ITS'ler şunlardır:

● **Uluslararası Yapı ve Ağaç Sanayii İşçileri Federasyonu (IFBWW)**

IFBWW 1934 yılında kurulmuştur. 1934-39 yılları arasında hızla teşkilatlanan IFBWW, İkinci Dünya Savaşı sırasında herşeyini kaybetmiştir. IFBWW, 35 ülkeden 99 sendikayı ve 2.110.499 işçiyi temsil etmektedir.

● **Uluslararası Teknik İşler, Tezgâhtarlar ve Büro İşçileri Federasyonu (FIET)**

FIET'in kuruluşu 1904'e dayanmaktadır. Bu tarihte Hollanda Sosyal Demokrat İşçi Birliği, ticarethanelerde, büro ve dükkânlarda çalışanları Hollanda'da bir uluslararası konferansa davet etmiş, burada bir "Uluslararası Enformasyon Bürosu" kurulması kararlaştırılmıştır. Büro, 1910 yılında İşkolu Federasyonu durumuna getirilmiş, nihayet Ekim 1920'de yeniden kurulmuştur. 1932'de üye sayısını 880,741'e ulaştıran İşkolu Federasyonu, 1940-45 döneminde parça parça olmuş ve ancak 1946'da Milâno'da yapılan bir kongre sonunda çalışmalarına yeniden başlayabilmiştir. 54 ülkeden 93 sendika ve 4.079,317 işçi bağlıdır.

● **Uluslararası Gıda ve Yardımcı İşçileri Federasyonu (IUF)**

1920'de Zürihte birleşen Fırın, Bira ve Pastahane İşçileri Sekreterlikleri, Uluslararası Gıda ve Müskirat İşçi-

(52) ICFTU, *Report on the Activities of the Confederation, Brüksel, 1965, s. 25*

(53) Uluslararası İşkolu Federasyonlarının üye sayıları Aralık 1964 itibariyledir.

leri Birliği'ni kurmuş, bu kuruluş Ekim 1961'de Otel, Lokanta Kokteyl Salonu İşçileri Enternasyonalini bünyesine almıştır. 1961'de ismini, Uluslararası Gıda ve Yardımcı İşçileri Federasyonu olarak değiştiren kuruluşun 1.393.466 üyesi vardır.

- **Uluslararası Basım Sanayii İşçileri Federasyonu (IGF)**
13 Mayıs 1949'da kurulan IGF'in 652.464 üyesi vardır.
- **Uluslararası Kimya ve Genel İşçiler Federasyonu (ICF)**
ICF Ağustos 1907'de Stuttgart'da kurulmuştur. Bu tarihlerde vasıfsız ve yarı kalifiye işçileri teşkilatlandırmaya başlayan ICF, kimya ve kâğıt işkolunda başarı sağlamış, 1932'den sonra saflarına porselen ve cam sanayii işçilerini almıştır. 1945'den bu yana atom enerjisi, kimya, lâstik, kâğıt, cam, porselen ve çimento sanayiindeki işçileri bünyesine toplayan ICF, 2 milyon 178 bin 200 işçiyi temsil etmektedir.
- **Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu (IMF)**
İşkolu Federasyonları içinde en büyüğü olan IMF'e 49 ülkeden 79 sendika ve 8.809.647 işçi üyedir.
- **Maden İşçileri Uluslararası Federasyonu (MIF)**
MIF, 1890'da Belçika'da Jolimont Şehrinde İngiliz maden işçileri tarafından düzenlenen bir konferans sonunda kurulmuştur. Birinci Dünya Savaşı sırasında hiçbir çalışma yapamayan MIF, 1920'de yeniden kurulmuş, İkinci Dünya Savaşı sırasında, gizli mukavemet teşkilatlarına maddi manevi yardımda bulunmuştur. 27 ülkeden 31 sendikanın bağlı olduğu MIF, 1 milyon 960 bin işçiyi temsil etmektedir.
- **Uluslararası Plântasyon, Tarım ve Yardımcı İşçileri Federasyonu (IFPAAW)**
IFPAAW, Aralık 1959'da Uluslararası Toprak İşçileri Federasyonu ile Plântasyon İşçileri Enternasyonalinin birleşmesiyle meydana gelmiştir. Üye sayısı 3 milyon, 947 bin 600'dür.

● **Posta, Telgraf, Telefon Enternasyonalı (PTTI)**

15 Haziran 1920'de Milâno'da kurulan PTTI, ancak İkinci Dünya Savaşından sonra gelişmiş, 1955'den itibaren Afrika, Asya, Güney Amerika'dan saflarına katılanlarla üye sayısını 2.130.000'e çıkarmıştır.

● **Kamu Hizmetleri Uluslararası Federasyonu (PSI)**

62 ülkeden 120 sendikanın bağlı olduğu PSI'nin üye sayısı 2.936.062 dir.

● **Uluslararası Ayakkabı ve Deri İşçileri Federasyonu (ISLWF)**

Federasyon 1907 Ağustosunda Stuttgart'da yapılan bir konferans sonunda kurulmuştur; 320.652 üyesi vardır.

● **Uluslararası Hür Öğretmenler Federasyonu (IFFTU)**

1928'de kurulan, İkinci Dünya Savaşı sonunda ortadan kalkan IFTU, 1951 de yeniden teşkilatlanmıştır. IFFTU'ya 14 ülkeden 16 sendika ve 286,274 öğretmen bağlıdır.

● **Uluslararası Tekstil ve Giyim Sanayii İşçileri Federasyonu (ITGWF)**

1893'de Zürih'de İngiliz sendikacılarının kurduğu Tekstil İşçileri Uluslararası Federasyonu ile aynı yıl meydana getirilen Giyim Sanayii Federasyonu, Haziran 1960'da Kopenhag'da birleşmişler, böylece ITGWF'yi kurmuşlardır. Federasyonun üye sayısı 3.239.987 dir.

● **Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu (ITF)**

1896'da Londra'da dok işçileriyle gemi adamlarının ekonomik ve sosyal sorunlarına çözüm yolu aramak amacıyla kurulan ITF, Dünya Savaşlarından zarar görmüş, Aralık 1964'de 81 ülkeden 334 sendikayı ve 4.930.000 işçiyi temsil eder hale gelmiştir.

● **Uluslararası Petrol ve Kimya Sanayii İşçileri Federasyonu (IFPCW)**

IFPCW Nisan 1954'de Paris'te kurulmuştur. Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Petrol Komisyonuna katılan işçile-

rin petrol şirketlerinin ekonomik ve siyasal baskısına karşı kurdukları Federasyon'a 1.100.000 işçi üyedir.

● **Elmas İşçileri Uluslararası Birliği (UADW)**

22 Eylül 1897'de bir uluslararası federasyon kurmayı kararlaştıran elmas işçileri projelerini 23 Mayıs 1905'de gerçekleştirmişlerdir. UADW'nin üyesi sayısı 10.460'dır.

● **Film ve Televizyon Teknisyenleri Avrupa Birliği (EUFTT)**

EUFTT'nin üye sayısının 10.000 civarında olduğu bildirilmektedir.

● **Uluslararası Eğlence Sanayii İşçileri Federasyonu (ISETU)**

Uluslararası Eğlence Sanayii İşçileri Federasyonunun üye sayısı 632.000 dir. Federasyon 8 Mart 1965'de Brüksel'de kurulmuştur.

Uluslararası Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (CISC)

Hür ve demokratik sendikacılık hareketi ile komünist işçi hareketi yanısıra gelişen ve **"Hristiyanlığı hayatın en yüksek değeri kabul eden işçileri"** teşkilatlandıran Hristiyan Konfederasyon, Haziran 1920'de Hague'de kurulmuştur. O tarihlerde İtalya, Çekoslovakya, Macaristan ve Almanya'da geniş bir teşkilatlanma çalışması yapan ve çok kere **"bölücü tutumuyla sosyal demokratik sendikacılık hareketini, Hükümetler ve işverenler karşısında zayıf düşüren"** CISC⁽⁵⁴⁾ bugün 4 milyon üyeye sahiptir.

İkinci Dünya Savaşından önce Almanya'da ve İtalya'da cereyan eden siyasî olaylar, özellikle totaliter cereyanların güçlenmesi CISC'nin tüm üyelerini kaybetmesiyle sonuçlanmış, Ekim 1945'den itibaren yeniden teşkilatlanmaya başlamıştır. Bugün CISC üyelerinin çoğunluğu, Fransa, Belçika ve Hollanda'da toplanmaktadır.

IFTU'nun savaş sonrası **"işçi birliğini kurma projesine"** özellikle İtalya ve Fransa'daki üyeleriyle katılan CISC, daha sonra ICFTU'yu yaratan nedenler yüzünden komünistlerle ilgisini kesmiştir.

(54) CISC, Uluslararası Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Fransızca isminin (Confédération Internationale de Syndicats Chrétiens) kısaltmasıdır. Kitabımızda İngilizce kısaltmalar kullanılmaktaysa da, Hristiyan Konfederasyonun İngilizce kısaltılmış şekli olan "IFCTU"nun, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile karıştırılabileceği düşünüülerek, CISC tercih edilmiştir.

ICFTU'nun kuruluşu sırasında Cenevre'de yapılan Hür Sendikalar Dünya Konferansı'na CISC üyeleri de davet edilmişlerdir. Ancak bu kuruluşların hem ICFTU'ya hem de Hristiyan Konfederasyona üye olmak istemeleri üzerine birleşmek mümkün olamamıştır.

ORGANLARI

CISC'nin en yüksek organı üç yılda bir toplanan kongresidir. Kongre devresinde sendikal çalışmaların koordinasyonu "**Genel Konsey**", kongre kararlarının yürütülmesi görevini "**İcra Kurulu**" yapar.

CISC Kongresine üye kuruluşlar, CISC üyesi Uluslararası İşkolu Federasyonları ve "**olağanüstü delegeler**" katılır. Olağanüstü delegeler, işçi kuruluşları temsilcisi değildirler. Bunlar CISC'nin amaç ve prensiplerini kabul eden çeşitli derneklerin üyeleridir. Konfederasyonun Ana Tüzüğü'nün yedinci maddesi uyarınca dinî amaçlarla kurulan bu dernekler de CISC'ye üye olabilirler.

CISC İcra Kurulu 12 üyeden kuruludur. Bunların beşi milli merkezleri, beşi de işkolu federasyonlarını temsil eder. CISC Başkanı ve Genel Sekreteri ile birlikte İcra Kurulu üyelerinin sayısı 12 olur. CISC Başkanı tek dereceli seçimle kongre tarafından seçilir.

Ana Tüzüğe göre İcra Kurulu, Konfederasyonun günlük işlerinin yürütülmesinden ve kongre kararlarının uygulanmasından sorumludur. İcra Kurulu aynı zamanda Genel Sekreterin görevini yapmasına "**nezaret eder**" ve CISC'nin işbirliği yapacağı uluslararası kuruluşları belirler.

CISC'nin malî kaynağı, üyelerinin ödedikleri aidatlar ve yapılan teberrulardır. Aidat miktarını, İcra Kurulunca verilen malî rapora göre kongre belirler. CISC Tüzüğü, Genel Sekretere malî konularda çok geniş bir serbestî tanımıştır. Ana Tüzüğü'nün 36 ncı maddesi, "**Genel Sekreter bütçe sınırlarını aşmamak kaydıyla harcama yapmaya yetkilidir**" demektedir.

CISC'de malî konuların dışında da katı bir merkeziyetçilik göze çarpmaktadır. Özellikle genel sekreter seçiminde görülen uygulama ICFTU tarafından "**...kilise kurallarına aşırı bağlılığın tabii bir sonucu**" olarak nitelenmektedir. CISC kongresi, İcra Kurulunun göstereceği adayı "**Genel Sekreter**" olarak seçmeye zorunludur. Ana Tüzüğü'nün bu hükmü, İcra Kurulunca tasvip edilmeyen bir şahsın genel sekreter seçilmesini imkânsız kılmaktadır. Genel Sekreterliğin süresi de belirli

değildir. Genel Sekreter, ölümü ve istifası dışında, ancak, CISC üyesi kuruluşların delegelerinin yüzde 75'inin temsil olunduğu bir kongrede delegelerin 2/3'sinin **"Genel Sekretere güveninin kalmadığını belirtmesi"** üzerine değiştirilebilir. Nihayet Ana Tüzüğün 3 üncü maddesine göre, **"Genel Sekreter CISC'yi her şart altında tam bir yetki ile temsil eder"**. Bu hüküm, Genel Sekreterin İcra Kurulunun ve Genel Konseyin kararlarıyla bağlı olmadığını göstermektedir. Genel Sekreter yardımcısının durumu da özellik taşır. Yardımcı, İcra Kurulu tarafından **"tayin"** edilir; ancak Genel Sekreter Yardımcısı, Genel Sekreterin ayrılması, ölmesi ya da işinden uzaklaştırılması halinde bu görevi gelebilecek yegâne adaydır.

AMAÇ EKMEK MÜCADELESİ DEĞİL...

Hristiyan Konfederasyonun Ana Tüzüğünün ve hedeflerinin incelenmesi amacın, işçinin günlük hayat şartlarını geliştirmekten ziyade, Hristiyanlığı yaymak ve dünyada hakim kılmak olduğunu ortaya koymaktadır. CISC için, **"Hristiyan doktrini ve ahlakî esasları, beşeriyetin temelini meydana getirir. CISC'nin görevi, bu doktrini ve esaslarını Dünya'da hakim kılmak ve Hristiyan prensiplerine uygun bir sosyal düzen yaratmak"**tır.⁽⁵⁵⁾

CISC **"devlet ile kişi arasında bir denge unsuru"** olduğunu iddia eder. Aynı dengeyi, bir sınıf ile diğeri, işçi ile işveren arasında da arar ve bu görüşüyle **"sınıf mücadelesini"** reddeder. Aşırı ferdiyetçiliğin kötülüklerine karşı olduğu kadar, aşırı Devlet hakimiyetine de karşıdır. Halkın çeşitli **"bölümleri"** arasında, Hristiyanlığa ve işbirliğine dayanan **"ahenkli bir sosyal düzen"** kurmak, felsefesinin temelini meydana getirir.

CISC'nin çalışma programı, **"insanlık haysiyetine üstün bir değer verdiğini"** ilân eder, aile hayatının kutsiyetini savunur, **"mülkiyet hakkıyla manevî değerler arasında çok sıkı bir bağ olduğuna"** işaret eder. Hristiyan Konfederasyona göre **"endüstride sınırlı bir millileştirmeye"** gidilebilir; ancak bu, manevî değerleri çiğneyen, yegâne amacı kâr olan özel sektör bakımından söz konusudur.

ILO TİPİ YÖNETİM

Hristiyan Konfederasyon aradığı sosyal düzenin **"Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın statüsüne benzer kuruluşlar vasıtasıyla kurulabi-**

⁽⁵⁵⁾ R. Colin Beever, *European Unity and the Trade Union Movements, Netherlands, 1960*, S. 82-84.

leceğini" ileri sürmektedir. Buna göre, her ülkede, işçi-işveren-hükümet üçlüsü ortak kararlar alacakları "**merkezî kurumlar**" meydana getirmeli, ulusal ve uluslararası ekonomik politika burada belirlenmelidir. Bu kurumlar çeşitli meslek grupları arasındaki anlaşmazlıkları da çözümlayebilmelidir. Ulusal düzeyde bu tip kurumları savunan CISC, endüstri ve işyeri düzeyinde "**işçi-işveren ortak komiteleri**" kurulmasını istemektedir.

CISC'nin diğer hedefleri şöyle sıralanabilir:

- **günde en çok 8 saat çalışılması**
- **16 yaştan küçüklerin işe alınmaması**
- **hayat pahalılığındaki artışlara göre yükselecek bir asgari ücret uygulaması**
- **eşit değerde iş karşılığı eşit ücret prensibi**
- **evli kadının zamanla çalışma hayatından uzaklaştırılması**
- **Avrupa entegrasyonu**

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

CISC, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyine, UNESCO'ya, Gıda ve Tarım Teşkilatına, Uluslararası Çalışma Teşkilatına katılmaktadır.

ICFTU-CISC ilişkileri günümüzde de gerginliğini muhafaza etmektedir. Hristiyan Konfederasyonun özellikle Güney Amerika ülkelerindeki bölücü tutumu, hür işçi hareketinde nefretle karşılanmaktadır. Buna karşılık, ILO'da iki konfederasyon arasında yakın bir işbirliği yapılmakta, gene örneğin İspanya konusunda mücadele ortaklaşa yürütülmektedir.

CISC, Komünist Dünya Federasyonu ile hiçbir ilişki kurmamaktadır. Kasım 1951'de CISC Genel Konseyi tarafından alınan bir karar, WFTU ile neden ilişki kurulamayacağını açıkça ortaya koymaktadır. Buna göre, "**hür sendikacılık ilkesini savunan Hristiyan Konfederasyon ile bağımlı sendikacılığı temsil eden Komünist Federasyon arasında işbirliği yapılamaz...**"

ICFTU-CISC BİRLEŞMESİ

Komünist Federasyon karşısında **“hür sendikacılık hareketini savunun ve temsil eden iki kuruluşun, ICFTU ile CISC’nin birleşebileceği”** bugüne kadar çeşitli zamanlarda çeşitli çevrelerce savunulmuş, ancak bu konuda herhangi bir olumlu adım atılamamıştır.

ICFTU’yu meydana getiren Avrupalı sendikacılar, **“Hristiyan Konfederasyonun bölücü çalışmalarının mazur karşılanamayacağını, Kili-se ile bu kadar sıkı ilişki kuran ve işçinin günlük sorunlarına eğilmek-tense Hristiyanlığı yaymaya, hakim kılmaya çalışan bir kuruluşa gü-venilemeyeceğini”** öne sürmektedirler. Buna karşılık Amerikan sendi-kacılığının bu konuda farklı bir düşünceye sahip olduğu bilinmekte-dir. Amerikalılar daha ziyade **“birleşmenin komünizme karşı mücade-leyi daha etkili yapacağı”** noktasından hareket etmektedirler. Bugün için, ILO’da ve özellikle faşizme karşı girişilen mücadelede iki Konfe-derasyon arasında kurulan işbirliğinin yaygın hale geleceği ve iki ku-ruluşun birleşmesiyle sonuçlanacağı çok şüphelidir. Aksine genel ka-naat bu birleşmenin Hristiyan sendikacılık akımının felsefesinde kök-lü bazı değişiklikler olmadıkça, hiçbir zaman gerçekleşmeyeceği mer-kezindedir.

Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu WFTU

“... ICFTU, hiçbir Blok’un ya da Hükümetin maşası değildir. ICFTU üyelerinin siyasal görüşleri çeşitlidir. Hür sendikacılığın gelişme imkânı bulduğu her ülke ile temasa geçilir. Hür sendikalar komünist ülkelerde yaşayamaz.

Bazan yeteri derecede anti-komünist olmamakla, bazan da komünizm hakkında —yeni bir düşünce tarzına sahip değiliz— diye tenkit ediliyoruz... Görevimiz anti-komünist olmaktan ziyade, komünizme karşı yapıcı bir alternatif bulmaktır... Bugüne kadar düşüncelerine izin verilmeyen komünist sendikalar, WFTU’yu terkederek, çalışmalarını demokratik bir çerçeve içinde yapmağa başarlarsa, bu tutum yeni bir düşünce tarzının işareti olacaktır...”⁽⁵⁶⁾

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) nun Sekizinci Genel Kurul raporundan alınan bu sözler, komünist WFTU karşısında hür sendikacılık hareketinin düşüncelerini özetlemektedir. Bu sözler aynı zamanda uluslararası sendikacılık hareketinde 1949’larda meydana gelen ve ICFTU’nun kurulmasıyla sonuçlanan “bölünme”nin nedenlerini de ortaya koymaktadır. Gerçekten, 1949’larda WFTU’yu Kremlin’in “maşası” olmakla suçlayan ve bu şartlar altında “işçinin hak ve çıkarlarını korumanın imkânsız olduğunu” ilân eden ICFTU’yu aradan geçen 19 yıl yalanlamamıştır. WFTU, bu süre içinde, kapıldığı çarktan kendisini kurtaramamış, kurtulmağa da fazla çalışmamıştır...

81 ülkeden 105 milyon 800 bin işçiyi temsil ettiğini iddia eden WFTU’nun komünist blok dışındaki üyeleri, toplam üye sayısının yüzde 10’nu meydana getirmektedir. WFTU’nun 1949’dan bu yana değişmeyen iddiası şudur:

(56) ICFTU, *Report on the Activities*, Brussels, 1965, S. 3-4.

“... kapitalist ülkelerde işçi korkunç bir sefalet içindedir. Bu ülkelerde sendikalar toplu sözleşme müessesesi vasıtasıyla işçinin sömürülmesini kolaylaştırmaktadırlar. Buna karşılık, komünist ülkelerde —WFTU’nun deyimiyle sosyalist— ülkelerde durum farklıdır. İşçi tam bir güvenlik içinde çalışmakta, refah seviyesi gün geçtikçe artmaktadır...”

Bu sözlerini doğrulayacak tek rakam veremeyen ve fakat sosyalist olmayan ülkelerdeki şartları, “sefalet ve istismar edebiyatı ve son derece dikkatle seçilmiş sloganlarla” işleyen WFTU, kısaca, Batı Bloğunun benimsediği ve desteklediği herşeyin karşısındadır.

ICFTU’nun **“barış, ekmek, özgürlük ilkelerinin gerektirdiği her halde”**, Batı Blokunu ya da Doğu’yu ilgilendirmesine bakmaksızın çıkışlar yapmasına karşılık, WFTU’nun şimdiye kadar bir kere dahi, sosyalist blokta tenkit edilecek birşey bulduğu görülmemiştir. Bu konuda tek istisna, son zamanlarda, WFTU yönetiminin Kızıl Çin’e ve Arnavutluğa karşı yaptığı hücumlardır. Ancak bunun da, Kremlin politikasının tabii bir sonucu olduğu bilinmektedir.

Sendikaların **“siyasi parti karşısında bağımsızlığı”** fikrini reddeden WFTU, **“toplu pazarlık sistemini kapitalist yutturmacası; grevi, sosyalist ülkeler için gereksiz; otomasyonu, sosyalist blokta refah ve saadet, kapitalist ülkelerde istismar unsuru; bölgesel ekonomik entegrasyon projelerini monopolcü kapitalizmin halkları köleleştirmek için başvurduğu bir tertip”** kabul etmekte, barışın ancak tüm ulusların **“barış içinde bir arada yaşama”** anlayışına uymalarıyla gerçekleşebileceğini iddia etmektedir.⁽⁵⁷⁾

WFTU’nun en yüksek organı dört yılda bir toplanan “dünya kongresi”dir. İki kongre arasında 147 üyeden kurulu “Genel Konsey” ve 74 üyeli “İcra Kurulu” Federasyonun çalışmalarını koordine eder. Ancak WFTU yönetiminde asıl kuvvet Başkan, 12 Başkan Vekili ve Genel Sekreterden meydana gelen “İcra Komitesi”nin elindedir.

KOMÜNİST İŞKOLU FEDERASYONLARI

ITS’lerle Batı Avrupa sendikalarının 1949’da yaptığı işbirliği sonucu ICFTU kurulurken, komünist WFTU da, kendisine organik bağlarla bağlı işkolu federasyonlarını geliştirmeye çalışmıştır. Sendikalar Enternasyonal (TUI) ismiyle anılan komünist işkolu federasyonlarının sayısı 11’dir.

⁽⁵⁷⁾ WFTU, *Let the Alliance of Workers and Trade Unions Oppose the Alliance of Monopolies*, Prag, 1962, S. 5-22.

WFTU, komünist işkolu federasyonlarının görevlerini şöyle anlatmaktadır:

"... TUI'ların görevi, çalışma alanlarında WFTU'nun politikasını uygulamaktır. Ancak görevlerinin, sadece kendi işkollarındaki işçilere WFTU'nun politikasını ve görüşlerini öğretmekle bittiği sanılmamalıdır. Bu iki yanlı bir çalışmadır: TUI'ler, aynı zamanda temsil ettikleri işkolunda çalışanların fikirlerini, tekliflerini ve tenkitlerini WFTU organlarına iletirler. Bu çalışmayla emekçilerle WFTU arasında canlı bir bağ kurulur..."⁽⁵⁸⁾

WFTU da Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nda ve ihtisas kurullarında temsil hakkına sahiptir.

WFTU'nun son yıllarda uluslararası sendikacılık alanında dilinden düşürmediği konu "**işçilerin bir kuruluşta birleşmesi ideali**"dir. Birleşmeyi kaçınılmaz gören ve ICFTU'yu buna engel olmakla suçlayan WFTU'ya, ICFTU'nun verdiği cevap şudur:

"... hür sendikalarla komünistler, hiçbir devrede, bugünkü kadar birbirlerinden uzaklaşmamışlardır. Hür sendikalar günümüzün isteklerini karşılayacak hizmetleri yapmaya çalışırken, komünistler, kendilerine hiç yardımı olmayacağına bildikleri sloganlara sarılıyorlar. Savaşın bitiminden 1949'a kadar, Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu'nda komünistlerle işbirliği yapmaya çalıştığımız sıralar edindiğimiz tecrübelerin tekrarını kimse isteyecek durumda değildir..."

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na bu sözleri söylemesinin başlıca sebebi, WFTU üyesi kuruluşların "**hür**" olmamasıdır. ICFTU'ya göre, hür kuruluşlarla, hür olmayanları; diğer bir deyişle Hükümet ve siyasi partiler karşısında bağımsız sendikalarla bağımlı sendikaları bir araya toplamak mümkün değildir.

BAŞARISIZ BİR KURULUŞ

Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu'nun, işçi hak ve çıkarlarının korunması, işçinin daha yüksek bir hayat düzeyine ulaştırılması açısından "**başarısız**" olduğunu belirtmeliyiz. WFTU, ne komünist ülkelerde, ne Batı demokrasilerinde işçinin hayatına bir yenilik getirebilmiştir.

Şüphesiz, 100 milyondan fazla üyesi olduğunu iddia eden bir kuruluş için bu durum bir talihsizliktir...

(58) WFTU. *In the Thick of the Struggle*, Prag, 1965, S. 17.

Faydalanılan

Kaynaklar

- Beever, Colin R., **European Unity and the Trade Union Movements**, Netherlands, 1960.
- Bozbağı, Sabiha, **İhtilaller ve Darbeler Tarihi**, C. II., İstanbul, 1966.
- Braunthal, Julius and A. J. Forest, **Yearbook of the International Free Trade Union Movement**, Volume II, London, 1961-62.
- Centre for Labour and Social Studies, **Socialism: The First Hundred Years**, Rome, 1964.
- Esmer, Ahmet Ş., **Siyasi Tarih 1919-1939**, Ankara, 1953.
- Gitlow, Abraham L., **Labour and Industrial Society**, Illinois, 1963.
- International Confederation of Free Trade Unions, **The First Ten Years**, Brussels, 1959.
- International Confederation of Free Trade Unions, **Report on the Activities 1962-64**, Brussels, 1965.
- International Confederation of Free Trade Unions, **Brief History of the International Trade Union Movement**, Brussels, 1963.
- International Confederation of Free Trade Unions, **A Programme for Working Women**, Brussels, 1965.
- International Confederation of Free Trade Unions, **The European Trade Union Movement Within the ICFTU**, Brussels, 1964.
- International Confederation of Free Trade Unions, **Views on the Economic and Social Situation in Asia**, New Delhi, 1962.
- International Confederation of Free Trade Unions, **The Defence of Trade Union Rights**, Brussels, 1965.

- International Confederation of Free Trade Unions, **The Fight for Economic and Social Progress**, Brussels, 1963.
- International Confederation of Free Trade Unions, **ARO**, New Delhi, 1963.
- International Labour Office, **Employment and Growth**, Geneva, 1964.
- işık, Rũçhan, **İngiliz İşçi Sendikalarının Siyasi Faaliyetleri**, Sosyal Siyaset Konferansları, XVII. Kitap, İstanbul, 1966.
- Kapani, Mũnci, **Kamu Hũrriyetleri**, Ankara, 1964.
- Kassalow, Everett M., **National Labor Movements in the Postwar World**, New York, 1963.
- Saposs, David J., **Ideological Conflicts in the International Labour Movement**, New York, 1963.
- Saymen, Ferit H., **Kollektif Mũzakereler**, İstanbul, 1962.
- Schevenels, Walter, **IFTU: Forty-Five Years**, Brussels, 1956.
- Shub, Anatole, **Labour in the Soviet Orbit**, London, 1958.
- Talas, Cahit, **İçtimai İktisat**, Ankara, 1960.
- Tuncer, Baran, **Milletlerarası İktisadi Yardımlar ve Kalkınma Meselesi**, Ankara, 1963.
- Windmuller, John P., **ICFTU After Ten Years: Problems and Prospects**, New York, 1961.
- World Federation of Trade Unions, **In the Thick of Struggle**, Prag, 1965.
- World Federation of Trade Unions, **Let the Aliance of Workers and Trade Unions Oppose the Aliance of Monopolies**, Prag, 1962.
- World Federatifton of Trade Unions, **Giuseppe Di Vittorio and the WFTU**, Wien, 1966.
- Yalçıntaş, Nevzat, **Sovyet Rusya'da Sendikalar ile Devlet Arasındaki Mũnasebetlerin Gelişme Seyri**, Sosyal Siyaset Konferansları, XVI. Kitap, İstanbul, 1965.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
KISALTMALAR VE AÇIKLAMALAR	7
GİRİŞ	9
TEŞKİLATLANMA ÇABALARI	11
Başarılı İskandinav Denemesi	13
Milli Merkezler Birleşiyor	13
Politikamızı Biz Belirliyelim	14
Dublin'de Atlatılan Tehlike	15
Sekreterliğin Artan Önemi	16
Oslo Konferansı	17
Özellikler Taşıyan Konferans	20
Amerikadan İkinci Müracaat	22
IFTU Kuruluyor	22
Uluslararası Dayanışma	23
İşkolu Federasyonları	25
BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE ULUSLARARASI SENDİKACILIK	28
Üçe Bölünme	30
Leeds Konferansı	31
Stockholm Konferansı	32
Bern Konferansı	33
Savaş Şiddetini Artırıyor	37
Ön Toplantı	38
IFTU Yeniden Kuruluyor	39
SAVAŞ SONRASINA BİR BAKIŞ	41
Savaş Sonrasında Sendikacılık Hareketi	43
Barış Görüşmelerine Katkı	44
Temel Hedefler	45
Savaş Sonrası Kalkınma Çabaları	46
Kaynayan Kazan: Ruhr... ..	47
AFL Federasyondan Ayrılıyor	48
İşkolu Federasyonları	50
Ruhr İşgal Ediliyor	51
SOVYET SENDİKALARIYLA İLİŞKİLER	52
Rusya'da Sendikacılık	53
Kanlı Pazar	53
Grev Üstüne Grev	54

Bağımlı Sendikacılık	55
1907'den Dünya Savaşına	56
Devletleştirmeye Doğru	58
Bölme Çabaları	59
Kızıl Enternasyonal Kuruluyor	59
Bölücü Faliyetler Arttırılıyor	60
Rus Sendikacılığında Gelişmeler	61
Anglo-Rus Komitesinin Sonu	63

IFTU'DA ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

65

IFTU'nun Genişleme Çabaları	67
Pan Amerikan İşçi Federasyonu	67
Büyük Kriz ve 1930-32 Kongreleri	68
Krizle Mücadele	69
Dünya Ekonomik Konferansı	70
Silâhsızlanmada Başarısızlık	71
IFTU Sosyal Politikasını Belirliyor	75
Savaşa Doğru	76

DEMOKRASİNİN SONU —FAŞİZM VE NAZİZM—

77

Faşist İtalya	78
Sosyalizm ve Faşizm	79
Devlet Otoritesinin Sınırı	80
Mesleki Derneklerin Görevi	82
Özel Sektör	82
Bağlayıcı Sözleşmeler	83
IFTU'nun Ziyareti	85
Almanya'da Sendikacılığın Sonu	85
Ve İspanya	91
Diktaya Doğru	92
İşçiler Ayaklanıyor	92
Yardım Kampanyası	93
Cezaevinden Bakanlığa	93
Tahrikler Başlıyor	94
Franco'nun İsyanı	94
IFTU Mücadeleye Giriyor	95
İngiltere'de Bölünme	96
İspanya'nın Özel Durumu	98

OLAĞANÜSTÜ GENEL KONSEY KURULUYOR

100

Londra'daki Çalışmalar	101
Amerikadaki Temaslar	102
Anglo-Sovyet Komitesi	103
Savaş Sonrası İçin Düşünülenler	103
İşgal Altındaki Ülkelerdeki Durum	104
İtalya'da İşçi Birliği	106
Louis Salliant'ın Öfkesi	107

IFTU Genel Konseyi Toplanıyor	109
Reorganizasyon Değil Yeni Kuruluş	110
İkinci Dünya Konferansı	113
IFTU'nun Son Genel Konseyi	114
WFTU'NUN DOĞUMU VE ÖLÜMÜ	115
Diğer Anlaşmazlıklar	116
HÜR SENDİKACILIK HAREKETİ	121
Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu	123
Hür Sendikacılık	123
Batı'da Siyasi Parti-Sendika İlişkisi	124
Bir Sakat Görüş	126
Bağımsızlığın Ölçüsü	127
ICFTU'nun Organları	128
ICFTU'nun İcra Kurulu	129
Dayanışma Fonu Komitesi	130
Bölgesel Teşkilatlanma	131
Avrupa Bölgesel Teşkilatı	133
Afrika Bölgesel Teşkilatı	134
ORIT ve Güney Amerika	137
Asya Bölgesel Teşkilatı	141
Ekonomik ve Sosyal Hedefler	146
Geri Ülkelerin Ekonomik ve Sosyal Hedefleri	149
ICFTU ve Toprak Reformu	151
Hür Sendikalar ve Otomasyon	152
İşçinin Yönetim ve Denetime Katılması	153
Sendikal Eğitim ve ICFTU	158
Konut Sorunu	162
Genç İşçiler	164
Kadın İşçiler	168
Sendikal Hakların Korunması	173
Uluslararası Kurumlarla İlişkiler	177
Uluslararası Ticaret Sorunları	177
Yabancı Sermaye	179
Uluslararası Çalışma Teşkilatı	180
Tarım ve Gıda Teşkilatı	180
Unesco ile İlişkiler	181
Diğer Kurumlar	181
ULUSLARARASI İŞKOLU FEDERASYONLARI (ITS)	182
ULUSLARARASI HRİSTİYAN İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU	188
DÜNYA İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONU (WFTU)	193

*Dünya
İşçi
Hareketinin
Unutulmaz
Sımaları*

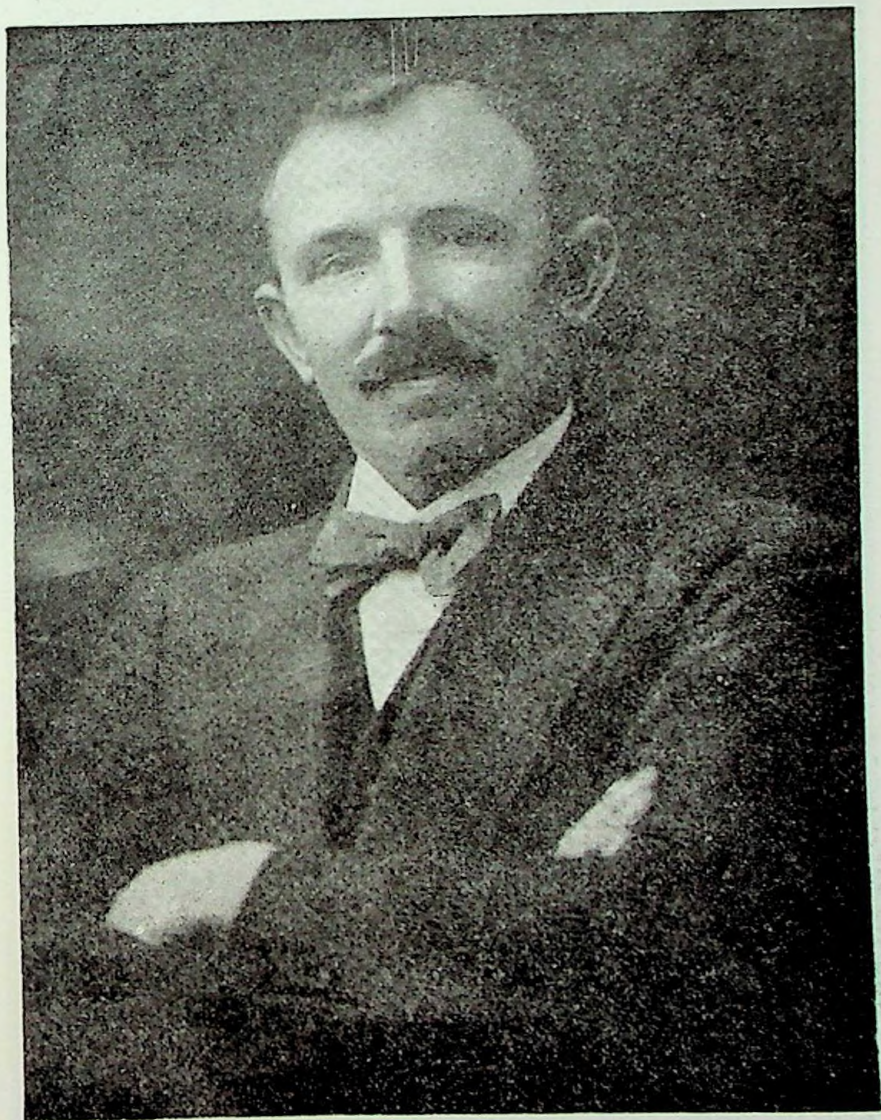
Uluslararası İşçi Hareketini bugünkü kudretli durumuna getiren işçi liderlerinden çoğu, bugün hayatta değil... Liegen, Schevenels, Citrine ve diğerleri... Bir kısmı ise emekli olmuş... Omer Becu, Tofahrn, Arne Hagen ve diğerleri... Bunlar dünya sendikacılık hareketinin unutulmayacak sımaları. Bu sahifeye kadar bunların düşüncelerini, işçiler için yaptıklarını gördük; şimdi de kendilerine bir bakalım...

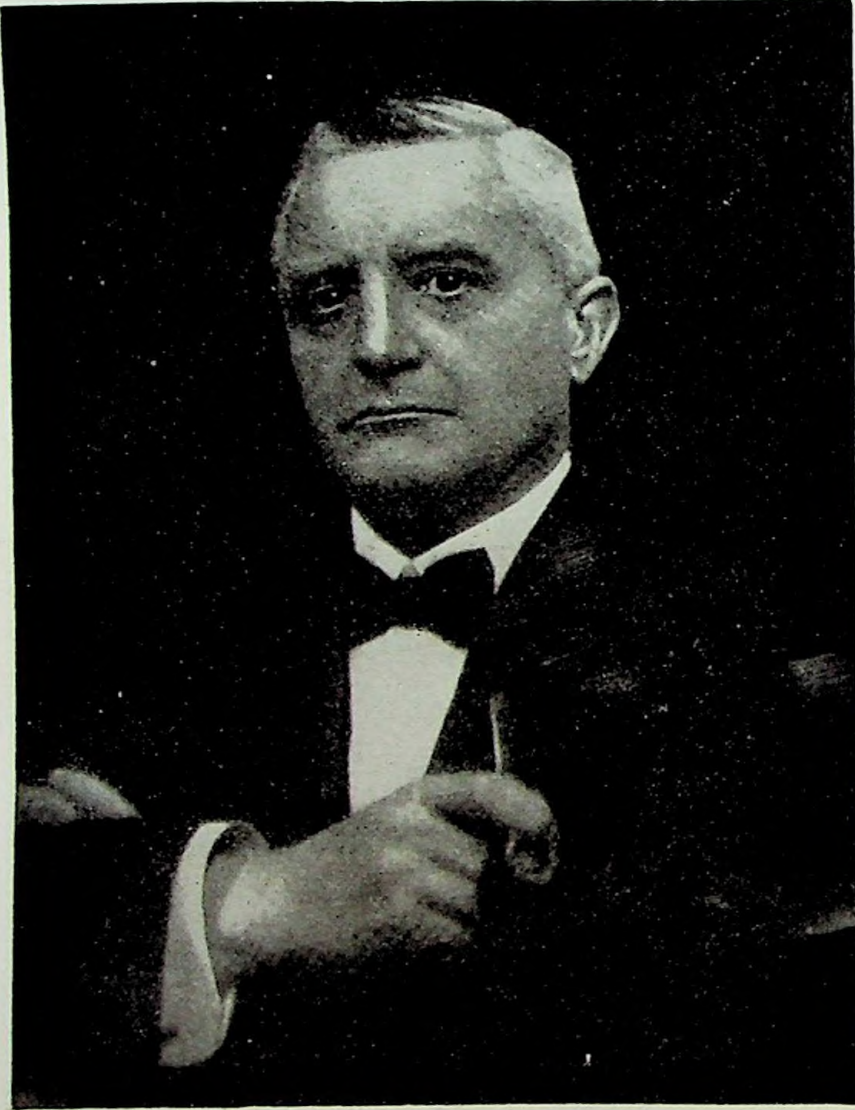
Karl LIEGEN, Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu'nun (IFTU) ilk başkanı (1901-1919).

Leon JOURHAUX, IFTU Başkan Vekili (1909-1945) Nobel Barış Ödülü alan ünlü Fransız sendikacısı Jouhaux 1915'den 1919'a kadar Paris'te "Merkezi Haberleşme Bürosu"nu yönetmiştir.

J. H. THOMAS, IFTU, Başkanı (1920-1924).

Jan OUDEGEEST, Hollanda İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Oudegeest, Karl Liegen tarafından savaş sırasında kurulan Amsterdam Alt-Sekreterliğinin başında bulunmuştur. Oudegeest 1919-1927 yılları arasında IFTU İcra Kurulunda görev almıştır.

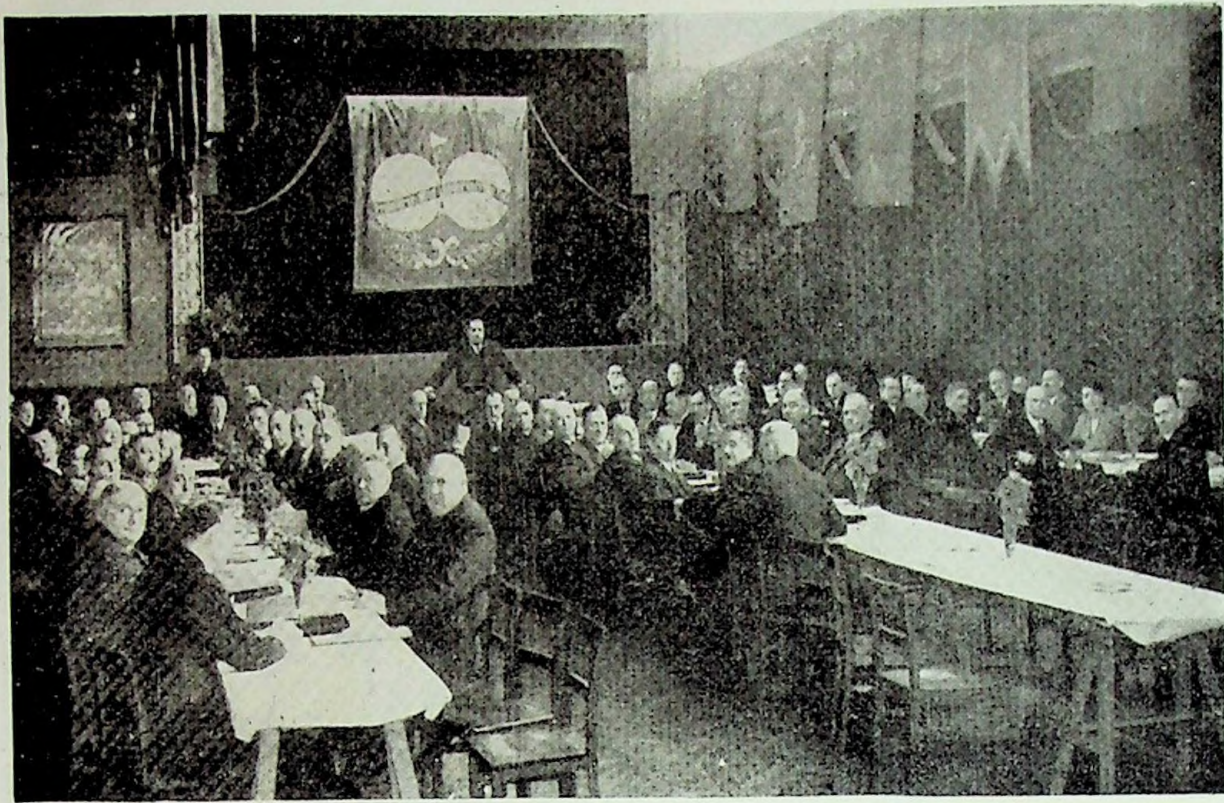
Yıl 1921... IFTU Liderleri Amsterdam'da geçici genel merkezin önünde. (3) J. H. Thomas, Başkan, (4) Leon Jouhaux, Başkan Vekili, (5) J. Oudegeest Sekreter, (6) Edo Fimmen, Sekreter, (7) C. Mertens, Başkan Vekili.

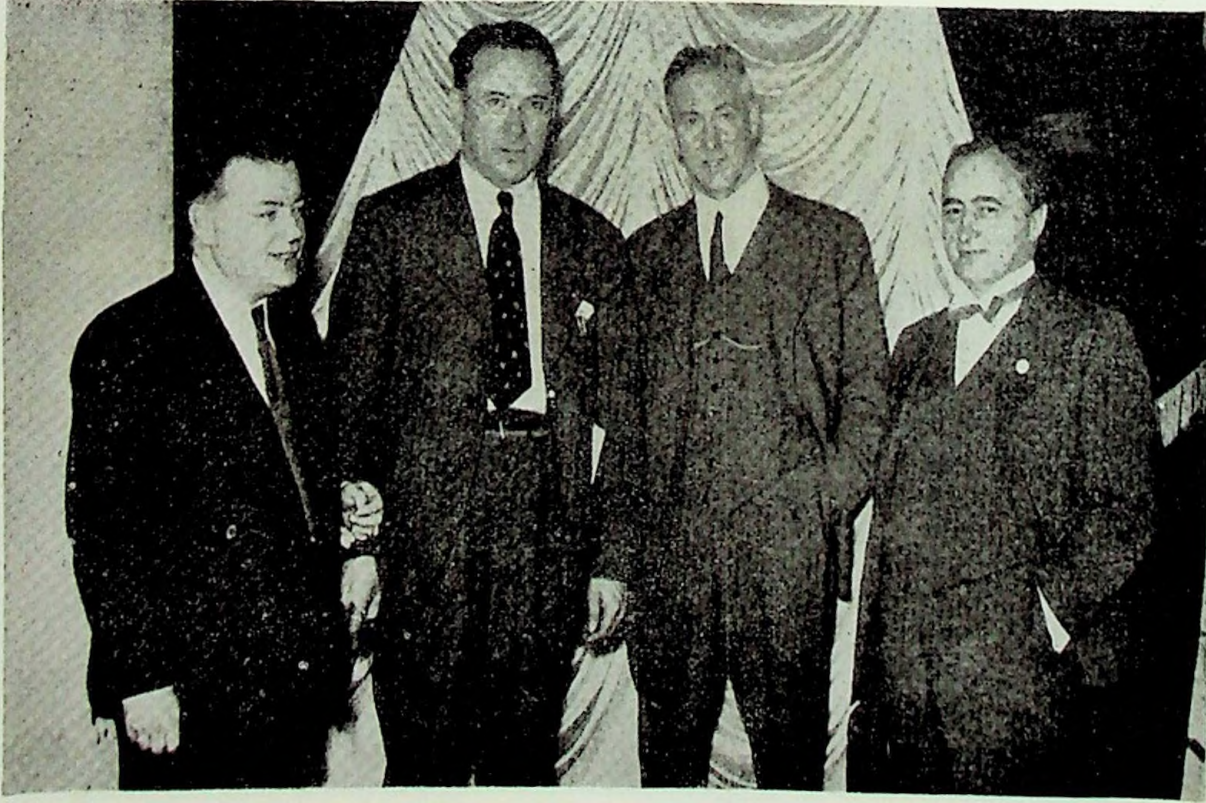
IFTU Genel Merkezi, Vondelstraat, 31, Amsterdam.

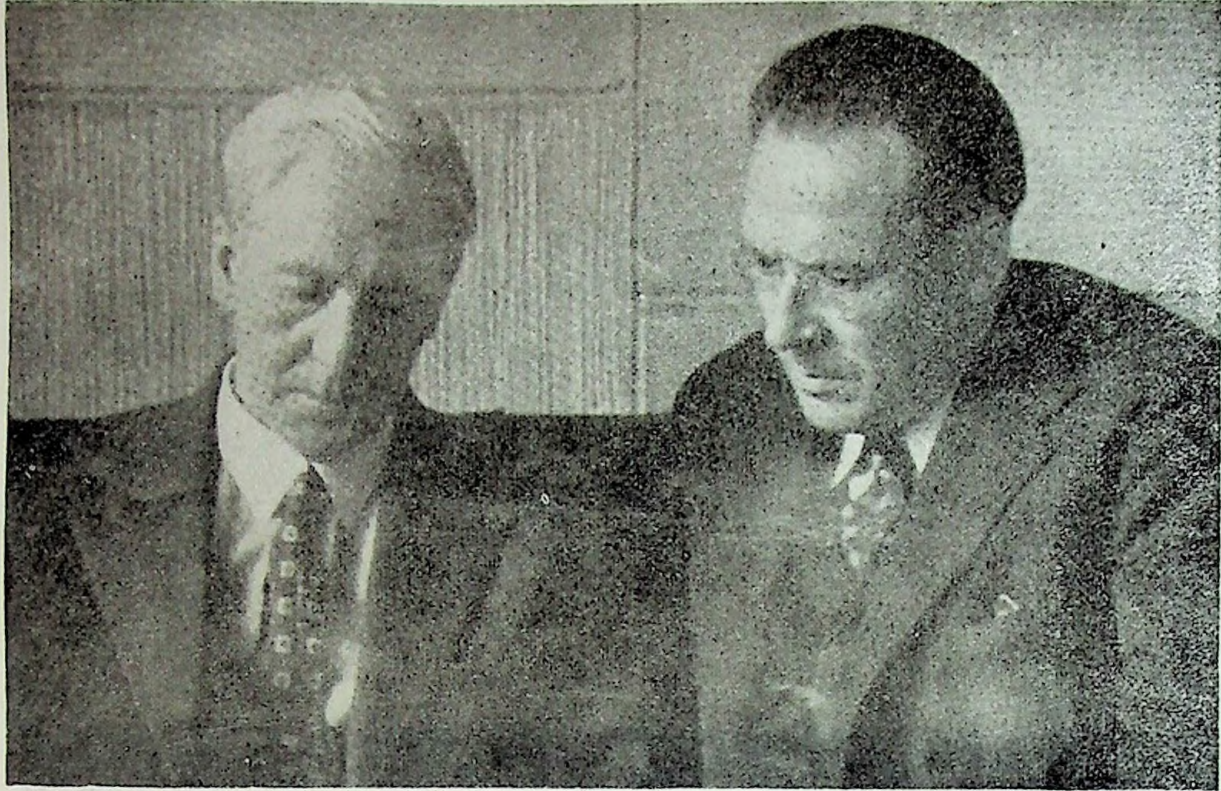
IFTU İcra Kurulu toplantı halinde... Yıl 1930. (soldan sağı oturanlar) Leon Jouhaux, J. Sassenbach, Walter Citrine (IFTU Başkanı), Walter Schevenels (IFTU Genel Sekreteri), T. Leipart. (Ayaktakiler) R. Tayerle, C. Mertens ve H. Jacobsen.

Mayıs 1935. Kopenhag'da IFTU Genel Konseyi toplantı halinde.

IFTU yöneticileri Amerika'da. Yıl 1939... (soldan sağa) David Dubinsky (AFL), Walter Schevenels (IFTU Genel Sekreteri), Walter Citrine (IFTU Başkanı), Matt. Woll (AFL).

IFTU Başkanı Walter Citrine ile Genel Sekreteri Walter Schevenels (Southport, 1943).

Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu Kongresi, Paris, 1945. (Soldan sağa) Chu-Hsue-Fan (Çin), Walter Schevenels (IFTU), V. Lombardo Toledano (Meksika), V. V. Kuznetsov (Rusya), Walter Citrine (İngiltere), S. Hillman (Amerika, CIO), Leon Jouhaux (Fransa). Mikrofonun sağında Louis Salliant (Fransa).

Karl Liegen'in büstü önünde... Berlin'de Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) nun Yedinci Genel Kurulu sırasında çekilen bu resimde, uluslararası hür işçi hareketinin üç ünlü lideri görülmektedir (soldan sağa) ICFTU eski Genel Sekreteri Omer Becu, Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) eski Başkanı Willi Richter ve ICFTU Başkanı Arne Geijer. Geijer halen İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu başkanıdır.

Walter
Schevenels
Türkiye'de.
Schevenels
1966 yılında
ICFTU Avrupa
Bölgesel
Teşkilâtı
Genel Sekreteri
olarak
Türkiye'ye
gelmişti.
Resimde
Schevenels
konuşuyor.
Divanda Türk-İş
Başkanı
Seyfi Demirsoy.

331.88 EKM 1968

MARS MATBAASI — ANKARA